समुदिताः ५७ ।

गुणेष्वेतानाह—

प्रथमे पंचपंचाशत् पंचाशत्प्रत्यया परे ।
त्रिचत्वारिंशदन्यत्र षट्चत्वारिंशदन्यतः ॥ ३२ ॥
सप्तत्रिंशच्चतुर्द्विद्वियुक्ता विंशतयस्त्रिषु ।
षोडशैकैकनिर्मुक्ता यावत्ते नवमे दश ॥ ३३ ॥
दश सूक्ष्मे नव प्रोक्ताः प्रशान्तक्षीणमोहयोः ।
सयोगे सप्त निर्योगे प्रतीतः प्रत्ययोज्झितः ॥ ३४ ॥
इति नानाक्षणेष्वेते नानाजीवेषु कोविदैः ।
उत्तराः प्रत्यया ज्ञेया गुणस्थानेषु यत्नतः ॥ ३५ ॥

तदेवम्—

अष्टसु गुणस्थानेषु ५५।५०।४३।४६।३७।२४।२२।२२।
अनिवृत्तौ १६।१५।१४।१३।१२।११।१० ।
सूक्ष्मादिषु पंचसु १०।९।९।७।० ।

तत्प्रकारः सूच्यते—

आहारकद्वयोना मिथ्यादृष्टौ, ते मिथ्यात्वपंचकहीनाः सासने, प्रथमकषायचतुष्कवैक्रियिकौदारिकमिश्रकार्मणहीना मिश्रे, वैक्रियिकौदारिकमिश्रकार्मणयुक्तास्तुर्ये, वैक्रियिकद्वयौदारिकमिश्रकार्मणद्वितीयकषायचतुष्कत्रसासंयमरहिताः पंचमे, तृतीयकषायचतुष्कैकादशाविरतिहीना आहारकद्वययुक्ताः षष्ठे, आहारकद्वयहीनाः सप्तमाष्टमयोः, हास्यादिषट्केन षंढवेदेन

---

१ एकजीवस्य सर्वे प्रत्ययाः एकदैव न सम्भवन्ति । बहुजीवापेक्षया एकसमये, एकजीवस्य च अनेकक्षणेषु सम्भवितुमर्हन्ति । २ अनिवृत्तिकरणभागेषु ।

स्त्रीवेदन पुवेदन क्राधन मानन मायया हीना' क्रमण सप्त-
स्वनिश्चिषमपु, सूक्ष्म त एव दश, लाभहीना दशवर्षाण-
योर्नेम, आघवमनोवचनौदारिकद्वयकार्मणाभिधा सप्त
प्रत्यया सयाग ।

मार्गणायां प्रत्यया' दीयन्त—
पचाश्चरद्विर्त्रिकैकधा स्वस्तिर्यक्ष्वाग्ररीतिपु ।
नृगतौ पंचपंचाशन्मार्गणास्वपरास्वपि ॥ २६ ॥

नरक ५१	तिर्य ५३	मनुष्य ५	देव. ५२	एके. ३८	द्वीन्द्र ४	पंचेन्द्र. ४१		
काय ४२	प ५७	पृ ३८	अप् ३	तेजो ३	वायु ३८	व ३८		
मन ५	स. म ४३	असत्य म ४१	उ म. ४३	अनु म ४३	स. व ४१	अ. व ४३		
उ व ४	अ व ४३	औ. का ४३	औ.मि.का. ४३	वै का ४३–	वै मि का ४६	आ.का. १२		
आ.मि का. १	का. का. ४३	स्त्री. ५३	पु ५७	नपु. ५५	क्रो. ४५	मा. ४५		
माया ४५	लोभ ४५	कुमति ५५	कुश्रुत ५५	विभं ५२	मति. ४८	श्रु ४		
अव	मन २	केवल. ७	सामा. १४	छेदो २४	परि. १२	सू. १		
यथा	उपशम. ३	असंय ५५	चक्षु द ५	अचक्षु ५७	अव. ४६	के. द ७	कृ. ५५	
नील	का ५५	तेजो. ५	पद्म ५७	शु. ५	भव्य ५७	अभ ५५	औप ४६	
वेदक ४	क्षायिक ४	सासा ५	मिश्र ४३	मि. ५५	स ५७	अ. ४५	आ. ५६	अना ४३

तत्प्रकार उच्यते——

स्त्रीपुंवेदौदारिकद्वयाहारकद्वयोना नरकगत्यां ५१, वैक्रियिकद्वयाहारकद्वयोनास्तिर्यग्गत्यां ५३, वैक्रियिकद्वयोना नृगत्यां ५५, नपुंसकवेदौदारिकद्वयाहारकद्वयोना देवगत्यां ५२, रसनघ्राणचक्षुःश्रोत्रमन: स्त्रीपुंवेदसर्वमनोवाग्योगवैक्रियिकाहारकद्वयोना एकाक्षेषु ३८, त एवाल्पभाषारसनाभ्यां सह द्व्यक्षे ४०, घ्राणेन सह त्र्यक्षे ४१, चक्षुषा सह चतुरक्षे ४२, त्रसपञ्चाक्षयोः सर्वे ५७, एकाक्षोक्ता स्थावरेषु ३८, विमुच्याहारकद्वयं क्षेपेषु निजं निजं हित्वा शेषहीना ४३, संज्वालस्त्रीनपुंसकद्वयहीननोकषायनिजयोगा आहारकद्वय १२, स्त्रीषंढवेदयोराहारकद्वयहीनाः ५५, पुंवेदे सर्वे ५७, निजहीनान्यकषायद्वादशकोना क्रोधादिषु ४५, मत्यज्ञान श्रुताज्ञानयोराहारकद्वयहीना ५५, वैक्रियिकमिश्रौदारिकमिश्रकार्मणाहारकद्वयोना विभंगे ५२, ज्ञानत्रये मिथ्यात्वपंचकानन्तानुबंधिहीना ४८, नवाद्ययोगसंज्वालस्त्रीषंढहीननोकषाया मनःपर्यये २०, आद्यंतमनोवचनौदारिकद्वयकार्मणा केवलज्ञाने ७, संज्वालनोकषायवैक्रियिकद्वयौदारिकमिश्रकार्मणहीनैकादशयोगा सामायिकछेदोपस्थापनयोः २४, आहारक

१ अनुभयवचनयोगः। २ मागणु। ३ आहारकयोगिनाम न स्त्रीनपुंसकवेदोदयः तदुक्तं छट्ठगुणं वा हारे ण थीणपुंसयदओ॥ गो० क०। ४—५ स्त्रीवेदादिमार्गणासु स्वाम्यचरदयास्याभावात् ५५ स्थाने ५३, ५७ स्थाने च ५५ भवितव्यम् अथवा द्रव्यवेदापेक्षया ज्ञातव्यम् रचना किन्तु न भवमार्गणायाम् द्रव्यवेदस्यापेक्षा अस्माभि: पुनरपि तत्तिसर्वविचारणीयम्। ६ वक्रियिकमिश्र।

द्वयहीनास्ते परीहारे २२, नवायघोगान्त्यलोभा सूक्ष्मे १०, अंत्यलोभोनौदारिकमिश्रकार्मणयुक्ता यथाख्याते ११, नव नोकषायनवायघोगाष्टात्यकषायत्रसासंयमोनाखिलासयमा संयमासयमे ३७, असंयमे आहारकद्वयहीना सर्वे ५५, चक्षुर्दे र्शनाचक्षुर्दर्शनयो सर्वे ५७, ज्ञानत्रयभाषितोऽवधिदर्शन ४८, केवलज्ञानभाषिन केवलदर्शने ७, आद्यलेश्यात्रय आहारकद्वयहीना ५५, अत्यलेश्यात्रय सर्वे ५७, भव्ये सर्वे ५७, अभव्ये आहारकद्वयहीना ५५, मिथ्यात्वपञ्चकानंतानुबंधिचतुष्टयाहारकद्वयहीना औपशमिक ४६, आहारकद्वयाधिका वेदकक्षायिकयो ४८, मिथ्यात्वपंचकाहारकद्वयहीनाः सासने ५०, मिथ्यात्वपञ्चकाहारकद्वयानंतानुबंधिवैक्रियिकौदारिकमिश्रकार्मणहीनाः मिश्रे ४३, आहारकद्वयहीना मिथ्यात्वे ५ , संज्ञिनि सर्वे ५७, असंज्ञिनि औदारिकद्वयासत्यमृषामापेतरयोगहीना ४५, आहारक कार्मणहीना ५६, अनाहारके कार्मणहीनसकलयोगहीना ४३ ।

उत्तरा प्रत्यया प्रोक्ता मार्गणास्वखिलास्विति ।
इदानीमिति कथ्यन्ते ते गुणपूत्तरोत्तरा ॥ ३७ ॥
जघन्या प्रत्ययाः प्रोक्ता द्वयोर्दर्शनवद्द्वयोः ।
एकाष्ट त्रये पञ्च द्वये द्वावेककत्रये ॥ ३८ ॥
मध्यादशादित सप्तद्वयपादशकं द्वयोः ।
चतुर्दश त्रय सप्त त्रिद्व्येककेकका क्रमात् ॥ ३९ ॥

---

१ असंज्ञिन स्त्रीपुंसोरभावात् कार्मणयोगासत्यमृषाभावाच्च ४४ प्रत्यय सद्भावा शास्त्रे इति विचारणीयं ।

उत्कृष्टाः प्रत्यया चीयमेकं मस्युपरोपराः ।
गुणस्थानेषु विज्ञेया नानैकसमयं प्रति ॥ ४० ॥
स्थापितम्—

ज	१	१	१	१	८	५	५	५	२	२	१	१	१
उ	१८	१	११	११	७	७	७	७	३	२	१	१	१

कालमावलिकामात्र पाकोऽनंतानुबंधिनाम् ।
यतोऽस्ति न सम्यक्त्वं हित्वा मिथ्यात्वयायिनेः ॥ ४१ ॥
सम्यक्त्वतो न मिथ्यात्व मयाताऽन्तर्मुहूर्तकम् ।
मिथ्यात्वतो न सम्यक्त्व शरीरी याति पंचताम् ॥ ४२ ॥
जघन्या प्रत्यया ध्रुया गुणस्थानेषु कोविदै ।
प्रकृष्टमध्यमैः सार्द्धं क्रमेणेति यथागमम् ॥ ४३ ॥
एकद्वित्रिचतु पंच षट् संयोगेन कायिका ।
गुणकारा भवन्त्युर्वं ते पट्पंचदशादयः ॥ ४४ ॥
अनुलोमविलोमाभ्यामकैकोत्तरवृद्धितः ।
एकद्विभ्यादिसंयोगे विनिक्षिप्य परीयसा ॥ ४५ ॥
पूर्वकेन परं राशि गुणयित्वा विलोमतः ।
क्रमादेकादिकैरंकैर्भाजित लभ्यते फलम् ॥ ४६ ॥
स्थापितं—

६		४	३	२	१
१	२	३	४	५	६

लब्धा गुणकाराः—६ । १५ । २० । १५ । ६ । १ ।

---

१ मिथ्यात्वे गमनशीलस्य । २ धृतम् । ३ सम्मुखपराङ्मुखाभ्यां । ४ द्विकर्ण । ५ उपरिस्थांकेषु विलोमा अधःस्थांकेष्वनुलोमाः । ६ यत्र षट्के भवति राशौ तमेकके प्राप्ते यत्र पंचदशकाशं तत्र द्विकं प्राप्ते, यत्र विंशतिर्भवति तत्र राशौ त्रिकं भवति यत्र पंचदशकं तत्र चतुष्कं, यत्र

(शेषमग्रे पृष्ठे

एकत्रिपंचषट्पंचषट्चतुस्त्र्यकांकभूपितैः ।
आनया नवमिः कूटभंगा मिथ्यादृशां मुथे ॥
कू १ । कू २ । कूट ९ । कूट ६ । कूट ९ । कूट ६ ।
कूट ४ । कूट ३ । कूट १ ।
काय १, अनंतानुबंधि ०, भय ०, योग १० ।
एते दश जघन्यप्रत्ययाः ।
मिथ्यात्वमिन्द्रियं कायः कषायैकतमत्रयम् ।
एको वेदो द्वियुग्मैकं दश योगकक्षः परः ॥ ४७ ॥
१ । १ । १ । ३ । १ । २ । ० । १ । पिंडिता १० ।
अत्र पंचानां मिथ्यात्वानामेकतमस्योदयस्त्वेकः मिथ्यात्वप्रत्ययः, षण्णामिन्द्रियाणामेकतमेन षण्णां कायानामेकतमस्य विराधनं द्वावसंयमप्रत्ययौ, अथवाचतुष्कहीनानां चतुर्णां कषायाणामेकतमत्रिकोदय त्रयः कषायप्रत्ययाः, त्रयाणां वेदानामेकतमोदय एको वेदप्रत्ययः, हास्यरतियुग्मारतिशोकयुग्मयोरेकतरोदय द्वौ युग्मप्रत्ययौ, आहारकद्वयविभयहीनानां दशानां योगानामेकतमोदये एको योगप्रत्ययः । एवमेते मिथ्यादृष्टेरेकत्र समये जघन्यप्रत्ययाः दश । १० ।
सप्तयादशयोगस्य सम्यग्दर्शनघातिनः ।
मिथ्यात्वसुपयातस्य अनन्तानुबंधिनः ॥ ४८ ॥

पर्दू तत्र यथर्क फ्लैकक तत्र पदू ग्रह्मते । तद्यथा ६+१=६ । ६×५=३ १×२=२ ३ —२=१५ । ६×५×४=१२ , १×२×३=६, १२ ÷६= २० । ६×५×४×३=३६ १×२×३×४=२४ ३६०—२४=१५ । ६×५×४×३×२=७२ १×२×३×४×५=१२ ७२ ÷१२०=६ । ६×५×४×३×२×१=७२ १×२×३×४×५×६=७२ ७२ —७२ =१ ।

पाकोनावलिका यस्मादस्त्यनंतानुबन्धिनाम् ।
ततोऽनन्तानुबन्ध्यूनकषायप्रत्ययत्रयम् ॥ ४९ ॥
यतो न म्रियते यस्मात्कालमंतर्मुहूर्तकम् ।
मिश्रत्रयं विना तस्माद्यौगिकाः प्रत्ययाः दश ॥ ५० ॥

मिथ्यात्वपंचकेंद्रियषट्कायषट्कषायचतुष्कवेदत्रययुग्मद्वयोगदशकैकतमभंगा ५×६×६×४×३×२×०×१०=४३-२०० परस्पराभ्यस्ताः ।

सामान्यस्य विशेषस्य सख्याया कूटमुच्यते ।
चतुर्थं गुणकारस्य भंगराशेश्च पंचमम् ॥ ५१ ॥
गुणस्थानेषु सर्वेषु कूटस्थानेषु पंचसु ।
आनेया सकलाः भंगा विज्ञाय प्रत्ययस्थिता ॥ ५२ ॥

गुणकारकूटं सामान्यकूटाकारेण विरचितं विशेषकूट संख्यागुणकारकूटं भंगराशिकूटम् । ४३२०० ।

सामान्यकूटम्	विशेषकूटमिदं	गुणकारकूटं	संख्याकूटं	
१५	१०	१	१	पा
०			०	म
१ २	२ १	२	२	हा
१ १ १	१ १ १	३	१	वे
४-४-४-४	१-१-१ १	४	३	का
१ १ १ १ १ १	१ १ १ १ १ १	६	१	का
१ १ १ १ १ १	१ १ १ १ १ १	६	१	इं
१ १ १ १ १	१ १ १ १ १	५	१	मि

दशभिः प्रत्ययैर्मिथ्यादृष्टिभाति योजना ।
अर्पिता भक्तवीरस्तैर्जघन्यनति दर्शितम् ॥ ५३ ॥

इत्यमेकादशादीनां विधातव्या प्ररूपणा ।
प्रत्ययानां पटीयाभिरवबुध्य यथागमम् ॥ ९६ ॥

एकादश — क्षा	अन	म	पा
९	०	०	१०
१	१	०	१५
१	०	१	१

	क.	गु	क.	गु	क	गु
पो	१	१	१	१	१	१
		म		म.	१	२
प्र	२	२	२	२	२	२
वे	१	३	१	३	१	३
क	३	४	४	४	३	४
ई	१	६	१	६	१	६
मि.	१	५	१	५	१	५
काल	२	१५	१	६	१	६

१ ८
२६११
८१४
सर्वे मिलिताः
२५ ६१
(११)

द्वादशः

क्ष	अन	म	पो
१			१
२	१		११
२		१	१
३	१	१	११
१		२	१
सर्वे मिलिताः			

संख्या

पो १	पो १	पो १	पो १	पो १
म	म	म १	म १	म २
प्र २	प्र २	प्र २	प्र २	प्र २
वे १	वे १	वे १	वे १	वे १
ओ १	ओ ४	ओ १	ओ ४	ओ १
ई १	ई १	ई १	ई १	ई १
मि १	मि १	मि १	मि १	मि १
का १	का २	का २	का १	का १

(१) १ ×२×१×४×६×५×१५=१ ८० ० एवमन्यत्रापि ।

सर्व मिलिताः
१८४
१४ ४
३१६ ०
११३१४
४१२
६५५८२
१२

गणनाकार.

१	१३	१	१३	१
म	म	र १	र १	×
२	३	२	३	२
३	३	३	३	३
४	४	४	४	४
६	६	६	६	६
५	५	५	५	५
३	१५	१५	६	६

अयापद्यः ।

का	मन	म	पो
४			१
३	१		१३
३		१	१
६	१	१	१३
२		२	१
१	१	२	१३

पो १	पो १	पो १	पो १	१	१
म ०	म	म १	म १	३	३
प्र २	प्र ३	प्र २	प्र २	२	२
वे १	वे १	वे १	वे १	१	१
ऋे ३	ऋे ४	ऋे १	ऋे ४	३	४
ई १	ई १	ई १	ई १	१	५
मि. १	मि १	मि १	मि १	१	१
का ४	का ३	का ३	का २	२	५

१	१३	१	१३	१	१३
म	म	प २	प २	पो×	पो०
२	२	३	२	२	२
३	३	३	३	३	३
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
५	५	५	५	५	५
१५	३	३	१५	१५	२

सर्व मिलिताः
१ ८०
१ ७३
२ ८ ०
३ ८
१ ८
५६१६
१ २८१६
१२

चतुर्दशः ।

म	म	म	पो	पो १	पो १	पो १	पो १	पो १	पो १
५			१०	म	म	म १	म १	म १	म १
४	१		११	प्र १	प्र २	प्र २	प्र १	प्र १	प्र २
४		१	१०	वे १	वे १	वे १	वे १	वे १	वे १
१	१	१	११	त्रो १	त्रो ४	त्र १	त्रो ४	त्र १	त्रो ४
१		२	१	ई १	ई १	ई १	ई १	ई १	ई १
२	१	२	१३	मि १	मि १	मि १	मि १	मि १	मि १
				का ५	का ४	का ४	का ३	का १	का १

१	११	१	११	१	११
म	म	र २	र १	[illegible]	[illegible]
२	२	२	२	२	२
३	३	३	३	३	३
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
५	५	५	५	५	५
६	१५	१५	२	२	१५

सर्वे मिलिता —

४११
१४ ४
२१६
३४४४
१३४
१४ ४
१ ५८४

[१४]

पञ्चदशः ।

म	मल	म.	पो
३			१
५	१		११
५		१	१
४	१	१	१२
४		२	१०
३	१	२	१२

१	११	१	११	१	११
म	म	र २	र १	[illegible]	[illegible]
२	२	२	२	२	२
३	३	३	३	३	३
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
५	५	५	५	५	५
१	६	६	१५	२५	२०

७२
५६११
८६४
२
१
१ २
सर्वे मिलिता
७२५७६

[१५]

जीवमंगो जिनैरुक्तः पुद्गलाद्यापिद्रायसाम् ।
अनंतगुणितं पूर्वं पेरव परतः परम् ॥ ८ ॥
गतिदौ द्रव्यताऽऽसरूपौ धर्माधर्मौ प्रदेशत ।
क्षेत्रतो लोकमानौ तौ लोकं व्याप्य यतः स्थितौ ॥ ९ ॥
अतीतानागतोऽनन्तभागौ तौ कालतः स्मृतौ ।
*भावत कथलानन्तभागौ केवललोचनैः ॥ १० ॥
विज्ञातव्या गुणाजीवाः प्राणपर्याप्तिमार्गणाः ।
उपयोगा बुधैः सज्ञा विंशतिर्जीवरूपंमा ॥ ११ ॥
जीवा येरवबुध्यन्ते भावैरौदयिकादिभिः ।
गुणाशुभस्वरूपैरत्र ते गदिता गुणाः ॥ १२ ॥
जन्वारौदयिकोऽथापि क्षायिकः क्षामिको जिनैः ।
क्षायोपशमिको भावः स्यात्तर्थं पारिणामिकः ॥ १३ ॥

---

१ अग्रेऽग्रे परस्परगुणितमनंतगुणम् । २ १८–१४–१ –९–१४ व्याप्ति
(४–५–६–१५–३–१९–८–७–४–९–२–६–२–२) १२–४ ।
* अस्मात्पुस्तके संदृष्टिरियम् ।

[illegible] जी- वा अ [illegible] लेश्मनो [illegible] भ ले	[illegible] अ अ [illegible] अ अ	[illegible] अ अ अ [illegible] अ अ अ	[illegible] अ अ अ अ	अ अ अ अ	[illegible] अ. अ [illegible] लोक	[illegible] अ अ [illegible] लोक
[illegible] न [illegible] अ ।	अ अ १ १	अ अ अ १ १ १	अ अ अ अ १ १ १		असंवि. १ भा अ	असंख्य १ भा अ
भावा. [illegible] [illegible] न. अ.	१ १ अ अ	१ १ १ अ अ अ	१ १ १ १ अ अ अ अ		१ भा अ	१ [illegible] भा अ

षोडश ।

का	अन	म	यो
६		१	१
५	१	१	११
५		२	१
४	१	२	११

१	११	१	११
२२	२२	[illegible]	[illegible]
२	२	२	२
३	३	३	३
४	४	४	४
६	६	६	६
५	८	८	५
१	६	६	१

सर्वे मिलिताः—

१४
११२३२
४३२
१४ ४
३१ ३२
१६

सप्तदश ।

का	अ	म	यो
६	१	१	११
६		२	१०
५	१	२	११

११	१	११
[illegible]	[illegible]	[illegible]
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
५	५	५
	१	६

सर्वे मिलिताः—

१८७२
६
५६१६
२ ८
१७

का ६ । अ १ । म २ । यो ११ ।

मिथ्यात्वमिन्द्रियं कायाः षट् कषायचतुष्टयम् ।
वेदो द्वियुगलैकं मीयुग्मं योगो दशाष्ट च ॥

१।१।६।४।१।२।२।१। मिलिता १८ ।

पंचानां मिथ्यात्वानामेकतमं, षण्णामिन्द्रियाणामेकतमेन षट्कायविराधने सप्तासंयमप्रत्ययाः, चतुर्णां कषायाणामेकतम चतुष्कोदये चत्वारः, एकतरो वेदः, एकतरयुगलं, भयजुगुप्साद्वयं, आहारकद्वयं विना त्रयोदशानां योगानामेकतमः । एवमेतेऽष्टादशोत्कृष्टप्रत्ययाः १८ ।

मिथ्यात्वपंचकन्द्रियषट्ककायकषायचतुष्कवेदत्रयहास्या
दियुग्मद्वयभयजुगुप्सैकत्रयोदशयोगा भंगा । । ६ । १ ।
४ । ३ । २ । १ । १३ । परस्पराभ्यस्ता ९३६० । मिथ्या-
दृष्टेः सर्वे भंगा मिलिता ४१६३७६० ।

सासादना यतो जातु श्वभ्रभूमिं न गच्छति ।
मिश्र वैक्रियिके योग स्त्रीपुंवेदद्वयं ततः ॥
योगैर्द्वादशभिस्तस्मान्मिश्रवैक्रियिकेण च ।
त्रिभिर्द्वाभ्यां च वेदाभ्यां तस्य भंगप्रकल्पना ।
सम्प्राप्य सासनं ह्येषा योगपर्यायोदितः ।
गुणयित्वाऽखिला भंगास्तस्यानेया यथागमम् ॥

का १ । अन १ । भ ० । यो १२ । (१) । ० । १ ।
१ । ४ । १ । २ । ० । १ । मिलिताः १० । एतयामत ।
० । ६ । ६ । ४ । २ । ० । १२ । अन्योन्यगुणा भंगाः
१ ३६८ । मिश्रवैक्रियिकयोगे यतः सासना नरकं न
गच्छति ततो देवेषु स्त्रीपुंवेदयोरत । ० । ६ । ६ । ४ । २ ।
२ । । १ । अन्यान्यगुणाः ५७६ । एत १०३६८ एते च
५७६ मिलिताः जघन्याः १०९४४ ।

एकादश ।

का	अन	भ	यो	
२	१		१२	भ
१	१	१	१२	५

	वै मि		वै मि
१२	१	१२	१
भ	भ	ए १	ए २
२	१	२	१
३	२	३	२
४	४	४	४
६	६	६	६
१५६	१४४	१ ११	११५२

सर्वे मिलिता—

१ ३५ ए
२१ ८२
११४८
११

द्वादशः ।

मा.	मन.	म	यो.	
३	१		१२	१
२	१	१	१२	१
१	१	२	१२	१

	व मि.		व मि.		व मि.
११	१	१२	१	१२	१
म०	म०	ग २	ए १	[illegible]	[illegible] ×
३	३	२	२	२	३
३	२	३		३	२
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
२	२	१५	१५	६	६
३४५६		५१ ४		१ ३६	
११२		२८		८ ६	

मिश्रिता —

१६४८
५७०२
१ ६४४
१ २१७७
१२

त्रयोदश ।

मा	मन.	म.	या	
४	१		१२	१
३	१	१	११	१
	१	२	१२	१

	व मि.		व मि		व मि.
१२	१	१२	१	११	१
म	म	ए २	ए २	[illegible]	[illegible]
२	३	२	३	२	३
३	२	३	३	३	३
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
१	१५	२	२	१५	१५
३५६३		६६१३		३५ ६	
१४४		१ ४		१४४	

सर्वे मिश्रिता —

९ ३ ३६
९ २६६
९ २७३६
१४७६८
११

चतुर्दश ।

वा.	मास	प.	वा.	
५	१		११	१
४	१	१	११	१
३	१	२	११	१

	वा.मि.		वा.मि.		वा.मि.
११	१	१२	१	१२	१
म	अ	२१	२१	कोट	कोट
२	२	१	२	१	२
३		३	५	३	५
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
६	६	१	१५	३	२
१	३६८	१	४	२५५२	
	५४६	३	८	३२२	

मिलितम्–

१ ८२४
५७०३
३१४८
१ ३१४४
१४

पञ्चदश ।

वा	मास	प	वा	
६	१		१	१
	१	१	१	१
४	१	२	१२	१

	वा.मि.		वा.मि.		वा.मि.
११	२	११	१	११	१
म	अ	२१	२१	कोट	कोट
२	२	२	२	२	२
३	१	३	३	३	३
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
१	१	६	६	१५	१५
१	२	२	३६	२५८६	
	५६		३३५१	१७८	

मिलितम्–

१८३४
३३८८
२७३६
५१ ३
१५

षोडशः ।

का.	अन.	म.	यो.	
६	१	१	१२	१
५	१	२	१२	१

	वे.मि.		वे.मि.
१२	१	११	१
ए१	ए१	यो×	वे×
२	२	२	२
३	३	३	३
४	४	४	४
६	६	६	६
१	१	६	६
१७५६		१ ३६	
१९२		५७६	

मिलिताः—

३६४८
१ ६४४
१४५९२

सप्तदशः ।

का.	अन.	म.	यो.	
६	१	२	१२	१

	वे.मि.
१२	१
यो×	वे×
२	२
३	३
४	४
६	६
१	१

सप्तो:

१७२
१६

मिलिताः

१८२४
१७

अमी सर्वे—४५९६४८ भंगाः ।

इति सासादनभंगाः ।

सम्यग्मिथ्यादृष्टेः प्रत्ययभंगा निरूप्यन्ते—

नवमः ।

का.	म.	यो.
१		११

१
६
३
४
६
६

मिलिताः—

८६४
१५

दशमः ।

धा.	भ	धा.
१		१
१	१	१०

१	१
भ	भ
२	२
३	३
४	४
६	६
१५	६

मिलितम्:—

२१६
१०२८
२ ८
१

पञ्चदशः ।

धा	भ	धा
३		१
२	१	१
१	२	१०

१	१	१
भ	२	[illegible]
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
२	१५	६

मिलितम्:—

१८
४३२
६४
८ ६४०
११

द्वादश ।

धा	भ	धा
४		१
३	१	१
२	२	१०

१	१	१०
भ	२ २	[illegible]
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
१५२	१५	

मिलितम्:—

२१६
५ ६
५१६
१
१

त्रयादशः ।

का.	म.	पो.
५		१०
४	१	१
१	२	१०

१	१	१
म	ए१	बो
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
६	१५२	

मिश्रिताः—

८६४
४३९
२
६४
१३

चतुर्दशः ।

का	म	पो
६		१०
५	१	१
४	२	१

१	१	१
म	ए२	बो
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
६	६	६
१	६	२५

मिश्रिता—

१२४
१७२
२१६
४ ३२
१४

पंचदशः ।

का.	म.	पो.
६	१	१
५	२	१३

१	१
ए१	बो
२	२
३	३
४	४
६	६
२	६

मिश्रिता —

२
६४
११५२
१[illegible]

षोडश ।

चा-म	चा
६ २	१

१
१०४
२
३
४
५
१

सर्वे मिलिताः—

१०४
१६

सर्वे मिलिताः=

१६३८८०

इति सम्यग्मिथ्यादृष्टेर्भंगाः प्ररूपिता ।

अथ असंयतस्य भंगाः निरूप्यंते—

योगे वैक्रियिके मिश्रे कार्मणे च सुधाशिषु ।
पुंवेदः षण्ढवेदश्च श्वभ्रे बद्धायुषः पुनः ॥ ५९ ॥
तिर्यक्ष्वौदारिके मिश्रे पूर्वबद्धायुषो भवः ।
मनुष्येषु च पुंवेदः सम्यक्त्वालंकृतात्मनः ॥ ६० ॥
त्रिभिर्द्वाभ्यां तथैकेन वेदानामस्य ताडना ।
भंगानां दशभिर्योगैर्द्वाभ्यामेकेन च क्रमात् ॥ ६१ ॥

अस्यार्थः—चिरंतनचतुश्चत्वारिंशच्छतादिलक्षणं राशिं त्रिधा व्यवस्थाप्यैकं त्रिभिर्वेदैः, अन्यं द्वाभ्यां पुंनपुंसकवेदाभ्यां, परमेकेन नपुंसकवेदेन गुणितं, युगलेन गुणयित्वा, योगैरेकं दशभिः, अन्यं द्वाभ्यां वैक्रियिकमिश्रकार्मणाभ्यां, परमेकेनौदारिकमिश्रेण गुणयेत् । तत एकीकरणे फलं भवति ।

---

१ क ख पुस्तकयोः 'द्वाभ्यां योगेनैकेन च क्रमात्' इति पाठः चिन्त्यश्च छन्दोभङ्गः अर्थविशेषश्च । २ हास्यादियुगलेन ।

नवमः ।

का	म	घो	घो	घो
१		१	२	१

१	२	१
म	म	म
६	२	२
३	२	१
४	४	४
६	६	६
६	६	६

मिलिताः—

१४
११५२
२८८
१
६

दशमः ।

का	म	घो		
२		१	५	१
१	१	१	२	१

१	२	१	१	२	१
म	म	म	ए २	ए २	ए २
२	२	३	२	३	३
३	३	१	३	२	१
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
१५	१५	१५	६	६	६

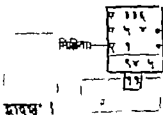
मिलिता ~

२५२०
२ १६
४५३६

एकादशः ।

म	म	घो	घो	घो
३		१	२	१
२	१	१	२	१
१	२	१	२	१

१	२	१	१	२	१	१	२	१
म	म	म	ए २	ए २	ए २	कोX	कोX	कोX
२	२	२	२	२	२	२	२	२
३	२	१	३	२	१	३	२	१
४	४	४	४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६	६	६	६
६	६	६	१५	१५	१५	६	६	६
२	३ ४	६६	४३२	५७६	१४४	६४	११५२	२८

द्वादशः ।

का.	म	यो.	को.	यो
४		१	१	१
१	१	१	२	१
०	२	१	१	१

१	२	१	१	२	१	१	२	१
म	म	म	ए २	ए २	ए १	दो ×	दो १	दो ×
२	२	२	२	१	१	२	१	१
१	१	१	१	१	१	१	१	१
४	४	४	४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६	६	६	६
१५	१५	१५	२	२	१	१५	१५	१५
२१६	१०८	७२	५६	७६	११२	२१६	१०८	७२

त्रयोदशः ।

का	म	यो	को	यो
५		१	१	१
४	१	१	२	१
३	१	१	१	१

च कर्मौदयिका मोक्ष क्षायिक शामिकाश्च ते ।
उभय कुर्वत मिश्रा नोभय पारिणामिकाः ॥ १४ ॥
मिथ्यादृष्टिर्जिनैराद्यो द्वितीय सस्तदर्शन ।
तृतीयाऽकथि मिश्रोऽन्य' सम्यग्दृष्टिरसंयतः ॥ १५ ॥
संयतासंयतस्तस्मात्पंचम शुद्धदृष्टिकः ।
प्रमत्तसंयत षष्ठ सप्तमोऽतोऽप्रमत्तकः ॥ १६ ॥
अपूर्वकरणो ह्यष्टाऽनिवृत्तिकरणो द्विधा ।
द्वेधा सूक्ष्मकषायोऽतः शमकक्षपकत्वतः ॥ १७ ॥
शान्तक्षीणकषायौ स्तो योग्ययोगौ ततो जिना ।
चतुर्दशगुणातीता जीवा सिद्धास्तत परे ॥ १८ ॥
तत्त्वानि जिनदृष्टानि यस्तथ्यानि न रोचते ।
मिथ्यात्वस्योदये जीवो मिथ्यादृष्टिरसौ मत ॥ १९ ॥
संयोजनोदये भ्रष्टो जीवः प्रथमदृष्टितः ।
अन्तरोऽनाप्तमिथ्यात्वो वर्ण्यते सस्तदर्शन ॥ २० ॥
जघन्य समयः काल उत्कृष्टोऽस्य षडावलि ।
कथ्यतेऽन्तर्मुहूर्तस्य शेषभूता मनीषिभिः ॥ २१ ॥
सम्यग्मिथ्यारुचिर्मिश्र सम्यग्मिथ्यात्वपाकत ।
सुदुष्कर पृथग्भावो दधिमिश्रगुडोपम ॥ २२ ॥
पाकाच्चारित्रमोहस्य व्यस्तप्राण्यसंयमः ।
त्रिष्वेकतमसम्यक्त्व सम्यग्दृष्टिरसंयत ॥ २३ ॥
यस्त्राता त्रसकायानां हिंसिता स्थावराङ्गिनो ।
अप्रत्याख्यकषायोऽसौ संयतासंयतो मत ॥ २४ ॥

---

१ सासादन । २ अनन्तानुबन्धिचतुष्कोदये । ३ उपशमसम्यक्त्वात् ।
४ अन्तरालवर्ती । ५ उपशमसम्यक्त्वकालस्य । ६ प्राणीन्द्रियसंयमरहित ।

१	१	१	१	२	१	१	२	१
म ०	म ०	म	ए २	ए२	ए१	बो ×	बा ×	बो ×
२	२	२	२	२	२	२	२	२
१	२	१	१	२	१	१	२	१
४	४	४	४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६	६	६	६
६	६	६	१५	१५	१५	२	२	२
८६४	११५२	२८	४३२	७८	१४४	२ ८	२ ४	६६०

मिश्रितम्—

१	८
१	४
३३६	
६४	८०
११	

चतुर्दशः ।

क्ष म.	पा.	पा.	पो.
६ १		२	१
११		२	१
४ २१		२	१

१	२	१	१	२	१	१	२	१
म	म	म	ए१	ए२	ए२	बो ×	बो ×	बो ×
२	२	२	२	२	२	२	२	२
१	२	१	२	२	१	१	२	१
४	४	४	४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६	६	६	६
१	१	१	६	६	६	१५	१५	१५
४८	११६२	४	१७२८	२३	४७५६	२१६	२८	२०

मिलिताः—

१६
१ १६०
१५१
२० ४
१४

पञ्चदशः ।

द्रा.	ल.	प्लु	वो	प्ल
६	१	१	२	१
५	२	१	२	१

१	२	१	१	२	१
ए २	ए २	ए २	वो×	वो×	वो×
२	२	२	२	२	२
३	२	१	३	२	१
४	४	४	४	४	४
६	६	६	६	६	६
१	१	१	६	६	६
२	१ ४	६६	६४	११५२	२८८

मिलिताः—

१६६
१ ८
११४४
१४

षोडशः ।

द्रा.	ल.	प्लु	वो	प्ल
६	२	१	२	१

१	२	१
वो×	वो×	वो८
२	१	१
६	२	१
४	४	४
६	६	६
१	१	१
१४४	११२	४

मिलिताः—

१६
११

एवं सर्वे मिलिता ५२३२६० भेदाः भवन्ति ।

भरतमतस्य भेदाः समाप्ताः ।

देशसंयतस्याभिधीयन्ते—

भेदाः पंच दश प्रोक्ता दश पंचैककः क्रमात् ।
गुणकारविधानेन संयतासंयतस्थिते: ॥ ६२ ॥

५।१०।१०।५।१।

अष्टमः ।

का	म	यो
१		१

लब्ध

१०
१

नवमः ।

का	म	यो
२		१
१	१	१

१	यो
२	प्र
१	वे
२	क
१	इं
२	का

१	१
म	प्र
२	२
३	३
४	४
६	६
१	५

मिलिताः—

१२६६
१२९६
१५६२
[illegible]

दशमः ।

का	म	यो
३		९
२	१	९
१	२	९

१	१	१
म	प्र	यो
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
१	१०	५

मिलिताः—

१२९६
३५१२
६४
५६२६
१३

१ असंयमाभावात् प्रत्येकपक्षस्यासंयुक्तभंगा ५, द्विसंयोगिभंगाः १० त्रिसंयोगिभंगा १०, चतुःसंयोगिभंगाः ५, पंचसंयोगिभंग १ ।

एकादश ।

का.	म.	पो.
४		१
३	१	१
२	२	१

१	१	१
म	२	धू
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
५	१०	१

मिश्रित— ०

१४८
२५१२
१२११
५६१६
११

द्वादशः ।

का.	म.	पो.
५		१
४	१	१
३	२	१

१	१	१
म	२ १	धू
२	२	२
३	३	३
४	४	४
६	६	६
१	५	१

मिश्रित—

१२१६
१२९६०
११६६
२७२१६
१२

त्रयोदशः ।

का.	म.	पो.
५	१	१
४	२	१

१	१
२ १	धू
२	२
३	३
४	४
६	६
१	५

मिश्रित —

२५१२
१४ ०
९ ७२
११

चतुर्दशः ।

का	म	यो
५	२	१

१
वेद
२
३
४
६
१

तस्य

१२९६
१४

सर्वे देशसंयतस्य भंगाः १६०७०४ ।

प्रमत्तभङ्गानाह—

आहारकद्वयं ज्ञेयं पुंवेदस्योदये तत ।
प्रमत्तस्य यतो नर्द निषवेदोदये सति ॥ ९३ ॥
कर्षभ्या नवभिर्द्वाभ्यां योगाभ्यां भंगकल्पना ।
त्रिभिरकेन वेदेन द्वेधा संस्थाप्य स क्रमात् ॥ ९४ ॥

प्रमत्तस्य सर्वे भगा ९२८ । तदित्थम्—

प्र	१	१	२
		म	
हा	२	२	२
वे	१	३	१
क	१	८	४
	५	२१६+१६	
		२३२	

प्र	१	१	२
म	१	२	२
हा	२	२	२
वे	१	३	१
क	१	८	४
	६	४३२+३२	
		४६४	

प्र.	१	१	२
म	२	×	×
हा.	२	२	२
वे	१	३	१
क	१	८	८
	७	२१६+१६	
		२३२	

२३२+४६४+२३२=९२८

अप्रमत्तापूर्वगुणद्वयभंगानाह—

पुंवेदाहारकद्वन्द्वविहीनः प्रक्रमः परः ।
प्रमत्तामसित्व केस्यो गुणस्थानद्वय परे ॥ ६५ ॥
तत्राप्रमत्तस्य तावत्सर्वे भंगाः अपूर्वस्य च,—

१	१	१	१	१	१	२११
	म०	१	१	२	वे०	प. ५
२	२	५	१	२	१	४११
१	३	१	३	१	३	म. ६
१	४	१	४	१	४	२११
३		६		च		तृ ७

अप्रमत्तस्य ८६४

१	१	१	१	१	१
२	भ	१	११	२	वे०
१	२	१	१	१	२
१	३	१	३	१	३
३	४	१/६	४	१/८	४

२११ प. प्र.
४११ म. ६ प्र
२११ तृ प्र.
अपूर्वस्य ६४

अनिवृत्तिगुणस्याह—
जघन्यौ प्रत्ययौ क्षयौ द्वावप्येवानिवृत्तिके ।
संज्वालेषु चतुर्ष्वेको योगानां नवक परः ॥ ६६ ॥
१ । १ । भंगाः । ४ । ९ अन्योन्याभ्यस्ताः ।
कषायवदयोगानामेकैकग्रहण सति ।
अनिवृत्त सवेदस्य प्रकृष्टाः प्रत्ययास्त्रय ॥ ६७ ॥
भंगाः ४ । ३ । ९ अन्योन्याभ्यस्ताः १०८ ।
सूक्ष्मसांपरायस्य भंगानाह—
एकः संज्वलनो लोभो योगानां नवक परम् ।
द्वावेव प्रत्ययौ ज्ञेयौ सूक्ष्मलाभे मनीषिभिः ॥ ९८ ॥

---

१ कार्य । २ अप्रमत्ते अपूर्वकरणे च । ३ संज्वलनकषायमध्ये एकः । नवयोगानां मध्य एकः । एवं द्वौ जघन्यप्रत्ययौ अनिवृत्ते । ४ जघन्यप्रत्यययोर्भंगाः ३६, उत्कृष्टप्रत्ययानां १०८ एवं मिलिताः १४४ अनिवृत्तस्य ।

१ । १ । ९ ।
शांतक्षीणकषाययोः प्रत्ययानाह—
योगेप्वस्ति नवस्त्वेकः शान्तक्षीणकषाययोः ।
१ । ९ ।
अन्तिमद्वय आह,—
सप्तस्वेकः सयोगेष्वसौ, १।७

निर्योगः प्रत्ययातिग० ॥ ६९ ॥
प्रदोषविघ्नमात्सर्यनिह्नवासादनादय ।
बंधस्य हेतवो ज्ञेयाः ज्ञानदर्शनरोधयोः ॥ ७० ॥
तितिक्षा व्रतिनां दानं भूतानामनुकम्पनम् ।
सरागसंयम शौचसंयमासंयमः परः ॥ ७१ ॥
वात्सल्यं मृदुतादित्वं पापकर्मस्वनादरः ।
पुष्कलं कारणैरेतैः सद्वेद्यं कर्म बध्यते ॥ ७२ ॥
शोकस्तपो वधो दुःखमाक्रन्दः परिदेवनम् ।
स्वान्योभयस्थितैरेतैरसातं कर्म गृह्यते ॥ ७३ ॥
तपोधर्मागमस्वर्गिसंघकेवलचक्षुषाम् ।
वधात्यवर्णवादेन प्राणी दर्शनमोहनम् ॥ ७४ ॥
कषायोदयतस्तीव्रः परिणामो विनिन्दितः ।
ज्ञेयः चारित्रमोहस्य कर्मणो बंधकारणम् ॥ ७५ ॥
मिथ्यादृष्टिर्यथापत्ता बह्वारंभपरिग्रहः ।
आयुर्बध्नाति निःशीलो नारकं दुष्टमानसः ॥ ७६ ॥

१ नवप्रत्ययानां मध्ये एको योगः, एकः संज्वलनलोभ एवं द्वौ प्रत्ययौ, शान्ते नव प्रत्ययाः । २ निह्नवं ज्ञानलोपनम्, आसादनं पीडाकरणम् ।

पुंवेदाहारकद्वन्द्वविहीनः प्रक्रमः परः ।
प्रमत्तवस्मिथः कृत्वो गुणस्थानद्वये परे ॥ ६५ ॥
तत्राप्रमत्तस्य तावत्सर्वे भंगाः अपूर्वस्य च,—

१	९	१	९	१	९	२१६
	म	१	१	१	[illegible]	ज ५
२	२	२	२	२	२	४१२
१	३	१	३	१	३	म ६
१	४	१	४	१	४	२१६
५		६		५		उ ७
						अप्रमत्तस्य ६४

१	९	१	९	१	९
२	म	१	९२	२	[illegible]
१	२	२	२	२	२
१	३	१	३	१	३
५	४	१	४	१	४
		६			

२१६ ज म.
४१२ म. ६ प
२१६ उ ० म.
अपूर्वस्य ६४

अनिवृत्तिगुणस्याह—
जघन्यौ प्रत्ययौ ज्ञेयौ द्वाववेदानिवृत्तिके ।
संज्वालेषु चतुर्ष्वेको योगानां नवकः परः ॥ ६६ ॥
१ । १ । भंगाः । ४ । ९ अन्यान्याभ्यस्ता ।
कषायवेदयोगानामेकैकग्रहणे सति ।
अनिवृत्तेः सवेदस्य प्रकृष्टा प्रत्ययास्त्रयः ॥ ६७ ॥
भंगाः ४ । ३ । ९ अन्यान्याभ्यस्ता १०८ ।
सूक्ष्मसांपरायस्य भंगानाह—
एकः संज्वलनो लोभो योगानां नवकः परम् ।
द्वाव प्रत्ययौ ज्ञेयौ सूक्ष्मलोभे मनीषिभिः ॥ ६८ ॥

---

१ कार्य । २ अप्रमत्ते अपूर्वकरणे च । ३ संज्वलनकषायमध्ये एकः । नवयोगानां मध्य एकः । एवं द्वौ जघन्यप्रत्ययौ अनिवृत्तेः । ४ जघन्यप्रत्ययोर्भंगाः ३६, उत्कृष्टप्रत्ययानां १०८ सर्वे मिलिताः १४४ अनिवृत्तस्य ।

१ । १ । ९ ।
शांतक्षीणकषाययोः प्रत्ययानाह—
योगेष्वस्ति नवस्वेकः शान्तक्षीणकषाययोः ।
१ । ९ ।
अन्तिमद्वय आह,—
सयस्त्वेक' सयोगस्था, १।७

नियोगः प्रत्ययातिग ० ॥ ६९ ॥
प्रदोषविघ्नमात्सर्यनिह्नवासादनादयः ।
बंधस्य हेतवा ज्ञेयाः ज्ञानदर्शनरोधयो' ॥ ७० ॥
विविक्षा मतिनां दाने भूतानामनुकम्पनम् ।
सरागसंयमः शौचसंयमासंयमः परः ॥ ७१ ॥
वात्सल्यं मृदुतादित्वं पापकर्मस्वनादर' ।
पुष्कलं कारणरेतै सद्वेद्यं कर्म बध्यते ॥ ७२ ॥
शोकस्तपो बधो दु खमाक्रन्द' परिदेवनम् ।
स्यान्योभयस्थितंरसंरसातं कर्म गृह्यते ॥ ७३ ॥
तपोधमागमस्वार्गिसंघकवलसत्क्षुधाम् ।
मध्यात्यवर्णवादन प्राणी दर्शनमोहनम् ॥ ७४ ॥
कषायादयतस्तीव्र' परिणामा विनिन्दित' ।
ज्ञेया चारित्रमाहस्य कर्मणो बंधकारणम् ॥ ७५ ॥
मिथ्यादष्टित्रतापतो महारंभपरिग्रह' ।
आयुषभाति नि शीलो नारकं दुष्टमानस' ॥ ७६ ॥

१ नवयोगानां मध्य एका योगः, एकः संज्वलनलोभ एवं द्वौ प्रत्ययौ, राशौ नव प्रत्ययाः । २ निह्नवं ज्ञानलोपनम्, आसादनं पीडाकरणम् ।

उन्मार्गदेशको मायी सशल्यो मार्गदूषकः ।
आयुर्बध्नाति तैरश्चं शठो मूढो दुराशयः ॥ ७७ ॥
निःशीला निव्रता भद्र प्रकृत्याल्पकषायकः ।
आयुर्बध्नाति मर्त्यानामल्पारंभपरिग्रहः ॥ ७८ ॥
अकामनिर्जराबालतपः शीलमहाव्रती ।
सम्यक्त्वभूषिता दैवमायुर्बध्नाति शांतधी ॥ ७९ ॥
अकस्मान्तवचस्कायो गौरवी वंचनापरः ।
अशस्त नाम बध्नाति प्रशस्तमपरस्त्वत ॥ ८० ॥
स्वप्रशंसी परद्वेषी जिनशासननिन्दकः ।
नीचैर्गोत्रं प्रबध्नाति विपरीत तत' परः ॥ ८१ ॥
दानलाभोपभोगादिप्रत्यूहकरणं मतम् ।
निमित्तमन्तरायस्य पंचभेदस्य दर्शिनः ॥ ८२ ॥
बंधस्य हेतवो यऽमी आस्रवस्यापि त मता ।
बंधो हि कर्मणां तेनास्रवे सति जायते ॥ ८३ ॥
इति बंधास्रवविषयप्रत्यया उक्ता ।

अष्टकर्मबन्ध कथ्यते,—

अष्टायुषा विना सप्त पञ्चाद्या' मिश्रकं विना ।
सप्त कर्माणि बध्नाति मिथ्यादृष्ट्यानिवृत्तय ॥ ८४ ॥
मोहायुर्भ्यां विना षट्कं सूक्ष्मा बध्नात्युपशम' ।
बध्नति बंधमेकमयोगा पचवर्जितः ॥ ८५ ॥

७	७	७	७	७	७	७	७	७	६	१	१	१	
८	८		८	८	८	८							

१ सप्तम । २ मिश्रंविनाऽप्रमत्तगुणस्थानवर्जितमीताः ।

अमितगत्याचार्यस्य रचनाः सरलाः सुखसाध्याः सत्योऽपि गम्भीरा मधुराश्च सन्ति । अयं ग्रन्थस्तु करणानुयोगस्यात्युत्तम ग्रन्थोऽस्ति । रचना-शैली तस्य गाम्भीर्यसाराद्विशेषणा सरला चास्ति । अनेकस्थलेषु विषय विशेषताप्युपलभ्यते । गोम्मटसारकर्मकाण्डाध्ययनन्तु टीकामन्तरा विना न सम्भवम् किन्तु पञ्चसंग्रह, अथायमर्थसंदृष्टि ग्रन्थकारेण तत्रैव प्रदर्शिता, टीकया अस्यावश्यकता मूलरचनयैव दूरीकृता । अतएवायं छात्राणामप्युपयोग्यस्ति । इत्यलमतिविस्तरेण ।

सेजवेऽष्टापि कर्माणि गुणेषु दशसु स्थिता ।
शान्तक्षीणौ विना मोहमपरा घातिभिर्विना ॥ ८६ ॥

८।८।८।८।८।८।८।८।८।८।७।७।४।४।

अष्टायुर्वर्जितमन्ते, षट् प्रमत्तान्तगुणास्थिताः ।
उदीरयति चत्वारः षट् वयायुषी विना ॥ ८७ ॥
शांतक्षीणाभिधौ, पंच वेद्यायुर्मोहनैर्विना ।
सयोगो नामगोत्रे तु अयोगी निरुदीरण ॥ ८८ ॥
सप्तमावलिकाशेषे पंचाया मिश्रकं विना ।
वेद्यायुर्मोहहीनानि पंचे सूक्ष्मकषायकः ॥ ८९ ॥
नामगोत्रद्वयं क्षीणस्तत्रोदीरयते यति ।
एकत्रति त्रयं ज्ञेयं पद्मादीनां मनीषिभिः ॥ ९० ॥

८	८	८	८	८	८	६	६	६	६	५	५	२	०
७	७	०	७	७	७				५		२		

अत्रापककषायवनमुदीरणाविषयनादुदयावलिकायां प्रविष्टाया कर्मस्थितेर्नोदीरयति । मरणावलिकायामायुषः, सूक्ष्मे मोहस्य, क्षीणे घातित्रयस्योदीरणा नास्ति, मरणावलिकाशेषे चायुषि मिश्रं न सम्भवति ।

बंधोदयोदीरणा कथ्यन्ते,—
घातिकल्मषविध्वंसी मुक्त कर्मचतुष्टयम् ।
कर्मबन्धप्यतिक्रान्तो निर्योगोऽष्टानुदीरकः ॥ ९१ ॥

---

१ अप्रमत्ताद्य । मिश्रं विना ऽथ पंचगुणस्थानवर्तिना आवलिका शेषे सति पंच कर्माणि उदीरयन्ति । ३ अंतभागे पंच कर्माण्युदीरयति शेष भागे षट् । ४ अष्टकर्मणामुदीरणारहितः ।

निषायर्त्तिका यामी बघायबन्ध वेमह ।
संमः पत्तायमपानि पानिकमनिर्जुमह ॥ ९२ ॥
वषकः वर्द्नीयस्य मोनर्धामकायर्पो ।
सुजन गम कमाणि वेपकादीत्त्वापर्शे ॥ ९३ ॥
वर्ष कमाणि संम ग दयम वर्दोयक ।
त्या कमाय वेमानां धीनायुक्माप्रीरर्को ॥ ९४ ॥
वतुर्यार्दोयका ममर्षपका क्रमगय ।
अनिहपादय गणदृष्टकमानि सुजन ॥ ९५ ॥
वक्षोपुर्दोयसंत्यम्य ममाप्ता पाए सुजन ।
मुसहोर्त्यस्यमाए मम कमाणि विपाक ॥ ९६ ॥
आयुयप्रमनमाम्य प्रमपाम्पप्रमत्तनाम् ।
मग्गमापयम गणपा ममानां संमक्त्तव ॥ ९७ ॥
अप्रमता प्रनारंमकन्यादिति विधय ।

बंध	८।८।७७।	७।८।७।८७७७ ६ २ २ १।०
उदय	८ ८ ८ ८	८ ८ ८८८।८ ७ ७ ।४ ४
उदीरणा	८।७८।७८।७	।७८।७६६६६।५५५।२ २।०

प्रमत्तदृष्पायर्नां वर्ष माहर्नीयायुर्षो पुपा ।
नामगायान्तरायाष मृत्नाए महर्नीपिद्र ॥ ९८ ॥
कमान्यम नर गपा ड मपाविधानिसुपः ।
मनगा न्यपिकामस्मानिनङ्ग वंप नामरा ॥ ९९ ॥
संख्यम्—१ । ९ । २ २८ । ४ । ४२ । २ । ५ ।

आयावृत्तम् ।

प्रया माहिरनारिम्पुगाप्रा म्पानमप पुमाकारा ।
अन्यनगायस्थितकम्याभिम्यानीह नव वंषा ॥ १०० ॥

अनुष्टुप् छन्दः ।

पश्चात्तद्बंधके सादिरनादिः[1] श्रेण्यसंक्रमे ।
ध्रुवोऽभव्यस्याऽध्रुवो भव्ये कर्मविध्वंसनेऽथ वा ॥ १०१ ॥
कर्मबन्धविशेषो यः सः स्थानमिति कथ्यते ।
भुजाकारो मतः सद्भिर्बद्धाल्पे बहुबंधनम् ॥ १०२ ॥
उक्तोऽल्पतरो यथा बहु बध्वाल्पबंधनम् ।
सर्वदा यावतस्तुल्यं कर्मावस्थितकः स्मृत ॥ १०३ ॥
कर्मबंधविशेषस्य कर्तृता स्वामिता मता ।
ज्ञातव्यं नवभेदानां बंधानामिति लक्षणम् ॥ १०४ ॥
चत्वारः कर्मणां येषां साद्यनादिध्रुवाध्रुवाः ।
शेषस्येति विना सादिं त्रयोऽनादिध्रुवाध्रुवाः ॥ १०५ ॥
साद्यध्रुवौ मतौ बंधावायुषो ह्यासबन्धके ।
चत्वारोऽपीति ते ज्ञेया उत्तरप्रकृतिष्वपि ॥ १०६ ॥
कषायाः षोडश ज्ञानरोधान्तराययोर्दश ।
उपघातो जुगुप्सा भीर्दर्शनावरणे नव ॥ १०७ ॥

---

१ गुणस्थानान्तरसंक्रमे सति बंधव्युच्छित्तिं कृत्वा पुनः पूर्वगुणस्थानप्राप्तेसति बन्धमारम्भ सादिबन्धः । २ अनादिकालसमायातबन्धसन्ततिरूपोऽनादिबन्धः । ३ यत्र गुणस्थाने कर्म बध्नाति तत्रैव चेन्मुञ्चति च बंधविध्वंसनात्तस्मिन्ध्रुवबंधः । ४ यथाऽमुककर्म षट् गुणस्थाने यावद्बध्नाति इतिविधाय कर्मबंधविशेषः स स्थानमिति कथ्यते । ५ कश्चिज्जीव उपशान्तकषायचरितः पश्चान्मोहोदयात्पतितः सूक्ष्मसाम्परायानिवृत्तिकरणयो मासस्तदैका प्रकृतिं बध्नाति पश्चात्तथा यथाऽधःपतति तथा तथा बहु बध्नाति, अल्पं बध्वा पश्चाद्बहुर्बंधनं स भुजाकारबंधः । ६ चरनीयायुरहितानां । ७ अनुपक्रमात्मयापार्भिसोऽप्याहः “क्षयोऽसादि” इति ।

मिथ्यात्वागुरुलघ्वाह्वनिर्माणवर्णचतुष्टयम् ।
तैजसं कार्मणं सप्त चत्वारिंशद् ध्रुवा मताः ॥ १०८ ॥
आसां भवन्ति चत्वारः साधनादिध्रुवाध्रुवाः ।
साधध्रुवा मताः शेषास्त्रया सपरिवृत्तयः ॥ १०९ ॥
आहारकद्वयं तीर्थकृत्त्वमायुश्चतुष्टयम् ।
परघातातपोद्योतोच्छ्वासाः शेषा इमा मताः ॥ ११० ॥
इति नि प्रतिपक्षाः ११ ।
गोत्रे वेस्थानसद्दस्रो षड् हास्यचतुष्टयम् ।
वैक्रियिकद्वयं सप्त गतयो द्वे नभोगती ॥ १११ ॥
चतुष्कमानपूर्वीणां दशयुग्मानि जातयः ।
औदारिकद्वयं वेदा ज्ञेयाः सपरिवृत्तयः ॥ ११२ ॥
सप्रतिपक्षा इत्यर्थः । ६२ ।
मिने स्थानानि चत्वारि भुजाकारास्त्रयस्त्रय ।
बंधे चाल्पतराः मोक्षावक्तारोऽष्टेस्त्ववस्थिताः ॥ ११२ ॥
बंधस्थानानि ८।७।६।१ । भुजाकाराः १,६।६,७।७,८ ।
अल्पतराः ६,१।७,६।८,७ अवस्थिताः ८,८।७,७।६,६।१,१।

---

१ मूलप्रकृतीनां । २ मूल—प्रकृतीनां चत्वारिबन्धस्थानानि । ३ क्रमशः ।
४ मिश्रं विनाऽप्रमत्तं यावत् अष्टैव कर्माणि बध्नाति मिश्रापूर्वानिवृत्तिकेषु सप्तकर्माणि बध्नात्यायुर्विना, सूक्ष्मसाम्पराये षट्कर्माणि बध्नाति मोहं विना उपरिस्थगुणस्थानेषु एकं वेदकं सातकं बध्नाति इति कर्मबंधे चत्वारि स्थानानि भवन्ति । ५ उपशान्तादिषु त्रिषु एकं कर्म बध्नाति, सूक्ष्मे षट् अपूर्वानिवृत्तिकयोः सप्त पुनः सप्त, अप्रमत्तादयोऽष्टकर्माणि बध्नातीति भुजाकारबंध । ६ सूक्ष्मसाम्पराये षट्, उपशान्तादिष्वेकं अपूर्वानिवृत्तिकयोः सप्त सूक्ष्मे षट्, अप्रमत्तपर्यन्तमष्टकर्माणि अपूर्वानिवृत्तिकयोः सप्त कर्माणि बध्नाति । ७ अप्रमत्तं यावत् मिश्रं विना अष्ट अष्ट अपूर्वानिवृत्तिकयोः सप्त सप्त सूक्ष्मे षट् षट्, उपशान्तादिष्वेकैकं कर्म बध्नाति ।

दर्शनावरणे त्रीणि स्थानानि दश मोहने ।
नाम्नोऽष्टसु भुजाकारा शेषेषु स्थानमेककम् ॥ ११४ ॥
स्थानानि नवकं षट्कं चतुष्कं त्रीणि दर्शने ।
भुजाकारोऽथ चाल्पोऽल्पतरोऽवस्थितको बुधैः ॥ ११५ ॥
बंधस्थानानि ९।६।४ । भुजाकारावल्पतरौ ४,६।६,९।६,४।
९,६ । अवस्थिता ९,९।६,६।४,४ ।
नवकं सकला षट्कं स्त्यानगृद्धित्रयं विना ।
चतुष्कं प्रचलानिद्राहीना स्थानेष्विति त्रिषु ॥ ११६ ॥
९ । ६ । ४ ॥
द्वाभ्यां नव, मिश्राद्या षट् षट् बध्नाति दर्शने ।
अपूर्वान्ताश्चतस्रोऽथापूर्वाद्या सूक्ष्मपश्चिमाः ॥ ११७ ॥
९ । ९ । ६ । ६ । ६ । ६ । ६ ।
अपूर्वप्रथमसप्तमभाग ६ । अपूर्वद्वितीयसप्तमभागात्प्रारभ्य याव
त्सूक्ष्मं ४ ।

द्व्येकाग्रा विंशती सप्तदश बंध त्रयोदश ।
नव पंचचतुष्कत्रिद्व्येकस्थानानि मोहने ॥ ११८ ॥
२२ । २१[1] । १७ । १३ । ९ । ५ । ४ । ३ । २ । १ ।
द्वाविंशति समिथ्यात्वा कषाया षोडशैकक ।
वेदो हास्यादिकेष्वेकं युग्म भयजुगुप्सते ॥ ११९ ॥
१ । १६ । १ । २ । १ । १ । मिलित्वा २२ ।
सैषादिमे द्वितीये सा निर्मिथ्यात्वनपुंसका ।
न्यूनाऽनैतानुबंधिस्त्रीषंढैर्मिश्रेऽव्रते तथा ॥ १२० ॥

---

१ प्रथम गुणस्थाने २२, मिथ्यात्व विना एकविंशतिः सासादने, अनंता नुबंधिभिर्विना सप्तदश मिश्राव्रतयोः ।

मिथ्यादृष्टौ २२ । प्रस्ताराः । २ । भंगा ६ । सासन २१ । भगाः ४ । मिश्रासंयतयाः १७ । भंगा २ ।

मिथ्यादृष्टौ	सासन	मिश्र	असंयत
२	२	२	२
२।२	२।२	२।२	२।२
१।१।१	१।१	१	१
१६	१५	१२	१२
१			

हीना द्वितीयकषायैर्देशे षष्ठ तृतीयकैः ।
सप्तमाष्टमयोर्भेया प्राकारविधिना कृताः ॥ १२१ ॥

देश १३ ।		प्रमत्त ९ ।		अप्रमत्तापूर्वयोः ९ ।	
२	भंगो	२	भंगा	२	भंगः १
२।२	२	२।२	२	२	
१		१		१	
८		४		४	

मैत्रि पुंवेदसंज्वाला संज्वाला नवमे क्रमात् ।
विनकद्वित्रिभिर्बन्धे पंच स्थानानि मोहने ॥ १२२ ॥
५।४।३।२।१।
पञ्च सूक्ष्मादिसर्वेभङ्गामत्वारस्त्वकर्विशते ।
स्थानत्रय तथो द्वौ द्वावकोऽन्यो मोहबन्धने ॥ १२३ ॥
६।४।२।२।२।२।१।१।१।१।
एषामानयनमाह,—
अभ्यस्त युग्मयुग्मेन वेदानां त्रितये सति ।
भंगा द्वाविंशतर्बन्ध मिथ्यादृष्टे' पडीरिताः । ६ ॥ १२४ ॥

---

१ प्रथमभागा पुंवेदसंज्वलनाः, द्वितीये संज्वलनाः तृतीये मायां विना त्रय चतुर्थे मानमाया द्वौ पंचमे मायां विनैकः ।

पिना पर्ष्ठं द्वे द्वाभ्यां वेदाभ्यां युगलद्वये ।
सन्त्येकविंशतेर्भन्धे चत्वार सासने तु ते । ४ ॥ १२५ ॥
मिश्रामेयतया सप्तदशबंधविधायिनो ।
संयतासंयतस्यास्य श्रपादशकबंधिन ॥ १ ६ ॥
प्रमत्तस्य च विज्ञेय नवबंधविधायिनः ।
युगभंगद्वय प्राक्षर्वेन्धस्थानत्रय स्फुटम् । २ ॥ १२७ ॥
अप्रमत्तो यताऽपूर्वे शोकारत्योरबंधको ।
एकैकास्तन्तयोर्भङ्गो विज्ञयो नवबंधिनोः ॥ १२८ ॥
एकद्वित्रिचतु पंचबंधके चानिवृत्तिक ।
एकैक कथिता भंगो पंचस्थानेषु पंचसु ॥ ' ९ ॥
५।४।३। ।२। एकैका भगा १।१।१।१।१।
मोहनीयभुजाकारा विंशतिर्गदिता बुध ।
यथा एकादशैतस्मिन् क्रमादल्पतरा पुनः ॥ '३० ॥
द्वाचत्वारिंशता मता पंचा यथास्त्रिंशदमास्थिता ।
चतुर्विंशति विख्याता माह बन्धप्ररूपणा ॥ १३' ॥
२०।११।२।३३।

भुजाकारा —

१ ५।३।४।५।९ १३१७२१
२।३ ४।५।९ १३१७२ २२
१८१७१८।१७१७१७०१२०
२१२०
२०

अल्पतरा —

०१।१८।१३ ९ ५ ४ १२
१५।११ ० ५ ८ ३ २१
१३ ९ ५

एकं बध्नन्‌ वा गत्वा बध्नाति प्रकृतिद्वयम्‌ ।
तत्र मृत्वाऽमरो भूत्वा जीवः सप्तदशार्जति ॥ १२१ ॥
सर्वत्रेत्युच्चारणा कार्या ।
अव्यक्तं कथ्यते,—
सम्योपशमकाऽपस्वादपतीयानिवृत्तिकः ।
मृत्वा स्वीकृत्वे कश्चिदेकां प्रकृतिमेंगवान्‌ ॥ १२३ ॥
सम्योपशमको मृत्वा देवभूयं गतोऽथवा ।
बध्नाति प्रकृतीर्जीवः कश्चित्सप्तदश स्फुटम्‌ ॥ १२४ ॥
अव्यक्तभुजाकारौ शून्यतः ०।१–१७ इति द्वौ

आर्यावृत्तम्‌ ।

क्रमतोऽत्र भुजाकाराल्पतराव्यक्तास्त्ववस्थसंक्षेपे ।
सन्निरवस्थितभेदा बंधविधौ विबोद्धव्या ॥ १२५ ॥
भुजाकारा २०। अल्पतराः ११। अव्यक्तौ द्वौ २। संक्षेपः ३३।
स्यात्त्रिभिर्विंशति पञ्च षडष्टनवभिः क्रमात्‌ ।
दशैकादशभिर्युक्ता स्थानमर्कं च नामनि ॥ १२६ ॥
२३।२५।२६। ८।२९।३०।३१।१।
क्रमेण गतियुक्तानि श्वभ्रतिर्यङ्नृनाकिनाम्‌ ।
एकपंचत्रिपंचाहुर्बन्धस्थानानि नामनि ॥ १२७ ॥
१।५।३।५।
तत्र षषढम हुंड निर्माणे दुर्भगास्थिर ।
पंचेन्द्रियमनादेयमयशो दुःस्वराशुभे ॥ १२८ ॥
नभावक्रियिकद्वन्द्वे कार्मणामप्रयोगती ।
पर्याप्तगुरुलघ्वादिभ्रमादीनां चतुष्टयम्‌ ॥ १२९ ॥

इत्यष्टाविंशतिस्थानमेक मिथ्यात्वबन्धिन ।
युक्तं भ्रमर्विपषाप्तपूर्णर्भर्भति बन्धत ॥ १४० ॥

मग १ ।

एकाक्षविकलाक्षाणां मध्यन्त नात्र भ्रातय ।
भ्रमगत्या सर्वं सासां मचदा घृष्यमाषत ॥ १४१ ॥

दशमिनवमि पदूमि पचमिर्विंशतिस्त्रिमि ।
युक्तस्थानानि पचेति तिर्यग्गतियुतानि वै ॥ १४२ ॥

३० । २९ । २६ । २५ । २३ ।

तत्र सद्दविंसस्थानपद्दर्स्थकतरद्वयम् ।
नमागतियुगम्पकतरमांदारिकद्वयम् ॥ १४३ ॥

पणायगुरुलघ्वादित्रसादीनां चतुष्टयम् ।
स्थिरात्पिषयुग्मष्येकतरे पचाप्तनिर्मिती ॥ १४४ ॥

तैजसं कार्मणं तिर्यग्द्वयमुद्योतमात्मिम् ।
पचाधायोतपर्याप्ततिर्यग्गतियुतामिमाम् ॥ १४५ ॥

मिथ्यादृष्टि प्रबध्नाति त्रिंशत सासनाऽपि च ।
एतां द्वितीयकां दुःखर्मपाप्तापाकतां पराम् ॥ १४६ ॥

तत्र प्रथमत्रिंशति पदसंस्थान पर मद्दननमोगतियुगलस्थिरा
दिषट् युगलानि । ६ । ६ । ० । २ । २ । २ । २ । २ । २ ।
अन्योन्याभ्यस्तानि मगा । ४६०० ।

द्वितीयत्रिंशति मासनेऽन्तिमसंस्थानसद्दनने बंधे न गच्छतस्त
चाग्पनीयमग्रन्नामाषात् । भ्रम ।—५ । ५ । २ । २ । २ ।
२ । २ । २ । २ । अन्योन्याभ्यस्तानि मगा ३२०० ।
एत पुपमविंशा पुनरुक्ता इति न गृयन्त ।

परा त्रिन्नतृतीयेयं तिर्यग्द्वितयकार्मणे ।
तैजसौदारिकद्वन्द्वहुंडासंप्राप्तदुर्भगम् ॥ १४७ ॥
त्रसायगुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ।
विकलेन्द्रियमास्थिरं दुःस्वरनिर्मितौ ॥ १४८ ॥
यशःस्थिरशुभद्वन्द्वद्वितयैकतरत्रयम् ।
उद्योतातपयोरेको अनादेयं तृतीयकम् ॥ १४९ ॥
विकलाप्रोतपर्याप्ततिर्यग्गतियुतामिमाम् ।
मिथ्यात्वकलितस्वान्ता जीवा बध्नाति दुर्मेधाः ॥ १५० ॥
अत्र विकलेन्द्रियाणां हुंडसंस्थानमेवैकं, तथैतेषां यशोदययोर्दुःस्वरमेवति । त्रिको आवयवणीणि युगलानि । २ । २ । २ । २ अन्योन्याभ्यस्तानि, भगा' २४ ।
यथवात्रिंशतस्त्रिस एकानत्रिंशतस्तथा ।
त्रिन्नपार्श्वं परं तासु मदुद्योता न बध्यते ॥ १५१ ॥
एतासु पूर्वोक्ता भंगा ४६०८ । २४ ।
चतुर्विंशतिरियं तैजस्तिर्यग्द्वितयकार्मण ।
बादरौदारिकैकाखंहुंडपर्याप्तदुर्भगा ॥ १५२ ॥
उद्योतातपयोरेकं प्रत्येकं स्थावरं परम् ।
शुभद्वन्द्वयशोद्वन्द्वस्थिरद्वन्द्वत्रयैककम् ॥ १५३ ॥
निर्मित्यागुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ।
अनादेयमितीमां च स्वीकरोति कुदर्शनः ॥ १५४ ॥
बादरकायपर्याप्ततिर्यग्गतिमिरन्विताम् ।
तयकतरमैयुक्तामातपायातवागपि ॥ १५५ ॥
अत्राएंगामाबादकेन्द्रियस्यांगायांगं नास्ति । संस्थानमध्ये

श्रीअमितगतिसूरिविरचित

पंचसंग्रहः ।

सर्वसंग्रहनिर्पेक्षकोऽपि यः पञ्चसंग्रहविधानदर्शकः ।
तत्त्वमार्गविनिवेदिनीं जिनः शेमुषीं मम तनोतु सुस्थितिम् ॥१॥
[१]बंधकं [२]बध्यमानं यो [३]बंधेशं [४]बंधकारणम् ।
भाषते बंधभेदं [६]च तं स्तुवे माधवप्रदम् ॥ २ ॥
य षड् द्रव्याणि बुध्यंते द्रव्यक्षेत्रादिभेदतः ।
जिनेशास्तांस्त्रिधा नत्वा करिष्ये जीवरूपणम् ॥ ३ ॥
अनंतानंतसंख्याना जंतवो द्रव्यतोऽखिलाः ।
अनंतलोकसंख्याना संक्षेपात्क्षेत्रतो मताः ॥ ४ ॥
अतीतकालतोऽनंतगुणिता कालतः स्मृताः ।
भावतः केवलानंतभागमाना जिनेश्वरैः ॥ ५ ॥
परीतानंतयुक्तानंतानंतानंतकत्रयाणां जघन्योत्कृष्टाजघन्यो
त्कृष्टभेदेन त्रैविध्यादनंतस्य नवधात्वमयम् ॥ ६ ॥
नवधात्वेऽप्यनंतस्य प्रमाणस्य विचक्षणैः ।
मजघन्योत्कृष्टभेदमनंतानंतमीर्यते ॥ ७ ॥

---

१ विकारिणी । २ जीवं । ३ कर्मप्रकृतिं । ४ गुणस्थानादिषु क क कियंत्य प्रकृतयो बंधं यांति । ५ मिथ्यात्वादिप्रत्ययान् । ६ प्रकृतिस्थित्यनुभागप्रदेशभेदेन चतुर्धा । ७ न जघन्य न उत्कृष्टः अजघन्योत्कृष्टः किन्तु मध्यमः ।

र्क हुंडमथ, यस्माद्यस्मादातपोद्योतास्थिरास्थिरशुभाशुभयशोऽ-
यशोयुगानि । २ । २ । २।२। अन्योन्याभ्यस्तानि भंगाः १६ ।
पर्विंशतिरिय तस्य जायते पंचविंशतिः ।
निरुघोतातपा सूक्ष्मप्रत्येकद्वितयैकयुक् ॥ १५६ ॥

अत्र प्रथमायां पंचविंशतौ सूक्ष्मसाधारण भवनादीशा-
नान्ता' दवा' न बध्नन्ति । ततोऽत्र यशः कीर्ति निरुध्य स्थिरा
स्थिरभंगौ शुभाशुभभंगाभ्यस्तौ ४ । अयशःकीर्ति निरुध्य
बादरप्रत्येकस्थिरशुभयुगानि । २ । २ । २ । २ । अन्योन्या-
भ्यस्तान्ययशःकीर्तिभंगाः १६ । द्वयऽपि । २० ।
पंचविंशतिरत्रान्या तिर्यग्द्वितयकार्मणम् ।
पंचाक्षविकलाक्षैकतरमौदारिकद्वयम् ॥ १५७ ॥
प्रत्येकागुरुलघ्वाह्व तत्राऽपर्याप्तनिर्मिती ।
उपघातायशोहुडाऽस्थिरासप्राप्तदुर्भगम् ॥ १५८ ॥
बादरत्रसवर्णायनादयमशुभ तिमाम् ।
सतिर्यग्गत्यपर्याप्तत्रसां बध्नाति वामदृक् ॥ १५९ ॥

अत्र द्वितीयायां पंचविंशतौ परघातोच्छ्वासनभोगतिदु'
स्वराणामपर्याप्तेन सह बंधो नास्ति विरोधात् । अपर्याप्तकाल
चपाद्युदयाभावादत्र चत्वारो जातिभंगा । ४ ।
त्रयोविंशतिरपात्र तजस्तिर्यग्द्वयाशुभे ।
कार्मणौदारिक हुंडमयशोवर्णचतुष्टयम् ॥ १६० ॥
एकाक्षागुरुलघ्वाह्व दुर्भग स्थावरास्थिरे ।
उपघातमनादमपर्याप्तकनिर्मिती ॥ १६ ॥
सूक्ष्मप्रत्येकयुग्मैकतर मिथ्यात्वदूषितः ।
बध्नात्यपूर्णकायाप्तिर्यग्गतियुतामिमाम् ॥ १६२ ॥

अथ संहनननवमा नास्ति, एकाक्षेषु संहननादभावात्। तत्र सूक्ष्मबादरयो' र्यत्येकसाधारणाभ्यामभ्यासे चत्वारो भंगा' ४। इत्थं तिर्यग्गतियुताः सर्वे भंगा', ९३०८।

विग्रविद्' गामियुक्ता नवभि' पंचभि' क्रमात्।
नृगत्यां त्रीणि जायंते बंधस्थानानि नामनि ॥ १६३ ॥

३०। २९। २५।

त्रिंशद्‌बंधोऽत्र पंचाक्ष नृद्वयाद्वारिकद्वय।
सुस्वरं सुभगादयमाद्य संस्थानसंहती ॥ १६४ ॥

सुभस्थिरयश्चायुग्मकर्क प्रसस्तनभोगति' ।
वर्णादिगुरुलघ्वादिवसादीनां चतुष्टयम् ॥ १६५ ॥

तीर्यकृद् कार्मणं तजोनिर्मितमाल्यसंयत'।
इमांनृगतिर्पवाद्यपूर्णतीर्थंकरयुतां ॥ १६६ ॥

न दुभगमनादय दुस्वर याति बंधतां।
सम्यक्त्वतीर्थकृभ्यां सह प्रबंधविरोधतः ॥ १६७ ॥

सुभगसुस्वरादयानाम॑ यतोऽत्र पंचस्तत्तत्रीणि युगानि २। २। २। अन्योन्याभ्यस्तानि, भंगाः ८।

विना तीर्थकृता त्रिंशदेकानत्रिंशदस्त्यमूम्।
युक्तो मनुष्यगत्यायेत्प्रोता मिथ्यनिरता ॥ १६८ ॥

२९। अत्राष्टौ भंगा' पुनरुक्ताः ८।

एकानत्रिंशदर्प्येवं द्वितीयकल्पयुता।
युग्मानां सुस्वरादयसुभगानां त्रिभि' स्तुन्य ॥ १६९ ॥

एतां सद्‌वतिसंस्थानर्पट्कद्वरसंयुताम्।
मनभोगतिर्युग्मकरां बध्नाति वामदक ॥ १७० ॥

२।२।२।२।२।२।६।६।२। एषामन्यान्याभ्यास भंगा ४६०८।

तृतीयापि द्वितीयेव बध्यते सुस्तरादिना।
हुंडासंप्राप्तके त्यक्त्वा तच्छेषपंकत्तरान्विता ॥ १७१ ॥

२।२।२।२।२।२।५।५।२। एषामन्यान्यबंध भंगा ३२००।

एते पुनरुक्तत्वान्न गण्यन्ते।

पंचविंशतिरपात्र मनुष्यद्वयकार्मणे।
हुंडासंप्राप्ततैजांसि पंचाक्षौदारिकद्वयं ॥ १७२ ॥
प्रत्येकागुरुलघ्वाहस्थूलापर्याप्तदुर्भगम्।
उपघातमनादेय त्रसं वर्णचतुष्टयम् ॥ १७३ ॥
अयशोऽस्थिरनिर्माणमशुभं स्वीकरोत्ययम्।
नृगत्यपर्याप्तपंचाक्षयुक्तां मिथ्यात्ववासितः ॥ १७४ ॥

२५।

संक्लेशाद्बध्यमानेन नापर्याप्तेन सह स्फुटम्।
क्षुद्राणां कर्मणां बन्धः स्थिरादीनां प्रजायते ॥ १७५ ॥

पतस्ततो भंगा २। एवं मनुष्यगते सर्वे भंगा ४६१७।

एकद्वित्रिचतुर्न्यूना द्वात्रिंशद्गदिता क्रमात्।
चत्वारि देवगत्यामा निर्गत्यर्थ तु पंचमाम् ॥ १७६ ॥

३१।३०।२९।२८।१।

तत्रैकत्रिंशदाद्यर्थं कार्मणं मिश्रद्वयम्।
पंचेन्द्रियापसस्थाने वैक्रियिकद्वयम् ॥ १७७ ॥
वर्णागुरुलघ्वादित्रसादीनां चतुष्टयम्।
सुभगं सुस्वरं प्रशस्तव्योमरीतिपराघुभम् ॥ १७८ ॥

स्थिरमाहारकद्वन्द्वं निर्माणादेयतीर्थकृत् ।
अर्जयत्यप्रमत्तोऽपूर्वकरणोऽपि च ॥ १७९ ॥
तीर्थकर्त्वपर्याप्तयथाहारकद्वयं ।
एकत्रिंशदियं युक्ता स्यात् देवगतौ मतम् ॥ १८० ॥
देवगत्या समं बंधः संहननोऽत्र जायते ।
उदयाभावतस्तस्य यतो देवेषु सर्वदा ॥ १८१ ॥
तेता भग १ ।
एकत्रिंशदियं त्रिंशत्यक्ता तीर्थकृता भवेत् ।
आगत समतौ तस्या बंधको सप्तमाष्टमौ ॥ १८२ ॥
न बंधोऽत्रास्थिरादीनां यतः संक्लेशभाविनाम् ।
विशुद्धया सममतयां सदा बंधविरोधत ॥ १८३ ॥
ततो भग २ ।
एकत्रिंशत्रयस्त्र निरस्याहारकद्वया ।
एकोनत्रिंशदाद्यया बध्यते सप्तमाष्टमैः ॥ १८४ ॥
भंग १ ।
एकोनत्रिंशदन्यैर्वं बध्यतेऽस्यां परं त्रिधिः ।
यश शुभस्थिरद्वन्द्वस्यैकेन निर्माणादिभिः ॥ १८५ ॥

अत्र देवगत्या सहायोतो न बध्यते तत्र तस्योदयाभावात् । तियग्गतिमपाकृत्य तस्यान्यया गत्या सह बंधविरोधात् । देहदीप्तिर्देवानां तर्हि कुतः ? वर्णनामकर्मोदयात् । अत्र चीणि युगानि २ । । २ । अन्यान्यान्यस्थानि, भंगाः ८ ।

१ अप्रमत्तयोग अपूर्वगुणयोर्यो यांमेकत्रिंशतं देवगतिकारणं बध्नाति तस्य भेन एक एव भवति यथा देवगतौ संहननस्थिरत्वानि युग्मान्यपि न संति ।

एकत्रिंशद्विना तीर्थकर्मृत्वाहारकद्वयं ।
अष्टाविंशतिरायेषां गृहीतः सप्तमाष्टमौ ॥ १८३ ॥
अत्र भग १ । पुनरुक्तः ।
अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशदस्ति द्वितीयका ।
अन्या तीर्थकरेणोना तं यांति परादिमाः ॥ १८७ ॥
अप्रमत्तादीनाम्रपरिज्ञानामस्थिराशुभायशसां पंचामावान्नंगाः८
एवं देवेषु भगा १९ ॥
अपूर्वादित्रयेऽप्येक यशोभंगास्तु नामनि ।
चतुर्दशसहस्राणि पंचपंचाशतं विना ॥ १८८ ॥
१३९४५ ।
द्वाविंशतिर्भुजाकारा नामन्यस्पतरा पुन ।
एकविंशतिरभ्यक्ता स्रयः सर्वेऽप्यवस्थिताः ॥ १८९ ॥
२२।२१।३।४६।

नामनि भुजाकारा —

१	२३	२५	२६	२८	२९	३०
२८	२५	२६	२८	२९	३०	३१
२९	२६	२	२९	३०	३१	
३	२	२९	३०	३१		
३१	२९	३०				
	३०					
४	५		३	३	२	१

अल्पतरा —

३१	३०	९	२	३१	३०	२९	२८	२६	२५
१	१	१	१	३०	२९	२	२६	२५	२३
				२९	३०	२६	२५	२३	१
				२	२६	२५	२३	२	
					२५	२३	३		
					२३	४			
					५				

अवतीर्योपशान्ताग्घो भूत्वा सूक्ष्मकषायकः ।
स्वीकरोति यशःकीर्तिं समकत्वमधिष्ठित ॥ १९० ॥
तत्र भूत्वाऽथ वा शान्तो गुह्यात्यमरतां गतः ।
त्रिंशतं नृगतिश्लिष्टमेत्रिंशतमप्यसौ ॥ १९१ ॥

सम्यक्ता: सुवाकाराः शून्यत ०।१–२०–२१ तं, सन्ति भुवाकारात्पतराम्यक्तकाः समासतो ज्ञेयाः, चत्वारिंशद्युक्ता पंचा पदमिस्त्वयस्थिताः ४९ । भुवाकारा २२ । अस्पेतराः २१ । सम्यक्ताः ३ । सर्वे मिलिता अवस्थितकाः ४९ ।

इति स्थानभेदः समाप्तः ।

समिथ्यात्वेन बध्नन्त मता प्रकृतयोऽङ्गिना ।
विनैषाहारकद्वन्द्वतीर्थकर्पृतनामाभिः ॥ १९२ ॥
सम्यक्त्वंतीर्थकृत्पुले भूपमाहारकद्वये ।
पंचस्य हेतुरन्यासु मिथ्यात्वासंयमादय ॥ १९३ ॥
गुणस्थानेषु प्रकृतीनां स्वामित्वं कथ्यते—
हीनास्तीर्थकराहारद्वन्द्वाभ्यां प्रथमे मता ।
विना नरसुरायुर्भ्यां मिश्रके पूर्विका पुनः ॥ १९४ ॥
तीर्थकृत्सुरायुर्भ्यां चतुर्थे सहिता मताः ।
आहारद्वयनाम्ना प्रमत्तपरिवर्जिता ॥ १९५ ॥

मिथ्यात्वादिषु सप्तसु,—

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
११	१५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

अपूर्वे सप्तसु भागेषु—

५८	५६	५६	५६	५६	५६	२६
१			०		२	४

अनिवृत्तौ पंचसु भागेषु—

२२	२१	२०	१९	१८
१	१	१	१	१

सूक्ष्मादिषु—

१७	१	१	१
१६	०		१

तत्र मिथ्यात्वनपुंसकवेदनरकायुर्नरकद्विकप्रथमजातिचतुष्कसूक्ष्मसाधारणातपापर्याप्तासम्प्राप्तसृपाटिकास्थावराणां षोडशानां प्रकृतीनां मिथ्यादृष्टौ बंधविच्छेदः १६ । स्त्यानगृद्धित्रयतिर्यगायुस्तिर्यग्द्विकप्रथमकषायचतुष्कानादेयस्त्रीवेदनीचैर्गोत्रदुःस्वरसंहननसंस्थानमध्यचतुष्कद्वयदुर्भगाप्रशस्तविहायोगतीनां पंचविंशतीनां सासादने २५ । मिश्रं व्यतिक्रम्य, द्वितीयकषायचतुष्कायसंहनननरायुर्नरद्विकौदारिकद्वयानां दशानामसंयते १० । चतुर्णां तृतीयकषायाणां संयतासंयते ४ । शोकारत्यसातास्थिराशुभायशसां षण्णां प्रमत्ते ६ । एकस्य देवायुषोऽप्रमत्ते १ । अपूर्वस्य प्रथमे सप्तमभागे द्वयोर्निद्राप्रचलयोः २ । तैजसकार्मणपंचाक्षस्थिरदेवद्वयवैक्रियिकद्वयप्रथमसंस्थानशुभत्रसाद्यगुरुलघ्वादिवर्णादिचतुष्टयत्रयसुभगसुस्वरादेयनिर्माणप्रशस्तविहायोगत्याहारकद्वयतीर्थकृतां त्रिंशतः षष्ठे ३० । हास्यरतिजुगुप्साभियां चतसृणां सप्तमे ४ । पुंवेदसंज्वालक्रोधमानमायालोभानां पंचानां क्रमादनिवृत्तिपंचभागेषु ५ । उच्च

गोत्रयशोदर्शनावृतिचतुष्कज्ञानावृतिपंचकान्तरायपंचकानां षोडशकानां सूक्ष्मसांपराये १६ । शान्तक्षीणकषायौ व्यतीत्यैकस्य सातस्य सयोगे बंधविच्छेदो द्रष्टव्य ।

इति स्वामित्वं समाप्तम् ।

गत्यादावपि योग्यानां प्रकृतीनां यथागमम् ।
स्वामित्वमवबोद्धव्यं सिद्धान्तामोघरूपतः ॥ १९६ ॥

इति प्रकृतिबंधः समाप्तः ।

त्रयाणां सांतरायाणां प्रकर्षेणाद्यकर्मणाम् ।
कोटीकोट्यः स्थितिस्त्रिंशत्सागराणामुदाहृता ॥ १९७ ॥
सप्ततिर्मोहनीयस्य विंशतिर्नामगोत्रयोः ।
आयुषोऽस्ति त्रयस्त्रिंशत्सागराणां स्थितिः परा ॥ १९८ ॥
सप्तस्वब्दशतं वार्द्धिकोटीकोटीस्थितेर्बुधैः ।
आबाधायुषि विज्ञेया पूर्वकोटित्रिभागगा ॥ १९९ ॥
प्रकृतीनां पराऽबाधा सर्वासामनुरूपतः ।
सान्तर्मुहूर्तमुद्दिष्टा जघन्याखिलकर्मणाम् ॥ २०० ॥
संज्ञी पंचेन्द्रियः पूर्णो घोरमिथ्यात्ववासितः ।
कर्मणामिह सप्तानामुत्कृष्टां कुरुते स्थितिम् ॥ २०१ ॥
सम्यग्दृष्टिरसद्दृष्टि यथांशौ कुरुत स्थितिम् ।
प्रकृष्टमायुषो जीवा शुद्धिदर्शकसमानिनां ॥ २०२ ॥

---

१ सप्तसु कर्मसु एकस्याः कोटीकोटीस्थितेः वर्षशतं वर्षशतमबाधा विज्ञेया आबाधाशब्दस्यार्थो--उदीरणां विना कर्मस्वरूपेणो यावत्काल-पर्यन्तं नागच्छेत् तावत्कालपर्यन्तमाबाधास्थितिर्विज्ञेया । आयुषि पूर्वकोटित्रि-भागता पूर्णा एवं ३३३३३३३३$_{३}$ ।

सम्यग्दृष्टिरसंक्लिष्टो जघन्यां कुरुते स्थितिम् ।
सप्तानां जीवितव्यस्य मिथ्यादृष्टिः कुमानसः ॥ २०३ ॥
तत्रोत्कृष्टाऽऽबाधा—
आद्यानां सांतरायाणां त्रयाणां कर्मणां त्रयः ।
सहस्राः सप्त मोहस्य द्वौ ज्ञेयौ नामगोत्रयोः ॥ २०४ ॥
३०००।३०००।३०००।३०००।७०००।२०००।२००० ।
त्रयस्त्रिंशत्त्रिभिर्लब्धाः सत्रिभागा निवेदिताः ।
आबाधा जीवितव्यस्य पूर्वकोटिस्थितेः स्फुटम् ॥ २०५ ॥
पूर्वाणां त्रयस्त्रिंशत्षष्ठया इति रूप । १२३
कर्मणामिह सप्तानां सा त्रैराशिकतः क्रमात् ।
आनेतव्याऽऽयुषा मार्गं कृत्वा दर्शितैरिभिः पुनः ॥ २०६ ॥
यावत्कालमुदीयन्ते न कर्मपरमाणवः ।
उदीरणां विनाऽबाधा तावत्कालोऽभिधीयते ॥ २०७ ॥
आबाधा नास्ति सप्तानां स्थितिः कर्मनिषेचनम् ।
कर्मणामायुषोऽबाधि स्थितिरेव निजा पुनः ॥ २०८ ॥
पंचसंग्रहाभिप्रायमेद; सिद्धान्ताभिप्रायेण पुनरायुषोऽप्या
बाधो नास्ति; स्थितिः कर्मनिषेचनम् ।
आबाधोद्धृस्थितावस्यां समये समये प्रति ।
कर्माणुस्कन्धनिक्षेपा निषेकः सप्तकर्मणाम् ॥ २०९ ॥

---

१ अपरसिद्धान्ताभिप्रायेण सप्तकर्मणामाबाधो नास्ति, तर्हि किमस्ति ? कर्मनिषेचनं । कर्मनिषेचनं किं यावत्कर्म शोषणं वाऽपोषणं, आयुष्कर्मणोऽ-प्यत्नीया स्थितिः कथिता । पंचसंग्रहाभिप्रायेण सप्तानां कर्मणामाबाधाऽ-स्ति, आयुष्कर्मणोऽपि ज्ञातव्यं । २ सर्वकर्मणामाबाधार्द्धस्थितावस्यां कर्मणामणुस्कन्धनिक्षेपः निषेकः प्रोच्यते समये समये प्रति ।

परत' परत' स्तोकः पूर्वतः पूर्वता महुः ।
समय समय हया यावत्स्थितिसमापनम् ॥ २१० ॥

स्वां स्वामाबाधां मुक्त्वा भवकममा निषेकः बध्यमानस्व-
र्णां च गोपुच्छाकारणापस्थितिः ॥

उत्तरप्रकृतीनां स्थितिः कथ्यते—

ज्ञानदृगावविघ्नानाममातस्य च विंशते ।
कार्गीकाट्य' स्थितिर्मिश्रद्धिज्ञानम्या सरस्वताम् ॥ २११ ॥
२० कर्मणाम् ३० कोटीकोट्यः ।

मिथ्यात्वे सप्तति कोटीकोट्य' पंचदशाविरता ।
सातस्त्रीनरयुग्मेषु चत्वारिंशत्कषायिषु ॥ २१२ ॥

मिथ्यात्वे क्रम १, ७० को । सातादिषु क्रम ४, १५
को । षोडशसु कषायेषु १६, ४० को ।

षण्णरकायुषारत्यभयपर्मिश्रत्परा स्थिति ।
२ । ३३ मा ।
तिर्यङ्नरायुषोरुक्ता त्रिपल्योपमसम्मिता ॥ २१३ ॥
२ । ३ प ।

नीचैर्गोत्रारती शोक जुगुप्सा भीनपुंसकम् ।
भयं तिर्यग्द्वय दुर्द पंचाक्षं कमतत्वधी ॥ २१४ ॥
उपाघातादारिकद्वन्द्व निर्मितौ क्रियकद्वयम् ।
षणागुरुत्रसादीनि चतुष्कान्यस्थिराष्टम ॥ २१५ ॥
एकाक्षातपमारीली दुभगं स्थावरातपौ ।
असंप्राप्तमनादेयं तु सरागमही मता ॥ २१६ ॥

---

१ यथा गोपुच्छमूलादारभ्य क्रमात् ... क्षीणा तथाकारेण सर्वदा कर्मणां निषेका बध्यमाना निषेकार्थ मुरूप ।

जीवधर्मगो जिनैरुक्तः पुद्गलाद्याविद्यायसाम् ।
अनंतगुणितं पूर्वं परत परतः परम् ॥ ८ ॥
गवितौ द्रव्यतोऽसंख्यौ धर्माधर्मौ प्रदेशतः ।
क्षेत्रतो लोकमानौ तौ लोक व्याप्य यतः स्थितौ ॥ ९ ॥
अतीतानेहसोऽनन्तभागौ तौ कालतः स्मृतौ ।
*भावत केवलानन्तभागौ केवललोचनैः ॥ १० ॥
विज्ञातव्या गुणाजीवाः प्राणपर्याप्तिमार्गणाः ।
उपयोगा बुधैः संज्ञा विंशतिर्जीवरूपणा ॥ ११ ॥
जीवा यैरवबुध्यन्ते भावैरौदयिकादिभिः ।
गुणागुणस्वरूपैश्च ते गदिता गुणाः ॥ १२ ॥
उन्तोरौदयिकोऽथापि क्षायिकः शामिको जिनैः ।
क्षायोपशमिको भावः स्वतत्त्वे पारिणामिकः ॥ १३ ॥

---

१ अभे अे परस्परगुणितमनंतगुणम । २ १४–१४–१ –६–१४ व्यक्ति (४–५–६–१५–१–१६–८–७–४–६–२–६–२–२) १२–४ ।

* मस्मात्रे संदृष्टिरियम् ।

[illegible]	पुद्गल अ [illegible] अ अ	[illegible] अ अ [illegible] अ [illegible] अ	आकाश [illegible] अ अ अ अ	अ अ अ अ	धर्म अ प्र [illegible] लोक	अधर्म [illegible] [illegible] लोक
[illegible]	अ अ १ १	अ [illegible] अ १ १ १	अ अ अ अ १ १ १ १		[illegible] १ भा अ	अतीत १ [illegible]
[illegible]	१ १ अ अ	१ १ १ अ अ अ	१ १ १ १ अ अ अ अ		१ भा अ	१ [illegible] भा अ

कोटीकोट्योंधुराशीनामेवासां विंशतिः स्थितिः ।
त्रिचत्वारिंशतोऽप्यासां प्रकृतीनां परा श्रुते ॥ २१७ ॥
कर्म ४३ । आसां स्थितिः २० को ।
नरवेदोऽरतिर्हास्यं सुस्वरं सप्रमोगतिः ।
सुगन्धं स्थिरादेये शुभोच्चैः शुभगं यशः ॥ २१८ ॥
संस्थानसंहती चाद्ये कोटीकोट्यो दश स्थितिः ।
सप्तद्वाणां परैतासां प्रकृतीनां निवेदिताः ॥ २१९ ॥
कर्म १५ । आसां स्थितिः १० को ।
स्निग्धवर्चतुरस्रेषु सूक्ष्मापर्याप्तयोः स्थितिः ।
साधारणे जिनैः कोटीकोट्योऽष्टादश भाषिताः ॥ २२० ॥
कर्म ६ । स्थितिरासां १८ को ।
स्थितिः संस्थानसंहत्योः कोटीकोट्यो द्वितीययोः ।
अम्भीनां द्वादशप्राहुश्चतुर्दश तृतीययोः ॥ २२१ ॥
कर्म २ । १२ को । कर्म २ । १४ को ।
तुर्ययोः षोडशाम्भीनां तयोः पञ्चमयोरिमाः ।
कोटीकोट्यः पञ्चयोमिरष्टादश निवेदिताः ॥ २२ ॥
कर्म २ । १६ को । कर्म २ । १८ को ।
जघन्याऽबाधा कथ्यते—
सुरम्याहारकद्वन्द्वतीर्थकृत्कर्मसु त्रिषु ।
अन्तर्मुहूर्तमाबाधाऽन्तःकोटीकोट्यश्च स्थितिः ॥ २२३ ॥
कर्म ३ ।

---

१ उभयोर्न । २ सम्यग्दृष्टौ, आहारकद्वयतीर्थकरेषु अन्तःकोटीकोटी-स्थितिः ।

मुहूर्त्ता द्वादश प्रोक्ता यशसो नामगोत्रयोः ।
स्थितिरन्तर्मुहूर्त्तोऽस्ति जघन्यान्यषु कर्मसु ॥ २२४ ॥
ज्ञानरोधान्तरायाणां दशानां दृक्चतुष्टये ।
अन्त्य सञ्ज्वलन लोभ स्थितिरन्तर्मुहूर्त्तिका ॥ २२५ ॥
अष्टौ यशसः सात मुहूर्त्ता द्वादशादिवा ।
क्रोध मासद्वयं माने मासार्द्ध निकृता मतम् ॥ २ ६ ॥

अत्र संज्वलन क्रोध मासौ २ । मान मासः १ । निकृतौ (मायायाम्) पक्षः ।

इतियगायुषोरन्तर्मुहूर्त्ता क्षपयोः स्थिति ।
दशवर्षसहस्राणि पुंवद् वत्सराष्टकम् ॥ २२७ ॥
असातसहिते पूर्वे दर्शनावृतिपञ्चके ।
मिथ्यात्वेऽस्ति कषायाणामाद्ये द्वादशके स्थितिः ॥ २८ ॥
नाकषायाष्टकेऽम्भोधस्त्रिकसप्तचतुर्द्वया ।
सप्त भागाः क्रमात्पस्यासंख्यभागविवर्जिता ॥२२९॥ युग्मम्

तदित्थम्—

३/७	७/७	४/७	२/७
क ५	१	१२	८
म १ निद्रा ५	मि १	क.	नो ८

मर्त्यतिर्यग्गतिद्वन्द्वे आतपो जातिपंचकम् ।
षट्कं संस्थानसंहत्योरुद्योतो द्व विहायसी ॥ २३० ॥

१ वेदनारूपे । २ निद्रादिपंचके ।

यथावद्गुरुत्वाद्दिगतुल्य समभसी ।
नव ग्रैमादिगुणानि नीपर्णादारिष्टपम् ॥ २३१ ॥
निमाणमपन्त्र र्गाणित्रपन्याऽभ्रा स्थितिमता ।
द्वा पन्यार्मगम्यमागानां ग्रममार्गा पर्यानिभ ॥ २३२ ॥
क्रम ५८ स्थिति
दैर्घ्यानिधिमहन्तम मम्माणा स्थिति स्मृता ।
द्वी वक्रिपिकलत्रूप्य पन्यात्रग्यागवर्जिता ॥ २३३ ॥
२०००
७
अपूर्वधनप गतिपक्षगतादासूमप ।
अपर्यापिनिर्दर्यपीन सर्गार्द्ध माग्यशाप ॥ २३४ ॥
गपशान्तिवृत्पत्तिनी अपरावाधा ॥
ग्रहदानुग्रहएवप वामप यथापनादिगुणगुरुत्वादिगम
पत्ता सर्वपा तैत—
स्थितिसंपधनुर्जैः गमानामप्रमन्तरु ।
गायपुराणवाद्य स्पुमन्तग मातृता द्विपा ॥ २३५ ॥
इति पुस्तरां इदं दैवहृगगणगताः—
रहुमनुष्यगगगपद्मानगपापन्नादद्वा ।
अगादप भगुरामी दृष्टीनामप्रयत्न ॥ २३६ ॥

१८ ।
भासामष्टादशानां ते तथा साधयुग्मासय । १५ ।
संस्युत्कृष्टादयोऽन्यासां चत्वारः सादया ध्रुवा । १०१ ।
शुभाशुभेषु सर्वेषु समस्ता स्थितयोऽशुभाः ।
निर्यङ्नरसुरायूंषि संति मन्त्वष्टकर्मसु ॥ १३८ ॥
यस्मान्त्व स्थितय सर्वाः कषायवशतो यतः ।
तिर्यग्मर्त्यामरायूंषि तस्मोयोग्यविशुद्धितः ॥ २३९ ॥
अप्रशस्तास्तत सर्वा कर्मणा स्थितया मता ।
आयुषा त्रितयं मुक्त्वा तिर्यगादिभवां शुभः ॥ १४० ॥
उत्कृष्टा स्थितिरुत्कर्षे संक्लेशस्य जघन्यका ।
विशुद्धरन्यथा ज्ञया तिर्यङ्नरसुरायुषाम् ॥ १४१ ॥
विशुद्धि सातबंधस्य योग्या परिणतिर्मता ।
संक्लेशोऽसातबंधस्य योग्या साऽत्र मनीषिभिः ॥ १४२ ॥
संक्लेशवृद्धिता यस्मात्वर्द्धन्ते स्थितयोऽखिलाः ।
विशुद्धिवृद्धितस्तस्माद्धीयंते ता निसर्गतः ॥ १४३ ॥
तत्रोत्कृष्टस्थितौ विशुद्धयः स्तोका भूत्वा तावद्वर्द्धन्ते

---

१ पूर्वोक्तमनां ते तेषा अनुभागानुत्कृष्टमजघन्यातजघ कस्य धारणुया स्थितिर्जेषा भवति । २ पापसम्बन्धिन्य । ३ योगाविशुद्धिसात्वात् । ४ तिर्यङ्नरसुरायुषां स्थितिरुत्कृष्टा कस्यापि जीवस्य पतिता भवति यथायथा जीव संक्लेशवान् भवति संक्लेशस्योत्कर्षे सति सा स्थितिर्जघन्यिका भवति, कस्यापि जीवस्य तिर्यङ्नरसुरायुषां जघन्यास्थितिः पतिता पश्चात्स जीवो विशुद्धिमान् तथा विशुद्धयुत्कर्षे सति सा जघन्या स्थितिरन्यथोत्कृष्टा भवतीति ज्ञेयम् ।

मापग्रपन्यम्गिनिमेप , अपपम्पिर्गा श्रृंपलेगा म्शाका
मना गारमलमा पदन्न मापदृग्ट्टश्मिनिदलव ॥
मपिम्पाग्यन पम्मन्न मट्टहा म्पिनपागिला ।
मूरना स्तागदवागुर्ग्गार्पपनृंग्यकमणाम् ॥ १४४ ॥
निग्रकर्मापक्रूः प्रमणगिद्गापुपि ।
गमान्नाटारेप्ट पेपममण पर्गम्पिन ॥ १४५ ॥
धर्माभिपकनगपृपि पर्दं शाक्रिविगदपम् ।
शिदर्गश्मिर्प पटम मापागपमनृनकम् ॥ १४६ ॥
नृर्गिप म्पिान पेपदगाना नुपन पगम् । १५ ।
आरपम्पारपकाधर्गादानोनो मुगगिनु । २ ॥ १४७ ॥
निपक्लपममपामनुपागादार्गिकरप ।
नार्मर्गादमा पम्लादुरटा इनन म्पिगिम् ॥ ६ । १४८ ॥
पनुगानगपा श्रीरा मनाना पमलो म्पिगिम् ।
मपमागद्दमेपनग्रा दट्टशो इनग म्नृग्म ॥ ०१ । १४० ॥
प्रपचाम्पिगिपाविम पम्पन—
आराग्म्प पद्मगाढ़ार प मनम । २ ।
आमनृगिनु दुंद्द मेशागना पनुदप ॥ ५ । १५० ॥
दमक प्रार्गादिाप ददन दापनुद ।
मपपदा पृश पंदमपो मानादद्मपर्ग ॥ १० । १५१ ॥

असंज्ञीविक्रिया षट्के जघन्यां कुरुत स्थितिं ।
चतुर्णामायुषामेनां यथास्वं संज्ञ्यसंज्ञिनौ ॥ २५२ ॥
दद्मानामासाम्पुनर्विशेषमाह—
पूर्णे पंचेन्द्रियाऽसंज्ञीयन्नरीतिद्वय स्थितिं ।
तथाग्यप्राप्तसंक्लेशो विदधाति समन्विकाम् ॥ २५३ ॥
सुरनीतिद्वयऽप्येष जघन्यां कुरुत स्थितिं ।
वर्द्धमानः परां शुद्धिं याम्यां वैक्रियिकद्वये ॥ २५४ ॥
सम्प्राप्तशुद्धिसंक्लेशौ यथाख्या संश्यसंज्ञिनौ ।
जघन्यां कुरुते पूर्णौ यत्प्रदत्तायुषा स्थितिम् ॥ २५५ ॥
कुर्वते नरतिर्यञ्चो योग्यसंक्लेशभागिनः ।
नृतिर्यगायुषोरेनामभागीयनिजाः स्थितिं ॥ २५६ ॥
एकाक्षो बादरः पूर्णः प्राप्तसर्वविशुद्धिकः ।
प्रकृतीनाम्परांसान्तु जघन्यां कुरुत स्थितिम् ॥ २५७ ॥
नारका विबुधाः जीवाः भोगविर्भ्रमरामवाः ।
भोगभूप्रतिभवा ये च षण्मासायुषिस्थितिं ॥ २५८ ॥
यथास्वं कुर्वते योग्यशुद्धिसंक्लेशभागिनः ।
त्रिभागाद्यायुषः क्षपस्थितेः सति परे पुनः ॥ २५९ ॥ युग्मम्
भोगभूप्रतिभागोत्थौ यदंतरमुदाहृतम् ।
मानुषोत्तरशैलस्य स्वयम्प्रभनगस्य च ॥ २६० ॥

इति स्थितिबन्धः समाप्तः ।

---

१ संज्ञिपर्याप्तः सम्प्राप्तयाधि नरकायुष स्थितिं जघन्यां कुरुते असंज्ञी-पंचेन्द्रियः पर्याप्तः संप्राप्तसंक्लेशो देवायुषो जघन्यां स्थितिं कुरुते । २ कर्म भूमिजा । ३ अन्यासां पंचाशीतिप्रकृतीनाम् ।

क्रमशो रसनिष्पत्त्यनुभावाभ्यसनप्रदानाद—
अर्थमिष्टदर्शय गदनुमाण चतुर्दश प्रिया ।
उम्मानम्मौ नेत्रा दशामिस प्रत्यर्पितपाता ॥ २६१ ॥
पार्श्वानामवपन्या पद नामनिमवन्त्यनुराग ।
अवपदानुरहटौ गात्रे गर्वे चतुर्दा न ॥ २६२ ॥
चतुर्भेदा भवन्त्यत्र गायनादिष्वनुभूता ।
पर गायपुरा वेपा आयन्तपरसमन्ता ॥ २६३ ॥
पन्यागम्यापुरा इमा पुभ गायपुरा मता ।
अनुभावा भवन्परं मुन्यहानिगाणर ॥ २६४ ॥
कामनागुरन्यपाद यत्र सर्वचतुरर्प ।
तत्रमं निर्मिदशानामनुरागश्चतुर्विध ॥ २६५ ॥
एवा गायपुराम्यागामनुरागाभिमानाय ।
वैभम्यंगिरिशानामनुभावा निर्दिता ॥ २६६ ॥
द्रवत्नानौमयपन्या दगाप नव पादन ।
दशापदया पुगुष्मार्मा भिदश्चपनुरमम् ॥ २६७ ॥
मिष्यागह्रुपपाथ निमग्नाभिदश स्मृता ।
अवदन्दमनुभेद पर गायपुरानम ॥ २६८ ॥ युग्मम् ॥
उद्दशापा गयस्मानामहर्षनानुग्रहा ।
पश्चात्सिद्ध निपापापा गायपुर्वदिदन्त ॥ २६९ ॥
पदुगमवन्त १ मुनयहापदार्थना ।
उन्मानुभवभावा पुनान्द्रुपनर च ॥ २७० ॥
मानुदर्शवर्णाविद ददुमद सौ ।
पदुगावतर्जन गददरम्याय २ ॥ २७१ ॥

[illegible]

उदीयते मनुष्यायुर्नरकायुर्मुखेन ना ।
चारित्रमोहन आतु दृष्टिमोहमुखेननो ॥ २७२ ॥
अनुभाग' प्रकृष्टोऽस्ति प्रशस्तानाम् विशुद्धित' ।
संक्लेशतोऽप्रशस्तानां क्षयन्य' पुनरन्यथा ॥ २७३ ॥
द्वाचत्वारिंशतस्तीव्र' प्रशस्तानां विशुद्धित' ।
सक्लेशतोऽप्रशस्तानां द्व्यशीतेर्नामतस्त्रिपु ॥ २७४ ॥
त्रीण्यायूंपि शरीराणि पंच त्रसचतुष्टयम् ।
अंगोपागत्रयं निर्मिदाद्ये संस्थानसंहती ॥ २७५ ॥
परघातागुरुलघ्वाद्वे सुरद्वयनरद्वयं ।
सुभगोच्चस्थिरोच्छ्वासा सप्रमोरीतिसुस्वरे ॥ २७६ ॥
पंचन्द्रियं शुभादये प्रशस्त वर्णचतुष्टयं ।
तीर्थकृत्स्यातपोद्योता' सद्वासाते शुभास्सृता ॥ २७७ ॥
॥ विशेषकम् ॥
प्रशस्तास्त्वातपोद्योतवरऋषभनुजायुषाम् ।
तीव्रामिथ्यादृष्टि शय' शेषाणाम् शुद्धदर्शने ॥ २७८ ॥
मानुषादारिकद्वंद्वे जीवा संहतिमादिमाम् ।
प्रकृष्टीकृत्य' पंच मरुद्दी सुरनारका ॥ २७९ ॥
ग्राचत्वारिंशतस्तस्या देवासुरममत्वकः ।
तीव्रां द्वात्रिंशतं सर्वा कुर्वत क्षपका'परं ॥ २८० ॥
४+५+१+३२=मिश्रिता ४२ ॥
दृग्प्रमानांतरायस्या दर्शनावरणे नव ।
नीचं पड्गिर्ति माह निंद्यं वर्णचतुष्टयं ॥ २८१ ॥
घत्रतियमङ्ग पंच संस्थानान्यशोऽशुभं ।
नारकायुरनादयममार्त विकुलत्रिकम् ॥ २८२ ॥

पंचसंहननं सूक्ष्मं दुःस्वरासप्रमोगती ।
साधारणमपर्याप्तं दुर्भगं स्थावरास्थिरे ॥ २८३ ॥
एकाद्युपघातं च द्व्यशीतिर्नामद्दष्टिना ।
प्रकृतीनामप्रशस्तानां प्रकृष्टीक्रियते ऽगिना ॥ २८४ ॥ कलापकम्
अप्रतिर्यङ्नरायूंषि अप्रशमपूर्णकम् ।
विकलत्रितयं सूक्ष्मं साधारणकमित्यमूः ॥ २८५ ॥
एकादशानृतिर्यञ्चः प्रकृतीरप्रशस्तकाः ।
मिथ्यात्ववासितस्वांतास्तीव्रीकुर्वतिजन्तवः ॥ २८६ ॥ युग्मम् ॥
देवो वामदगुत्कृष्टानेकाक्षांस्थावरातपान् ।
उद्योतं कुरुते चात्र सप्तमीभूमिमाश्रितः ॥ २८७ ॥
तिर्यग्द्वयमनादेयं प्रकृतीनामिदं त्रयं ।
प्रकृष्टीकुरुतो देवो कुदृष्टी देवनारकौ ॥ २८८ ॥
प्रकृतीनामष्टषष्टिं चतुर्गतिविगता परं ।
उत्कृष्टीकुर्वते तीव्रकषाया वामदृष्टय ॥ २८९ ॥
तिर्यगायुर्मनुष्यायुरादयोयोक्तलक्षणम् ।
प्रशस्तासु पुरादच प्रकृतीनां चतुष्टयम् ॥ २९० ॥
तीव्रानुभागवंधासु मध्ये यद्यपि तत्त्वतः ।
संभवापेक्षयाभूया मिथ्यादृष्टेः प्रदीयते ॥ २९१ ॥
अप्रशस्तं तथाप्येतत्केवलम्यपनीयते ।
पञ्चाशीतिरपनीते द्व्यशीतेर्जायते पुन ॥ २९२ ॥
८६ अपनयने ८२ ॥
दशज्ञानांतरायस्थाःदृगाद्दृतिचतुष्टयम् ।
मंदत्वं नयते सूक्ष्म समयेत्वे चतुर्दश ॥ २९३ ॥

उदीयते मनुष्यायुर्नरकायुर्मुखेन ना ।
चारित्रमोहेन जातु दृष्टिमोहमुखेननो ॥ २७२ ॥
अनुभागः प्रकृष्टोऽस्ति प्रशस्तानाम् विशुद्धितः ।
संक्लेशतोऽप्रशस्थानां जघन्यः पुनरन्यथा ॥ २७३ ॥
द्वाचत्वारिंशदस्तीव्रः प्रशस्तानां विशुद्धितः ।
सक्लेशतोऽप्रशस्तानां द्वाशीतेर्वामदृष्टिषु ॥ २७४ ॥
श्रीष्यायूंषि शरीराणि पंच त्रसचतुष्टयम् ।
अंगोपागत्रयं निर्मिदाद्य संस्थानसंहती ॥ २७५ ॥
परघातागुरुलघ्वाद सुरद्वयमरद्वयं ।
सुभगोच्छ्वस्थिरोच्छ्वासा सममोरीतिसुस्वरे ॥ २७६ ॥
पंचन्द्रियं शुभादेयं प्रस्तं वर्णचतुष्टयं ।
तीर्थकृत्स्वातपाद्योता मन्त्रःसाते शुभाःस्मृताः ॥ २७७ ॥
॥ विशेषकम् ॥

प्रशस्तास्पातपोद्योततरश्चमनुष्यायुषाम् ।
तीव्रामिथ्यादृश्चि श्रयः शेषाणाम् शुद्धदर्शने ॥ २७८ ॥
मानुषौदारिकद्वंद्वे जीवा संहतिमादिमाम् ।
प्रकृष्टीकुर्वत पंच सदृष्टी सुरनारका ॥ २७९ ॥
द्वाचत्वारिंशतस्तस्या देवायुरप्रमत्तकः ।
तीव्रां द्वात्रिंशतं शेषां कुर्वते क्षपकापरे ॥ २८० ॥
४+५+१+३२=मिभिताः ४२ ॥
दशज्ञानांतरायस्याः दर्शनावरणे नव ।
नीच षड्विंशतिं मोहे निर्घं वर्णचतुष्टयं ॥ २८१ ॥
अप्रतिर्षग्द्वये पंच संस्थानान्यशोऽशुभं ।
नारकायुरनादेयमसातं विकलत्रिकम् ॥ २८२ ॥

षषमोदयिको मोऽर्थ क्षायिका शामिकाश्च ते ।
उभय कुर्वत मिश्रा नोभय पारिणामिका ॥ १४ ॥
मिथ्यादृष्टिर्विनिराधो द्वितीय मस्तेदर्शन ।
तृतीयाऽकथि मिश्रोऽन्य' सम्यग्दृष्टिरसयतः ॥ १५ ॥
संयतासयतस्तस्मात्पंचमः शुद्धदृष्टिक ।
ममत्तसयत षष्ठ सप्तमोऽप्रोऽप्रमत्तक ॥ १६ ॥
अपूर्वकरणो द्वेधाऽनिवृत्तिकरणो द्विधा ।
द्वेधा सूक्ष्मकषायोऽस्त्र: क्षमकक्षपकत्वत ॥ १७ ॥
शा तक्षीणकषायौ स्तो योग्ययोगी ततो जिनौ ।
चतुर्दशगुणातीता जीवा सिद्धास्ततः परे ॥ १८ ॥
तत्त्वानि जिनदृष्टानि यस्तथ्यानि न रोचते ।
मिथ्यात्वस्यात्ये जीवो मिथ्यादृष्टिरसौ मत ॥ १९ ॥
संयोजनोदय भ्रष्टा जीवः प्रथमदृष्टित ।
अन्तर्रोऽनाप्तमिथ्यात्वो वर्ण्यत भस्तदर्शन ॥ २० ॥
अघन्य ममयः कालः प्रकृष्टोऽस्य षडावलि ।
कथ्यतेऽन्तर्मुहूर्तस्य शेषभूतो मनीषिभि ॥ २१ ॥
सम्यग्मिथ्यारुचिर्मिश्र सम्यग्मिथ्यात्वपाकत ।
सुदुष्कर पृथग्भावा दधिमिश्रगुडोपम ॥ २२ ॥
पाकाचारित्रमोहस्य व्मर्तेप्रत्याख्यसयम ।
त्रिघैकतमसम्यक्त्व सम्यग्दृष्टिरसंयत ॥ २३ ॥
यस्त्राता त्रसकायानां हिंसिता स्थावराङ्गिनां ।
भपकाष्टकषायोऽसौ संयतासंयतो मत ॥ २४ ॥

१ सासादनः । २ अनन्तानुबन्धिचतुष्कोदये । ३ उपशमसम्यक्त्वात् । ४ अन्तरात्मनी । ५ उपशमसम्यक्त्वकालस्य । ६ प्राणीन्द्रियसंयमरहित ।

परघातं च संक्लिष्टाश्चतुर्गतिनिवासिनः ।
मंदा पंचदशाप्येता कुर्वत नामकर्म ॥ २०६ ॥
मिथ्यात्वाकुलितास्तीव्रविशुद्धिगतमानसा ।
आरोपयन्ति मदत्वं स्त्रीनपुंसकवेदयोः ॥ २०७ ॥
येवद्वयं स्थिरद्वंद्वं शुभद्वंद्वं शुभद्वयम् ।
मनुष्यद्वयमादेयद्वयं हि शुभगद्वयं ॥ २०८ ॥
विहायोगमनद्वन्द्व विंशति त्रिमिरान्विताम् ।
प्रपकाः मध्यमं भावं मन्दीकुर्वन्ति दुर्धराः ॥ २०९ ॥
संज्ञाः कथ्यन्ते—
भवन्ति सर्वघातिन्य कषाया द्वादशाविमाः ।
आद्या दृग्रोधने पंच मान्ते ज्ञानेक्षणावृती ॥ २१० ॥
मिथ्यात्व विंशतिर्वेते सम्यग्मिथ्यात्वसंयुता ।
उदये ताः पुनर्द्वेरेकविंशतिरीरिताः ॥ २११ ॥
बंधे २० । उदये २१ ॥
दर्शनावरणे तिस्र चतस्रो ज्ञानरोधने ।
संज्वाला नोकषायाश्च मोहने विभर्पचकं ॥ २१२ ॥
आयन्त देशघातिन्यो बंधने पंचविंशतिः ।
षड्विंशतिर्भवन्त्येता सम्यक्त्वेन सहोदये ॥ २१३ ॥
बंधे २५ । उदये २६ । पिंडिताः ४७ ॥
वेद्यायुर्नामगोत्राणां प्रोक्ता प्रकृतयोऽखिलाः ।
अघातिन्योऽखिला मांबरेकाधरशतप्रमाः ॥ २१४ ॥
अघातिन्यः १०१ ॥ पिंडिता १४८ ॥
घातिकाभिरिमा युक्ता घातिका सन्त्यघातिका ।
घातिकास्त्वप्रपापास्याः पुण्यपापाभिधा पराः ॥ २१५ ॥

पंच पुंवेदसंज्वालाः प्रकृतीरनिवृत्तिकः ।
रतिं हास्यं जुगुप्सामीर्निर्थं घनचतुष्टयं ॥ २९४ ॥
नयत प्रचलिवानिद्रं उपपातमपूर्वकः ।
मंदानुभागमेघत्वमकादशविशुद्धधीः ॥ २९५ ॥
आहारकद्वयं प्रमदप्रमत्तेन साधुना ।
साकारथी समघन मंदत्वं नीयते पुनः ॥ २९६ ॥
मिथ्यात्वमादिकषायादि चतुष्कं स्त्यानगृद्धयः ।
तिस्रश्चाष्टविनीयन्त मंदत्वमामदृष्टिना ॥ २९७ ॥
असंयता द्वितीयानां कषायाणाम् चतुष्टयं ।
देशव्रतस्तृतीयानाम् मंदत्वं नयत पुनः ॥ २९८ ॥
इत्यता प्रकृतीरत संयमाभिमुखाश्रयः ।
मन्दानुभागमन्यत्वं नयन्ते षोडशक्रमात् ॥ २९९ ॥
आयुश्चतुष्टयं सूक्ष्मं षट् वैक्रियिकाद्वयं ।
साधारणमपर्याप्तं त्रयं विकलगोचरम् ॥ ३०० ॥
मिथ्यादृष्ट्यानुतिर्यञ्चा मंदीकुर्वंति पाठश ।
उद्योतोऽनिकद्वंद्वे तिस्रश्चिदशनारका ॥ ३०१ ॥
तिर्यग्द्वितयनीचानां तिसृणां कुर्वतेऽगिनः ।
मंदानुभागबन्धं सप्तमीमवनीश्रिताः ॥ ३०२ ॥
मंद स्थावरकाधं द्व तिर्यग्द्वयमानवाः ।
कुर्वते मध्यम भाव वर्तमानाः शरीरिणः ॥ ३०३ ॥
एकं साधमदेवान्ता आतपं वामदृष्टयः ।
मनुष्यास्तीर्थकृत्वं मंदीकुर्वन्त्यसंयताः ॥ ३०४ ॥
उच्छ्वासमागुरुलघ्वाद्ध निर्मितत्रसचतुष्टयं ।
पंचाध कार्मण तमश्चारुवर्णचतुष्टयम् ॥ ३ ५ ॥

परघातं च संक्लिष्टाश्चतुर्गतिविनिवासिनः ।
मंदा' पंचदशाप्येता' कुर्वते नामकर्मणः ॥ ३०६ ॥
मिथ्यात्वाकुलितास्तीव्रविशुद्धिगतमानसा' ।
आरोपयन्ति मदर्त्यं स्त्रीनपुंसकवेदयोः ॥ ३०७ ॥
वेदद्वय स्थिरद्वंद्वं शुभद्वंद्वं शुभद्वयम् ।
मनुष्यद्वयमादद्वयं हि सुभगद्वयं ॥ ३०८ ॥
विहायोगमनद्वंद्वं विंशतिं त्रिभिरान्वितास् ।
प्रपन्ना मध्यमं भावं मन्दीकुर्वन्ति दुर्धराः ॥ ३०९ ॥
संज्ञा कथ्यन्ते—
भवन्ति सर्वघातिन्य' कषायाः द्वादशादिमाः ।
आद्या' दर्शरोधन पंच मान्ते ज्ञानेक्षणावृती ॥ ३१० ॥
मिथ्यात्व विंशतिर्येष सम्यग्मिथ्यात्वसंयुता' ।
उदये ताः पुनर्दर्शरेकविंशतिरीरिताः ॥ ३११ ॥
बंध २० । उदये २१ ॥
दर्शनावरण विघ्न पंचसा ज्ञानरोधने ।
संज्वाला' नोकषायाश्च मोहन विघ्नपंचक ॥ ३१२ ॥
ज्ञायन्ते देशघातिन्या बंधने पंचविंशतिः ।
षड्विंशतिर्भवन्त्यता सम्यक्त्वेन सहोदये ॥ ३१३ ॥
बंधे २५ । उदय २६ । पिंडिताः ४७ ॥
वेद्यायुर्नामगोत्राणां प्राप्ता'प्रकृतयोऽखिलाः ।
अघातिन्योऽखिला' भाषिरक्षावरणवप्रमाः ॥ ३१४ ॥
अघातिन्य' १०१ ॥ पिंडिता' १४८ ॥
घातिकाभिरिमा युक्ता घातिका सन्त्यघातिका ।
घातिकास्तत्रपापास्माः पुण्यपापाभिधा' पराः ॥ ३१५ ॥

स्वामित्वभागभागाभ्यामष्टोत्कृष्टादयः सह ।
तत्र प्रदशबन्धस्य मकारा कथिता जिनैः ॥ २३४ ॥
पुद्गला ये प्रगृह्यन्त जीवेन परिणामतः ।
रसादित्वमिवाहारा कर्मत्वं यान्ति तऽखिला ॥ १३५ ॥
एकक्षेत्रावगाढास्ते योग्याः सर्वप्रदेशगा ।
गृह्यन्त हेतुना जीवे सादयाऽनादयः सदा ॥ २३६ ॥
गंधवर्णरसैः सर्वः स्पर्शचतुर्भिरन्वितैः ।
सिद्धानन्तभागास्ति कर्मानन्तप्रदेशकं ॥ १३७ ॥
एकैकसमय यत्र बन्धमायान्ति पुद्गला ।
अष्टधा बन्धतः कर्म तेषाम्भागप्रकल्पना ॥ २३८ ॥
शीतोष्णस्निग्धरूक्षत्वकलिता परमाणव ।
साम्यत्वं प्रतिपद्यन्त कर्मबन्धस्य नापर ॥ २३९ ॥
एकेन परिणामेन गृहीता परमाणवः ।
अष्टकर्मत्वमायान्ति शुद्धिसंक्लेशवृद्धित ॥ २४० ॥
वृद्धियथायथासावां विवर्द्धेते तथा तथा ।
ज्ञातविशुद्धिसंक्लेशा हीयत परमा पुन ॥ २४१ ॥
सर्वस्वल्पस्तत्रायुष्यस्तुल्या नामनाम्नोस्ततोऽधिकः ।
विघ्नदर्शनज्ञानगोत्रेषु समोभागस्ततोऽधिकः ॥ २४२ ॥
समस्तो परमो भागो मोहनीय निवेदितः ।
वेदनीयेऽधिकस्तस्मादितीत्थं भागकल्पना ॥ २४३ ॥
सुखदु खे यतोऽनन्त दत्तोमायस्ततोऽधिकः ।
वेदनीय परेषान्तु पूर्वपक्षसाम्यपक्षया ॥ २४४ ॥

---

१ सिद्धान्तेऽस्मिम्मामः

आयत्यसंख्यभागेन खवित कर्मसंचय ।
आधिक्यमेकखंडेन कर्तव्यं सर्वकर्मसु ॥ ३४५ ॥
अनुत्कृष्टो मत' पण्णां चतुर्भेदस्त्रय परे ।
बधाः साधध्रुवा' सर्वे मोहनीयायुषो द्विधा ॥ ३४६ ॥
दर्शनावरणे पट्कं स्त्यानगृद्धित्रिकं विना ।
दश ज्ञानान्तरायस्था कषायाः द्वादशान्तिमाः ॥ ३४७ ॥
जुगुप्सामयमित्यासां प्रकृतीनां चतुर्विध' ।
अनुत्कृष्टस्त्रय' शेषाः बन्धाः साधध्रुवा' द्विधा ॥ ३४८ ॥
उत्कृष्टाद्या द्विधा बंधाश्चत्वार' सादयोऽध्रुवाः ।
प्रकृतीनाम् प्रदेशाख्या' शपाणां नवत पुनः ॥ ३४९ ॥
जघन्योनाधरा यस्मादजघन्योऽस्ति साधर' ।
उत्कृष्टो नोत्तरो यस्मादनुत्कृष्टोऽस्ति सोत्तरा' ॥ ३५ ॥
उत्कृष्टो जायते बंधः पट्सु मिश्र विनायुष' ।
प्रदेशाख्यो गुणस्थाननवके मोहकर्मण' ॥ ३५१ ॥
अनायुर्मोहनीयानाम् पण्णाम्मवति कर्मणाम् ।
अपर्याप्तस्य सूक्ष्मस्य निगोतस्य शरीरिणः ॥ ३५२ ॥
क्षुद्रमवग्रहस्योक्त त्रिमागे परमायुष' ।
जघन कर्मणाम्प्राज्ञैरन्येषाम्प्रथमे क्षण ॥ ३५३ ॥
दग्ज्ञानरोधविघ्नानां चतस्र' पचपच च ।
सातसुर्वंयशः सप्त दशानां विदधाति य ॥ ३५४ ॥
प्रदेशबंधमुत्कृष्ट सूक्ष्मलोमगुणस्थित' ।
सज्वालनचतुष्कानां पंचानामनिवृत्तिक' ॥ ३५५ ॥
तीर्थकृत्प्रचलानिद्रापट्कं हास्यादिगोचर ।
नवानां कुरुते बंधमुत्कृष्टं शुभदर्शनः ॥ ३५६ ॥

संज्वाला' ज्ञानरूप्यायाभतस्ता विमर्पचकं ।
तिस्रा र्स्फवि पुवद् संति सप्तदशेवि या ॥ ३१६ ॥
चतुर्विधन मानेन सदा परिणमति ता' ।
त्रिविधन पुन ग्रपा' सप्ताक्षरशतप्रमाः ॥ ३१७ ॥
लतादार्वस्थिपाषाणतुल्यास्ता मावता मता ।
अन्या दावस्थिपाषाणतुल्या सप्तार्षरसतम् ॥ ३१८ ॥
मन्नस्वानां मया माना' गुडखंडसितामृतं' ।
अन्यास्तां निबकजीरविपहालाहलेमता: ॥ ३१९ ॥
यागन बध्यते साता मिथ्यात्वनाग्रपाडन्न ।
असयमेन पयाग्रा त्रिविदन्या कपायतः ॥ ३२ ॥
धुर्ये आहारकद्वंद्व सम्यक्त्वं तीर्थकृरिपि ।
प्रधानप्रत्ययास्तासामितिपन्था न तैर्विना ॥ ३२१ ॥
इति प्रधानप्रत्ययनिर्देश । अपरप्येवमाहु'—
मिथ्यात्वस्योदयं याति षोडश प्रथमगुण ।
सयोजनादये बंधं मासन पंचविंशति ॥ ३२२ ॥
कपायाणां द्वितीयानामुदय निर्मते दश ।
स्वीक्रियन्त तृतीयानां चतस्रा दशसयतें ॥ ३२३ ॥
सयोग यागत सातं ग्रपा'सै स्व स्व गुण पुन ।
विमुच्याहारकद्वंद्वतीर्थकृत्वं कषायत' ।
षष्टि' पचाधिका बंधं प्रकृतीनाम् प्रपद्यत ॥ ३२४ ॥

---

१ सामस्पणवीसपमं वसचउछकंतेतबंधमवोच्छिण्णा ।
दुगतीस चदुरपुव्वे पण सोळस जागिणा एको ॥

आहारकद्वयस्याऽऽ संयमस्तीर्थकारिण' ।
सम्यक्त्वं कारणं पूर्व बंधने बंधवेदिभिः ॥ ३२५ ॥

मिथ्यात्वं षोडशानामिह प्रधानं कारणमन्येषामप्रधानम्
इत्यादिक्षर्य ॥

शरीरपंचकं बंधनपंचकं रसपंचकं ।
षड्‌ संस्थानसंहत्योरष्टकं स्पर्शगोचरं ॥ ३२६ ॥
अंगोपांगत्रयं गंधद्वयं प्रत्यकयुग्मकं ।
निर्माणागुरुलघ्वाद्दि स्थिरद्वन्द्व शुभद्वयम् ॥ ३२७ ॥
परघातापघाताद्दि द्द्वबंधनपंचकं ।
आतपोद्योतसंघातपंचकानीति भाषिता ॥ ३२८ ॥
द्वाभ्यां पुद्गलपाकिन्य षष्ठि प्रकृतयो ध्रुवाः ।
एतदीयन पाकन शरीरायुपलम्भित ॥ ३२९ ॥
ज्ञानदृग्घातविघ्नस्था बंधमाहनगात्रजा' ।
गतमो जातयस्तीर्थकृदुच्छ्वासा नभोगती ॥ ३३० ॥
त्रसद्विस्वरपर्याप्तस्थूलादेयद्वय'शुभा ।
सतरा जीवपाका स्युरष्टाग्रा सप्तति पुन' ॥ ३३१ ॥
ज्ञानरोधादय सवाः मतो जीव निकुर्वतो ।
जीवपाकास्ततोऽप्रयास्तत्र तत्फलदर्शिव ॥ ३३२ ॥

अत्रारमनि निमद्रा' सप्तविंशति नामप्रकृतय' तासां तत्र
विपाकोपलब्धः ।

आनुपूर्व्यभवसा'पि क्षेत्रपाका निवेदिता ।
जिनैरायूंषि चत्वारि भवपाकानि सर्वदा ॥ ३३३ ॥

इत्युनुभयबंधः समाप्तः ॥

स्थितिस्तथानुभागाभ्यामप्युत्कृष्टादयः स्मृताः ।
एवं प्रदेशबन्धस्य प्रकाराः कथिता जिनैः ॥ २३४ ॥
पुद्गला ये प्रगृह्यन्ते जीवेन परिणामतः ।
रसादित्वमिवाहारा कर्मत्वं यान्ति ते१ऽखिलाः ॥ २३५ ॥
एकक्षेत्रावगाढास्ते योग्याः सर्वप्रदेशगाः ।
गृह्यन्ते हेतुना जीवैः सादयोऽनादयः सदा ॥ २३६ ॥
गंधवर्णरसैः सर्वैः स्पर्शैश्चतुर्भिरन्वितैः ।
सिद्धानंतभागास्ते कर्मानंतप्रदेशकाः ॥ २३७ ॥
एकैकप्रदेशे यत्र बंधमायान्ति पुद्गलाः ।
अथवा प्रभवे कर्म तथाभ्यागमकल्पना ॥ २३८ ॥
शीताद्यैस्निग्धरूक्षस्पर्शकलिताः परमाणवः ।
याभ्यस्य प्रतिपद्यन्ते कर्मबंधस्य नापरे ॥ २३९ ॥
यकेन परिणामेन गृहीताः परमाणवः ।
अष्टकर्मत्वमायांति शुद्धिसंक्लेशवाधिताः ॥ २४० ॥
शुद्धिप्रयापयाधायाणां विपर्यस्त तथा तथा ।
जंतावपि शुद्धिसंक्लेशा हीयते परथा पुनः ॥ २४१ ॥
स्वरूपस्त्वायुषस्तुल्या गोत्रनाम्नोस्ततोऽधिकः ।
विघ्नदृग्ज्ञानगयेषु समाभागस्ततोऽधिकः ॥ २४२ ॥
समस्ता परमा भागा मोहनीये निवेदितः ।
वेदनीयेऽधिकस्तस्माद्वितीये भागकल्पना ॥ २४३ ॥
शुभरूपे यतोऽनन्ये द्वयाभागस्ततोऽधिकः ।
वेदनीयं परं यान्तु भूयस्स्याप्यपथया ॥ २४४ ॥

---

१ सिद्धानन्तिमभाग.

आवल्यसंख्यभागेन खवित कर्मसञ्चय ।
आषिवयमेकसंहन कर्तव्य सवकमसु ॥ ३४५ ॥
अनुत्कृष्टो भव पण्णां चतुर्भेदस्त्रय परे ।
पथा साधध्रुवा सर्वे माहनीमायुपा द्विधा ॥ ३४६ ॥
दशनायरणे पट्टे स्त्यानगृद्धित्रिकं विना ।
दश ज्ञानान्तरायस्थाः कषाया द्वादशान्तिमा ॥ ३४७ ॥
जुगुप्सामयमित्यासां प्रकृतीनां चतुर्विध ।
अनुत्कृष्टस्त्रय शेपा पथा साधध्रुवा द्विधा ॥ ३४८ ॥
उत्कृष्टाधा द्विधा बंधाश्चत्वार साद्योऽध्रुवा ।
प्रकृतीनाम् प्रदेशाख्या शेपाणां नमवे पुनः ॥ ३४९ ॥
जघन्यानाधरा यस्मादजघन्याऽस्ति साधर ।
उत्कृष्टा नोधरो यस्मादनुत्कृष्टास्ति साधरा ॥ ३५ ॥
उत्कृष्टो जायते बध पट्सु मिश्र विनायुप ।
प्रदशाम्प्या गुणस्थाननवक माहकमण ॥ ३५१ ॥
अनायुर्मोहनीयानाम् पण्णाम्भवति कर्मणाम् ।
अपर्याप्तस्य सूक्ष्मस्य निगोतस्य शरीरिण ॥ ३५२ ॥
क्षुद्रभवग्रहस्याद्य त्रिभाग परमायुप ।
बंधनं कर्मणाम्प्रार्शरन्यपाम्प्रथम क्षण ॥ ३५३ ॥
दृग्ज्ञानरोधविघ्नानां चतस पञ्चपञ्च च ।
मातमुर्यपश्च भ्रस दशानां विदधाति वें ॥ ३५४ ॥
प्रदेशबन्धमुत्कृष्ट सूक्ष्मलाभगुणस्थित ।
मस्वाल्तरपदानां पंचानामनिवृत्तिकः ॥ ३५५ ॥
तीभकत्रयचलानिद्रापट्टं हास्यादिमाचर ।
नवानां कुरुत बंधमुत्कृष्ट शुभदर्शन ॥ ३५६ ॥

स्वामित्वमागमागाभ्यामष्टोत्कृष्टादयः स्तु ।
एवं प्रदेशबन्धस्य प्रकाराः कथिता जिनैः ॥ २२४ ॥
पुद्गला ये प्रगृह्यन्ते जीवेन परिणामतः ।
रसादित्वमिवाहाराः कर्मत्वं यान्ति तेऽखिलाः ॥ २२५ ॥
एकक्षेत्रावगाढास्ते योग्याः सर्वप्रदेशगाः ।
गृह्यन्ते हेतुना जीवैः सादयोऽनादयः सदा ॥ २२६ ॥
गंधवर्णरसैः स्पर्शैः स्पर्शैश्चतुर्भिरन्वितैः ।
सिद्धेभ्योऽनन्तभागास्ते कर्मानन्तप्रदेशकं ॥ २२७ ॥
एकैकक्षण यत्र बंधमायान्ति पुद्गलाः ।
अष्टधा यान्ति तः कर्म तेषाम्भागप्रकल्पना ॥ २२८ ॥
शीताद्यस्निग्धरूक्षस्पर्शकलिताः परमाणवः ।
योग्यत्वं प्रतिपद्यन्ते कर्मबंधस्य नापरे ॥ २२९ ॥
एकेन परिणामेन गृहीता परमाणवः ।
अष्टकर्मत्वमायान्ति शुद्धिसंक्लेशवर्तिनः ॥ २३० ॥
शुद्धिसंक्लेशभावानां विवर्द्धते यथा यथा ।
जंतोर्विशुद्धिसंक्लेशौ हीयते परथा पुनः ॥ २३१ ॥
स्वल्पस्तत्रायुषस्तुल्या नामगोत्रयोस्ततोऽधिकः ।
विघ्नदृग्ज्ञानरोधेषु समो भागस्ततोऽधिकः ॥ २३२ ॥
समस्ता परमा भागा मोहनीये निवेदिताः ।
वेदनीयेऽधिकस्तस्मादितीयं भागकल्पना ॥ २३३ ॥
सुखदुःखे यतोऽत्यन्तं व्यक्तो भागस्ततोऽधिकः ।
वेदनीये परेषां तु भूयसाम्प्यपेक्षया ॥ २३४ ॥

---

१ सिद्धानंतिमभाग

सम्यग्दृष्टिर्व्रतीचैव सामायिकविधायकः ।
प्रोषधी प्रासुकाहारी निरस्तदिनमैथुनः ॥ २५ ॥
ब्रह्मचारी निरारंभः परिग्रहपराङ्मुखः[१] ।
निरस्तानुमतिश्चैव विमुक्तोद्देशिकाशनः ॥ २६ ॥
इत्येकादश प्रोक्ता भेदास्तस्य मुनीश्वरैः ।
जायते यदि यत्नेन प्रमानां देशकः सदा ॥ २७ ॥
न यस्य प्रतिपद्यन्ते कषाया द्वादशोदय ।
व्यक्ताव्यक्तप्रमादोऽस्य प्रमत्तः संयत स्मृतः ॥ २८ ॥
संज्वलनोकषायाणामुदये सत्यनुत्तमः ।
धर्मेष्वनुद्यमके चैव प्रमादो गदितो यतेः ॥ २९ ॥
क्षान्तिः शौचसंयमोऽकिंचनत्वं सत्यं त्यागो ब्रह्मचर्यं तपश्च ।
कार्यो यत्यैरार्जवं मार्दवं च प्राज्ञैर्धर्मो ह्यर्हत्पतिप्रणीतः ॥ ३० ॥
मनोवाक्कायभैक्ष्येर्यापथ्योत्सर्गेविनीतिषु ।
कुर्वत सर्वदा शुद्धिं शुद्ध्यष्टकमुदीरितं ॥ ३१ ॥
पंचपंचत्रिसंख्यानाः समितिव्रतगुप्तयः ।
वृत्तं निवेद्यते साधोस्त्रयोदशविकल्पकम् ॥ ३२ ॥
कषायप्रणयस्वापविकथाश्चापि योगिनः ।
प्रमादाश्चतुरेकैकचतुः पंच यथाक्रमम् ॥ ३३ ॥
प्रमादपराधीनः कर्मणामुपसंयमः ।
निष्प्रमादोऽप्रमत्तोऽस्ति धर्म्ये ध्यानमधिष्ठितः ॥ ३४ ॥
अपूर्वे करणे येषां भिन्न क्षणमुपेयुषां ।
अभिन्न सदृशोऽन्योन्या तेऽपूर्वकरणाः स्मृताः ॥ ३५ ॥

---

१ पर्याप्तापर्याप्तभेदपञ्चेन्द्रियत्रीन्द्रियचतुरिन्द्रियद्वित्रीन्द्रियैकेन्द्रिय भेदात् । २ ही+मात्मनः ।

मार्गणास्संख्यातिमं भेदैर्योगस्थानानि देहिनः ॥
ततोऽसंख्यगुणो ज्ञेयः सर्वप्रकृतिसंग्रहः ॥ ३६९ ॥
ततोऽसंख्यगुणानि स्युः स्थितिस्थानान्यतः स्थितेः ।
स्थानान्यध्यवसायानामसंख्यातगुणानि वै ॥ ३७० ॥
असंख्यातगुणान्यस्मात्रसस्थानानि कर्मणाम् ।
ततोऽनंतगुणा संति प्रदेशाः कर्मगोचराः ॥ ३७१ ॥
अविभागपरिच्छेदाः सर्वेषामपि कर्मणाम् ।
एकैकत्र रसस्थाने ततोऽनंतगुणा मताः ॥ ३७२ ॥

उपजातिवृत्तम् ।

कर्मप्रवादांबुधिबिन्दुकल्प—
चतुर्विधो बंधविधिः स्वशक्त्या ।
संक्षेपतो यः कथितो मयाऽसौ ।
विस्तीरणीयो महनीयबोधैः ॥ ३७३ ॥

बंधविचारं बहुतमभेदं यो हृदि धत्ते विगलितखेदम् ।
याति स भव्यो व्यपगतकष्टां सिद्धिमबाधोऽमितगतिरिष्टाम् ॥
गुणस्थानविशेषेषु प्रकृतीनां नियोजनं ।
स्वामित्वमिह सर्वत्र स्वयमेव विबुध्यताम् ॥ ३७५ ॥

इति श्रीमदमितगत्याचार्यवर्यप्रणीते पंचसंग्रहाख्यग्रंथे

शतकं समाप्तम् ।

नत्वाहमर्हतो भक्त्या घातिकल्मषघातिनः ।
स्वशक्त्या सप्ततिं वक्ष्ये बंधभेदावबुद्धये ॥ ३७६ ॥
यथाद्यपसत्त्वानां सिद्धपदैर्दृष्टिवादपाथाधेः ।
स्थानानि प्रकृतीनामुद्धृत्य समासतो वक्ष्ये ॥ ३७७ ॥

चतुष्कस्य द्वितीयस्य कषायाणामसंयत
विदधाति तृतीयस्य प्रकृष्ट दशसंयत' ॥ २५७ ॥
सुरद्वितयमादेयं सुभगं नृसुरायुषी ।
आद्य संहतिसंस्थाने सुस्वर' सद्भमागति' ॥ २५८ ॥
अमात विक्रियाद्वंद्वमित्येता' याप्रयादश ।
तासां सदृष्टिदृष्टी बंधात्कृष्टत्वकारिणी ॥ २५९ ॥
आहारकद्वयस्यात्कः प्रदशात्कर्षणक्षम ।
अप्रमत्त', परासान्तु नीचा मिथ्यात्वदूषित ॥ २६० ॥
उत्कृष्टयोगवान् संज्ञी पूर्णांगी स्तोककर्मबंधक ।
प्रकृष्टं कुरुते बंधं जघन्य विपरीतकः ॥ २६१ ॥
चतस्र श्वभ्रदेवायुःश्वभ्रद्वितयलक्षणा ।
अयंक्षी कुरुते स्वल्पा मध्ययोगव्यवस्थित' ॥ २६२ ॥
आहारकद्वय साधु प्रमादरहिताशय ।
पंच नि संयम' तीर्थकरस्य चतुष्टयं ॥ २६३ ॥
शेषा सूक्ष्मनिगोतोऽङ्गी स्वल्पस्य नयत पुनः ।
मध्ययोगस्थित सदा नवाधिकशतप्रमा' ॥ २६४ ॥
प्रस्थप्रकृती ब न्धा मागत' स्त कषायत ।
मन्त्या स्थित्यनुभागा स्त' शहपपाय स्यपायत ॥ २६५ ॥
स्वभाव प्रकृतिर्ज्ञेया स्वभावादप्रच्युतिः स्थितिः ।
अनुभागो रसस्तासां प्रदेशोंऽशावधारणम् ॥ २६६ ॥
प्रकृतिस्तिक्तता निंब स्थितिरप्ययनं पुन' ।
रसस्तस्यानुभाग स्यादित्येवं कर्मणामपि ॥ २६७ ॥
काल यत्र भवे द्रव्यमुदय' प्राप्य कर्मणाम् ।
जायमाना मता इषा विपाकतरसदत ॥ २६८ ॥

भागोऽसंख्यातिम' भेभेयोंगस्थानानि देहिनः ॥
ततोऽसंख्यगुणो ज्ञेय' सर्वप्रकृतिसंग्रह' ॥ ३६९ ॥
ततोऽसंख्यगुणानि स्यु स्थितिस्थानान्यतः स्थिते' ।
स्थानान्यध्यवसायानामसंख्यातगुणानि वै ॥ ३७० ॥
असंख्यातगुणान्यस्माद्रसस्थानानि कर्मणाम् ।
ततोऽनंतगुणा संति प्रदेशा' कर्मगोचराः ॥ ३७१ ॥
अविभागपरिच्छेदा' सर्वेषामपि कर्मणाम् ।
एकैकत्र रसस्थाने ततोऽनंतगुणा मता' ॥ ३७२ ॥

उपजातिवृत्तम् ।

कर्मप्रवादांबुधिबिन्दुकल्प—
प्रकृतिबंधो बंधविधि' स्वशक्त्या ।
सक्षेपतो य कथितो मयाऽसौ ।
विस्तीरणीयो महनीयबोधै' ॥ ३७३ ॥

बंधविचारं बहुतमभेदं यो हृदि धत्ते विगलितखेदम् ।
याति स भव्यो व्यपगतकष्टां सिद्धिमबाधोऽमितगतिरिष्टाम् ॥
गुणस्थानविभेदेषु प्रकृतीनां नियोजन ।
स्वामित्वमिह सर्वत्र स्वयमेव विबुध्यताम् ॥ ३७५ ॥

इति श्रीमदमितगत्याचार्यवर्यप्रणीते पंचसंग्रहाख्यग्रंथे
शतकं समाप्तम् ।

नत्वाहमर्हतो भक्त्या घातिकल्मषघातिनः ।
स्वशक्त्या सप्तति वक्ष्ये बंधभेदावबुद्धये ॥ ३७६ ॥
यैर्बंधोदयसत्त्वानां सिद्धपदैर्दृष्टिवादपाथोधेः ।
स्थानानि प्रकृतीनामुद्धृत्य समासतो वक्ष्ये ॥ ३७७ ॥

—

बंध कस्युदये सत्त्व संति स्थानानि वा कति ।
मूलोत्तरगता सन्ति कियंतो भंगकल्पना ॥ २७८ ॥
अष्टकं सप्तकं षट्कं बंधेऽष्टोदयसत्त्वयोः ।
एककर्मबंधे त्रयो भेदा एको बंधविवर्जिते ॥ २७९ ॥

बंध		७	६
उदय	८	८	८
सत्ता	८		

एकबंधे—

बंध	१	१	१
उदय	७		७
सत्ता			७

अबंधे—

ब	०
उ	७
स	४

त्रयोदयस्तु सप्ताष्टौ बंधेऽष्टोदयसत्त्वया ।
भेदाः संज्ञिनि पर्याप्ते पञ्च द्वौ केवलिद्वये ॥ २८ ॥

मध्यस्थान जीवसमासेषु—

ब	७	८
उ	८	८
स	८	८

एकस्मिन् संज्ञिनि पूर्णे—

८	७	६	१	१
८	८	८	७	
८	८	८	८	७

केवलिद्वय,—१, ० । ४, ४ । ४, ४ ।
द्वौ विकल्पा गुणस्थानषट्के मिश्रं विनाऽष्टसु ।
एकैकः कर्मणां बंध पाकसत्त्वेषु जायते ॥ २८१ ॥
मिथ्यादृष्टयादीनां षण्णां मिश्रवर्जितानां द्वौ विकल्पौ—
८, ७ । ८, ८ । ८, ८ ।

गुणस्थानेषु—

मि०	सा०	मि०	अ०	दे०	प्र०	अ०	अ०	सू०	उ०	क्षी०	स०	अ०
७			७	१	१	१		१				
८			८	७				७	४			
८			८	८	७			७	४			

बंधादयास्तिता मूलप्रकृतीनां निवेदिताः ।
उत्तरप्रकृतीनां ता कथयिष्यामि साम्प्रतम् ॥ २८२ ॥
बंधादित्रितयं पंच विमे ज्ञानावरोधने ।
क्षति क्षीणे च निर्बन्धे बंधानामुदयास्तिते ॥ २८३ ॥

दशसु,—५, ५ । ५, ५ । ५, ५ । शान्तक्षीणयोः—०, ० । ५, ५ । ५, ५ ।

नव स्युः षट् चतस्रश्च इत्येवं बंधसत्त्वयोः ।
स्थानानि त्रीणि पाके द्वे चतस्रः संति पंच वा ॥ २८४ ॥

भवंति नव सर्वाः षट् स्त्यानगृद्धित्रयं विना ।
चतस्रः प्रचलानिद्रारहिता बंधसत्त्वयोः ॥ २८५ ॥

९ । ६ । ४

चतस्रोऽत्रोदये चक्षुर्दर्शनावरणादयः ।
वार्यंते पंच वा निद्रादीनामेकतरोदये ॥ २८६ ॥

४ । ५ ।

बंधत्रये संति नवाद्य सत्त्वे
षट्के चतुर्बंन्धिनि बंधहीने ।
नवापि षट् द्वौ सकलेषु पाकौ
सत्त्वे च पाके च चतुष्कर्मत्ये ॥ २८७ ॥

द्वयोर्नव द्वयोः षट्कं चतुर्षु च चतुष्टयम् ।
पंच पंचसु शून्यानि भंगाः संति त्रयोदश ॥ २८८ ॥

बंध	९	९	६	६	४	४	४	४			०		
उदय	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४
सत्त्व	९	९	९	९	९	९	६	६	९	९	६	६	४

बंधत्रय ९ । ६ । ४ सर्वे मूलभगाः १३ ।
सघायां नवकंषट्के द्वयेषट्के नव द्वये ।
द्वितये षट्कमेकत्र गतबंधे चतुष्टयम् ॥ २८९ ॥
इति मूलभंगेषु सत्त्वभंगाः । उदयभंगाभ्यासार पंच वा सर्वत्र ।

बंधे कस्युदय सत्त्वे संति स्थानानि या कवि ।
मूलोत्तरगता सन्ति कियंत्यो भंगकल्पना ॥ ३७८ ॥
अष्टक सप्तके षड्‌ बंधेऽष्टोदयसत्त्वयोः ।
एकबंधे श्रयो भेदा एको बंधविवर्जिते ॥ ३७९ ॥

बंध	७	६
उदय	८	८
सत्त्व		८

एकबंधे—

बंध	१	१	१
उदय	७	७	४
सत्त्व	८	७	४

अबंधे—

बं	०
उ	४
स	४

त्रयोदशसु सप्ताष्टौ बंधेऽष्टोदयसत्त्वमाः ।
भेदा संज्ञिनि पर्याप्ते पंच द्वौ केवलिद्वये ॥ ३८० ॥

त्रयोदशस जीवसमासेषु

बं	८
उ	८
स	८

एकस्मिन् संज्ञिनि पूर्णे

८	७	६	१	१
८	८	८	७	४
८	८	८	८	७

केवलिद्वय,—१, ० । ४, ४ । ४, ४ ।
द्वा विकल्पौ गुणस्थानषट्के मिश्रं विनाद्यसु ।
एककं कर्मणां पंचः पाकसत्त्वेषु जायते ॥ ३८१ ॥
मिथ्यादृष्टयादीनां षण्णां मिश्रवर्जितानां द्वौ विकल्पौ—
८, ७ । ८, ८ । ८, ८ ।

गुणस्थानेषु—

मिथ्या	सासा	मिश्र	असं	देश	प्रम	अप्र	अपू	अनि	सूक्ष्म	उप	क्षी	स	अ
७				७	१	१	१			१	०		
					८	७				७	४		
					८	८				७	४		

बंधाद्यास्तिता मूलप्रकृतीनां निवेदिता ।
उत्तरप्रकृतीनां ता कथयिष्यामि साम्प्रतम् ॥ ३८२ ॥
बंधादित्रितयं पंच विधं ज्ञानावरोधने ।
याति क्षीणं च निधं च बंधानामुदयास्तिता ॥ ३८३ ॥

दशसु,—५, ५ । ५, ५ । ५, ५ । शान्तक्षीणयो —०, ० । ५, ५ । ५, ५ ।

नव स्युः षट् चतस्रश्च दृग्रोधे बंधसत्त्वयोः ।
स्थानानि त्रीणि पाके द्वे चतस्रः संति पंच वा ॥ १८४ ॥
भवंति नव सर्वाः षट् स्त्यानगृद्धित्रयं विना ।
चतस्रः प्रचलानिद्रारहिता बंधसत्त्वयोः ॥ १८५ ॥
९ । ६ । ४
चतस्रोऽप्युदये चक्षुर्दर्शनावरणादयः ।
जायंते पंच वा निद्रादीनामेकतरोदये ॥ १८६ ॥
४ । ५ ।

बंधत्रये संति नवात्र सत्त्वे
षट्कं चतुर्विधिनि बंधहीने ।
नवाथ षट् द्वौ सकलेषु पाकौ
सत्त्वे च पाके च चतुष्कमंत्ये ॥ १८७ ॥

द्वयोर्नव द्वयो षट्कं चतुर्षु च चतुष्टयम् ।
पंच पंचसु शून्यानि भंगाः संति त्रयोदश ॥ १८८ ॥

बंध	९	९	६	६	४	४	४	४			०		
उदय	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	४
सत्ता	९	९	९	९	९	९	६	६	९	९	६	६	४

बंधत्रये ९ । ६ । ४ सर्वे मूलभंगा १३ ।
सत्तायां नवकं षट्के द्वयषट्कं नव द्वये ।
द्वितयं षट्कमेकत्र गतबंधे चतुष्टयम् ॥ १८९ ॥
इति मूलभंगेषु सत्त्वभंगाः । उदयभंगाश्चत्वारः पंच वा सर्वत्र ।

त्रिंशत नवकं षट्कं सताऽपूर्वस्य पूर्वस्मन् ।
यावद्भाग ततः सूक्ष्म बंधे यावच्चतुष्टयम् ॥ १९० ॥
गुणस्थानेषु बंध —९।९।६।६।६।६।६।६।४।४।०।०।०।० । ~
मन्त्र नवापद्यातिया क्षीण षट् प्रथमे क्षणे ।
सतसो श्रांतिम क्षयाः सत्वं नास्ति तत परम् ॥ १९१ ॥
क्षपकं मेत्यपूर्वस्य नव प्रकृतय स्फुटम् ।
अनिवृत्तरसंख्ययभागेषु पञ्चत परम् ॥ १९२ ॥

१ ११५५	११ १५	६	४	
	१ ५११	सं.म	सी.मे.	
	स			

मवत्र चत्वार पञ्च चाद्य परं क्षीणस्यांत्यक्षण चतुष्टयमिति ।

न	न	न	न	न	न	न	न	न	न
५	५	५	५	५	५	५	५	५	५

मिथ्यादृष्टिसासनयो—बंध ९, ९ । उदय ४, ५ । सत्ता ९, ९ । सम्यग्मिथ्यादृष्ट्यादिषु द्विविधापूर्वकरणप्रथमसप्तम भागं यावत्—बं ६, ६ । उ ४, ५ । स ९, ९ । शेषापूर्वो निवृत्तिसूक्ष्मोपशमकेषु, क्षपकेषु चापूर्वकरणस्य सप्तमभागेषु चानिवृत्तसंख्यातान् बहून् भागान् यावत्—बं ४, ४ । उ ४, ५ । स ९, ९ । ततः परं क्षपितषोडशप्रकृत्यनिवृत्तेः गुणसंख्यातभाग सूक्ष्मक्षपके च—

बं ४ ४ । उ ४ । स ६ ६ । उपशांते—बं , । उ ४ । स । क्षीण प्रथमे क्षण—बं । उ ४ ५ । स. ६ ६ । क्षीणान्त्यक्षण—बं । उ ४ । स ४ ।

सप्त गायत्र्य बध स्यूर्भंगा पंच नवोदिता ।
नव पञ्चक्रमात्सप्रांगिणामन्नसुरासुराम् ॥ १९३ ॥

गोत्र ७ । वेद्ये ८ । आयुषि ५ । ९ । ९ । ५ ।
उर्ध्वं द्वयोर्द्वयोर्नीचं बंधे पाके चतुष्टये ।
उच्चनीचोच्चनीचानि द्वयं सत्त्वे चतुष्टये ॥ १९४ ॥
पंचमे सकलं नीचमित्यं वेद्येऽपि बुध्यताम् ।
एकोऽङ्कः प्रथमेऽन्यत्र शून्यस्तत्र निवेश्यते ॥ १९५ ॥

बंध	१	१	०	०	०
उदय	१		१	०	०
सत्ता	१।०	१।०	१।०	१।०	०।०

अत्रोक्तसदृष्टेरुच्चे एका नीच शून्य १।० एक साते शून्योऽसाते १।० ।

आद्ये पंचादिमा भङ्गाश्चत्वारः सत्त्वदर्शने ।
द्वावाद्यौ त्रितयेऽन्यत्र पंचमेऽस्त्येक आदिमः ॥ १९६ ॥
मिथ्यादृष्ट्यादिषु दशसु पञ्चानां विभागः ५ । ४ । २ । २ । २ । १ । १ । १ । १ । १ ।
उर्ध्वं पाके द्वयं सत्त्वं चतुष्के बंधमार्गति ।
अयोगस्याद्यमंत्येऽस्ति समये पाकसत्त्वयो ॥ १९७ ॥
चतुर्षु उ १ । स १।० । अयोगांत्यक्षणे १ । १ । एवं सप्त ७ ।
चत्वारो गोत्रभङ्गाः वेद्यस्य प्रथमा मताः ।
आद्येष्वष्टसु ते संति प्रथमौ द्वौ च सप्तसु ॥ १९८ ॥
आद्यौ बंधपरित्यक्तावयोगे द्वावुपान्तिमे ।
द्वावसाते तथा साते तस्यान्त्ये पाकसत्त्वयो ॥ १९९ ॥

बं	१	१						
उ		१		१	१			१
स	१	१	१	१	१	१		१

एवमष्ट ८ ।

भभ्रायुरुदितं सत्र तिर्यगायुरवभ्रत' ।
भभ्रतस्तत्र आयेत पच्यमानादितं संती ॥ ४०० ॥

सती बद्धोदित बद्धे मस्यायुष्यपर्य क्रम ।
एकद्वित्रिचतुर्भिम संख्यकैरायुषां क्रमात् ॥ ४०१ ॥

चतुणामायुषां संदृष्टि १ । २ । ३ । ४ ।

पाके श्वभ्रायुषाऽबंधे, बंधे तिर्यङ्नरायुषा' ।
सत्वे श्वभ्रयुषा भगास्तदायो परयोरपि ॥ ४०२ ॥

नरकायुर्भंगाः —

५	१(ति)		१(म)	
१	१	१	१	१
१	१।२	१।२	१।३	१।३
	न. ति	न. ति.	न म	न म.

तिर्यगयायुरुदयेऽबंधे, बंध पुनश्चतुष्कस्य ।
तिर्यग्जीवितसत्वे सत्वे वा परचतुष्कस्य ॥ ४०३ ॥

तिर्यगायुर्भंगा —

१	१		२		३		४	५
२		२	२	२	२		२	२
२	१	२।१	२।२	२।४	२।३	२।३	२।४	२।४

मानवभवायुरुदयेऽबंधे, बंधे पुनश्चतुष्कस्य ।
मानुषजीवितसत्वे सत्वे चापरचतुष्कस्य ॥ ४०४ ॥

मनुष्यायुर्भंगाः —

१	१		२		३		४	
	३	३	३	३	३	३	३	३
३	३।१	३।१	३।२	३।२	३।३	३।३	३।४	३।४

---

१ तिर्यगायुर्बन्धतो जीवस्य नरकायुरुदये सत्ता च । तिर्यगायुर्बन्धतो नारकजीवस्य तिर्यगायुर्नरकायुषश्च द्वयो सत्ता ।

२ (१) अंकेन नरकायुर्ज्ञेयम् (२) अंकेन तिर्यगायुः (३) अंकेन मनुष्यायु (४) अंकेन देवायु

न पूर्वं करणा प्राप्ता य ते भिन्नक्षणस्थितैः ।
गुणस्थानमिदं यातैरपूर्वकरणास्ततः ॥ ३६ ॥
क्षपयन्ति न ते कर्म शमयन्ति न किंचन ।
केवलं मोहनीयस्य शमनक्षपणोद्यता ॥ ३७ ॥
ये संस्थानादिना भिन्ना समाना परिणामतः ।
समानसमयावस्थास्ते भवत्यनिवृत्तयः ॥ ३८ ॥
येनानिवृत्तयस्तुल्या भावास्तुल्यक्षणभिताम् ।
तेनानिवृत्तयो प्राप्या वाच्यवाचकवेदिभिः ॥ ३९ ॥
क्षपयन्ति महामोहद्विषं शमयन्ति ते ।
विनिर्मलतरैर्भावैः स्थूलकोपादिवृत्तयः ॥ ४० ॥
पूर्वापूर्वाणि भिद्यन्ते स्पर्धकानि विशेषतः ।
संज्वालस्यानुभागस्य यानि तेभ्यो व्यपत्य य ॥ ४१ ॥
अनन्तगुणहीनानुभागा लोभे व्यवस्थितः ।
अणीयसि यथार्थास्थ्यः सूक्ष्मलोभः स समतः ॥ ४२ ॥
लोभसंज्वलनः सूक्ष्मः शमं यत्र प्रपद्यते ।
क्षयं वा संयतः सूक्ष्मः सांपरायः स कथ्यते ॥ ४३ ॥
कौसुंभोऽन्तर्गतो रागो यथावस्त्रेऽवतिष्ठते ।
सूक्ष्मलोभगुणे लोभः शोध्यमानस्तथा तनुः ॥ ४४ ॥

१ स्पर्धकानां संदृष्टिरियं—

क

(धागमपे ह्ये.)

पाके देवायुषो बंधे बंध तिर्यङ्नरायुषो ।
सत्वे देवायुषो भंगास्तदाया परयारपि ॥ ४०५ ॥

देवायुभंगा—

५	२		३	
४	४	४	४	४
	४२	४२	४३	४३

द्वयेकाग्रे विंशती त्रिसप्तन्यूने मनीषिम ।
नव पंच च चत्वारि त्रीणि द्व विदुरककम् ॥ ४०६ ॥
यानीति माहनीयस्य स्थानानि दश क्रमण ।
बंधे संति गुणस्थान तेषामस्तीति याजना ॥ ४०७ ॥
२२।२१।१७।१३।९।७।४।३।२।१।
मिथ्यात्वयुजि मिथ्यात्व कषाया षोडशैककः ।
वेदो हास्यादिकेष्वेक युग्मं भयजुगुप्सन ॥ ४०८ ॥
द्वाविंशतिरमिथ्यात्वषंढका सस्वदर्शने ।
न्यूनानंतानुबंधिस्त्रीषंढामिभयतुर्यया ॥ ०९ ॥
१।१६।१।२।१।१। मिलिता २२ । इति ।
मिथ्यादृष्टौ प्रस्तार —२ । २, २ । १,१, १ । १६ । १ ।
सासन २१ । प्रस्तार—२ । २, २ । १, १ । १६ । मिश्रा
व्रतयो १७ । प्रस्तार,—२ । २,२ । १ । १२ ।
अप्रत्याख्यानकैरूना दश षष्ठ तृतीयकैः ।
सप्तमाष्टमयोरेत द्वाकेरति विना कृता ॥ ४१ ॥
दशे १३ । प्रस्तार—२ । २,२ । १ । ८ । षष्ठ ९ ।
प्रस्तार,—२ । २,२ । १ । ४ । सप्तमाष्टमयो ९ । प्रस्तार—
२ । २ । १ । ४ ।

बंधे पुंवेदसंज्वाला सज्वाला नवमे क्रमात् ।
एकद्वित्रिभिरूनास्ते मोहन क्रमतो बुधैः ॥ ५११ ॥
नवम ५ । ४ । ३ । २ । १ ।
भंगा षडादिमे बंध चत्वारस्त द्वितीयके ।
द्वौ द्वा त्रिषु परेषु स्यादेकैका माहक्रमेण ॥ ५१२ ॥
६।४।२।२।२।१।१।१।१।१।
उदयस्थानानि कथ्यन्त—
नव स्थानानि माहस्य क्रमादत्र दशोदये ।
एकद्वित्रिचतु पंचषडष्टनववर्जिता ॥ ५१३ ॥
१०।९।८।७।६।५।४।२।१।
मिथ्यात्वमकमक च कषायाणां चतुष्टयम् ।
वद एकतमो युग्म हास्यादिष्वेकक भयम् ॥ ५१४ ॥
जुगुप्सत्युदय सन्ति दश प्रकृतयः स्फुटम् ।
मिथ्यादृग्गुणस्थाने द्वाविंशतिनिबंधन ॥ ५१५ ॥ युग्मम् ॥
तत्र मिथ्यात्व १ । अनंतानुबंध्यप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानसंज्व
लनषु चत्वार क्रोधमानमायालाभा ४ । त्रिषु वदेष्वेकतमो
वद १ । हास्यरत्यरतिशोकयोरन्यतरं युग्म २ । भयं १ ।
जुगुप्सा १ । दशोदयस्थानमिदं द्वाविंशतिबंधस्थानानि मिथ्या
दृशा १० ।

मिथ्यात्वमाया क्रमवो द्वितीया—
स्याद्व्याप्तृतीया भयजुगुप्सनेकम् (?) ।

१ मिथ्यात्वे २२ स्थान षट् भंगा वदत्रयहास्यादियुग्मद्वयगुणनेन । अद्यान्यादियुग्मद्वयगुणनेन २ हास्यादियुग्मद्वयेन । ४ अवेकास्मिन्नुदयात् ।

वयुग्महास्यादियुग सवेदे
स्थाने परत्रोदययोजनाय ॥ १९ ॥

अस्यार्थ —दशोदयस्थानतो मिथ्यात्वत्याग नवोदयस्था नमष्टविंशतिबंधक सासन ९। तत कषायाणामादिचतुष्कत्यागे परचतुष्कत्रयैकतरत्रयग्रह एकतरवेदादिबंधकाद्वे चाष्टोदय स्थानं, सप्तदशबंधकस्य सम्यग्मिथ्यादृष्टेरसंयतस्यौपशमिक सम्यग्दृष्टेः क्षायिकसम्यग्दृष्टेश्च ८। ततो द्वितीयचतुष्कत्याग परचतुष्कद्वयान्यतरद्वयग्रह एकतरवेदादिबंधकग्रह च सप्तोद- यस्थान, त्रयोदशबंधकस्य संयतासंयतस्यौपशमिकसम्यग्दृष्टे क्षायिकसम्यग्दृष्टेश्च ७। ततस्तृतीयचतुष्कत्याग चतुर्णां संज्व लनानामेकतरग्रहे एकतरवेदादिबंधकग्रह च षडुदयस्थानं नवबंधकानामौपशमिकक्षायिकसम्यग्दृष्टीनां प्रमत्ताप्रमत्ता- पूर्वाणां ६। ततो भयजुगुप्सयोरेकतरत्यागे पंचोदयस्थानं प्रमत्तादीनामेव ५। ततो भयजुगुप्साद्वयत्याग चतुरुदयस्थानं प्रमत्तादीनामेव ४॥ एषामुदयस्थानानां दशादीनाम् कषाय चतुष्कवेदत्रययुग्मद्वयानां परस्पराभ्यासे चतुर्विंशतिभंगा २४। ततो हास्यादित्याग च चतुर्णां संज्वलनानामेकतरग्रह त्रयाणां च वेदानामेकतरग्रह सवेदस्यानिवृत्तेर्द्विकमुदयस्थानं २। अस्य द्वादश भंगा १२। चतुर्बंधकस्यानिवृत्तस्य स्थान द्वादशकस्य तत्राद्य द्वादशभंगाः। द्वितीय निर्वेदस्यानिवृत्त चतुर्णां संज्वलनानामेकतरमेकमुदयस्थानं १। अस्य चत्वारो भगा ४। त्रयबंधकस्य क्रोधवर्ज्यानां संज्वलनानामेकतरमे कमुदयस्थानं १। अस्य त्रयो भंगा ३। द्वयबंधकस्य क्रोध मानवर्ज्ययो संज्वलनयोरेकतरमेकमुदयस्थानं १। अस्य द्वौ

बंधे पुंवेदसंज्वाला संज्वाला नवमे क्रमात् ।
एकद्वित्रिमिरूनास्ते मोहन क्रमतो बुधैः ॥ ४११ ॥
नवमे ५ । ४ । ३ । २ । १ ।
भंगा' पदाद्विमे' ऽष्मे चत्वारस्ते द्वितीयके ।
द्वौ' द्वौ त्रिषु परेषु स्यादेकैको मोहकर्मणः ॥ ४१२ ॥
६।८।२।२।२।१।१।१।१।१।
उदयस्थानानि कथ्यन्ते—
नव स्थानानि मोहस्य क्रमादष्ट दशोदये ।
एकद्वित्रिचतुः पंचषडष्टनववर्मिताः ॥ ४१३ ॥
१ ।९।८।७।६।५।४।२।१।
मिथ्यात्वमेकमेक च कषायाणां चतुष्टयम् ।
वेद एकतमो युग्मे हास्यादिष्वेकके भयम् ॥ ४१४ ॥
जुगुप्सेत्युदय सन्ति दश प्रकृतयः स्फुटम् ।
मिथ्यादृष्टिगुणस्थाने द्वाविंशतिनिबंधने ॥ ४१५ ॥ युग्मम् ॥
तत्र मिथ्यात्वं १ । अनंतानुबंध्यप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानसंज्व-लनषु चत्वार क्रोधमानमायालोभा ४ । त्रिषु वेदेष्वेकतमा वद १ । हास्यरत्यरतिशोकयोरेकतरं युग्म २ । भयं १ । जुगुप्सा १ । दशोदयस्थानमिदं द्वाविंशतिविधबंधस्थानानि मिथ्या-दृष्टौ १० ।

मिथ्यात्वमाया' क्रमतो द्वितीया—
स्त्याग्यास्तृतीया भयजुगुप्सनैर्कम् (?) ।

---

१ मिथ्यात्वे २२ स्थाने षट् भंगाः वेदत्रयपदात्स्याद्विग्मयुग्मद्वयगुणनेन । वेदद्वयहास्यादियुग्मद्वयगुणनेन ३ हास्यादियुग्मद्वयेन । ४ अनंतानु-गभिरूपेण उन्नाभह्न ।

आद्ये संयोजनानोऽन्यो द्वौ (च) सप्तदशे परौ।
पाकौ समिश्रसम्यक्त्वो ससम्यक्त्वौ द्वयो परौ ॥ ४२४ ॥

२२	२१	१७	१३	९
१ ८	९	१।८	८।७	७।६

भिया जुगुप्सया हीना द्वितयेन दशाप्यमी।
उपर्युपरि त्रया भगाः एकैकत्र ततो मताः ॥ ४२५ ॥

२२		२१	१७		१३		९	
		७	भे	जु सा	भे	जु सा	भे	जु सा
९।९		१	७	९	९	५	५	४
१	९।९	९	१८	५।७	५७	९।६	९।६	५।५
	१		९	८	८	७	७	६

अत्रैको दशानामुदयः पः, नवानामेकादशायतानां दश, सप्तानां सप्त, षण्णां चत्वारः पञ्चानामकश्चतुर्णां द्वावनिवृत्तौ द्वया पंचानामेकैकभेदा पाका त्रयाः। तत्र पचसु स्थानेषु १।६।११।१०।७।८।१। विंशता ४०। अनिवृत्तौ २।४। सूक्ष्मे १।

तत्र द्वाविंशतयेषे सप्ताधा दशैकविंशतर्नव सप्ताधाः, सप्त दशानां नव पञ्चाधा त्रयोदशानामष्ट पंचाधाः नवानां सप्त चतुराधा पाका द्रष्टव्या १४०।
कषायपदयुग्मानां भगाघात परस्परम्।
चतुर्विंशतिरादिष्टा पंचस्थानेषु पंचसु ॥ २४। ४२६ ॥
चतुर्विंशत्या चत्वारिंशतस्ताडनं मृत्युदयभदा ९६०।
भगा ये द्वादश प्रोक्ता मदः कषायादिताडनं।
आद्यपर्यायपर्यायार्थितयस्तादय सति ॥ ४२७ ॥

भंगौ २ । एकबंधकस्य लोभसंज्वलनैकमुदयस्थानं १ । अस्यैको भंगः १ । अबंधकसूक्ष्मलोभस्य लोभसंज्वलनं कमुदयस्थानं १ अस्याप्येको भंगः ।

पंचदश सत्वस्थानानि कथ्यन्ते—

क्रमाद्द्वित्रिचतुःषड्सप्ताष्टनवचर्जितम् ।
सप्तर्क त्रिंशतं कृत्वा त्रिशपेक्षसहितान् दश ॥ ४१७ ॥
एकद्वित्रिचतुःपंचहीनान् पम्मोहकर्मण ।
सत्त्वे पंचदश प्राहुः स्थानानीति मनीषिणः ॥ ४१८ ॥

२८।२७।२६।२४।२३।२२।२१।१३।१२।११।५।४।३।२।१।

मोहेऽष्टाविंशति सर्वाः सम्यक्त्वे सप्तविंशति ।
क्रमात्सर्विंशतिर्मिश्रे मवस्युद्वेलित सति ॥ ४१९ ॥

२८ । २७ । २६ ।

अष्टाविंशतित क्षीणे कषायाणां चतुष्टये ।
प्रथमेऽस्ति मिथ्यात्व मिश्रसम्यक्त्वयोः क्रमात् ॥ ४२० ॥
कषायदिक्काष्टक परे स्त्रियां हास्यादिगोचरे ।
षट् पुंसि क्रमाष्टे संज्वालानां त्रये सति ॥ ४२१ ॥

२४।२३।२२।२१।१३।१२।११।५।४।३।२।१।

सत्वस्थानानि क्षपाणि क्षपानीति यथागमम् ।
उदस्थानभागोऽम्बो बंधस्थानेषु कथ्यत ॥ ४२२ ॥
बंधस्थापयुः बध्य पंचपाका दशादिकाः ।
द्वौ परे द्विकभको वा परेऽन्येष्वेकको मतः ॥ ४२३ ॥

[illegible] अनिवृत्ते- [illegible] सूक्ष्मे- [illegible]

ब	२२	२१	१७	१३	९	५	४	३	२	१
स	१	२	५	५	५	६	५	४	४	४

तानि विशेषेणाह—
आद्यमाद्ये त्रय मध्ये द्वितीय चाष्टविंशति ।
त्रिषु विंशतिरुक्ताष्टचतुस्त्रिद्व्येकसंयुता ॥ ४३२ ॥
पंचबंधके—
पपाष्टचतुरेकाग्रा त्रिद्व्येकाग्राः मताः दश ।
पंचाग्राणि परे तानि चत्वार्येव तत परम् ॥ ४३३ ॥
प्रत्येक विंशतियुक्ता अष्टाष्टचतुरेककै ।
बंधकाबंधकेष्वग्रे चतुस्त्रिद्व्येकका परे ॥ ४३४ ॥
द्वाविंशति बंधके सत्तास्थानानि २८।२७।२६। एकविंशति-
बंधक २८। सप्तदशत्रयोदशनवबंधकेषु २८। ४।२३।२२।२१
पंचबंधक २८।२४।२१।१३।१२।११। चतुर्बंधक २८।२४।२१
१३।१२।११।५। त्रिबंधके २८।२४।२१।४। द्विबंधके २८।२४।
२१।३। एकबंधक २८।२४।२१।२। अबंधके २८।२४।२१।१।
नामकर्म कथ्यते—
दश स्थानानि बधश्च मोहनीये नवोदये ।
सत्त्वे पंचदशास्थाय कथ्यन्त नामकर्मणि ॥ ४३५ ॥
त्रिकपंचषडष्टाग्रा नवकाग्रा दशाधिका ।
एकादशाधिका ज्ञेया विंशतिर्नाम्नि चैककम् ॥ ४३६ ॥
नामनि बंधस्थानान्याह—२३।२५।२६।२८।२९।३०।३१।१।
एकं पंच त्रयं पंच यथातिर्यङ्नृनाकिनाम् ।
क्रमता गतियुक्तानि बंधस्थानानि नामनि ॥ ४३७ ॥
१।५।३।५।
२१ पं सं

एकपाके चतुर्बंधे ज्ञेयं भंगचतुष्टयम् ।
त्रिष्वेकबंधने भंगास्त्रिष्वेकेऽन्यत्र चैककः ॥ ४२८ ॥

५	४	[illegible]	३	२	१
३	२	१	१	१	१
१२	१२	[illegible]	३	२	१

सूक्ष्मे ०,१,१ । सर्वे भंगा मिलिताः ३५ । पूर्वैः सहिताः ९९ ।

पाकप्रकृतिभिर्हत्वा पाकस्थानानि साधयेत् ।
चतुर्विंशतिभंगाद्यैः पदबंधोपलब्धये ॥ ४२९ ॥

दशादीनि चतुरंतानि पाकस्थानानि

१	२	८	०	[illegible]	[illegible]	४
१	६	११	१	[illegible]	[illegible]	१

दशादिपाकप्रकृतिताडितानि—१०।५४।८८।७।४२।२०।४ पिंडितानि २८८ । चतुर्विंशतिभंगताडितानि ६९१२ । अनिवृत्तौ पूर्वोक्ता द्विकादिपाकप्रकृतय ।२।१।१।१।१। सूक्ष्मे १ । एभिर्भंगैरवा १२।१ ।४।३।२।१।१। गुणिता एतावंत—२४।२४।४।३।२।१।१। पिंडिता ५९ । पूर्वैः सह पदबंधा एतावंतः ६९७१ ।

मोहप्रकृतिभिरस्यायाः पदबंधा भवंत्यमी ।
एकोनत्रिंशता हीना सहस्राः सप्त निश्चितम् ॥ ४३० ॥

बंधस्थानं प्रति सत्तास्थानानि दीयते—
आद्ये त्रीण्यकमन्यत्र त्रिषु पंच पदैककः ।
सप्तापरत्र चत्वारि सत्तास्थानान्यतः परे ॥ ४३१ ॥
मोहस्य सत्तास्थानानि बंधस्थानेषु सामान्यनाह—

ब	२२	२१	१७	१३	९	५	४	३	२	१
स	३	२	५	५	५	६	७	४	४	४

तानि विशेषेणाह—

आद्यमाद्ये त्रयं बंधे द्वितीय चाष्टविंशतिः ।
त्रिषु विंशतिरुक्ताष्टचतुस्त्रिद्व्येकसंयुता ॥ ४३२ ॥

पंचबंधके—

एपाष्टचतुरेकाग्रा त्रिद्व्येकाग्राः मता दश ।
पंचाग्राणि परे तानि चत्वार्येव तत परम् ॥ ४३३ ॥
प्रत्येकं विंशतिर्युक्ता तत्राष्टचतुरेककैः ।
बंधकाबंधकेष्वग्रे चतुस्त्रिद्व्येकका परं ॥ ४३४ ॥

द्वाविंशति बंधके सत्वस्थानानि २८।२७।२६। एकविंशति बंधके २८। सप्तदशत्रयोदशनवबंधकेषु २८।२४।२३।२२।२१ पंचबंधक २८।२४।२१।१३।१२।११। चतुर्बंधक २८।२४।२१ १३।१२।११।५। त्रिबंधक २८।२४।२१।४। द्विबंधक २८।२४। २१।३। एकबंधक २८।२४।२१।२। अबंधके २८।२४।२१।१।

नामकर्म कथ्यते—

दश स्थानानि बंधश्च मोहनीय नवोदय ।
सत्त्वे पंचदशास्थाय कथ्यन्त नामकर्मणि ॥ ४३५ ॥
त्रिकपंचपडष्टाग्रा नवकाग्रा दशाधिका ।
एकादशाधिका ज्ञेया विंशतिर्नाम्नि बंधकम् ॥ ४३६ ॥
नामनि बंधस्थानान्याह—२३।२५।२६।२८।२९।३०।३१।१।

एकं पंच त्रयं पंच मनुजतिर्यङ्नारकिनाम् ।
क्रमता गतियुक्तानि बंधस्थानानि नामनि ॥ ४३७ ॥

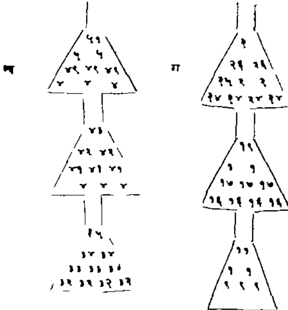
१।५।३।५।

हुंडं खगद्वय निर्मित्स्थिरभेदं सुभगास्थिर ।
अयशोऽशुभमौरीविस्तैजस दु:स्वराशुभे ॥ ४३८ ॥
त्रसायगुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ।
पंचेन्द्रियमनादेयं द्वयं वैक्रियिकाद्वयम् ॥ ४३९ ॥
इत्यष्टाविंशतिस्थानमर्कं मिथ्यात्ववासिताः ।
सप्तमावनिपर्याप्तपूर्णं बध्नंति जन्तवः ॥ ४४० ॥
२८। स्थानं १। भंगाः ?१। नरकगत्या सह नृविविरोधादस्य
अविकलाद्यजातिसंहननानि नात्र बध्यन्ते ।
एकत्रिंशद्विपुर्वैकशद्विकर्पंचपदष्टकैः ।
पंच स्थानानि जायंते तिर्यग्गत्यामिति स्फुटम् ॥ ४४१ ॥
३०।२९।२६।२५।२३।
एकं संस्थानषट्कस्य षट्कस्यैकं च संहतेः ।
षण्णां स्थिरादियुग्मानामेकैकं कर्म तैजसम् ॥ ४४२ ॥
नभोगतियुगस्यैकं निर्मितंदारिकद्वयम् ।
पर्याप्तगुरुलघ्वादित्रसादीनां चतुष्टयम् ॥ ४४३ ॥
तिर्यग्द्वितयमुद्योत पंचाक्षं त्रिंशदादिमा ।
पर्याप्तोद्योतपंचाक्ष तिर्यग्गतिसमन्विता ॥ ४४४ ॥
मिथ्यादृष्टिभिरप्यत्र बध्यते सासनैरपि ।
द्वितीय त्रिंशदप्येव मन्त्यषट्स्थानसंहतिः ॥ ४४५ ॥

तत्र प्रथमत्रिंशति संस्थानषट्संहननषट्कनभोगतियुग्मास्थि
रादियुग्मषट्कानां ६।६।२।२।२।२।२।२।२। परस्पराभ्यासे भंगाः
४६०८ पुनरुक्तत्वान गण्यन्ते ।

हुंडमौदारिकद्वन्द्वं तथाऽसंप्राप्तदुर्भगे ।
त्रसायगुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ॥ ४४६ ॥

वर्गः शक्तिसमूहोऽस्मादणूनां वर्गणोदिता ।
वर्गणानां समूहस्तु स्पर्धकं स्पर्धकापहः ॥ ४५ ॥
वर्धमानं मतं पूर्वं हीयमानमपूर्वकं ।
स्पर्धकं द्विविधं ज्ञेयं स्पर्धकक्रमकोविदैः ॥ ४६ ॥
अधोमले यथा नीते कतकेनाम्भसोऽस्ति निर्मलं ।
उपरिष्टात्तथा शान्तमोहो ध्यानेन मोहने ॥ ४७ ॥
तद्वदाम्भो यथाऽन्यत्र पात्रे न्यस्तं मलं विना ।
भवेच्च मोहने क्षीणे क्षीणमोहस्तथा यतिः ॥ ४८ ॥

१ उपशमात् । २ मोहकर्मणि ।

यत्र स्थिरशुभकन्द्यश्रितैकतरत्रयम् ।
निर्मिदिकलज्ञात्येकमुद्योतासमभोगती ॥ ४४७ ॥
तिर्यग्द्वयमनादेयं कार्मणं दुःस्वर त्विमाम् ।
सवीर्या त्रिंशतिं मिथ्यादृष्टिर्बध्नाति दुष्टधी ॥ ४४८ ॥
विकलेन्द्रियपर्याप्तविर्यग्भाविभिरान्वितम् ।
अथान्योन्याहतैर्भंगा जातित्रयगुणत्रयं ॥ ४४९ ॥
सुस्थानं विकलाक्षाणां हुंड भवति सर्वदा ।
जातिस्वभावतस्तेषां दुःस्वरं बंधपाकया ॥ ४५० ॥
३ । २ । २ । २ । भेगा २४ ।
यथेति त्रिंशतिस्त्रिंश एकानत्रिंशतस्तथा ।
परं भेदोऽयमेतासु यदुद्योतो न बध्यते ॥ ४५१ ॥
४६०८ । २४ एते भगाः राशौ नं गृह्यन्त । सामनस्य
३२०० एते पूर्वोक्ता न गृह्यन्त ।
पूर्वोक्तानादय वर्णागुरुलघुचतुष्टयद्वितयम् ।
तिर्यग्द्वयमकार्ध तैजसमौदारिके पूर्णम् ॥ ४५२ ॥
स्थिरशुभयशायुगानामेकैक दुर्भगादयं स्थूलम् ।
स्थावरसूक्ष्माताववपयारक कार्मणं हुंडम् ॥ ४५३ ॥
निर्माणं पर्गिजविरतां बध्नाति दृढमिथ्यात्व ।
पूर्णकेन्द्रियतिर्यग्गतिबादरसंयुतां जीवः ॥ ४५४ ॥
एकेन्द्रियजीवानामङ्गांगामावता यतो नास्ति ।
अंगापांगं दुर्दं सस्थान जायते यकम् ॥ ४५५ ॥
तस्मादातपाद्यातस्थिराऽस्थिरशुभाशुभयशोऽयशोयुगानां २।
२।२।२। परस्पराभ्यास भेगा १६ । १

---

१ ख पुस्तके "म" इत्यन्दरपाठोऽस्ति ।

हुड भग्नद्वयं निर्मित्कार्मणं सुभगास्थिरे ।
अयशःस्वममोरीविस्रेजस सुस्वराशुभे ॥ ४३८ ॥
प्रसाघगुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ।
पंचन्द्रियमनादेयं द्वयं वैक्रियिकाद्वयम् ॥ ४३९ ॥
इत्यष्टाविंशतिस्थानमर्कं मिथ्यात्ववासिताः ।
सयभ्रगतिपंचाक्षपूर्णं यान्ति जन्तवः ॥ ४४० ॥
२८। स्थानं १। भंगा ११। नरकगत्या सह मुक्तिविरोधादेक
श्रविकलाघजातिसंहननानि नात्र बध्यन्त ।
एकत्रिंशद्वियुक्तकद्विकपंचषडष्टकः ।
पच स्थानानि जायंते तिर्यग्गत्यामिति स्फुटम् ॥ ४४१ ॥
३०।२९।२६।२८।२३।
एकं संस्थानषट्कस्य षट्कस्यैकं च संहते ।
पण्णां स्थिरादियुग्मानामेकैकं कर्म तैजसम् ॥ ४४२ ॥
नभोगतियुगस्यैकं निर्मिदौदारिकद्वयम् ।
वर्णोघगुरुलघ्वादित्रसादीनां चतुष्टयम् ॥ ४४३ ॥
तिर्यग्द्विकमुद्योत पंचाक्षं त्रिंशदाविमा ।
पर्याप्तपंचाक्ष तिर्यग्गतिसमन्विता ॥ ४४४ ॥
मिथ्यादृष्टिभिरप्यत्र बध्यते सासनरपि ।
द्वितीय त्रिंशदपत्र स्थानस्यसस्थानसंहतिः ॥ ४४५ ॥
तत्र प्रथमत्रिंशति संस्थानषट्कसंहननषट्कनभोगतियुग्मस्थि
रादियुग्मषट्कानां ६।६।२।२।२।२।२।२।२। परस्पराभ्यासे भंगाः
४६०८ पुनरुक्तत्वान्न गृह्यन्ते ।
हुडमौदारिकद्वन्द्वं तेजाःस्वंमाप्रदुर्भगे ।
वर्णागुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ॥ ४४६ ॥

अत्र सहननवधो नास्ति एकेन्द्रियेषु संहननोदयाभावात्।
अत्र बादरसत्येकयुग्मयोरन्योन्याभ्यासे चत्वारो भंगा ४।

इति तिर्यग्गतिमिलाः सर्वे भंगाः ९३०८।

विंशतिर्दशभिर्युक्ता नवभिः पंचभिः क्रमात्।
बंधस्थानानि जायंते नृगत्यां त्रीणि नामनि ॥ ४६४ ॥
३०।२०। ९।
त्रिंशदेवात्र पंचाक्ष नृद्वयौदारिकद्वये।
सुस्वरं सुभगादेये पूर्वे संस्थानसहती ॥ ४६५ ॥
शुभस्थिरयशायुग्मेष्वेकैकं सममागतिः।
वर्णोपगुरुलघ्वादित्रसादीनां चतुष्टयम् ॥ ४६६ ॥
तीर्थकृत्कार्मणं तैजो निर्मितं च्नात्यसंयत।
एतां नृगतिपंचाक्षपूर्वतीर्थकरर्युताम् ॥ ४६७ ॥

३०। अत्र दुर्भगदु स्वरानादेयानां तीर्थकरसम्यक्त्वाभ्यां सह विरोधात् बंधः शुभगसुस्वरादेयानामेव बंधा यतः, ततस्त्रयाणां युगानां २।२।२। परस्पराभ्यासे भगाः ८।

मानवगत्यादियुतामकोनत्रिंशतं निबध्नाति।
दीनां त्रिंशतमथो तीर्थकृता मिश्रसद्दृष्टी ॥ ४६८ ॥

२४। अत्राष्टौ भंगाः पुनरुक्तत्वात्र गृह्यन्ते ८।

संहतिसंस्थानानां षण्णामन्यतमयुतामेताम्।
आदेयसुस्वरसुभगद्वन्द्वानामेकतरयुक्ताम् ॥ ४६९ ॥
बध्नाति वामदृष्टिः पट्द्वयपुग्मषट्कापत्राम्।
मगणनगतियुम्भकामकोनत्रिंशतं जीवः ॥ ४७० ॥
अत्रैषां ६।६।२।२।२।२।२।२। परस्परतः भगाः ४६०८।

उद्योतातपहीनां पञ्चविंशतिमेकतरयुतां पूर्वाम् ।
प्रत्येकस्थूलयुगयोः स्वीकृत्वे पञ्चविंशति पूर्णाः ॥ ४५६ ॥

मिथ्यादृष्टिर्भवनादीशानान्ता सूक्ष्मं साधारणं न बध्नंति ।
अपर्याप्तस्तत्रास्थिरयुग्मं तावत् शुभयुगेन । भंगा ४।
स्थूलप्रत्येकस्थिरशुभयुग्मानां परस्पराभ्यासे ।
अयशःकीर्त्तिं धित्वा षोडश भंगाः प्रजायंते ॥ ४५७ ॥

चतुर्णां युगानां २ । २ । २ । २ । अन्योन्याभ्यासे भंगाः १६ । इमे ।

अयशःकीर्त्युपघाते तैजसागुरुलघुकास्थिरे त्रसापूर्णे ।
वर्णचतुष्कं स्थूलं निर्मितिर्तिर्यग्द्वयमनादेयम् ॥ ४५८ ॥
प्रत्येकमसंप्राप्तं दुर्भगमौदारिकद्वयं परं कर्म ।
विकलेन्द्रियपंचेंद्रियजात्येकतरमशुभं ज्ञेयम् ॥ ४५९ ॥
साऽपूर्णत्रसतिर्यग्गतिमेतां पंचविंशतिं जीवः ।
बध्नाति वामदृष्टिर्भंगचतुष्टययुतामन्याम् ॥ ४६० ॥

यतोऽत्र परघातोच्छ्वासदुःस्वरविहायोगतीनामपर्याप्तेन सह यथा नास्ति विरोधात्पर्याप्तकाले तथास्युदयाभावात् । ततः अन्तरा आतिभंगा ४ ।

त्रयोविंशतिरकार्क्ष तिर्यग्द्विकयानिर्मिती ।
दुर्भगागुरुलघ्वादि तेज औदारिकं स्थूलम् ॥ ४६१ ॥
अयशःकीर्तिरेकैकं स्थूलप्रत्येकयुग्मयोः ।
उपघातमनादेयमपर्याप्तकदुर्भगे ॥ ४६२ ॥
वर्णचतुष्कं हुंडं स्थावरमथ कार्मणं समिथ्यात्वैः ।
तिर्यगायुष्येकाक्षाऽपूर्णयुता बध्यते दीनैः ॥ ४६३ ॥

भंग' १ ।

एकत्रिंशदिय त्रिंशदुक्ता तीर्थकराश्रिता ।

बध्यते निःप्रमादेन साऽपूर्वकरणेन च ॥ ४८० ॥

अत्र यशोऽस्थिरादीनां बंधो नास्ति विशुद्धया सह बंध विरोधात् । ततो भंगो २ ।

आहारकद्वयत्यागे सैकत्रिंशता पुर्वः ।

एकोनत्रिंशदाद्यासां बध्यते सप्तमाष्टमे ॥ ४८१ ॥

अत्र भंगः पुनरुक्त' २ । एकोनत्रिंशदिय त्रिभिरप्रस्तपूर्वकैः समार्जया, स्थिरशुभयशोयुगानामेकतरेणान्विताऽन्यास्ति । अत्र देवगत्या सहघातो न बध्यते तस्यां तस्मादयो नास्ति, तिर्यग्गतिं मुक्त्वाऽन्यगत्या सह तस्य बंधविराधात् । इह दीप्तिस्तु देवानां वर्णनामकर्मोदयात् । अत्र त्रयाणां युगानां २ । २ । २ । परस्परवधे भंगा ८ ।

एकत्रिंशद्यास्त तीर्थकराहारकद्वन्द्वे ।

अष्टाविंशतिराद्या स्वाकार्या सप्तमाष्टमके ॥ ४८२ ॥

एकोनत्रिंशताऽन्यास्त तीर्थकृत्त्व प्रबध्यते ।

अष्टाविंशतिरन्यासां सदा षड्भिरादिमे ॥ ४८३ ॥

कृता यताऽप्रमादादीनामस्थिराशुभायशसां बंधो नास्ति भंगा ८ । सर्व देवपु भंगा १९ ।

अपूर्वोऽस्यानिवृत्त्यास्य सूक्ष्मसामाद्ययास्त्रय ।

एक यशो निबध्नंति न परं नामकर्माणि ॥ ४८४ ॥

मिलितानामशेषाणां पंचपंचाशता विना ।

चतुर्दशसहस्राणि विकल्पा' संति नामनि ॥ ४८५ ॥

---

१ उत्तार्जनीया ' इत्यपि पाठः । २ गुणन ।

तृतीयामपि यद्वाति द्वितीयामिव सासन ।
म्यन्यसंहतिसंस्थानां ग्रपैकत्वरसंयुताम् ॥ ४७१ ॥

८।२।२।२।२।१।२।२।१। परस्पराभ्यासे भंगा' ११०० ।

एत पूर्वप्रपिष्टस्ताम गृह्यन्ते ।
पंचविंशतिकद्दिष्टा कार्मेण मानुषद्वयम् ।
तत्रा दुःक्रमसप्राप्ते पंचाषादारिकद्वये ॥ ४७२ ॥
अपूर्णागुरुलघ्वाद्रे स्पूल प्रत्येकदुर्भगे ।
उपघातमनादेयं निर्माणमयशाऽशुभम् ॥ ४७३ ॥
त्रसमस्थिरकं वर्णचतुष्टयमिमामसौ ।
गृह्णात्यपूर्णपंचाक्षमनुष्यगतिसंयुताम् ॥ ४७४ ॥

अत्र संक्लृप्ता बध्यमानेनापर्याप्तेन सह स्थिरादीनां विशुद्धिप्रकृतीनां बंधाभावादेको भंग' १। नृपतौ सर्वे भंगा' ४६१७

इति नृपतिप्रयुक्ताः सर्वे भंगाः समाप्ताः ।

एकद्वित्रिचतुस्त्याग क्रमात् द्वात्रिंशत' स्फुटम् ।
चत्वारि देवगत्यां स्युरेकं निगातिर्यंचकम् ॥ ४७५ ॥

३१ । ३० । २९ । २८ । १ ।

एकत्रिंशदियं तत्र कार्मणं त्रिदशद्वयम् ।
पंचाक्षमापर्यसंस्थाने तद्वार्यक्रियिकद्वयम् ॥ ४७६ ॥
वर्णागुरुलघ्वाद्वित्रसादीनां चतुष्टयम् ।
सुस्वर मध्यमार्गाणि' शुभमाहारकद्वयम् ॥ ४७७ ॥
सुभगं यश आदेयं निर्मितीर्थकरस्थिर ।
बध्यत सप्तमापूर्व पूर्णपंचन्द्रियान्विता ॥ ४७८ ॥
उक्तस्याहारकद्वन्द्वतीर्थकारिस्थसंयुता ।
संहतिबध्यत नात्र यस्मा देवध्यमावत' ॥ ४७९ ॥

भंग १।
एकत्रिंशदियं त्रिंशदुक्ता तीर्थकरोज्झिता।
बध्यते निःप्रमादेन साऽपूर्वकरणेन च ॥ ४८० ॥
अत्र मतोऽस्थिरादीनां बंधो नास्ति विशुद्धया सह बंध विरोधात्। ततो भगो २।
आहारकद्वयत्यागे सतैकत्रिंशतो बुधैः।
एकोनत्रिंशदाद्यासौ बध्यते सप्तमाष्टमैः ॥ ४८१ ॥
अत्र भंगः पुनरुक्तः २। एकोनत्रिंशदियं त्रिभिरव्रतपूर्वकं समार्ज्यो, स्थिरशुभयशोयुगानामेकतरेणान्विताऽन्यास्ति। अत्र देवगत्या सहयातो न बध्यते तस्यां तस्यादयो नास्ति, तिर्यग्गतिं मुक्त्वाऽन्यगत्या सह तस्य बंधविरोधाच्च। देह दीप्तिस्तु देवानां वर्णनामकर्मोदयात्। अत्र त्रयाणां युगानां २। २। २। परस्परबधे भंगा ८।
एकत्रिंशद्यास्त्वे तीर्थकराहारकद्वन्द्वे।
अष्टाविंशतिराद्या स्वीकार्या सप्तमाष्टमकैः ॥ ४८२ ॥
एकोनत्रिंशतोऽयास्त्व तीर्थकृत्त्व प्रबध्यते।
अष्टाविंशतिरन्यासां सर्वदा षड्भिरादिमैः ॥ ४८३ ॥
इतो मतोऽप्रमादादीनामस्थिराशुभायशसां बंधो नास्ति भंगा ८। सर्वे देवेषु भंगा १९।
अपूर्वाख्यानिवृत्त्याख्यसूक्ष्मलोभाद्यास्त्रयः।
एकं यशो निबध्नंति न परं नामकर्मणि ॥ ४८४ ॥
मिलितानामशेषाणां पंचपंचाशता विना।
वसुदंशसहस्राणि विकल्पाः संति नामनि ॥ ४८५ ॥

---

१ उपार्जनीया' इत्यपि पाठः। २ गुणने।

१३९४२।

नाम्न उदयस्थानानि कथ्यन्ते—

अत्रैकविंशतेः पाके चतुर्विंशतिरिष्यते।
सैकाद्विचतुः पंचषट्सप्तभ्या नवाष्ट च ॥ ४८६ ॥

२१।२४।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१।९।८।

सैकविंशतिमपञ्चसप्ताष्टनवाग्रा विंशतिः क्रमात्।
पाकस्थानानि जायंते पंच श्वाभ्रगताविति ॥ ४८७ ॥

२१।२५।२७।२८।२९।

एकविंशतिमित्येदं कर्मणं नारकद्वयम्।
पर्याप्तागुरुलघ्वाढे वेमावर्णचतुष्टयम् ॥ ४८८ ॥

पंचेन्द्रियमनादेयमयशो दुर्भगं त्रसम्।
स्थूलं शुभमस्थिरद्वन्द्वं निर्माणमिति भाषितम् ॥ ४८९ ॥

विग्रहर्तिमुपेतस्य नारकस्योदयस्य च।
एको जघन्यतो भंग समयौ द्वौ महत्वतः ॥ ४९० ॥

७। भंगः १।

त्यक्त्वात्रानुपूर्वीकं तद्युक्तं पांचविंशतम्।
प्रत्येकोगोपघाताभ्यां हुंडवैक्रियिकद्वयैः ॥ ४९१ ॥

इदमाचक्षतेरस्य श्रयं श्वाभ्रस्य पूर्णताम्।
यावच्छरीरपर्याप्तिर्गच्छेत्स्यतद्मुहूर्तिकी ॥ ४९२ ॥

५। भंग १।

नाम्न्यत्र मैहस पाको देवनारकयोर्मत।
न यस्मो जायते वैम्य कदाचन निसर्गतः ॥ ४९३ ॥

समहृत्यन्यघाताभ्यां तद्युक्तं सप्तविंशतम्।
पूर्णांगस्थानपर्याप्तिं यावत्कालाऽस्य जायते ॥ ४९४ ॥

२७ । भंग १ ।
तदष्टविंशत्र युक्ते स्यादुच्छ्वासेन पूर्णता ।
यावद्भवनपर्याप्ते कालोऽस्यांतर्मुहूर्तकम् ॥ ४९५ ॥
२८ । भंगा २ ।
एकोनत्रिंशतं युक्तं तु स्वरेण सदिष्यते ।
एकैको जायते भंग स्थानानामिति पंचकं ॥ ४९६ ॥
२९ । भंगा १ । सर्वे भंगा ५ ।
दशवर्षसहस्राणि कालस्तस्य जघन्यकः ।
प्रकृष्टस्तु त्रयस्त्रिंशत्सागरा विनिवेदिता ॥ ४९७ ॥
अन्तर्मुहूर्तोन कालद्वय मेयम् ।
इति श्वभ्रगतिः समाप्ता ।
एकविंशतिरुक्ता च चतुरादियुता च सा ।
एकत्रिंशत्पर्यन्तास्तिर्यग्गत्यां नवादृता ॥ ४९८ ॥
२१। २४। २५।२६।२७। २८।२९।३०।३१।
उद्योतस्यादयस्त्यक्त्वा तत्र पवनकायिका ।
स्थूलप्वन्येषु सर्वेषु पूर्णेष्वस्ति क्रमेषु च ॥ ४९९ ॥
आतपस्योदय पूर्णे बादर क्षितिकायिके ।
सामान्यैकेन्द्रियस्यात्र प्रथम स्थानपंचकम् ॥ ५०० ॥
२१। २४। २५। २६। २७।
आतपोद्योतपाकेन मस्तुर्विंशत्रिवर्जितम् ।
सामान्यैकेद्रिये प्रथमापेपाकचतुष्टयम् ॥ ५०१ ॥
२१। २४। २५। २६।
इति पाकचतुष्टयम् ।
अन्यत्रविंशतं स्थानं निरपानातपादयम् ।
कामणागुरुस्पर्शाद् तिर्यग्द्विकपंचकम् ॥ ५०२ ॥

वर्णगन्धरसस्पर्शा निर्मितिस्थिरशुभद्वये ।
स्थूलपर्याप्तयोर्युग्मत्रितयैकतरत्रयम् ॥ ५०३ ॥
एकेन्द्रियमनादेयं स्थावरं दुर्भगं परम् ।
विग्रहर्गतिविदं स्थानमेकत्रित्रिंशणस्थिति ॥ २१ । ५०४ ॥
सूक्ष्मसाधारणापूर्णैः सार्धं नोदेति यद्यशः ।
एकाश्वाऽस्ति यशः पाके भंगोऽन्यत्र चतुष्टयम् ॥ ५०५ ॥

अत्रायश पाके बादरपर्याप्तयुग्मयोरन्योन्याभ्यासे भंगाः ४ । यश पाके भंग १ । मिलित्वा भगा ५ ।

अतिर्यगानुपूर्व्याढं चतुर्विंशतमस्त्यदः ।
स्थानमौदारिके युक्त प्रत्येकयुगलफले ॥ ५०६ ॥
उपघाते च निक्षिप्त गृहीताङ्गस्य पूर्णता ।
यावच्छरीरपर्याप्तिरत्र भंगा नवरिताः ॥ २४ । ५०७ ॥

अत्रायश पाके स्थूलपर्याप्तप्रत्येकयुग्मानामन्योन्याभ्यास भंगा ८ । यश पाके भगः १ । यतो यशःपाकेन सार्धं सूक्ष्मापर्याप्तसाधारणानामुदयो नास्ति । सर्वे भगा ९ ।

सान्यघातमपूर्णोनमस्तीद पांचविंशतम् ।
यावदुच्छ्वासपर्याप्तिस्तावत्कालोऽस्य भाषितः ॥ २५ । ५०८ ॥
भंगा परस्पराभ्यासे स्थूलप्रत्येकयुग्मयो ।
चत्वारोऽत्रायशः पाके परत्रकोऽभिधीयते ॥ ५०९ ॥

मयश पाके ४ । यशः पाके १ । मिलित्वा ५ ।

सोच्छ्वासमपर्याप्तविद षाड्विंशतं मतम् ।
अस्य वर्षसहस्राणि स्थितिद्वाविंशति परा ॥ ५१० ॥
२६ । भंगा ५ स्थिति २० ० । सर्वे भंगाः २४ ।

माणिकचन्द्र-दिगम्बर जैन-ग्रन्थमालाया
पञ्चविंशतितमो ग्रन्थः ।

श्रीमदमितगत्याचार्यप्रणीतः ।

पंचसंग्रहः ।

साहित्यरत्न पण्डित-दरबारीलालन्यायतीर्थेन
संशोधितः ।

प्रकाशिका—
श्रीमाणिकचन्द्रदिगम्बरजैनग्रन्थमालासमिति ।

प्रथमावृत्तिः] [अक्टूबर १९२७

मूल्यं त्रयोदशाणकाः ।

घातिकर्मक्षये लब्ध्वा नवकेवललब्धयः ।
येनासौ विश्वतत्त्वज्ञः सयोग केवली विभुः ॥ ४९ ॥
प्रहत्याऽघातिकर्माणि शुद्धध्यानकृशानुना ।
अयोगो याति शैलेशो मोक्षलक्ष्मीं निराश्रव ॥ ५० ॥
सम्प्राप्ताष्टगुणा नित्या कर्माष्टक निराश्रिनः ।
लोकाग्रवासिन सिद्धा भवन्ति निहितापद ॥ ५१ ॥
मोहद्वितयमाश्रित्य भावो भया गुणा नवें ।
चारित्रमोहमन्ये द्वौ योग गुणिभिरन्विमौ ॥ ५२ ॥
मिथ्यादृष्टौ मतो मिश्रभाव औदयिको जिनैः ।
सयोजनोदयोत्थाने सासने पारिणामिकः ॥ ५३ ॥
क्षायिकः शामिको भावः क्षायोपशमिकोऽथवा ।
वृत्तमोहोदयापेक्षे सम्यग्दृष्टावसंयत ॥ ५४ ॥
क्षायोशमिको भावो गुणानां त्रितये परे ।
क्षायिक शामिकोऽन्यत्र शामिक शान्तमोहने ॥ ५५ ॥
क्षायिकः क्षीणमोहेऽस्ति सयोगायोगयोरपि ।
आनुपूर्वीरितिरेषामुपराधरसुदित ॥ ५६ ॥
मूर्च्छारम्भपरित्यक्तमुपयोगगुणार्चित ।
धे लिंगमपरापेक्ष संयता विभ्रते नवे ॥ ५७ ॥
रूपत सदृशा सर्वे त्यक्तबाह्यपरिग्रहाः ।
असदृशा परीणामैरुपर्युपरिशुद्धय ॥ ५८ ॥

१ दर्शनचारित्रमाहे । २ अविरतादिक्षीणकषायान्ता । ३ पंचमत-सप्तमगुणस्थानेषु । ४ अपूर्वकरणादित्रिषु । ५ भावानाम् । ६ प्रमत्तायमा-नकषायपर्यन्ताः ।

पांचविंशतमस्त्यस्य क्षेपं स्यानचतुष्टयम् ।
पंचकैकेंद्रियोक्त मचद्युयोतातपोदये ॥ ५११ ॥
२१ । २४ । २६ । ७ ।
एकाग्रमसुरश्रे द्वे विंशती पूर्विके विना ।
सूक्ष्मसाधारणापूर्णैः सत्युद्योतातपोदय ॥ ५१२ ॥

२१ । २४ । तत्र सूक्ष्मपर्याप्तोनैकविंशति २१ । साधारणोना चतुर्विंशति २४ । अत्रातपोद्योतोदयभागिनां सूक्ष्मापर्याप्तसाधारणशरीरोदयाभावयञ्ञोयुग्मस्यैकतरभंगा द्वौ द्वौ पुनरुक्तौ २ । २ ।

परघातातपोद्योतद्वितयैकतरान्वितम् ।
इद पाड्विंशत स्थानं पर्याप्तांगस्य जायते ॥ २६ । ५१३ ॥
अस्योत्कृष्टा जघन्या च स्थितिरन्तर्मुहूर्तकम् ।
भंगा ४ ।
सोच्छ्वासमानपर्याप्तावस्तीद साप्तविंशतम् ।
शेषंजीवितपर्यन्तं सविकल्पं चतुष्टयम् ॥ ५१४ ॥

अस्य स्थिति परा द्वाविंशतिवर्षसहस्राणि २२००० । भंगाः ४ । एकेन्द्रियस्य सर्वे भंगा ३२ ।
शेषैकविंशति पाक सामान्य विकलेन्द्रिये ।
सा क्रमात्पंच सप्ताष्टयुक्ता नवदशाभिका ॥ ५१५ ॥

विकलाक्षस्य पद् पाकस्थानानि २१।२६।२८।२९।३०।३१
विंनकर्त्रिंशतं पंच निरुद्योतोदय सति ।
तान्युद्योतोदयालीढे तत्राष्टाविंशतं विना ॥ ५१६ ॥

निरुद्योतोदये विकले २१।२६।२८।२९।३०। उद्योतोदय युक्ते विकल २१।२६।२९।३०।३१।

वर्णगन्धरसस्पर्शा निर्मास्स्थिरशुभद्वये ।
स्थूलपूर्णयशोयुग्मस्त्रियमेकतरद्वयम् ॥ ५०३ ॥
एकेन्द्रियमनादेयं स्थावरं दुर्भगं परम् ।
विग्रहर्धोविदं स्थानमेकद्विन्निक्षणस्थिति ॥ २१ । ५०४ ॥
सूक्ष्मसाधारणापूर्ण सार्धं नोदेति यद्यदः ।
एकाप्यत्रास्ति यत्र पाके भंगोऽन्यत्र चतुष्टयम् ॥ ५०५ ॥

अत्रायत्त्रपाके बादरपर्याप्तयुग्मयोरन्योन्याभ्यास भंगा ४ । यत्रपाके भंग १ । मिलिता भंगाः ५ ।

अतिर्यगानुपूर्वीकं चातुर्विंशतमस्त्वदः ।
स्थानमौदारिके हुंड प्रत्येकयुगलेऽकक ॥ ५०६ ॥
उपघाते च निक्षिप्ते गृहीतोगस्य पूर्णता ।
यावच्छरीरपर्याप्तिरत्र भंगा नवरिता ॥ २४ । ५०७ ॥

अत्रायत्त्रपाक स्थूलपर्याप्तप्रत्येकयुग्मानामन्योन्याभ्यास भंगा ८ । यत्र पाक भंग १ । यतो यत्रःपाकेन सार्धं सूक्ष्मापर्याप्तसाधारणानामुदयो नास्ति । सर्वे भगा ९ ।

सान्यघातमपूर्णोनमस्तीदं पांचविंशतम् ।
यावदुच्छ्वासपर्याप्तिम्त्वावत्कालाऽस्य मापितः ॥ २५ । ५०८ ॥
भंगा परस्पराभ्यासं स्थूलप्रत्येकयुग्मयोः ।
चत्वाराऽत्रायत्र पाके परत्रैकोऽभिधीयते ॥ ५०९ ॥

अयत्रपाक ४ । यशः पाक १ । मिलिताः ५ ।

मोच्छ्वासमपानपर्याप्ताविदं षाड्विंशतं भवत् ।
अस्य वर्षसहस्राणि स्थितिर्द्वाविंशतिः परा ॥ ५१० ॥
२६ । भंगा ५ स्थिति २२००० । सर्वे भगाः २४ ।

स्थितिरस्य परा द्वादश वर्षाणि, अपराऽन्तर्मुहूर्तः । ३० । भंगौ २ ।

एकाग्रा च पञ्चाग्रा च त्रिंशती द्वीन्द्रिये मते ।
अपूर्णरहिते पूर्णे प्राप्तेऽथोद्योतोदये सति ॥ ५२५ ॥

२१ । २६ । अत्र भंगाः पुनरुक्ताः २ । २ ।

सोद्योतासमभोरीती परघातं द्विभंगकम् ।
स्यात्षाड्विंशतमेकोनत्रिंशत पूर्णविग्रहे ॥ ५२६ ॥

२९ । भंगौ २ ।

सोच्छ्वाससमानपर्याप्तौ त्रिंशत तद्द्विभेदकम् ।
भाषापर्याप्तिपर्यन्तं कालोऽस्यान्तर्मुहूर्तकः ॥ ५२७ ॥

३० । भंगौ २ ।

एकत्रिंशतमुद्दिष्टं भाष्यपर्याप्तौ सुदुःस्वरम् ।
द्विभेदं स्थितिरस्योक्ता परा द्वादशवार्षिकी ॥ २८ ॥

३१ । भंगौ २ । सर्वे भंगाः १८ ।

अष्टादश मता भंगा द्वीन्द्रियस्यति पिंडिताः ।
तस्यैव स्थानभंगादि ज्ञेयं त्रिचतुरक्षयोः ॥ ५२९ ॥

त्रीन्द्रिये त्रिंशतः कालस्तयैकत्रिंशतः परः ।
दिनान्येकोनपञ्चाशत्षण्मासाश्चतुरिन्द्रिय ॥ ५३० ॥

तत्र त्रीन्द्रियस्य निरुद्योतसाद्योतपाकयोः ३० । ३१ । स्थितिदिवसाः ४९ । सर्वे भंगाः १८ ॥ चतुरिन्द्रिये पूर्वस्थानयोः ३० । ३१ । स्थितिमासाः ६ । सर्वे भंगा १८ । एवं विकलेन्द्रिये सर्वे भंगाः ५४ ।

पाकास्तिरश्चि पंचाक्षे पञ्चोपादकविंशतिः ।
क्रमात्षड्विंशतिर्द्विस्त्रिचतुःपञ्चयुता च सा ॥ ५३१ ॥

तत्रैकविंशतं ह्यपघे निरुध्योत्तोदये सति ।
त्रसं तिर्यग्द्वयं ह्यपधं तेष' स्थिरशुभद्वये ॥ ५१७ ॥
सुभगत्रसगुरुलघ्वादि स्थूलं वर्णचतुष्टयम् ।
अनादेयं यशः पूर्णत्रितयैकतरद्विकम् ॥ ५१८ ॥
निर्माणं दुर्भगं पञ्चैते ह्यपकर्षणस्थितिः ।
एका भंगो यत्र पाके द्वौ परत्रात्र मापितौ ॥ ५१९ ॥

१ । २ । अत्रापर्याप्तोदयाभावाद्यशःकीर्त्युदये सत्येको भंग' १ । पर्याप्तापर्याप्तास्वमसत्राभावाद्यश'कीर्त्युदये द्वौ भंगौ २ । मिलिता' ३ ।

प्रत्येकौदारिकयुगहुंडासंप्राप्तकोपघातयुतम् ।
पार्श्विकमानुपूर्वीरहितं स्वीकृतशरीरस्य ॥ ५२० ॥
अन्तर्मुहूर्तकालं कायग्रहमक्षणादिदमाप्नोत् ।
भंगत्रितयोपेतं शरीरपरिपूर्णतां यावत् ॥ ५२१ ॥

२६ । भंगा' ३ ।

अष्टाविंशतमिदं परघातासमगोगतिसमेतम् ।
अपनीतापूर्णमिदं पूर्णमिमि भंगयुगयुक्तम् ॥ ५२२ ॥

८ । यत्र पाके भंगः १ । प्रतिपक्षप्रकृत्युदयाभावाद त्रत्पाकस्येका भंगः १ । मिलितौ २ ।

पूर्णोच्छ्वासस्य सोच्छ्वासमेकोनत्रिंशतं स्मृतम् ।
भाषापर्याप्तिपर्यन्तमिदं भंगद्वयान्वितम् ॥ ५२३ ॥

९ । भंगौ २ ।

इदंवचनपर्याप्तौ त्रिंशतं जीविताबधि ।
स्थाने भंगद्वयोपेतं सुदुःस्वरमुदाहृतम् ॥ ५२४ ॥

---

१ मत्रैकमासाम्यनता ।

स्थितिरस्य परा द्वादश वर्षाणि, अपराऽन्तर्मुहूर्तः । ३० ।
भंगौ २ ।

एकाग्रा च पञ्चाग्रा च विंशती द्वीन्द्रिये मते ।
अपूर्णरहिते पूर्वे प्राप्तोद्योतोदये सति ॥ ५२५ ॥

२१ । २६ । अत्र भंगा पुनरुक्ताः २ । २ ।

सोद्योतासममरीती परघातं द्विभगकम् ।
स्यात्साष्टिंशतमेकोनत्रिंशतं पूर्णविग्रहे ॥ ५२६ ॥

२९ । भंगौ २ ।

सोच्छ्वासमानपर्याप्तौ त्रिंशतं तद्द्विभेदकम् ।
भाषापर्याप्तिपर्यन्त कालोऽस्यान्तर्मुहूर्तक ॥ ५२७ ॥

३० । भंगौ २ ।

एकत्रिंशतमुद्दिष्टं भाषपर्याप्तौ सुदुःस्वरम् ।
द्विभेदं स्थितिरस्योक्ता परा द्वादशवार्षिकी ॥ २८ ॥

३१ । भगौ २ । सर्वे भंगा १८ ।

अष्टादश मता भंगा द्वीन्द्रियस्यति पिण्डिता ।
तस्यैव स्थानभंगादि ज्ञेयं त्रिचतुरक्षयोः ॥ ५२९ ॥

त्रीन्द्रिये त्रिंशत कालस्त्वेकत्रिंशत परं ।
दिनान्येकोनपंचाशत्षण्मासाश्चतुरिन्द्रिये ॥ ५३० ॥

तत्र त्रीन्द्रियस्य निरुपातसाद्योतपाकयो ३० । ३१ । स्थितिदिवसा ४९ । सर्वे भंगा १८ ॥ चतुरिन्द्रिये पूर्वस्थानयो ३० । ३१ । स्थितिमासा ६ । सर्वे भंगा १८ । एवं विकलेन्द्रिये सर्वे भंगा ५४ ।

पाकास्त्विरधि पंचाक्षे पञ्चोमादर्कविंशतिः ।
क्रमात्षड्विंशतिर्द्विःत्रिचतुःपचयुता च सा ॥ ५३१ ॥

२१।२६।२८।२९।३०।३१।
शान्यनुपाघपाकस्य सत्येकर्मिंशतं विना ।
उघातपाकयुक्तस्य सत्यत्रिंशतं विना ॥ ५३२ ॥
उपातादयरहिते पंचेंद्रिये १।२६।२८।२९।३० उद्योता
दयसहित २९।२६।२९।३०।३१।
अनुघातादयस्येव पचार्थस्यैकत्रिंशतम् ।
तिर्यग्द्विवयपंचाक्ष तेजोगुरुलघुत्रसम् ॥ ५३३ ॥
पर्याप्तसुभगादेयवशः कीर्तिद्विकैककम् ।
निर्माणं कामणं स्थूलं वर्णानां च चतुष्टयम् ॥ ५३४ ॥
शुभस्थिरद्वये भगा एकद्विनिशथस्थिर्ता ।
वक्रर्षा पूर्णपाकेऽष्टावेकऽन्यत्रोभये नव ॥ ५३५ ॥
अत्र पूर्णोदय भंगा ८ । सुभगादेययशःकीर्तिभि सहा
पूर्णोदयाभावादपूर्णोदये भंगाः १ । सर्वे ९ ।
इह स्वपम्या-ऽनुपूर्वीकं स्थानं पाद्विशतं स्मृतम् ।
भिन्न मस्थानमंहस्यारकत्रौदारिकद्विके ॥ ५३६ ॥
प्रत्यक उपघात च स्वीकृतांगस्य देहिनः ।
आनपर्याप्तिपर्यन्ता स्थितिरन्तर्मुहूर्तिकी ॥ ५३७ ॥
अस्य पूर्णोदय भंगा द्वादशानं सवत्रमम् ।
एकाऽपूर्णोदये भया भंगमार्गविचक्षणः ॥ २९ । ५३८ ॥
अत्र पूर्णोन्ये मंस्थानपट्कसंहतिपट्कयुग्मत्रयाणां ६।६।२।२।२-
। परस्परगुणने भंगा' २८८ । शुभे' सहापूर्णोदयस्याभा
वादपूर्णोदय भंगा १ ।
उक्तं च—

भसंप्राप्तमनादेयमयशो हुंडदुर्भगे ।
अपूर्णेन सहोदयंति (१) पूर्णेन तु सहेतरा' ॥ ५३९ ॥
सर्वे २८९ ।
पूर्णांगस्य गतापूर्णमाद्यार्विंशतमीरितम् ।
परघातनमोरीतियुगलैकतरान्वितम् ॥ ५४० ॥
भगानां पट्शतीस्याच्चतुर्विंशतिं विना ।
अघन्या च प्रकृष्टा च स्थितिरान्तर्मुहूर्त्तिकी ॥ ५४१ ॥
२८ । एते पूर्वोक्ताः २८८ । नभोरीतियुगहता भंगा ५७६
सोच्छ्याससमानपर्याप्तायैकोनत्रिंशत मतम् ।
अत्र दर्शैर्विंशाढ्याः स्थितिर्भगा पुरातनाः ॥ ५४२ ॥
२९ । भगाः ५७६ ।
त्रैशतं पूर्वमापस्य स्वरैकतरसंयुतम् ।
अत्र द्विगुणिता भंगा परा पल्यत्रयं स्थितिः ॥ ५४३ ॥
३० । भंगा' पूर्वोक्ता' ५७६ । स्वरयुगलाहताः ११५२ ।
इत्यमुद्योतोदयरहिते पंचाक्षे भगा' सर्वे, एवं २६०२ ।
आतप्योतोदये एकचत्वारिंशती शुभे' ।
पंचत्रिंशे मतं पूर्वे त्यक्तापूर्णोदयं परम् ॥ ५४४ ॥
२१।२६ अत्र भंगा पुनरुक्ता' ८ । २८८ ।
स्थानं पाद्भिंशतं ह्ययमेकोनत्रिंशतं शुभे ।
पूर्णांगस्य खेरीत्यन्यतरोयोतान्यघातयुक् ॥ ५४५ ॥
सन्तानि पच भंगानां पट्सप्तत्या समं स्फुटम् ।
प्रकृष्टोऽस्य अघन्यश्च कालोऽन्तर्मुहूर्त्तकः ॥ ५४६ ॥

१ नभोगति २ अत्रैकाक्षपचिन्द्रिय।

२१।२६।२८।२९।३०।३१।

तान्यनुद्योतपाकस्य सत्येकत्रिंशतं विना ।
उद्योतपाकयुक्तस्य संस्पष्टविंशतं विना ॥ ५३१ ॥

उद्योतोदयरहिते पंचेंद्रिये २१।२६।२८।२९।३०। उद्योतो दयसहिते २१।२६।२९।३०।३१।

अनुद्योतादयस्येदं पंचाग्रस्यैकर्मिश्रवम् ।
तिर्यग्द्वितयपंचाक्ष तजागुरुलघुत्रसम् ॥ ५३३ ॥
पर्याप्तसुभगादेयपञ्च कीर्तिद्विकैकम् ।
निर्माणं कार्मणं स्थूलं वर्णानां च चतुष्टयम् ॥ ५३४ ॥
सुभस्थिरद्वये भंगा एकद्वित्रिद्वयस्थितौ ।
वक्रर्चा पूर्वपाकेऽष्टावेकेऽप्यत्रोमये नव ॥ ५३५ ॥

अत्र पूर्वोदये भंगाः ८ । सुभगादेययशःकीर्तिभिः सह पूर्वोदयाभावादपूर्वोदये भंगाः १ । सर्वे ९ ।

इदं त्यक्त्वाऽऽनुपूर्वीकं स्थानं पाद्विशतं स्मृतम् ।
क्षिप्ते संस्थानसंहत्यारेकत्रौदारिकद्विके ॥ ५३६ ॥
प्रत्येकं उपघातं च स्वीकृतांमस्य देहिनः ।
आनपर्याप्तिपर्यन्ता स्थितिरन्तर्मुहूर्तिकी ॥ ५३७ ॥
अस्य पूर्णोदये भंगा द्वादशोनं शतत्रयम् ।
एकोऽपूर्णोदये ज्ञेयो भंगमार्गविचक्षणैः ॥ २६ । ५३८ ॥

अत्र पूर्णोदये संस्थानषट्कसंहतिषट्कयुग्मत्रयाणां ६।६।२।२।२। परस्पराभ्यासे भंगाः २८८ । सुभे सहापूर्णोदयस्याभावादपूर्णोदये भगाः १ ।

उक्तं च—

अर्समाप्तमनादेयमयशो हुंडदुर्भग ।
अपूर्णेन सहोदयंधि (?) पूर्णेन तु सहेतराः ॥ ५३९ ॥
सर्वे २८९ ।
पूर्णाङ्गस्य गतापूर्णमाद्याविंशतमीरितम् ।
परघातनभोरीतिद्विपुगलैकतरान्वितम् ॥ ५४० ॥
भंगानां पञ्चशतीस्याष्टचतुर्विंशतिं विना ।
अपन्या च प्रकृष्टा च स्थितिरान्तर्मुहूर्तिकी ॥ ५४१ ॥

२८ । एते पूर्वोक्ता २८८ । नभोरीतियुगहता भंगा ५७६
मोच्चगसमानपर्याप्तायैकोनत्रिंशत मतम् ।
अत्र द्वयैविंशाद्यन्या स्थितिर्भंगा' पुरातना' ॥ ५४२ ॥
२९ । भंगा' ५७६ ।
त्रैशतं पूर्णमापस्य स्वरैकतरसंयुतम् ।
अत्र द्विगुणिता भंगाः परा पल्यत्रय स्थिति ॥ ५४३ ॥

३० । भंगा' पूर्वोक्ता' ५७६ । स्वरयुगलाहता' ११५२ ।
इत्यष्टपोताश्रयरहिते पचाक्षे भंगा' सर्वे, एवं २६०२ ।
आतोपोतोदय एकपञ्चमे विंशती ध्रुवे ।
पंचेंद्रिय मत पूर्वे त्यक्तापूर्णोदये परम् ॥ ५४४ ॥

२१।२६ अत्र भंगा पुनरुक्ता' ८ । २८८ ।
स्थाने पाङ्विंशतं श्रयमेकोनात्रिंशतं ध्रुवैः ।
पूर्णांगस्य खेरीत्यन्यतरोघातान्यघातयुक् ॥ ५४५ ॥
सूतानि पंच भंगानां पञ्चशस्या सम स्फुटम् ।
प्रकृष्टोऽस्य जघन्यश्च कालोऽन्तःपतर्मुहूर्तकः ॥ ५४६ ॥

---

१ ममोगानि २ अत्रैकाक्षपश्चिस्यय।

२९ । भंगा ५७६ ।

आनपमाश्रिपर्याप्ति साष्णुास स्रसर्व स्मृतम् ।
कालभंगा विचाहस्याः सूरिभि पूर्वमापिताः ॥ ५४७ ॥

३० । भंगा ५७६ ।

वत्सरंकवराश्रितमेकात्रिंशत्समीरितम् ।
द्विधा भंगा यथा पूर्वं पस्थानां त्रितयं स्थिति ॥ ५४८ ॥

३१ । भगाः ११५२ ।

इत्यं सायोतोदये पंचाक्ष भंगा सर्वे २३०४ । उद्योतरहित-पंचाक्ष २९०२ । एवं पंचन्द्रिये सर्वे भंगाः ४९०६ ।

सहस्राः पंच भंगानामष्टहीना निवेदिताः ।
तिर्यग्गतौ समस्तानां पिंडितानां पुरातनैः ॥ ५४९ ॥

सर्वे तिर्यग्गतौ भंगा ४९९२ ।

एवं तिर्यग्गतिः समाप्ता ।

पाका मनुष्यगत्याऽभा समस्ता मर्त्यजन्मनाम् ।
चतुर्विंशतिपाकानदस्त्रसेषाः पुरादिताः ॥ ५५० ॥

२१।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१।९।८।

यानि स्थानानि तिर्यक्षु निरुद्यातेषु पंच वै ।
पंचेंद्रियेषु मर्त्यानां तानि सामान्यमागिनाम् ॥ ५५१ ॥

२१।२६।२८।२९।३ ।

अत्र तिर्यग्गयस्थाने भणनीय नरत्रयम् ।
भंगास्तज्जन्मतां ज्ञपयप्रपर्दुंमितिषत्प्रमाः ॥ २९०२ । ५५२ ॥

यद्यपि पूर्वमुक्तास्ते तथापि सुखार्थमुच्यन्ते—

अनन्तानन्तसंख्याना जीवामिथ्यात्ववर्तिनः ।
पल्यासंख्यातभागास्तु परं गुणचतुष्टये ॥ ५९ ॥
प्रत्यसाम्येऽपि चीमत्रि सम्भामेव परस्पर ।
गुणस्थानचतुष्केऽत्र विशेषोऽप्युपयागम ॥ ६० ॥

मि ज अ । सा प अ । मि. प अ । अ प अ । द प अ । तदाह—पद्विंशत्पंचशतपंचपष्टिसहस्रप्रमाण (६५५३६) पल्योपमं परिकल्प्यं । द्वात्रिंशता ३२, षोडशभि १६, (भाग) चतुर्भिः४, अष्टाविंशतिशतेन १२८ आ वल्यसंख्यभागेन परिकल्पतन भाम हृत क्रमेण सासादनाः अष्टाचत्वारिंशद्विसहस्रप्रमाः २ ४८ । मिश्रा पण्णवत्यधिक-चतुःसहस्रप्रमा ४०९६ । असयताः चतुरशीत्यधिकशतत्रय षोडशसहस्रप्रमा' १६३८४ । देशसयता द्वादशोत्तरपंचशत" प्रमाः ५१२ ।

मनुष्यापेक्षया पुनराह—

द्विपंचाशत्पचनूभाज्ञो सासने मिश्रक मता' ।
द्विगुणाः सप्त सदष्टी देशे कोटपत्रयपादश ॥ ६१ ॥
सा ५२००००००० । मि १०४००००० ०० ।
सर्व ७० ००००००० । दे १३०००००००।

प्रमत्ताः कोटयः पंचलक्षाश्चिनवतिप्रमाः ।
सहस्राष्टानवत्याभा षडुत्तरपत्तद्वय ॥ ६२ ॥

५९३९८२०६

अप्रमत्ता भवन्त्येते द्वाभ्यां भाग हृते सति ।
उपशमक्षपकाद्रिगुणकास्ते सन्ति सयताः ॥ ६३ ॥

तत्रैकविंशतं तीर्थकृत्वाहारकाम्मिते ।
पंचेन्द्रियं नरद्वन्द्वं तजोऽगुरुलघुत्रसम् ॥ ५५३ ॥
निमाण सुभगादेयमस्त' पर्याप्तनामसु ।
युगपत्कतरं वर्णचतुष्क स्थूलकार्मणे ॥ ५५४ ॥
शुभस्थिरद्वये भंगा एकद्वित्रिचणस्थितौ ।
चक्रर्षा पूर्णपाकेऽष्टावेकोऽन्यत्रोभये नव ॥ ५५५ ॥
२१ । पूर्णपाके भगा ८ । अपूर्णपाके १ । उभय ९ ।
प्रत्येकौदारिकद्वन्द्वोपघातसहितं स्मृतम् ।
तत्संस्थानस्य संहत्या' षट्सैकतरम च ॥ ५५६ ॥
स्थानं पञ्चिंशत वसैराचदहस्य वहिन ।
निराकृतानुपूर्वीकं चामदहस्य पूर्णताम् ॥ ५५७ ॥
पर्याप्तस्यादय भंगा द्वादशोनं शतत्रयम् ।
एकोऽन्यस्यादये काल' कथितोऽन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५५८ ॥
पर्याप्तादये भंगा' २८८ । अपर्याप्तोदय १ । सर्वे २८९ ।
तदाष्टाविंशतं प्रोक्तमपर्याप्तविवर्जितम् ।
परघातखगत्येकतरयुक्तं शरीरिणः ॥ ५५९ ॥
शतानि पंच भगानां षट्सप्तत्या सह स्फुटम् ।
पर्याप्तांगस्य निर्दिष्ट' कालोऽत्रान्तर्मुहूर्तक ॥ ५६० ॥
२८ । भंगा ५७६ ।
साच्छ्वासमानपर्याप्तापकनाविंशतं मतम् ।
पुर्वत्रावचाद्वन्या' स्थितिभगा' पुरातना ॥ ५६१ ॥
२९ । भंगाः ५७६ ।
स्वरैकतरसंयुक्तं भाषपूर्णे त्रिंशतं मतम् ।
अत्र द्विताग्विा भंगा' परा पल्यत्रयं स्थितिः ॥ ५६२ ॥

३० । मंगाः ११५२ । सर्वे मिलिता' २३०२ ।
आहारकोदयाळीह विशेष्ट नरनामनि ।
उदय पचसप्ताष्टनवाग्रा विंशतिर्मता ॥ ५६३ ॥
२५ । २७ । २८ । २९ ।
पांचविंशतमभेद नुगत्याहारकद्विक ।
कामर्ण सुमगादमे तेजो वर्णचतुष्टयम् ॥ ५६४ ॥
चतुरस्रापघातास्ये निर्मित्त्रसचतुष्टयम् ।
पचाक्षागुरुलघ्वाद्व शुभस्थिरयुग यश' ॥ ५६५ ॥
आहारकोदयस्तीर्द यावचदद्दपूर्णताम् ।
समद्रस्यन्यथात तत्पूर्णगे सासविंशतम् ॥ ५६६ ॥
२५ । मंगा' १ । २७ । मंगः १ ।
पूर्णोच्छासस्य साष्टाक्षमष्टविंशतमस्त्यदः ।
एका मगाऽत्र कालस्तु विंशयोऽन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५६७ ॥
२९ । मग १ ।
एकानविंशत स्थान पूर्वेऽस्थापि ससुस्वरम् ।
कालमंगा मता पूर्वविंक्ये मंगचतुष्टयम् ॥ ५६८ ॥
२९ मंगा २ । विशपमनुष्य मंगाश्चत्वारः ४ ।
तत्रकविंशत ह्रय पाशिनस्तीर्थकारिणः ।
भाष महतिमस्थान नुगत्यौदारिकद्वये ॥ ५६९ ॥
पंचाक्षं कामणादये तीर्थकृत्सुमगं यशः ।
पचाद्यगुरुलध्वादि प्रशस्तानां चतुष्टयम् ॥ ५७० ॥
निर्मिच्छ्रमस्थिरद्वन्द्व तेज' सत्रसुस्वर ।
पूर्वकोटी परा वर्षपृथक्त्वं त्वपरा स्थितिः ॥ ५७१ ॥

३१ । भंगः १ । अत्रोत्कृष्टा स्थितिरन्तर्मुहूर्ताधिकाष्टवर्षोनपूर्वकोटी, जघन्या वर्षपृथक्त्वम् ।
नृगति पूर्वमादेयं पञ्चाक्षं सुभगं यशः ।
त्रसस्थूलमयोगेऽष्टौ पाके तीर्थकृता नव ॥ ५७२ ॥

पाक ८ । भंगः १ । तीर्थकृता युता ९ । भंगः १ । सर्वे केवलिनो भंगाः २ ।
पष्टिंशतिशतान्युक्त्वा नवाग्राणि नृणां गतौ ।
भंगानस्तं परं यस्ये सयोगे पाकसप्तकम् ॥ ५७३ ॥
२६०९ ।
उदये विंशतिः सैकपदसप्ताष्टनवाधिका ।
दशाग्रा चेति विज्ञेयं सयोगे स्थानसप्तकम् ॥ ५७४ ॥
२० । २१ । २६ । २७ । २८ । २९ । ३० ।
नृगतिः कार्मणं पूर्वं तेजोवर्णचतुष्टयम् ।
पंचाद्या गुरुलघ्वाद्व शुभस्थिरयुगे यशः ॥ ५७५ ॥
सुभगं बादरादेये निर्मित्त्रसमिति स्फुटम् ।
उदयं विंशतिर्याति प्रतरे लोकपूरणे ॥ ५७६ ॥
२० । भगः १ ।

तत्र प्रतरे समय १ । लोकपूरणे १ । पुनः प्रतरे १ । इत्थं त्रयः समयाः ३ ।
आद्ये संहनने क्षिप्ते प्रत्येकौदारिकद्वये ।
उपघातास्यसंस्थानषट्कैकतरयोरपि ॥ ५७७ ॥
पार्डिंशतमिदं स्थानं कपाटस्थस्य योगिनः ।
संस्थानैकतरैः षड्भिर्भंगषट्कमिहोदितम् ॥ ५७८ ॥

२६ । भंगा ६ ।
परघातखगत्यन्यतराभ्यां सहित मतम् ।
तदाष्टाविंशतं स्थानं भागिना दंडयामिन' ॥ ५७९ ॥
२८ । अत्र द्वादश भंगाः १२ ।
तदुच्छ्वाससुतं स्थानमष्टानविंशतं स्मृतम् ।
आतपयोद्वयपर्याप्तभंगा पूर्वनिवादिता' ॥ ५८० ॥
२९ । भंगा' १२ ।
प्रयुतं पूर्वमतस्य स्वरैकतरसंयुतम् ।
चतुर्विंशतिरत्रोक्ता भगा भगविशारदै' ॥ ५८१ ॥
३० । भंगा' २४ ।
पृथक्कीयकृत्वा याग स्थानानां पंचकं परम् ।
प्रथमं तत्र सस्थानं प्रशस्तां च गतिस्वरौ ॥ ५८२ ॥

इति दीपकृति सयाग स्थानानि । २१ । २७ । २९ । ३० । ३१ । एकैकन पचसु भंगा' ५ । एवं सयागभंगा ६० ।
अंत्रकत्रिंशतं स्थानं पंचमं पूर्वमाषितम् ।
भगा न पुनरुक्तत्वात्तदीय' परिगृह्यत ॥ ५८३ ॥

शेषाः ५९ । मर्दितस्तु पूर्वाविता २६०९ । एतावंत' २६६८ । इति सर्वे नृगतिभंगाः ।

एवं मनुष्यगतिः समाप्ता ।

असंख्येयवर्षसम्पादनपापा विंशति' क्रमात् ।
नाम्ना द्विर्वाकर्ता रीतायुदय स्थानपचकम् ॥ ५८४ ॥
२१ । २५ । २७ । २८ । २९ ।

वैक्रियकविंशत पूर्वे देवद्विकयकार्मणे ।
स्थूलं शुभस्थिरद्वन्द्वे यशो वर्णचतुष्टयम् ॥ ५८५ ॥
पंचाक्षसुभगादेये तेजोऽगुरुलघुत्रसम् ।
निर्माणमिति यक्रर्घापेक्षिभिर्मिश्रमस्थिति ॥ ५८६ ॥
२१ । भंग १ ।
तदपास्तानुपूर्वीकं पंचविंशतमन्वितम् ।
प्रत्येकचतुरस्रोपघातवैक्रियिकद्विकैः ॥ ५८७ ॥
इदं गृहीतदेहस्य यावद्देहस्य पूर्णताम् ।
एको भंगोऽस्य कालस्तु भवेदन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५८८ ॥
२५ । भंग १ ।
सत्त्वगत्यन्यघाताभ्यां संयुक्तं सप्तविंशतम् ।
कालोऽप्यस्यांगपर्याप्तौ विज्ञेयोऽन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५८९ ॥
२७ । भंग १ ।
पर्याप्तानस्य सोच्छ्वासं तदाष्टविंशतं स्मृतम् ।
यावद्वचनपर्याप्तिस्तावत्कालोऽस्य भाषितः ॥ ५९० ॥
२८ । भंगः १ ।
एकोनत्रिंशतं भाषापर्याप्तौ सत्सुस्वरम् ।
जीवितस्यावधिः कालो भंगानामेषु पंचकम् ॥ ५९१ ॥
२९ । भगः १ । एकत्र ५ ।

---

१ वच्छिगिवीस अण्ण देवदुग वेउ कम्म वण्णचदुं ।
अगुरुयलहुपंचिदिय तस बादर पज्जत ॥
थिरमथिर सुभमसुभं सुहय आदेज्जं च णिमिणं ।
विग्गहगई तिण्ण एकं वा दोण्ण समयावि ॥
(प्राकृतपंचसंग्रह)

२६ । भंगा ६ ।
परघातसगत्यन्यतराभ्यां सहितं मतम् ।
तदाष्टाविंशतं स्थानं यागिना देवयायिनः ॥ ५७९ ॥
२८ । अत्र द्वादश भंगाः १२ ।
तदुच्छ्वाससंयुतं स्थानमेकोनत्रिंशतं स्मृतम् ।
आनपयाप्तपयाप्तर्भंगा पूर्वनिर्वादिताः ॥ ५८० ॥
२९ । भंगाः १२ ।
त्रिंशत पूर्णमस्य स्वरैकतरसंयुतम् ।
चतुर्विंशतिराख्याता भंगा भंगविशारदैः ॥ ५८१ ॥
३० । भंगाः २४ ।
पृथक्कीयकृता याग स्थानानां पंचकं परम् ।
प्रथमं तत्र सम्भानं प्रशस्तौ च गतिस्वरौ ॥ ५८२ ॥
इति तीर्थकृति सयोग स्थानानि । २१ । २७ । २९ । ३० । ३१ । एकैकेन पंचसु भंगाः ५ । एवं सयोगभंगाः ६० ।
अत्रकत्रिंशतं स्थानं पंचमं पूर्वमापितम् ।
भंगा न पुनरुक्तत्वात्ववीम परिसूचत ॥ ५८३ ॥
सयाः ५९ । महतस्तु पूर्वादिताः २६०९ । एतावंतः २६६८ । इति सर्वे नृगतिभंगाः ।
पर्व मनुष्यगतिः समाप्ता ।
अस्त्येकपंचसप्ताष्टनवाग्रा विंशतिः क्रमात् ।
नाम्ना दिवाकसां रीतासुदय स्थानपंचकम् ॥ ५८४ ॥
२१ । २५ । २७ । २८ । २९ ।

तैजसकार्मणयुतं पूर्वं देवद्वितयकार्मणे ।
स्थूलं शुभास्थिरद्वन्द्वे यशो वर्णचतुष्टयम् ॥ ५८५ ॥
यथाक्षुसुभगादेये तेजोऽगुरुलघुत्रसम् ।
निर्माणमिति वक्रघातैकत्रिंशक्षणस्थितिः ॥ ५८६ ॥
२१ । भंग १ ।
तदपास्तानुपूर्वीकं पंचविंशतमन्वितम् ।
प्रत्येकचतुरस्रोपघातवैक्रियिकद्विकैः ॥ ५८७ ॥
इदं गृहीतदेहस्य यावद्देहस्य पूर्णताम् ।
एको भंगोऽस्य कालस्तु भवदन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५८८ ॥
२५ । भंग १ ।
सत्सुगत्यन्यघाताभ्यां तद्युक्तं सप्तविंशतम् ।
कालोऽप्यस्यांगपर्याप्तौ निष्ठयोऽन्तर्मुहूर्तकः ॥ ५८९ ॥
२७ । भंगः १ ।
पर्याप्तानस्य सोच्छ्वासं तदष्टविंशतं स्मृतम् ।
यावद्वचनपर्याप्तिस्तावत्कालोऽस्य भाषितः ॥ ५९० ॥
२८ । भंग १ ।
एकोनत्रिंशतं भाषापर्याप्तौ वत्ससुस्वरम् ।
जीवितव्यावधि[1] कालो भंगानामेषु पंचकम् ॥ ५९१ ॥
२९ । भंगः १ । एकत्र ५ ।

---

१ दक्खिणगिरीसं उप्पं वेयड्ढग तेय कम्म बण्णचउ ।
अगुरुपणुपविदिय तस बायर पज्जत्तं ॥
थिरमथिर सुभमसुभं सुहयं आदेज्ज च सणिमिण ।
विग्गहगइ हिपय पढं वा दोच समयाणि ॥
(प्राकृतपंचसंग्रहात्)

मापापयोक्षिपयोप्ते प्रथमारम्भतः स्थितिः ।
जीवितस्यावधिः प्रोक्ता कृतजीवितनिर्भयै ॥ ५९२ ॥
दशवर्षसहस्राणि त्रयस्त्रिंशत्पयोधयः ।
अन्तर्मुहूर्तहीने स्तस्ते जघन्याजघन्यके ॥ ५९३ ॥
सकलान्तर्मुहूर्तोना पूर्वभावे स्थितिर्जिनैः ।
प्रोक्तोपपादिकस्यात्र जघन्यान्तर्मुहूर्तिकी ॥ ५९४ ॥

इति स्थितिः समाप्ता ।

नैकादश स्मृता पाकाः षड्सप्तविंशतिप्रमाः ।
एकानषष्टिरन्यास्ति समुद्घातगते जिने ॥ ५९५ ॥
७६।११ । समुद्घातगते नाम्नः पाका ५९ ।
मिश्रपक्वमहिता सत्त्वे नवतिर्नवतिः परा ।
क्रमादष्टचतुर्द्व्यग्राऽशीतिः सा च निवर्तिता ॥ ५९६ ॥
निरेकत्रित्रिकाशीतिर्नाम्नो दश नवापराः ।
सत्त्वस्थानानि विज्ञाय मोक्षयानीति प्रयावद ॥ ५९७ ॥
९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२।८०।७९।७८।७७।१०।९।
तत्र त्रिनवति मथाक्षीर्थेश्वाहारकाद्विकैः ।
हीना स्थानत्रय कायो क्रमादेकद्विकांशमिः ॥ ५९८ ॥
आद्य स्थान ९३ । त्रिष्वत स्थानेषु ९२।९१।९० ।
सत्त्व दशद्वय षष्ठचतुष्क नवद्वय क्रमात् ।
नवतनरगतियषु स्थानानां त्रितय स्मृतम् ॥ ५९९ ॥
नरगतियभु ८८ । ८४ । तिर्यषु ८२ ।
तिर्यग्द्विकागमकषायुग्म एकाक्ष स्थावरगार्पा ।
विकलत्रिकयुगार्त सूक्ष्मं साधारणाह्वयम् ॥ ६०० ॥

आयाश्चतुष्कतस्त्यक्त्वा क्रमात्तासूसादक्ष ।
अनिवृत्यादिषु ज्ञेयमशीत्यादिचतुष्टयम् ॥ ६०१ ॥

अनिवृत्यादिषु पंचसु ८० । ७९ । ७८ । ७७ ।

पूर्वे सुभगमादेयं पंचेंद्रियनरद्वये ।
त्रसं स्थूल यशस्तीर्थकृन्नियोगे दश स्मृता ॥ ६०२ ॥

अपाग तीर्थकरे १० । तीर्थकरोना परत्र ९ ।

चत्वार्यसंयतादिषु प्रथमान्यष्टसु स्फुटम् ।
सप्त मिथ्यादृश पट्ट द्वानवत्यादिक विदु ॥ ६०३ ॥

अत्रासंयतादिपूपशांतांतेष्वष्टसु ९३ । ९२ । ९१ । ९० ।
मिथ्यादृश ९२ । ९१ । ९० । ८८ । ८४ । ८२ ।

नवति सासने धृया मिश्रे द्वानवतिः पुनः ।
तिर्यक्षु द्वानवत्याद्या नवत्यादिचतुष्टयम् ॥ ६०४ ॥

सासने ९० । मिश्रे ९२ । तिर्यक्षु ९२ । ९० । ८८ । ८४ । ८२ ।

आद्यं चतुष्टय देव श्वाभ्र त्रिनवतिं विना ।
निद्र्यपशीतीनि सर्वाणि स्थानानि नरजन्मसु ॥ ६०५ ॥

श्वाभ्रेषु ९२ । ९१ । ९० । देवेषु ९३ । ९२ । ९१ ।
९० नरेषु सर्वाणि द्व्यशीतिं विना १२ ।

नाम्नः सत्त्वप्ररूपणा समाप्ता ।

त्रिपंचपड्डयेताया विंशतेर्बंधने विदु ।
उदयं नव सत्तायां क्रमतः पंच सूरयः ॥ ६०६ ॥

बंध	२१	२५	२६
उदय	९	९	९
सत्ता	५	५	५

मायापर्याप्तिपर्याप्तः प्रथमात्समयतः स्थितिः ।
जीवितस्यायुषि प्रोक्ता कृतमीमितनिर्मये ॥ ५९२ ॥
दशवर्षसहस्राणि त्रयस्त्रिंशत्पयोधयः ।
अंतर्मुहूर्तहीने स्वस्वे जघन्याजघन्यके ॥ ५९३ ॥
सकलान्तर्मुहूर्तोना पूर्वमाये स्थितिर्जिने ।
प्रोक्तोपपादिकेऽन्यत्र जघन्यान्तर्मुहूर्तिकी ॥ ५९४ ॥

इति [illegible] समाप्त ।

सदावस्थाः स्मृताः पाकाः पञ्चसप्ततिसप्तमा ।
एकानषष्टिरन्यास्ति समुद्घातगते जिने ॥ ५९५ ॥
७६।११ । समुद्घातगते नाम्नः पाका ५९ ।
त्रिद्व्येकसहिता सत्वे नवतिर्नवतिः परा ।
क्रमादष्टचतुर्द्व्यग्राशीतिः सा च निषदिता ॥ ५९६ ॥
निरेकद्वित्रिसप्तशीतिर्नवाष्टौ दश नवापराः ।
सत्त्वस्थानानि विज्ञेयं भाग्यानीति त्रयोदश ॥ ५९७ ॥
९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२।८०।७९।७८।७७।१०।९।
तत्र त्रिनवतिः सर्वा तीर्थेशाहारकद्विकैः ।
हीनाः स्थानत्रये कार्याः क्रमादेकद्विकत्रिभिः ॥ ५९८ ॥
आद्य स्थाने ९३ । त्रिष्वतः स्थानेषु ९२।९१।९० ।
त्यक्त द्वयस्य प्रथमचतुष्कं नृद्वये क्रमात् ।
नवतनरतिर्यक्षु स्थानानां त्रितयं स्मृतम् ॥ ५९९ ॥
नरतिर्यक्षु ८८ । ८४ । तिर्यक्षु ८२ ।
तिर्यक्नारकयोर्युग्मं पञ्चाक्षं स्थावरातपौ ।
विकलत्रिकमुद्योतं सूक्ष्मं साधारणाह्वयम् ॥ ६०० ॥

द्वाभ्यां भागे हृते प्रमत्ता अप्रमत्ता भवन्ति। २९९९९१-०२ । ते प्रमत्ताप्रमत्तसंयताः क्षमकक्षपकाद्वित्रियुक्ता सर्वेसंयताः भवन्ति । ८९९९९९९७ ।

संयताः पान्तु मां सर्वे त्रिहीना नवकोट्य' ।
सर्वशीलगुणाधारा गुणानां नवके स्थिताः ॥ ६४ ॥
शमका' षोडशापूर्वे विंशतिश्चतुरुत्तरा ।
त्रिंशत्षट्त्रिंशदन्यो द्वाचत्वारिंशदीरिता ॥ ६५ ॥
चत्वारिंशत्ततोऽष्टाभि' पंचाशद्द्विषट्युता' ।
अष्टासु समयेष्वते प्रविशन्ति क्षणे क्षणे ॥ ६६ ॥
अपूर्वकरणे सर्वे त्रिशती चतुरुत्तरा ।
शमकाः मिलिता सन्ति क्षपका द्विगुणस्तत ॥ ६७ ॥
अपूर्वे शमका' ३०४ क्षपकाः ६०८ ।
सर्वोत्कृष्टप्रमाणेन लभ्यन्ते न यतः क्षणाः ।
आचार्यैरपरैरुक्ता पंचभी रहितास्तत' ॥ ६८ ॥
शमका मिलितास्तस्मादेकोनत्रिशतप्रमाः ।
धूनपदशतसंस्थाना अपूर्वे क्षपका'स्मृताः ॥ ६९ ॥

---

१ अस्मात्प्रेतनो मूल पाठः ।

५४
५४
४८
४२
३६
३०
२४
१६

विंशती स्तः पंक्ताग्ने पाके बंधेऽष्टविंशते[1] ।
नवतिद्वीनवत्यामौ सत्त्वे स्थानद्वयं पुन[2] ॥ ६१४ ॥
एषा क्षायिकसद्दृष्टौ मानवे कुरुपर्पजे ।
विशेषेणावबोद्धव्या स्थानत्रितयवेदिभिः ॥ ६१५ ॥
बंध २८ । उदये २६।२१ । सत्त्वे ८२।८० ।
पंचसप्तविंशत्यौ प्रमत्तस्योदये सति ।
अष्टाविंशतिबंधोऽस्ति सती[1] द्वानवति[2] पुन[2] ॥ ६१६ ॥ ,
आहारकार्मकेऽप्रमत्ते बंधे २८ । उदये २५।२७
सत्त्वे ९२ ।
विंशती स्वा नवाद्याग्र पाके बंधेऽष्टविंशते[1] ।
सत्यामौ नवतिद्वंद्वैग्रा नवति[2] केवला परा ॥ ६१७ ॥
असंयतस्य सद्दृष्टेर्बंधस्तावष्टविंशत ।
अप्रमत्ते च विज्ञेय[2] सदाहारककर्मणि ॥ ६१८ ॥
बंध २८ । उदये २९।२८ । सत्त्वे ९२।९० ।
उदये त्रिंशत[2] सत्त्वे नवतिद्वंद्वैतरा च सा ।
स्यादष्टाविंशतेर्बंधो मिथ्यादृष्ट्यादिपंचके ॥ ६१९ ॥
बंधे २८ । उदये ३० । सत्त्वे ९२।९० ।
बंधोऽष्टाविंशतेः पाकस्त्रिंशतो नवति[2] सती ।
एकाग्रा तीर्थकर्मैसत्त्वे त्रितिचितिभितम् ॥ ६२० ॥
बंध २८ उदये ३०, सत्त्वे ९१,
उदयस्त्रिंशतः सत्त्वमष्टाशीतिः प्रजायते ।
नरतिर्यक्षु बंधष्टाविंशतेर्वामदृष्टिषु ॥ ६२१ ॥

---

१ सह । २ सत्ता ।

बंधेऽष्टाविंशतेरष्टौ पाके सत्त्व चतुष्टयम् । [१]
एकोनत्रिंशता बंधे नव सत्त्वान्ययोः क्रमात् ॥ ६०७ ॥
बं २८ । उ ८ । स ४ । एकोनत्रिंशतो बंधे—बं २९ ।
उ ९ । स ७ ।
बंधने त्रिंशत' पाके नव सत्त्वे तु सप्तकम् ।
बंधादित्रितय नामस्थानानीति विदुर्बुधा' ॥ ६०८ ॥
बंध ३० । उदय ९ । सत्ता ७ ।
त्रिपंचपदयुक्ताया विंशतेर्बंधन सति ।
अतिमं त्रितय हित्वा क्रमाः पाका नवादिमा' ॥ ६०९ ॥
स्थानानां पंचकं क्रमशो नवति' सा च केवला ।
अशीतिरपि सत्त्वार्या सहिताष्टचतुर्द्विभिः ॥ ६१० ॥

बंधस्थानष्ट २३।२५।२६ । प्रत्येकं नव पाकस्थानानि २१।२४।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ । सत्त्वास्थानानि ९२।९०।८८।८४।८२ ।

पूर्वबंधत्रय क्रमशुदये सप्तविंशते' ।
क्रयशीतिवर्जितं सत्त्व पूर्वं स्थानचतुष्टयम् ॥ ६११ ॥
२३।२५।२६ । उदय २७ । सत्त्वायां ९२।९०।८८।८४ ।

इति बंधत्रयं समाप्तम् ।

चतुर्विंशतिमत्यन्यं सत्त्वा द्वितमर्मतिमम् ।
अन्यागविंशतर्बंधे पाकानामष्टकं परम् ॥ ६१२ ॥
क्रमात् त्रिनवतिं तत्र निरेकद्वित्रिपंचकम् ।
सत्त्वास्थानानि चत्वारि सामान्येन विदुर्बुधाः ॥ ६१३ ॥

बंध २८ । पाके २१।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ ।
सत्त्व ९२।९१।९०।८८ ।

---

१ त्यस्य्वा ।

विंशती स्वः पहेकाग्रे पाके भवेऽष्टविंशतेः ।
नवविंशनवत्यामो सत्त्वे स्यानद्वयं पुन' ॥ ६१४ ॥
एषा क्षायिकसदृष्टौ मानवे कुरुवर्षजे ।
विशेषेणाववोद्धव्या स्यानत्रितयवेदिभि' ॥ ६१५ ॥
बंधे २८ । उदये २६।२१ । सत्त्वे ८२।८० ।
पचसप्ताग्रविंशत्यो' प्रमत्तस्योदये सति ।
अष्टाविंशतिर्बंधोऽस्ति सती' ह्यानवति' पुन ॥ ६१६ ॥
आहारकारमकेऽप्रमत्ते बंधे २८ । उदये २५।२७
सत्त्वे ९२ ।
विंशती स्तो नवाद्याग्रे पाके बंधेऽष्टविंशते ।
सत्तायां नवतिद्वयग्रा नवति' केवला परा ॥ ६१७ ॥
असंयतस्य सद्दृष्टेर्बंधेऽस्याष्टविंशत ।
अप्रमत्ते च विज्ञेयः सदाहारककर्मणि ॥ ६१८ ॥
बंधे २८ । उदये २९।२८ । सत्त्वे ९२।९० ।
उदय त्रिंशत' सत्त्व नवतिद्वर्युत्तरा च सा ।
स्यादष्टाविंशतर्बंधो मिथ्यादृष्ट्यादिपंचके ॥ ६१९ ॥
बंध २८ । उदये ३० । सत्त्वे ९२।९० ।
बंधोऽष्टाविंशते पाकस्त्रिंशतो नवति' सती ।
एकाग्रा तीर्थकर्तृत्वयुक्त्य त्रिभिस्त्रिभिभिताम् ॥ ६२० ॥
बंधे २८ उदये ३०, सत्त्व ९१,
उदयस्त्रिंशतः सत्त्वमष्टाशीतिः प्रजायते ।
नरतिर्यक्षु बंधष्टाविंशतवामदृष्टिषु ॥ ६२१ ॥

---

१ सह । २ सता ।

बंधे २८ । उदये ३० । सत्त्वे ८८ ।

एकाग्रत्रिंशतं पाके नवतिद्वयुत्तरा च सा ।
सत्त्वेऽष्टाविंशतिर्बन्धो मिथ्यादृष्ट्यादिपंचके ॥ ६२२ ॥

बंध २८ । उदये ३१ । सत्त्व ९२ । ९० ।

अष्टाशीतिः सती पाका सैकामा त्रिंशतं पुन ।
मिथ्यादृष्टिषु तिर्यक्षु बंधेऽष्टाविंशतः सति ॥ ६२३ ॥

बंधे २८ । उदये ३१ । सत्त्वे ८८ ।

इत्यष्टाविंशतेर्बंधे समासः ।

एकोनत्रिंशतो बंधे त्रिंशतश्च नवादयाः ।
अन्तिमं द्वितयं हित्वा सामान्येन निवेदिता ॥ ६२४ ॥

सत्तायामादितः सप्त ह्यशीत्यंतानि संति वै ।
अत्र स्थानानि सामान्यादतो वक्ष्ये विशेषतः ॥ ६२५ ॥

बंधे २९ । ३० । पाका प्रत्येकं नव २१ । २४ । २५ । २६ । २७ । २८ । २९ । ३० । ३१ । सत्तास्थानानि सप्त ९३ । ९२ । ९१ । ९० । ८८ । ८४ । ८२ ।

एकोनत्रिंशतो बंध उदयोऽस्त्येकविंशते ।
त्र्यधकाग्र नवती सत्त्वौ बद्धतीर्थकरे नरि ॥ ६२६ ॥

विग्रहगतिगते बंध २९ । उदये २१ । सत्त्वे ९३ । ९१ ।

पूर्वौ बंधोदया सत्त्वे नवतिद्वयुत्तरा च सा ।
चातुर्गतिकजीवानां विग्रहर्त्तिन्यतिक्रमे ॥ ६२७ ॥

बंधे २९ । उदय २१ । सत्त्वे ९२ । ९० ।

चतुरग्रयुताऽशीतिं सत्त्वे [illegible] च ता ।
नरतिर्यक्षु तिर्यक्षु ह्यशीति[illegible]ग्रहे ॥ ६२८ ॥

नरतिर्यक्षु बंधे २९ । उदये २१ । सत्त्वे ८४ । ८८ ।
तिर्यक्षु बंध २९ । उदये २१ । सत्त्वे ८२ ।
चतुर्विंशतिरेकाक्षे पाके बंध पुरातन ।
सप्तादिमानि सत्तायां तृतीयप्रथमे विना ॥ ६२९ ॥
अपूर्णैकाक्षे बंध २९ । उदये २४ । सत्त्वे ९२ । ९० । ८८
८४ । ८२ ।
पंचाग्रा विंशति पाके बंध पूर्वे पुरातना ।
आद्यानि सप्त सत्तायां चतुर्गतिगतेऽङ्गिनि ॥ ६३० ॥
पर भवति तिर्यक्षु म्लेकाग्रे नवती विना ।
प्रमार्यते न तिर्यच सत्त्वे तीर्थकृता मत ॥ ६३१ ॥
बंधे २९ । उदये २५ । सत्त्वे ९३ । ९२ । ९१ । ९० ।
८८ । ८४ । ८२ ।
एकोनत्रिंशतो बंध सदाद्य स्थानसप्तकम् ।
त्रिंशत्पाके तथा त्रिंशदेकाद्वित्रिचतुर्च्युता ॥ ६३२ ॥
बंधे २९ । यथासमवमुदय ३०।२९।२८।२७।२६ । सत्त्वे
९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२ ।
अस्त्येकत्रिंशत पाक बंध पूर्वनिवदित ।
तृतीयप्रथमापोढं सदाद्यं स्थानसप्तकम् ॥ ६३३ ॥
बंधे २९ । उदये ३१ । सत्त्व ९२।९०।८८।८४।८२ ।
इत्येकोनत्रिंशतो बंधा समाप्त ।
एकानत्रिंशता बंधे पाकस्थानादि यन्मतम् ।
तत्त्रिंशतोऽपि नि शेष बंधस्थाने निबुद्ध्यताम् ॥ ६३४ ॥
विशेष त्रिंशतो बंध स्यात्पाकः पंचविंशते ।
सप्तादिमानि सत्तायां स्थानानीति विदुर्बुधा ॥ ६३५ ॥

श्रेण्यग्रे नवती सत्त्वे देवनारकयोर्मते ।
द्व्यशीतिरथ तिर्यक्षु पूर्वौ बंधोदयौ स्मृतौ ॥ ६३६ ॥
चातुर्गतिकजीवानां नवतिर्द्व्यधिकरा च सा ।
अशीतिश्चतुरष्टाग्रा सत्त्वे तिर्यक्षु नृष्वपि ॥ ६३७ ॥

सामान्येन त्रिंशद्बंधे ३० । उदये २० । सत्त्वे ९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२ । एषां सप्तस्थानानां विभागः देवनारकयो ९३।९१ । तिर्यक्षु ९२ । चातुर्गतिकजीवेषु ९२।९० । नरतिर्यक्षु ८८।८४ ।

पाके षड्विंशतिः सत्त्वेऽष्टाशीतिस्तिर्यक्षु सद्विका ।
नवत्यादित्रयं तिर्यङ्नृषु द्वानवतिः परा ॥ ६३८ ॥

त्रिंशद्बंधे ३० । तिर्यक्षूदये २६ । सत्त्वे ८२ । तिर्यक्षु बंधे ३० । उदये २६ । सत्त्वे ९२।९०।८८।८४ ।

सत्येकपंचसप्ताष्टनवाग्रा विंशतिः क्रमात् ।
उदयाश्रिंशतो बंधे सदार्थं स्थानसप्तकम् ॥ ६३९ ॥

बंधे ३० । उदये २१।२५।२७।२८।२९ । सत्त्वे ९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२ ।

त्रिंशस्सैका च सा पाके विंशतिः षट्चतुर्युता ।
मध्यस्थानानि तान्यत्र श्रेण्यग्रे नवती विना ॥ ६४० ॥

बंधे ३० । उदये ३१।३०।२६।२४ । सत्त्वे पंच ९२।९०।८८।८४।८२ ।

त्रिंशती बंधा समाप्ता ।

एकाग्रत्रिंशता बंधे त्रिंशत्पाकेऽस्ति नामनि ।
सप्तमाष्टमयोः सत्त्वे त्र्युत्तरा नवतिर्मता ॥ ६४१ ॥

बंधे ३१ । उदये ३० । सत्त्वे ९३ ।
माषितो मग्रतथैकमुदयस्त्रिंशत स्फुटम् ।
सथायां क्षमके प्राक्षिरायं स्थानचतुष्टयम् ॥ ६४२ ॥
क्षपकेष्वष्ट सघायां विश्रुञ्योपरिमद्वयम् ।
अग्रस्थानानि चत्वारि चैत्वारि प्रथमानि च ॥ ६४३ ॥
उपशमकेषु बंधे १ । उदय ३० । सत्त्वे ९३ । ९२ । ९१ । ९० । क्षपकेषु सत्त्वे ९३ । ९२ । ९१ । ९० । ८० । ७९ । ७८ । ७७ ।
त्रिंशत्संका च सा पाके नष्टबंधे नवाष्ट च ।
चत्वार्याद्यानि सत्तायां पढ्माणि यथागमम् ॥ ६४४ ॥
नष्टबंधे पाकाः ३१ । ३० । ९ । ८ सत्त्वे ९३ । ९२ । ९१ । ९० । ८० । ७९ । ७८ । ७७ । १० । ९ ।
अस्य विशेषो व्याख्यायते—
क्षपन्स्ये सप्तमऽपूर्वेऽनिवृत्तिर्दशमो यशः ।
एकं बध्नंति चत्वारः परं संति न बंधकाः ॥ ६४५ ॥
यशोबंधकास्त्रयः १ । १ । १ । अबंधकाश्चत्वारः ० । ० । ० । ० ।
पाके त्रिंशदपूर्वादिर्पचके योगिनि पुनः ।
त्रिंशत्संका च सा पाके गतयोग नवाष्ट च ॥ ६४६ ॥
अपूर्वादिषु पाके ३० । ३० । ३० । ३० । ३० । योगिनि ३० । ३१ । निर्योगे ९ । ८ ।
शमकेषु चतुर्ष्विष्टमाद्यं स्थानचतुष्टयम् ।
षोडशप्रकृतिध्वंसमकुर्वत्स्यनिवृत्तिके ॥ ६४७ ॥

---

१ 'क' 'ख' पुस्तकयोर्नोपलभ्योऽयम पाठः इति स्वकल्पित एव ।

मथात्र क्षपिते तस्मिन्नशीत्यादिचतुष्टयम् ।
तस्थ्वस्मादित्रये सत्त्वं निर्योगोपांतिमे क्षये ॥ ६४८ ॥
प्रोक्ता दश नव प्राङ्निपांतिमे क्षये ।
क्षमकचतुष्कापूर्वानिवृत्त्यायनवमेषु ॥ ६४९ ॥
९२ । ९२ । ९१ । ९० ।

अनिवृत्तिविशेषनवांशाष्टकसूक्ष्मक्षीणसयोगनिर्योगोपांतिमक्ष णपु सत्त्वं ८० । ७९ । ७८ । ७७ । निर्योगान्त्यक्षणे १० । ९ ।

एवं नामप्रकृत्या समाप्ता ।

स्थानानां त्रिविकल्पानां कर्तव्या विनियोजना ।
अत्र जीवगुणस्थाने क्रमतः सर्वकर्मणाम् ॥ ६५० ॥
बन्धनादयमस्त्वेषु ज्ञानावृत्त्यंतरायमयोः ।
पञ्च जीवसमासेषु निर्विधे पाकसत्त्वयोः ॥ ६५१ ॥

जीवसमासेषु त्रयोदशसु बंधे ५ । उदये ५ । सत्त्वे ५ । चतुर्दशे संज्ञिनि पर्याप्ते मिथ्यादृष्ट्यादिसूक्ष्मान्ते बंधत्रये, बंधे ५ । उदये ५ । सत्त्वे ५ । निर्बन्धोपरतबंधयोरुपशान्त-क्षीणयाः पाक सत्त्वे च ५ । ५ ।

त्रयोदशसु दृग्गाव नव बंधनसत्त्वयोः ।
चतस्रः पञ्च वा पाके पूर्वे संज्ञिनि भाषिताः ॥ ६५२ ॥
गुणस्थानोदिता भंगा जीवस्थाने चतुर्दशे ।
यथापूर्वागमक्रमापि भापित्वा वच्मि मोहनम् ॥ ६५३ ॥

त्रयोदशसु, बं ९,९ । उ ४,५ । स ९,९ । संज्ञिनि पूर्ण मिथ्यादृष्टिसासनयोः, ९,९ । ४,५ । ९,९ । मिश्राय

२ छन्दोभंग ।

पूर्वकरणाद्धाप्रथमसप्तमभागं यावत्, ६,६ । ४,५ । ९,९ ।
शेषापूर्वानिवृत्तिसूक्ष्मोपशमकेषु क्षपकेष्वपूर्वशेषसप्तमभागेषु
षट्स्वनिवृत्तेरसंख्यातभाग यावत्, ४,४ । ४,५ । ९,९ ।
ततः परमनिवृत्ते शेषसंख्यातभागे सूक्ष्मक्षपके च ४,४ ।
४,५ । ६,६ । शान्ते, ०,० । ४,५ । ९,९ । क्षीणद्विचर-
मक्षणे, ०,० । ४,५ । ६,६ । क्षीणचरमक्षणे, ० । ४ । ४ ।
एवं सर्वे पिंडिताः १२ ।

शेषस्य द्वाषष्टिस्त्रिगुणं शतमायुषो विकल्पानाम् ।
चत्वारिंशद्द्वाग्रे सप्ताग्राऽथापि जीवेषु ॥ ६५४ ॥

जीवसमासेषु भंगाः ६२ । १०३ । ४७ ।

प्रत्येकं चत्वारो भंगाः सत्स्वादिमाश्चतुर्दशसु ।
षट् केवलियुगे द्वाषष्टिर्जीवत वेद्ये ॥ ६५५ ॥

चतुर्दशसु प्रत्येकमादिमाश्चत्वारः

बं	१	१		
उ	१		१	
स	१	१	१	१

इति, योगिनि द्वावाद्यौ बं १ । बं १ । उ १ । उ ० । स
१० । स १० । अयोगेऽपि द्वौ बंधेन विनाद्यावुपान्तिम समये
१,० । १०,१० । द्वावयोगस्यान्त्य समये ०,१ । ०,१ ।
इत्थं सर्वे ६२ ।

देवायुर्नरकायुर्भंगौ संज्ञ्यसंज्ञिनौ पूर्णौ ।
द्वादश नैकाद्याद्या जीवसमासाः परे ज्ञातु ॥ ६५६ ॥
पंचैकादशदशका प्रत्येकमसंज्ञिनि नव पर्याप्ते ।
संज्ञिनि दशकाऽपूर्णे विंशतिरष्टाधिकाऽपूर्णे ॥ ६५७ ॥

केवलिभिर्गीन युतं त्रिपुरमायुषो विकल्पानाम् ।
विज्ञातव्यं सन्निर्जीवसमासपु सर्वेपु ॥ १०१ । ६५८ ॥

आसामर्थ—यस्मादेकादश जीवसमासाः श्वभ्रदेवायुषी न बध्नंति, ततस्तेषु तिर्यमायुर्बंधभंगम्या नबन्ध श्वभ्रायुर्बंध भंगा द्वौ, देवायुर्बंधभंगौ द्वौ, अपाकृत्य शेषा जीवसमासस्ये कादशसु पंचपंचति पंचपंचाशत्प्रवर्तति ।

तत्र पंचानां संदृष्टिः—

	१	०	१	
५	१	५	१	२
५५	५१	११	२१	२३

ततः पञ्चसंज्ञिनि पञ्चानां तत्र तिर्यग्भंगाः—

	१		१		१	०	०	
२	२	२	१	२	१	१	५	५
१	२२	२१	२१	२३	२३	२१	२४	२७

संज्ञिनः दशापूर्वे यस्मादपूर्णसंज्ञी तिर्यग्मनुष्यम श्वभ्रदेवायुषी न बध्नीतस्तस्मात्तिरश्चां मनुष्याणां चायुर्बंधभंगम्या नबन्ध श्वभ्रायुर्बंधभंगौ देवायुर्बंधभंगौ च हित्वा शेषा पंच पंचायुर्बंधभंगा ५ । ५ ।

	१	०	१	
५	२	१	२	२
२०	२२	२५	२३	२५

०	१		१	
१	१	१	१	१
५१	११	११	११	११

इत्यमपूर्णे संज्ञिनि भंगाः १० ।
पंच श्वभ्रे भंगा नव नव तिर्यक्मनुष्ययोर्भवाः ।
क्रमतो भवन् स्वायुर्बंधेऽपि च पंचपंच देवेषु ॥ ६५९ ॥
५ । ९ । ९ । ५ ।

०	१		१		१		१		१		१		०	
३	१	१	१	१	१	२	२	२	२	२	५	५	५	२
३१	११	११	११	११	११	२१	२१	२१	२२	२२	३१	३१	२४	२४

क्षमकाः २९९ क्षपकाः ५९८ ।
तयो चतुर्भिरभ्यासे क्षमकानां समुच्चय ।
पंचभिः क्षपकानां तु कथ्यते क्षीणकल्मषैः ॥ ७० ॥
गुणचतुष्क क्षमका ११९६ । गुणपंचक क्षपका २९९० ।
क्षमाष्टकाधिक वर्षपृथक्त्वे समयाष्टके ।
आपते क्षमकश्रेणिप्रपन्नाई तपस्विनां ॥ ७१ ॥
एकादिषोडशान्तास्ता प्रविशन्ति क्षणे क्षणे ।
सामर' क्षमकश्रेण्यौ मोहनीयसमाप्तता: ॥ ७२ ॥
उपर्युपरि निक्षिप्य षोडशादीन् क्षिपेत्सुधीः ।
एकैकमष्टकमादाय चतुर्विंशादितोऽग्रत' ॥ ७३ ॥
एकद्वित्रिचतु:पञ्चषट्कानि त्रिंशदादित' ।
गृहीत्वा क्रमतो विज्ञानप्रेतेभ्यो विनिक्षिपेत् ॥ ७४ ॥
कृत्वा चतुर्दशैकत्र द्वौ द्वावष्टावतो पुनः ।
गृहीत्वा स्थापयेत्तस्मिन्नेकैकं यत्र षोडश ॥ ७५ ॥
सर्वेषामग्रिमे शेषं निदध्यात्तद्क्रमभ्रत' ।
लभ्या क्षपाष्टक वृद्धि पञ्चभिः सप्तदशादितं ॥ ७६ ॥

---

१ अस्मत्प्रतेर्न मूलपाठोऽयं ।

१७ ६ ६ ६ ६ ६ ६ ६ । आदिः १७ । वृद्धिः ६ । पदं ८ ।
१७ ६ ६ ६ ६ ६ ६ ।
१७ ६ ६ ६ ६ ६ ।
१७ ६ ६ ६ ६ ।
१७ ६ ६ ६ ।
१७ ६ ६ ।
१७ ६ ।
१७ ।

	१	०	२		१		०			१	१	०
	१	१	१	१	१	१	१	१	०	००	०	०
[illegible]	३१	३१	११	१२	११	११	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	२[illegible]	[illegible]

पूर्वे संज्ञिनि पञ्चविर्यक्मनुष्यद्वायुर्बन्धभंगा भवन्त्यते ५।९। ९।५ । पिंडिता' २८ । एक केवलिनि, ०।२।२। इत्थं सर्वे १०३ ।

गोत्रभगाः कथ्यंते—

उच्च बंधे नीचं पाके सत्त्वं द्वयं द्वयोर्नीचम् ।
उभय सत्त्व सर्वे नीच भंगास्त्रया ज्ञेया ॥ ६६० ॥

१		
१	१	

चत्वारिंशद्विवेकौ जीवसमासेषु त्रयोदशसु ।
संज्ञिनि पट् पर्याप्ते प्रथमौ द्वौ केवलिद्वन्द्व ॥ ६६१ ॥

प्रत्येकं त्रयस्त्रयस्त्रयोदशस्त्रिति ३९ । संज्ञिनि पर्याप्त सप्तानां

भंगानां पट् प्रथमाः—

१	१	०		०	
१		१			१
१	१	१०१		१	

केवलिनोरतिमौ द्वौ,—१,१ । १०,१ । एव ३९ । ६ । २ । पिंडिताः ४७ ।

गोत्र भगा सर्वे चत्वारिंशत्सप्तति संख्याप्रा ।
वक्ष्याम्यधुना माह भंगविकल्पान् समासेन ॥ ६६२ ॥
सूक्ष्मस्यापूर्णानां सप्तानामष्टमन्निनामित्यम् ।
द्वाविंशतिरथ बंध पाक सत्त्व त्रितयमायम् ॥ ६६३ ॥

---

१ मत एका यस्याः ।
१२ पं सं.

अष्टानां, बंध २२ । पाके १०।९।८ । सत्त्व २८।२७।२६ ।
संज्ञिनमक हित्वा पचानामादिमानि पूर्णानाम् ।
द्व चत्वारि त्रीणि क्रमशः स्युर्बंधपाकसत्त्वेषु ॥ ६६४ ॥
पंचानां पूर्णानां, बंध २२ । २१ । उदये १० । ९ । ८ । ७ । सत्त्वे २८ । २७ । २६ ।
संज्ञिनि पूर्ण बंध दश पाक नव मतानि सचायाम् ।
पंचदश स्थानानि प्रमपितमाहारिभिर्मोह ॥ ६६५ ॥
संज्ञिनि पूर्णे सर्वाणि बंधे २२।२१।१७।१३।९।५।४।३।२।१ । पाक १०।९।८।७।६।५।४।२।१ । सत्त्वानां २८।२७।२६।२४।२३।२२।२१।१३।१२।११।५।४।३।२।१ ।
इतो नामकर्म कथ्यते—
बंधे पाके सत्त्व पंच द्व पंच पंच चत्वारि ।
पच त्रितय पंच क्रमत पंचाष पट् पंच च ॥ ६६६ ॥
प० पद पंचाष्टाष्टानकादश नामकर्मणः संवि ।
स्थानानि स्थानसर्जीवसमासेषु योग्यानि ॥ ६६७ ॥

१५	५६	८
२७	११	
५५५५५		११

समापर्याप्तका सूक्ष्मो बादरो विकलत्रयम् ।
असंज्ञी क्रमत संज्ञी स्वामिनः स्युश्चतुर्दश ॥ ६६८ ॥
क्रमादमी स्वामिसंख्या ७।१।१।३।१।१ ।
मिश्रमिरपूर्णकानां त्रिपंचषट्नवदशाधिका बंधे ।
स्थानानि पंच दर्श समानामिह निगद्यन्ते ॥ ६६९ ॥
२३।२५।२६।२९।३० ।

एकविंशतिपाकोऽस्ति सूक्ष्मापर्याप्तकेंगिनि ।
चतुर्विंशतिपाकोऽस्ति स्थूलापर्याप्तके पुनः ॥ ६७० ॥
२१ । २४ ।
पाकेऽन्येषामपूर्णानां पञ्चानां विंशती स्मृते ।
एकपट्सहिते प्राग्वित्तः सत्त्वं निगद्यते ॥ ६७१ ॥
२१ । २६ ।
द्व्युत्तरा नवतिः सा च रहिता द्विपट्टष्टभिः ।
नवतिः क्रमवस्तेषां सत्त्वस्थानानि पंच वै ॥ ६७२ ॥
९२।९०।८८।८४।८२ ।

सप्तत्यपूर्णेत्थिति मतम् ।

सूक्ष्म स्थानानि पूर्वाणि पर्याप्ते बंधसत्त्वयो ।
पाकेऽस्त्येकचतुःपंचपडग्रा विंशतिः पुन ॥ ६७३ ॥
सूक्ष्म पूर्णे बंधाः २३ । २५ । २६ । २९ । ३० । उदया २१।२४।२५।२६ । सत्त्वानि ९२।९०।८८।८४।८२ ।
पूर्णो स्थानानि पूर्वाणि बादरे बंधसत्त्वयोः ।
सप्तविंशतिपर्यन्ताः पाकाः सत्येकविंशते ॥ ६७४ ॥
पूर्णे बंधा २३।२५।२६।२९।३० । उदयाः २१।२४।२५।२६।२७ । सति ९२।९०।८८।८४।८२ ।
विकलत्रितये बंधसत्त्वस्थानानि पूर्णके ।
प्रत्येकं संति पूर्वाणि पंचसंस्थानि निश्चितम् ॥ ६७५ ॥
एकत्रिषट्चतुर्न्यूना द्वात्रिंशद्विंशतिः पुनः ।
पडेकाग्रास्क्रमात्सद्भिः पाकस्थानगतं स्मृतम् ॥ ६७६ ॥
बंध २३।२५।२६।२९।३० । उदये २१।२६।२८।२९। ३०।३१ । सत्त्व ९२।९०।८८।८४।८२ ।

त्रिंशदता भता बधाद्यपाविंशतिपूर्वका ।
विकलाधगता सम्यपाका पूर्णे त्वसंज्ञिनि ॥ ६७७ ॥
बधा २३।२५।२६।२८।२९।३० । उदयाः २१।२६।२८।२९।३०।३१ । सत्त्वि ९२।९०।८८।८४।८२।
बंध सर्वाणि पाकस्य यथास्य सति संज्ञिनि ।
नवाष्टकं परित्यज्य चतुरग्रां च विंशतिम् ॥ ६७८ ॥
सति स्थानानि सर्वाणि परिमुच्याग्रिम द्वयम् ।
आद्यान्यकादशान्यानि क्रमणात्र विसंज्ञयम् ॥ ६७९ ॥
बंधा २३।२५।२६।२८।२९।३०।३१।१ । उदया २१।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ । सति ९३।९२।९१।९०।८८।८४।८२।८०।७९।७८।७७ ।
उदय क्रमतस्त्रिंशदेकत्रिंशमनाष्ट च ।
षडग्रिमाणि सत्तायां मंति क्वचिन्नार्हय ॥ ६८० ॥
उदय ३०।३१।९।८ । सत्तायां ८०।७९।७८।७७।१०।९ ।

इति जीवसमासप्ररूपणा समाप्ता ।

बधनाद्यमस्त्यपू ज्ञानराधान्तरायथाः ।
गुणानां दशक पत्र द्विवय पाकसत्त्वयाः ॥ ६८१ ॥
गुणस्थानदशक,—५,५ । ५,५ । ५,५ । ज्ञान्तर्धाथिसा—० ० । ५ ५ । ५,५ ।
द्रगाप नवकं षट् चतुष्टयमिति त्रयम् ।
बध मत्र द्वयं पाक चतुष्कं पंचकं च वै ॥ ६८२ ॥
आद्यद्वितीयया मति बध सत्त्व नव स्फुटम् ।
चतस्र पंच वा मंति सराशाप्युदय पुनः ॥ ६८३ ॥
मिथ्यादृष्टिसासादनयोः—बं ९,९ । उ ४,५ । स ९,९ ।

षड्बंधकेषु सत्तायां संति प्रकृतयो नव ।
मिथ्यात्वादिमापूर्वसप्तमागावसानिका ॥ ६८४ ॥
मिथ्यात्वेऽप्यपूर्वकरणद्वयप्रथमसप्तमभाग यावत्,—६,६ । ४,५ । ९,९ ।
चतुर्बंधो मतो द्वेधा शमकेतरभेदतः ।
शमके नव सत्तायां क्षपके षट् प्रकीर्तिताः ॥ ६८५ ॥
अष्टमे नवमे सूक्ष्मोपशमके नव भाषिताः ।
क्षपके नवमे सूक्ष्मे सत्तायां षट् निरूपिताः ॥ ६८६ ॥
शमापूर्वानिवृत्तिसूक्ष्मशमकेषु,—४,४ । ४,५ । ९,९ ।
अनिवृत्तिसूक्ष्मक्षपकेषु—४,४ । ४,५ । ६,६ ।
निवृत्तबंधने[1] शान्ते सत्तायां नव भाषिता ।
षडादिमे क्षणे ज्ञेयाश्चतस्रश्चरमे क्षणे ॥ ६८७ ॥
शान्ते—०,०।४,५।९,९ । क्षीणे—०,० । ४,५ । ६,६ ।
क्षीणान्त्यक्षणे—०।४।४ । इति सर्वे दर्शनावरणीयस्य १३ ।
द्वाचत्वारिंशत वेद्ये त्रयोदशयुतं शतम् ।
आयुष्याद्युज्झिता भंगान् गोत्रे पंचाग्रविंशतिम् ॥ ६८८ ॥
४२ । ११३ । २५ ।
चत्वारः प्रथमाः षट्के द्वावाद्यौ सप्तके परे ।
अस्या वेद्यस्य चत्वारो भंगा योगविवर्जिते[2] ॥ ६८९ ॥
तत्र मिथ्यादृष्टीनां प्रमत्तान्तानां षण्णां प्रत्येकं प्रथमाश्चत्वारः वेद्यस्य भंगा —

१	१	०	
१	०	१	
१	१	१	१

१ गतबंधे । २ चतुर्दशमे गुणे वेद्यस्य भंगाः चत्वारः ।

इत्थं षट् मिलिता: २४ । परत्र सप्तके प्रथमौ द्वौ द्वौ—१, १ । १, ० । १०, १० । इत्थं १४ । योगचर्चितव्यन्त्यासप्रस्तारः—

[illegible]

इत्थं सर्वे ४२ ।

अष्टाविंशतिरार्थ षड्विंशति सम्यग्दर्शने ।
मिश्रे चात्र सदष्टौ विंशति: षष्ठतः परं ॥ ६९० ॥
प्रमत्तप्रमत्तयोर्द्वौ द्वौ चतुर्ष्वेकैककेषु ।
एवं त्रयोदशालीदं मेमानामायुषो मतम् ॥ ६९१ ॥

मिथ्यादृष्ट्यादिषु भंगाः २८।२६।१६।२०।६।३।३।२।२।२।२।१।१।१। मिलिता: ११२ ।

भंगाः पंच नव प्रोक्ता नव पंच यथाक्रमम् ।
श्वभ्रतिर्यङ्नृदेवानामष्टाविंशतिरैक्यतः ॥ ६९२ ॥

५।९।९।५। मिलिता: २८ ।

उदितं विद्यमानं च यस्मिन्नायुर्न बध्यते ।
बध्यमानोदिते ज्ञेये विद्यमाने यदा भवति ॥ ६९३ ॥
तत्र बद्धोदिते बद्धे विद्यमान निजोदिते ।
त्रयो भंगा क्रमाद्बोध्या इत्थं गतिचतुष्टये ॥ ६९४ ॥

एषां संदृष्टिर्नारकेषु— [illegible]

---

१ यस्मिन् काले जीव आयुर्न बध्नाति तस्मिन्काले देवेषि जीवे आयुः बध्नाति इति निभायस्य उदयो भवति इत्थं च एवं प्रथमभंगोऽस्य । जीव आयुर्बध्नाति इति बंध उदयो भवति द तस्ये भवत., एक पूर्वं इत्थं द्वितीय यत अधुना बद्ध, एवं द्वितीयभंगोऽस्य ।

तिर्यक्षु द्रयम्—

	१		२		३		४	
२	२	२	२	२	२	२	२	२
२२	२१	२१	२२	२२	२३	२३	२४	२४

देवपु—

	२		३	
४	४	४	४	४
४४	४२	४२	४३	४३

मनुष्येषु—

	१		२		३		४	
३	३	३	३	३	३	३	३	३
३३	३१	३१	३२	३२	३३	३३	३४	३४

मिथ्यादृष्टौ सर्वे २८। सासनः श्वभ्रं न गच्छतीति श्वभ्रायुर्बंधे तिर्यगायुरुदये द्वया सत्त्वे १। श्वभ्रायुर्बंधे मनुष्यायुरुदये द्वया सत्त्वे १। इति द्वौ भंगौ त्यक्त्वा सासने शेषा २६।
एकमप्यायुर्न बध्नाति यतो मिश्रस्ततस्तस्योपरतभंगाः १६।
यतो बध्नाति सद्दृष्टिर्नरतिर्यग्गतिंगतः।
देवायुरेव नान्यानि श्वभ्रदेवगतिं गतः॥ ६९५॥
मर्त्यायुरेव नान्यानि भंगानामष्टकं ततः।
विहाय विंशतिः प्रोक्ता भंगास्तस्य मनीषिभिः॥ ६९६॥

तिर्यगायुर्बंधे श्वभ्रायुरुदये द्वया' सत्त्व १। श्वभ्रायुर्बंधे तिर्यगायुरुदये द्वयो' सत्त्व २। तिर्यगायुर्बंधे तिर्यगायुरुदय सत्त्व ३। नरायुर्बंधे तिर्यगायुरुदये द्वया' सत्त्व ४। श्वभ्रायुर्बंधे नरायुरुदय द्वया सत्त्व ५। तिर्यगायुर्बंधे नरायुरुदय द्वयो सत्त्व ६। नरायुर्बंधे नरायुरुदय द्वयोः सत्त्व ७। तिर्यगायुर्बंधे देवायुरुदये द्वयोः सत्त्व ८।

२	१	२	३	१	२	३	२
१	२	२	२	३	३	३	४
१२	२१	२२	२३	३१	३२	३३	४२

१ तस्य मिश्रस्य बंधे विनोपरतयोद्वस भंगा बंधशून्यानाम्।

इत्थमसंयमस्याष्टौ त्यक्त्वा शेषाः २० ।

तिर्यगायुरुदयसत्त्वयाः १ । देवायुर्बन्धे तिर्यगायुरुदये द्वयाः सत्त्वे २ । तिर्यगायुरुदये तिर्यगायुर्देवायुषोः सत्त्वे ३ । नरायुरुदयसत्त्वयाः ४ । देवायुर्बन्धे नरायुरुदये द्वयाः सत्त्वे ५ । नरायुरुदये नरदेवायुषो सत्त्वे ६ । इत्थं देशसंयतस्य सर्वे ६ ।

नरायुरुदयसत्त्वयोः २ । देवायुर्बन्धे नरायुरुदये द्वयोः सत्त्वे २ । नरायुरुदये नरदेवायुषोः सत्त्वे ३ । इत्थं प्रमत्ते सर्वे ३ ।

त एवाप्रमत्तेऽपि । अपूर्वकरणादारभ्य यावदुपशान्तोंव चतुर्णां शमकानां क्षपकानां च नरायुरुदयसत्त्वयोः १ । उपशमकानाश्रित्य नरायुरुदये नरदेवायुषोः सत्त्वे २ । इत्थं द्वाभ्यां द्वाभ्यां भङ्गाभ्यां चतुर्ष्वष्टौ ८ । क्षीणसयोगायोगेषु नरायुरुदयसत्त्वयोः २ । इत्थं त्रिषु त्रयः ३ । सर्वेऽप्यायुषि भंगाः ११३ ।

प्रथमे पंच चत्वारो द्वितीये त्रितये द्वयम् ।
एकैकोऽष्टसु गोत्रे द्वावंतेऽस्त्यौ पंचविंशतिः ॥ ६९७ ॥

गुणेषु गोत्रभंगाः ५।४।२।२।२।१।१।१।१।१।१।१।२ ।

उच्चाच्चमुच्चनीचं नीचाच्च नीचनीचमिति द्वयम् ।
बंध पाके सत्त्व इदं सर्वे क्रमान्नीचम् ॥ ६९८ ॥

ब १	१			
उ १		१		
स १	१		१	

प्रथमे प्रथमाः पंच चत्वारः सासने मताः ।
द्वौ द्वौ मिश्रादिमौ भंगौ पंचस्वेकैक आदिमः ॥ ६९९ ॥

मिथ्यादृष्ट्यादिषु सूक्ष्मांतेषु भंगाः ५।४।२।२।२।१।१।१।
२।१ ।

उभे पाक सत्त्वे त्रितय शान्तादिकेषु विज्ञेयम् ।
निर्बन्धकेष्वयोग पाके सत्त्वं च पुनरुभयम् ॥ ७०० ॥

शान्तक्षीणसयोगेषु चतुर्षु चत्वारः १|१|१|१ अयोग
स्यांत्यक्षणे एकः १, १ । एवं गात्रे सर्वे भंगाः २५ ।
मोहनीयस्य बंधाः कथ्यन्ते—

द्वाविंशतिः समिथ्यात्वे सासनेऽस्त्येकविंशतिः ।
द्वयोः सप्तदशैकस्य त्रयोदश नवत्रिषु ॥ ७०१ ॥
एकद्वित्रिचतुःपंचहीनाः पंचनिवृत्तिके ।
क्रमतो मोहनीयस्य बंधस्थानानि संति वै ॥ ७०२ ॥
२२।२१।१७।१७।१३।९।९।९ । अनिवृत्तौ ५।४।३।२।१ ।
भंगाः कथ्यन्ते—

षडाद्ये संति चत्वार एकविंशतिबंधके ।
परे चतुष्टये द्वौ द्वावेकैकोऽन्येषु पंचसु ॥ ७०३ ॥
६।४।२।२।२।२ । शेषेष्वेकः १ ।
सत्येकद्विचतुः पंच षट् सप्ताष्ट नव क्रमात् ।
दश च मोहनीयस्य कर्मणोऽस्य नवोदयाः ॥ ७०४ ॥
१०।९।८।७।६।५।४।२।१ ।

१ अयोगस्योपान्त्यक्षणे ।

मिथ्यात्वं संति चत्वारः कोपाद्या षट् एकक ।
हास्यादियुग्मयोरेक भीजुगुप्सा दयोदया' ॥ ७०५ ॥
मिथ्यात्वघटितः प्राप्त नास्ति सयोजनोदयः ।
यावदावलिका यस्मात्तस्मादन्या नवोदय' ॥ ७०६ ॥
इति मिथ्यादृष्टौ ध्रुवुदयौ १० । ९ ।
मिथ्यात्व सासन मिश्रद्वये चाद्या' क्रुधादय' ।
द्वितीया' पचम इत्यास्त्रिष्वन्येषु तृतीयका' ॥ ७०७ ॥
सासनादिषु ९।८।८।७६।६।६ ।
सम्यक्त्वमिथ्यात्वपाकेन मिश्रके मोहनोदयः ।
सम्यक्त्वस्यादयोऽन्योऽस्ति क्षयोपशमदर्शने ॥ ७०८ ॥
सम्यक्त्वमिथ्यात्वयोग मिश्र ९ ।
क्षामिकक्षायिक न स्त' सम्यक्त्वे तु यदा तदा ।
चतुर्थे पंचमे षष्ठ सप्तमेऽप्युदयः पर' ॥ ७०९ ॥

सम्यक्त्वादय यतश्चतुष्टयेऽप्याऽप्युदयो द्वितीयस्तस्यो ध्रु
ध्रुवुदया, तत्र ९,८।८,७।७,६।७,६ ।
सम्यक्त्वस्यान्यामाव पण्णामवोदय यतः ।
एक एव सदाऽपूर्वे तत पट्ठादया मत ॥ ७१० ॥
भिया जुगुप्सया ह्याभ्यां सर्वे हीना' क्रमायत ।
तताऽन्यऽप्युदयास्तेपामेकैकस्यापरि त्रय' ॥ ८११ ॥

तत्र मिथ्यादृष्टा—८,९,९,१० । ७,८,८,९ । सासन—७,८,८,९ । मिश्र—७।८,८।९ ।

असंयत—

[illegible]	[illegible]
७	१
८	७
९	

देश—

[illegible]	[illegible]
१	५
७	११
	७

एकहीन पद वृद्ध्या ताडित द्विभिर्भाजित ।
आदियुक्तं परास्यस्तमीप्सित गणितं मतं ॥ ७७ ॥
३०४ पदं । ८ वृद्धि । १२ आदि २४ आगत त्रैराशिकेन ६०८ क्षपका ।
लभ्यते क्षपकश्रेणौ क्षपकानां प्रवेशने ।
अष्टक्षणाधिक याग्य मासपट्क क्षणाष्टक ॥ ७८ ॥
द्वात्रिंशत्समयेऽष्टाग्रा चत्वारिंशच्चतस्तत ।
षष्टिर्द्वासप्तस्तिस्तस्मादशीतिश्चतुरुत्तरा ॥ ७९ ॥
तत षण्णवतिर्द्वेधा शतमष्टोत्तरं तत ।
विशन्ति क्षपकश्रेणिं मोहक्षपणकांक्षिण ॥ ८० ॥
संस्थाप्य क्रमत समानुपर्युपरि पूर्ववत् ।
करोति पूर्वयुग्मेण क्षपकानयनं कृती ॥ ८१ ॥
द्वितीयादिक्षणस्यस्य क्रमेणक्रमकोविद ।
आदायनिक्षिपेषस्य पुर षोडशषोडश ॥ ८२ ॥
तृतीयादिक्षणस्येभ्या द्वादशद्वादशाग्रत ।
एकद्वित्रिचतु पञ्चवारानादाय निक्षिपेत् ॥ ८३ ॥

---

१   १ ८
१ ८   २ क पुस्तके नास्त्ययम् श्लोक
• ९९
८४
७२
६
४८
१२

प्रमत्ते—५,६,६,७।४,५,५,६। अप्रमत्ते—५,६,६,७।४,५,५,६।
सम्यक्त्वं विद्यते पूर्वे यतो जातु न वेदकम् ।
मुनिभिर्गदितं तत्र पाकस्थानत्रयं ततः । ४।५,५।६ ।।७१२।।
प्रथमे दश सप्ताद्या सासने भिश्रके नव ।
चतुराद्या नव निर्वृत्ते पञ्चाद्या पंचमेऽष्ट वै ।। ७१३ ।।
चतुराद्या त्रयो' सप्त चतुराद्या' पञ्चाष्टमे ।
द्वावेको नवमे सूक्ष्मे सदैकस्योदयो मतः ।। ७१४ ।।
कोपाद्यन्यतमो वेदो द्वाविदयं प्रथमे क्षणे ।
मतवेदस्य तस्यैकः कोपाद्यन्यतमः परे ।। ७१५ ।।

तत्र चतुर्णां कषायाणामन्यतमो, वेदश्चेति द्वानुदयस्थानं सवेदऽनिवृत्तौ प्रथमे क्षणे, परेषु चतुर्षु भागेषु यथासमयमवेद-कषायाणामेकतम १ । इत्यनिवृत्तौ २, १ । सूक्ष्मे १ ।

सत्तोदया दशाद्या, यांति चतुर्विंशतिं स्फुटं भेदात् ।
कोपादिवेदयुग्मैः क्रमाच्चतुस्त्रिद्विभिर्यान्ति ।। ७१६ ।।

इति दशाद्युदया सप्त १०।९।८।७।६।५।४। एते कषाया-दिभिर्गुणिता प्रत्येक चतुर्विंशतिभेदास्तेषां सख्यामाह—
दुर्दृशावष्ट चत्वारि द्वयोरष्ट चतुष्टये ।
अपूर्वे संति चत्वारि पाकस्थानानि मोहने ।। ७१७ ।।
८।४।४।८।८।८।८ अपूर्वे ४ ।
अपूर्वान्ता अमी पाकाश्चतुर्विंशतिताडिता ।
योगोपयोगलेश्याभिर्गुणनीया यथायथम् ।। ७१८ ।।
सासने भिश्रके पूर्वे पाकाः षण्णवतिर्बुधैः ।
पंचसन्येषु ते प्रोक्ता' सकला द्विगुणा पुनः ।। ७१९ ।।

गुणेषु योगा' १३।१३।१०।१३।९।११।९।९।९।९।९।७।० । गुणेषु पाकभेदा पूर्वोदिता मिथ्यादृष्टौ ९६ । ९६ । सासनादिषु ९६।९६।१९२।१९२।१९२।१९२।९६ । 'अनिवृत्तौ १२।४ । सूक्ष्मे १ । इति द्वयो' १७ ।

मिश्रा वैक्रियिको योग' न तथाहारिकौऽपिति ।
कार्मणश्च त्रया नैव मिथ्यात्वं दृष्टितो गते ॥ ७३३ ॥
त्रयादश तता योगा मिथ्यादृष्टौ दशायथा ।
सासने द्वादश प्रोक्ता द्वयोर्दश नवापरे ॥ ७३४ ॥
एकर्भकादश ज्ञेया नव योगा द्वयोस्तत' ।
पाकप्रकृतय' पाकास्तरम्यस्या यथायथम् ॥ ७३५ ॥

मिथ्यादृष्टौ योगा' १३।१० । सासनादिषु १२।१०।१० ९।११।९।९ । योगः पञ्चदशत्यादमः पाकविकल्पा' पूर्वोदिता गुणिता मिथ्यादृष्टौ ७ ४८ । ९६० पिंडिता' २२०८ । सासनादिषु ११५२।९६०।१९२०।१७२८।२११२।१७२८। ८६४ । पिंडिताः १२६७२ ।

न यत्र मामना याति मिश्रवैक्रियिके यत' ।
पंढवेदा न तस्यास्ति ततस्तत्र कदाचन ॥ ७३६ ॥
वेदकषायाः युग्मा यमेगे' षोडशमिस्तत' ।
चतुःषष्टिमता पाकास्तत्रा गुणिताः परे । ६४ ॥ ७३७ ॥
पंढा वैक्रियिक मिश्रे नरके त्रिदिवे पुमान् ।
पुमानाहारिके मिश्रे जायते नृपमपते ॥ ७३८ ॥
भेगा' पाडशभिर्गुण्या षट्कपादियुग्मकै' ।
कर्मतत्रिपमिश्राभ्यां निश्राहाद्यस्तथा ॥ ७३९ ॥

इति मिथ्यादृष्टयादिषु पाकविकल्पाः १९२ । ९६ । ९६ । १९२ । १९२ । १९२ । ९६ । सवदेऽनिवृत्तौ १२ । अवेद ४ । सूक्ष्म १ । मिलिता १७ ।

या पाकस्थानसंख्या सा पाकमदा निरूपिता ।
पंचपष्टियुत तेषां शतद्वादशक मतम् । १२६५ ॥ ७२० ॥
अष्टषष्टिः समिथ्यास्ते द्वात्रिंशद्विशतिये मता ।
सा पष्टिरष्टहीना सा चतुर्थे पंचमे क्रमात् ॥ ७२१ ॥
चत्वारिंशचतुर्युक्ताः प्रमत्तेतरयार्द्वयोः ।
अपूर्वे विंशतिर्ज्ञेयाः पाकप्रकृतय स्फुटम् ॥ ७२२ ॥
दशकायुदयानां च चतुर्विंशतिसंगुणा ।
पूर्वत्र कथिता मोहे ज्ञेयाः संख्याविशारदे ॥ ७२३ ॥

पूर्वोदितदशकायुदयानां प्रकृतया मिथ्यादृष्टयादिषु ६८ । ३२।३२।६०।५२।४४।४४ । अपूर्वे २० । अनिवृत्ता २१ । सूक्ष्म १ । एताश्चतुर्विंशतिगुणा यावदपूर्वे मिथ्यादृष्टौ ८६४। ७६८ । उभयोर्मिलिता १६३२ । सासनादिषु ७६८ । ७६०।१४४०।१२४८।१०५६।१०५६।४८० । एता मिलिता ८४४८ ।

एतदुक्तम्—
चतु पष्ठपा शतान्यष्टावष्टषष्ठयात्र सप्त च ।
मिथ्यादृष्टा शतान्येवये द्वात्रिंशानीति षोडश । १६३२।७२४॥
मिश्रसासनयोः सप्त साष्टा षष्टीन्यसंयते ।
चत्वारिंशानि विंशति शतान्याद्यचतुर्दश ॥ ७२५ ॥
७६८ । ७६८ । १४४० ।

विना पंचाशतं द्वषष्ठी तानि देशे त्रयोदश ।
षष्ठसप्तमयोर्ज्ञेयं षट्पंचाशं सहस्रकम् ॥ ७२६ ॥
१२४८ । १०५६ । १०५६ ।
अपूर्वेऽशीतिसंयुक्तं ज्ञेयं शतचतुष्टयम् ।
पंचाशीतिशतान्येके स्युर्द्वापंचाशतं विना ॥ ७२७ ॥
अपूर्वे ४८४ ।
सर्वाः षट्स्थास्या' प्रकृतयः ८४४८ ।
अनिवृत्तेर्भंगा कथ्यन्ते—
षट्संज्वलनाभ्यासे द्वादश स्युर्द्विकोदयाः ।
एकोदयास्तु चत्वारः संज्वालान्यतमादयः ॥ ७२८ ॥
एकः सूक्ष्मे मचस्वर्थ त्रये सप्तदशोदया ।
एकोनत्रिंशदैक्ये ते द्वाभ्यामभ्यसने सति ॥ ७२९ ॥

सवेदेऽनिवृत्तौ द्विकोदयाः १२ । अवेदे त्वेकोदया' ४ । सूक्ष्मलोभे एकः १ । सर्वे मिलिताः १७ । द्वाभ्यामभ्यसन द्विकोदयेषु प्रकृतय' २४ । एकोदय ४ । सूक्ष्मे १ । पिंडिता' २९ । षट्स्थास्याः प्रकृतयः ।

पाकप्रकृतिसम्पायाः षट्संघा मर्षति सं ।
पंचाशीतिशतान्याहुस्तां त्रयोविंशतिं विना । ८४७७।७३०॥
ये मर्षति गुणे यत्र पाकाः प्रकृतयश्च या ।
योगोपयोगलेश्याभिस्ते गुण्यास्ताश्च यत्नतः ॥ ७३१ ॥
त्रयोदश त्रयोर्योगा दशान्यत्र त्रयोदश ।
नवैकादश ते षट्टे नव सप्त च योगिनि ॥ ७३२ ॥

---

१ गुण्यन्ते ।

गुणेषु योगाः १३।१३।१०।१३।९।११।९।९।९।९।९।९।७।०। गुणेषु पाकभेदाः पूर्वोदिता मिथ्यादृष्टौ ९६ । ९६ । सासनादिषु ९६।९६।१९२।१९२।१९२।१९२।९६ । अनिवृत्तौ १२।४ । सूक्ष्मे १ । इति द्वयोः १७ ।

मिश्रो वैक्रियिको योगः स तथौदारिकोऽङ्गिनि ।
कार्मणश्च त्रयो नैते मिथ्यात्वे रुधितो गते ॥ ७३३ ॥
त्रयोदश ततो योगा मिथ्यादृष्टौ दशायता ।
सासने द्वादश प्रोक्ता द्वयोर्दश नवापरे ॥ ७३४ ॥
एकत्रैकादश ज्ञेया नव योगा द्वयोस्ततः ।
पाकभङ्गचय पाकास्तैरभ्यस्ता यथायथम् ॥ ७३५ ॥

मिथ्यादृष्टौ योगाः १३।१० । सासनादिषु १२।१०।१०।९।११।९।९ । योगैः पञ्चदशस्थादयः पाकविकल्पाः पूर्वोदिता गुणिता मिथ्यादृष्टौ १ ४८ । ९६० पिण्डिता २२०८ । सासनादिषु ११५२।९६०।१९२०।१७२८।२११२।१७२८।८६४ । पिण्डिताः १२६७२ ।

न यत्र सासनो याति मिश्रवैक्रियिके यतः ।
षण्ढवेदो न तस्यास्ति ततस्तत्र कदाचन ॥ ७३६ ॥
वेदकोपादियुग्मोत्थैर्भङ्गैः षोडशमिस्ततः ।
चतुःषष्टिमिता पाकामत्वारा गुणिताः परे । ६४ ॥ ७३७ ॥
यतो वैक्रियिके मिश्रे नरकं त्रिदिवे पुमान् ।
पुमानौदारिके मिश्रे जायते नृष्वसंयतः ॥ ७३८ ॥
भंगाः पाकशमिर्गुण्या वेदकापादियुग्मकैः ।
कर्मवैक्रियमिश्राभ्यां निग्रवाद्यादयस्तथा ॥ ७३९ ॥

पुनर्पुंसकवेदद्वयकषायचतुष्कहास्यादियुग्मानामन्योन्याभ्यासे भंगा' १६। एतैरष्टादया हता ।१२८ । वैक्रियिकमिश्रकार्मणयोगाभ्यां हता २५६ ।

युग्मैकवेदकोपादिभंगैरष्टभिराहताः ।
अष्टावौदारिके मिश्र चतु'षष्ठिसदाहता' ॥ ७४० ॥

युग्मैकवेदकोपादीनामन्योन्यवधे भंगा' ८ । एतेऽष्टोदय हता' ६४ । औदारिकमिश्रहता' ६४ ।

एवमसयते पूर्वे' सहोदयविकल्पा' पर ३२० ।
नवमे दशम पाका' पूर्वे सप्तदशोदिता ।
योगैर्नवभिरभ्यस्ताश्चिपंचाशं शतं मतम् ॥ ७४१ ॥

सवेदेऽनिवृत्तौ वेदा' ३ । संज्वलना' ४ । परस्परवधे द्विकोदयाः १२ । नवयोगहता १०८ । निर्वेदे शेषेषु पंचम भागेषु चतुषु संज्वालान्यतमोदया' ४ । योगनवकगुणिता' ३६ । इयेऽप्यनिवृत्तौ मिलिताः १४४ । सूक्ष्मे सूक्ष्मलोम संज्वालस्यैकस्योदय' १ । नवभिर्योगैर्गुणिता' ९ । इत्थं सर्वे पिंडिता' १५३ ।

मोहनादयभगा ये यागानाभित्य मेलिता ।
नवोत्तरशत ते द्वे सहस्राणि त्रयोदश ॥ १३२० । ७४२ ॥

साम्प्रतं पदवंधा योगानाभित्य कथ्यन्ते—

तत्र मिथ्यादृष्ट्यादिषु पूर्वोदितैर्योगैरेतै १३ । १० । सासनादिषु १२।१०।९।९।११।९।९। क्रमादेताः प्रकृतयः पूर्वोदिता मिथ्यादृष्टौ ८६४ । ७६८ । सासनादिषु ७६८ ।

७६८।१४४०।१२४८।१०५६।१०५६।४८० । गुणिता जाता मिथ्यादृष्टौ ११२३२।७६८०। सासनादिषु ९२१६।७६८०। १४४०।११२३२।११६१६।९५०४।४३२०।

पाकप्रकृतयः संति चतुर्विंशतिभंगकाः ।
चतुरशीतिसहस्राणि साशीति च शताष्टकम् ॥ ७२३ ॥

८४८८० ।

द्वात्रिंशत्षोडशाभ्यस्ता पाकप्रकृतयः स्फुटम् ।
सह द्वादशभिर्ज्ञेयं सासने शतपंचकम् ॥ ७२४ ॥

सासने चत्वारः पाका ७,८,८,९ । एवं प्रकृतयः ३२ । पूर्वोदितैः षोडशत्रिभंगैर्गुणयित्वा वैक्रियिकमिश्रयोगस्थेऽन्यपि पदसंख्या ५१२ ।

पाकाष्टकगता षष्टिः प्रकृतीनामसंयते ।
हताः षोडशभिर्भंगैर्वेदकोपादिसुग्मजैः ॥ ७२५ ॥
कर्मवैक्रियमिश्राभ्यां योगाभ्यां ताडिता सती ।
सहस्रं नव विंशानि शतानि च भवंति ताः ॥ ७२६ ॥

असंयतेऽष्टोदयाः ७,८,८,९ । ६,७,७,८ । एषां प्रकृतयः ६० । षोडशभंगगुणिताः ९६० । वैक्रियिकमिश्रकार्मणयोगाभ्यां हताः १९२० ।

पाकप्रकृतयो भंगैरष्टषष्टिभिराहताः ।
निहतौदारिकमिश्रेण सहाशीत्या चतुःशती ॥७२७॥

असंयतेऽन्येप्यौदारिकमिश्रयोगे भंगाः ४८० । एवं निर्मिते यागत्रये अन्यापि मिलिताः पदसंख्याः २४०० ।

---

१ अष्ट' इति स्वकल्पितपाठः ।

एकोनत्रिंशदभ्यस्ता नवमे दशमे च ताः ।
योगैर्नवभिरादिष्टं सैकपष्टिशतद्वयम् ॥ ७४८ ॥

नवमे उदये २ । द्वादशभिर्द्विकोदयैर्भर्गोसे २४ । चतुर्भिरे-
कोदयैः १।४। सर्वा २८ सूक्ष्मे एकोदय १ । मिलित्वाः २९।
एता नवभिर्योगैरभ्यस्ता २६१ ।

पदभघा मता सर्वे मिलिता मोहकर्मणि ।
नवतिः स्यु सहस्राणि त्रिपंचाशानि निश्चितम् ॥ ७४९ ॥

इति मोहे योगानाश्रित्य गुणेषु पदवृंदा ९००५३ ।

गुणस्थानेषु य पाका पदवृंदाश्च सति ये ।
उपयोगैर्हता ज्ञेयास्ते निःशेषा विचक्षणैः ॥ ७५० ॥

द्वयोः पंच कर्मपेत त्रिषु षट् सप्त सप्तसु ।
द्वयोर्द्वादशभयोद्धष्वा गुणस्थानेषु कोविदैः ॥ ७५१ ॥

गुणपूपयोगाः ५।५।६।६।६।७।७।७।७।७।७।७।२।२।
गुणेष्वष्टसु पाकविकल्पा १९२।९६।९६।१९२।१९२।१९२।
१९२।९६। नवमे १२।४ दशमे १ । द्वयो १७ ।

उपयोगगुणा एवं एतावंतो निवेदिताः ।
उपयोगं प्रति प्राज्ञैः पाकभेदा यथागमम् ॥ ७५२ ॥

९६०।४८०।५७६।११५२।११५२।१३४४।१३४४।६७२।
मिलित्वा ७६८० ।

नवमे दशमे पाकाः पूर्वं सप्त दशोदिताः ।
उपयोगगुणा संति छत सैकानविंशति ॥ ७५३ ।

११९ । मिलित्वा ७७९९ ।

भेदा मोहनपाकानामुपयोगहता मताः ।
एवय मवनवत्यामा शतानां सप्तसप्ततिः ॥ ७५४ ॥

गुणस्थानाष्टके संति पाकप्रकृतयो यका ।
उपयोगै क्रमादताः पदसंख्या हता मताः ॥ ७५५ ॥

गुणष्वष्टसु पाकप्रकृतय १६१२।७६८।७६८।१४४०।
१२४८।१०५६।१०५६।४८०। एताः यथास्वमुपयोगगुणा
पदसंख्याः ८१६०।३८४०।४६०८।८६४०।७४८८।७३९२।
७३९२।३३६०। मिलिताः ५०८८० ।
सूक्ष्मानिवृत्तिकस्थानपाकप्रकृतया हता ।
सप्तकेनोपयोगानां स्युरपरे द्वे शते मते ॥ ७५६ ॥
द्वयो पाकप्रकृतय २९ । उपयोगसप्तकहता २०३ ।
उपयोगगताः सर्वे पदसंख्या निरूपिताः ।
सहस्राण्येकपंचाशत्सम्यग्दीतीनि सूरिभिः ॥ ७५७ ॥
५१०८३ ।
लेश्यामनुष्टये षट् षट् विस्रस्त्रिस्रस्त्रये शुभाः ।
एकैकास्ति गुणानां सा षट्के निर्लेश्यमंतिमम् ॥ ७५८ ॥

६।६।६।६।३।३।३।१।१।१।१।१।१।० । अष्टसु गुणस्थानेषु
पाकविकल्पाः १९२।९६।९६।१९२।१९२।१९२।१९२।१९६ ।
एते यथाक्रमं लेश्यागुणाः लेश्यासु पाकभेदाः—११५२।५७६।
५७६।११५२।५७६।५७६।५७६।१९६ । अनिवृत्तिबादरस्थपा
कस्थाः १७ । शुक्ललेश्यागुणाः १७ । सर्वे पिंडिता ५२९७ ।
त्रिहीनानि त्रिपंचाशच्छतान्येवं गुणेषु वै ।
लेश्यापाकविकल्पानां मर्यसेकत्र मोहने ॥ ७५९ ॥

गुणाष्टके पदबंधे पाकप्रकृतयः १६१२।७६८।७६८।१४-
४०।१२४८।१०५६।१०५६।४८० । यथाक्रमं लेश्याहता
पदसंख्या भागताः ९६७२।४६०८।४६०८।८६४०।३७४४।

चतुरश्चतुरो ढाल्या षोडशभ्यः क्षिपेत्ततः ।
त्रितयं त्रितयं तत्र द्वात्रिंशद्भ्यश्च ढल्यत ॥ ८४ ॥
सर्वेषामग्रिमे क्षेपाभिक्षिपेद्द्वादशाग्रत ।
लभ्या द्वादशभि र्द्विसिंख्यततश्चतुरग्रेत ॥ ८५ ॥
सप्तपाष्टकपञ्चास्यामेकत्राष्टघना यदि ।
इयतीनां तदा तासां सद्भियोग्याः कतिघना ॥ ८६ ॥
चत्वारिंशत्सहस्राणि पञ्चास्योऽष्टघनाधिका ।
भवन्त्यष्टशतान्येकचत्वारिंशानि सिद्धघताम् ॥ ८७ ॥
४०८४१
आद्यन्तयोः प्रमाणेच्छ विधायान्त्यस्तयोः फलं ।
अन्त्येन गुणितं कृत्वा भजनीयं तदादिना ॥ ८८ ॥
इति त्रैराशिकेन लब्धाः समस्याः—
सप्तपान्तौ भ्यालब्धाः परिंशतिसहस्रकाः ।
भटाविंशे विभेद्भ्यमपरे श्वतसप्तके ॥ ८९ ॥
३२६७२८
क्षणेप्वष्टसु मोक्षार्हाः सन्ति द्वात्रिंशद्यदि ।
इयत्सु कति लभ्यन्ते तदानीं मोक्षमागिनेः ॥ ९० ॥

---

१ अस्मत्समीपस्थो मूलपाठोऽयम्—	२ अस्मत्समीपस्थो मूलपाठोऽयम्
३४ १२ १२ १२ १२ १२ १२ १२	९
३४ १२ १२ १२ १२ १२ १२	३
३४ १२ १२ १२ १२ १२	३
३४ १२ १२ १२ १२	३
३४ १२ १२ १२	३
३४ १२ १२	३
३४ १२	३
३४	३

३१६८।३१६८।३१६८।४८० । मिलिताः ३८२०८ । नवम दशमयोः पाकप्रकृतयः २९ । शुक्ललेश्याहताः २९ । सर्वे मिलित्वा ३८२३७ ।

सति लेश्याहता सर्वे पदवधा विसप्ततम् ।
अष्टत्रिंशत्सहस्राणि सप्तत्रिंशं शतद्वयम् ॥ ७६० ॥
मोहनीयोदया ह्येता समस्ता वेदताडिता ।
गुणस्थानाष्टकेष्वेषाम चतुर्विंशतिसंगुणाः ॥ ७६१ ॥

मिथ्यादृष्ट्यादिस्वोदयदया ८।४।४।८।८।८।८।४ । एत त्रिवेदताडिता २४।१२।१२।२४।२४।२४।२४।१२ । चतुर्विंश तिसगुणा ५७६।२८८।२८८।५७६।५७६।५७६।५७६।२८८। सवमेव ३७४४ । अनिवृत्तौ सम्याला वेदत्रयगुणाः १२ ।

सर्वस्तु त्रिभिरभ्यस्ता संभाला अनिवृत्तिके ।
सप्तत्रिंशच्छतान्याहु पञ्चपञ्चाशीनि मेलत ॥ ७६२ ॥

पाकस्थानानि । एवं ३७५६ ।

पाकप्रकृतयः सर्वा वेदत्रयहता मता ।
गुणस्थानाष्टके मोह चतुर्विंशतिताडिता ॥ ७६३ ॥

६८।३२।३२।६०।५२।४४।४४।२० । त्रिवेदे गुणा २०४। ९६।९६।१८०।१५६।१३२।१३२।६० । चतुर्विंशतिताडिताः ४८९६ । २३०४ । २३०४।४३२०।३७४४।३१६८।३१६८। १४४० । मिलिता २५३४४ । अनिवृत्तौ सम्यालाः ४ । प्रकृतिद्वयगुणा ८ । त्रिवेदगुणाः २४ ।

अनिवृत्तिस्थसम्याला प्रकृतिद्वयसंगुणा ।
वेदैस्त्रिभिरभ्यस्ता मलनीया विचक्षणै ॥ ७६४ ॥

प्रतत्रयाष्टषष्टिश्च सहस्रा पञ्चविंशति ।
पदसंख्या विमोहघ्या त्रिवेदी प्रति मोहने ॥ ७६५ ॥
२५३६८ ।
त्रिसयमगुणा' पाका: पृ्सप्तमयामीवा: ।
अपूर्वे गुणिता द्राभ्यां सर्वे तीर्थकरेरीताः ॥ ७६६ ॥

षष्ठसप्तमयादुदया' ८।८ । सयमत्रयहृता' २४।२४ । अपूर्वे पाका' ८ । द्विसंयमगुणाः ८ । चतुर्विंशतिगुणाः सर्वे ५७६। ५७६।१९२ । सर्वस्यं १३४४ ।

पार्वश्चकस्तया पाका संयमे गुणिताः क्रमात् ।
अनिवृत्त्यां तथा सूक्ष्म द्राभ्यामक्रेन कोविदैः ॥ ७६७ ॥

अनिवृत्ताबुदया' १६ । सयमद्वयगुणाः ३२ । सूक्ष्मे पाकाः २ । एकसंयमगुण मिलिताः ।
सतसप्तविपुक्तानि त्रयोदश प्रतानि त ।
विकल्पा संति पाकानां संयमं मति माहन ।१३७७॥७६८॥
षष्ठसप्तमयाः पाकास्त्रिभिद्राभ्यां च संयमैः ।
हत्वा प्रकृतिसंपातास्ताडयतीथकारिभिः ॥ ७६९ ॥

प्रमत्ताप्रमत्तयो' पदसंख्याः ४४।४४ । संयमत्रयाभ्यस्ताः १३२।१३२ । अपूर्वे पदसंख्याः २० । द्विसंयमगुणाः ४० । चतुर्विंशति गुणाः ३१६८।३१६८।९६० । सर्वस्यं ७२९६ ।
इयं द्वादशभिर्हत्वा चतुर्भिरेकक पुनः ।
संयमद्वितयाभ्यस्ता विषयमनिवृत्तिके ॥ ७०० ॥

अनिवृत्तौ द्वा द्वौ द्वादशगुणौ २४ । एकश्चतुर्गुणः ४ ॥ द्वावपि द्विसंयमगुणौ ५६ । एकः सूक्ष्मे १ । एकसंयमगुण' १ ।

चतुर्थे संयमेनैको हन्यात्सूक्ष्मकषायकः ।
त्रिसप्ततिशतान्याहुस्त्रिपंचाशीनि मिलिता ॥ ७७१ ॥
७३५३ ।
चतुर्थादिगुणे पाकाः सम्यक्त्वैस्त्रिभिराहता ।
द्वाभ्यां पुनरपूर्वास्य हतस्ता पाकवेदिभिः ॥ ७७२ ॥
चतुर्विंशतिमा सर्वे कार्या प्रकृतिवेदिभिः ।
अनिवृत्ता यथा सूक्ष्मे सम्यक्त्वद्वयताडिता ॥ ७७३ ॥

असयतादिगुणचतुष्टय उदये ८।८।८।८ । त्रिसम्यक्त्वाभ्यस्ताः २४।२४।२४।२४ । अपूर्वे पाका ४ । सम्यक्त्वद्वयाभ्यस्ताः ८ । सर्वे चतुर्विंशतिगुणाः ५७६।५७६।५७६।५७६।१९२ । एते मिलिता २४९६ । अनिवृत्तिसूक्ष्मयो पाका १७ । द्विदर्शनगुणाः ३४ । सर्वे मिलिता—
त्रिंशदभ्यधिका ज्ञेया शतानां पंचविंशतिः ।
पाकभगाः विभाज्याः सम्यक्त्वं प्रति मोहने ।२५३०।।७७४।।
सद्दृष्ट्यादिगुणस्थानचतुष्के ताडितास्त्रिभिः ।
चतुर्विंशतिविभ्यस्ता कर्तव्या सकला बुधैः ॥ ७७५ ॥

गुणस्थानचतुष्टय पाकप्रकृतयः ६०।५२।४४।४४ । सम्यक्त्वत्रयगुणा १८०।१५६।१३२।१३२ । अपूर्वे उदयप्रकृतयः २० । दर्शनद्वयाभ्यस्ताः ४० । सर्वाश्चतुर्विंशतिर्भंगाप्ता ४३२०।३७४४।३१६८।३१६८।९६० । सर्वैक्य १५३६० ।
अनिवृत्तौ यथा सूक्ष्म पाकप्रकृतयो बुधैः ।
सम्यक्त्वद्वितयाभ्यस्ता कर्तव्याः शुद्धिशालिभिः ॥ ७७६ ॥
अनिवृत्तिसूक्ष्मयोः पाकप्रकृतय २९ । दर्शनद्वयगुणाः ५८ ।

अष्टादशाधिक शर्त सुधैः प्रतत्तुष्टयम् ।
तथा पंचदश प्रेयाः प्रदसाः मिलित सति ॥ ७७७ ॥
१५४।१८ ।

य माहनीय पदवमपाक-
श्रयोपयोगैः क्रमत' सलभ्यैः ।
निर्वृति निमूलितमोहबंधा-
स्ते यांति सद्याऽमितगत्यमीष्टम् ॥ ७७९ ॥

इत्यमितगत्याचार्यकर्मप्रणीते पंचसंग्रहे मोहपाकस्थान-
प्ररूपणा समाप्ता ।

गुणेषु मोहसत्त्वस्थानान्याह—
त्रीण्येकं द्वे क्रमात्पंच सत्त्वे गुणचतुष्टये ।
त्रीणि स्युर्दश चत्वारि त्रीणि स्थानानि मोहन ॥ १ ॥
क्रमादेकादशगुणेषु—३।१।३।५।५।५।५।३।१।१०।४।३ ।
अष्टसप्तषट्प्रान्ति विंशतिः प्रथमे तत्र ।
परं विंशतिरष्टाग्रा मिश्रे साष्टचतुर्युता ॥ २ ॥
मिथ्यादृष्टौ २८।२७।२६ । सासने २८ । मिश्रे २८।२४ ।
क्रमतोऽष्टचतुर्स्त्रिद्वियुक्ता सैका च विंशति ।
पंच स्थानानि जायंते सत्त्वे गुणचतुष्टये ॥ ३ ॥
चतुर्थपंचमषष्ठसप्तमेषु चतुर्षु पंच २८।२४।२३।२२।२१ ।
सैषाष्टचतुरकाग्रा स्थानानां शमके त्रयम् ।
अपूर्वे क्षपके सैका विंशतिः कथिता परम् ॥ ४ ॥
अपूर्वस्य शमके २८।२४।२१ । क्षपके २१ ।

सैषाष्टचतुरेकाग्रा सैकाग्रा नवम दश ।
सत्रिद्व्येका क्रमात्पंच चत्वारस्त्रिद्वयो मताः ॥ ५ ॥

अनिवृत्ते शमके २८।२४।२१ । अनिवृत्तौ क्षपके २१ ।
१३।१२।११।५।४।३।२ ।

सूक्ष्मेषु चतुरेकाग्रां विंशतिं क्रमतो विदुः ।
एकं च क्षपके तस्य त्रयं शान्ते पुरातनम् ॥ ६ ॥

सूक्ष्मस्य शमके २८।२४।२१ । क्षपके १ । शांते २८।२४।२१ ।

इत्थं मोहसत्त्वप्ररूपणा समाप्ता ।

बंधादित्रितय नाम्नो गुणानां दशके क्रमात् ।
पाकसत्त्वद्वयं योज्यं परे तस्माच्चतुष्टये ॥ ७ ॥
बंधे पाकं क्रमात्सत्त्वे स्युः षट् नव चादिमे ।
सासने त्रीणि सद्वेके द्वे त्रीणि द्वे च मिश्रके ॥ ८ ॥
निवृत्ते ष्वष्टचत्वारि द्विद्विचत्वारि पंचमे ।
षष्ठे द्विपंचचत्वारि चत्वार्येकं चतुष्टयम् ॥ ९ ॥
सप्तमेऽपूर्वके पंच ज्ञेयमेकं चतुष्टयम् ।
एकमेकं क्रमादष्ट गुणस्थानत्रये ततः ॥ १० ॥
एकं चत्वारि शांताख्ये क्षीणे चोदयसत्त्वयोः ।
त्रयोदशे द्विचत्वारि द्वे षट् च चतुर्दशे ॥ ११ ॥

ब	६	३	५	१	२	६	४	५	१	१				
उ	६	७	१	८	२	५	१	१	१	१	१	१	५	५
स	६	३	३	४	४	४	४	४	८	८	४	४	४	६

षडादितः समिथ्यात्वे बंधपाके नवादितः ।
षट् स्थानान्यादितः सत्त्वे संति जिनवर्ति विना ॥ १२ ॥

बंध २३।२५।२६।२८।२९।३०। पाके २१।२४।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ । सत्त्वे ९३।९२।९०।८८।८४।८२ ।
चतुस्त्रिंशिद्युता बंध द्वात्रिंशसत्कम सासने ।
सप्ताष्टाग्र विना पाके त्रिंशती नवतिः सती ॥ १३ ॥
बंध २८।२९।३० । पाके २१।२४।२५।२६।२९।३०।३१ ।
सासनस्त्रीवेकराहारकद्वयसत्कमो न मवतीति ९० ।
मिश्रे साष्टनवा बंध सैकादश दशोदये ।
सनवा त्रिंशतिद्वर्येग्रा नवतिः सा तथा सती ॥ १४ ॥
बंध २८।२९ । पाक २९।३०।३१ । सत्त्व ९२।९० ।
चतुस्त्रिंशिद्युता बंधे द्वात्रिंशदादितोऽव्रते ।
द्वितीयानानि पाकेऽष्ट सप्तोऽस्त्याद्य चतुष्टयम् ॥ १५ ॥
बंध २८।२९।३० । पाक २१।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ । सत्त्व ९३।९२।९१।९० ।
नवाष्टसहिते बंधे त्रिंशती पंचमे मते ।
त्रिशत्र्यैका च सा पाके सचतुष्टयमादिमम् ॥ १६ ॥
बंधे २८।२९ । पाक ३०।३१ । सत्त्वे ९३।९२।९१।९० ।
बंध साष्टनवा षष्ठे प्रथमं सचतुष्टयम् ।
पंचत्रिद्व्येकनिर्मुक्ता त्रिंशस्सा च मतादय ॥ १७ ॥
बंध २८।२९ । पाक २५।२७।२८।२९।३० । सत्त्व ९३।९२।९१।९० ।
चतुस्त्रिद्व्येकसंत्यक्ता बंधे द्वात्रिंशदीरिता ।
उदये सप्तमे त्रिंशदादिमं सचतुष्टयम् ॥ १८ ॥
बंध २८।२९।३०।३१ । पाक ३० । सत्त्वे ९३।९२।९१।९०।

शमके क्षपकेऽपूर्वे बंधेऽन्त्यस्थानपंचकम् ।
उदये जायते त्रिंशत्पूर्व सत्त्वे चतुष्टयम् ॥ १९ ॥

बंधे २८।२९।३०।३१।१ । पाके ३० । सत्त्वे ९३।९२।९१।९० ।

सप्तमेऽन्त्यक्षमऽपूर्वो नवमो दशमस्त्रयः ।
सर्वत्रैकं यश ज्ञेयाश्चत्वार' सत्त्वबंधकाः ॥ २० ॥

१।१।१।०।०।०।० ।

अष्टमादित्रये शांते क्षीण त्रिंशन्मतोदये ।
त्रिंशत्त्वैका च सा योगयुक्त मार्गे नवाष्ट च ॥ २१ ॥

अपूर्वादिषु पंचसु पाके ३०।३०।३०।३०।३० । सयोगे उदये ३० । ३१ । अयोगे उदये ९ । ८ ।

शमकत्रितये शांते क्षपकाणामपूर्वके ।
पाकद्वप्रकृतिर्ध्वंसमकुर्वत्स्वनिवृत्तिके ॥ २२ ॥

चतुष्कं प्रथम सत्त्वे परतोऽष्ट' क्षपाष्टके ।
नवमे दशमे क्षीण सयोगे योगवर्जित ॥ २३ ॥

चतुष्टयमशीत्यादिर्निर्योगांत्यक्षण परम् ।
ज्ञेया नव दश प्राज्ञैरिति नाम प्ररूपितम् ॥ २४ ॥

तत्रोपशमश्रेण्यामपूर्वादीनां चतुर्णां क्षपकाणामपूर्वेऽनिवृत्ति प्रथमनवांशे च । सत्त्वे ९३।९२।९१।९० । अनिवृत्तिक्षपकशेषनवांशेष्वष्टसु सूक्ष्मक्षीणसयोगनिर्योगोपांतिमक्षणेषु च । सत्त्वे ८०।७९।७८।७७ । निर्योगांत्यक्षणे १० । ९ ।

एवं नामप्ररूपणा समाप्ता ।

मार्गणां प्रति बंधादित्रयं कथ्यन्ते—
बंधे पाके सत्त्वे द्वे च त्रीणि संति नरकेषु ।
षट् नव पंच त्रितये संति स्थानानि तिर्यक्षु ॥ २५ ॥
अष्टादश द्वादश च त्रितये स्थानानि संति मानुष्ये ।
चत्वारि पंच चत्वारि त्रिदिवे तत्र जायंते ॥ २६ ॥

तदित्थं—

बं	२	६		[illegible]
उ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

नवदशसहिता बंध नरक त्रिंशतिस्त्वाहता पाके ।
एकपंचसप्ताष्टनवाग्रा जायते तत्र ॥ २७ ॥
एकद्वित्रिपरिरिक्ता तत्र त्रिनवतिः सती ।
उक्त्वा बंधादिकं अत्र तिर्यक्षु कथयाम्यतः ॥ २८ ॥

अत्र बंध २९।३० । उदये २१।२५।२७।२८।२९ । सत्त्वे ९२।९१।९० ।

आयानि तत्र षट्बंधे नवाद्यान्युदये विदुः ।
व्यकाग्र नवती सत्त्व सप्तायानि विना क्रमात् ॥ २९ ॥

तिर्यक्षु बंधे २३।२५।२६।२८।२९।३० । पाके २१।२४। २५।२६।२७।२८।२९।३०।३१ । तीर्थकृत्सत्कर्मा तिर्यक्षु न यातीति तेन विना सत्त्वे ९२।९०।८८।८४।८२ ।

सर्वे बंधे नृषु क्रमाच्चतुर्विंशतिं विना पाकाः ।
सत्त्वे द्व्यशीत्यूनस्थानान्यखिलानि जायते ॥ ३० ॥

नृषु बंधाः २३।२५।२६।२८।२९।३०।३१।१ । पाकाः २१।२५।२६।२७।२८।२९।३०।३१।९।८ । सन्ति ९३।९२।

१ स्थानस्थानानि ।

९३।९०।८८।८४।८०।७९।७८।७७।१०।९ ।
बंधे पंचपदाढ्या नवदशयुक्ता च विंशतिः स्वर्गे ।
सा सैकपंचसप्ताष्टनवपाके विनिर्दिष्टा ॥ २१ ॥
सत्त्वे प्रथमचतुष्कं पंचादित्रितययुक्तमिति नाके ।
इदमिन्द्रियेष्विदानीं कथयामि यथागमे ज्ञात्वा ॥ २२ ॥

स्वर्गे बंधे २५।२६।२९।३० । पाके २१।२५।२७।२८।२९ ।
सत्तायां ९३।९२।८९।८८ ।
एकाक्षे त्रितये पंच विकलत्रितये मताः ।
पंच षट् पंच पंचाक्षे त्वष्टौ दश त्रयोदश ॥ २३ ॥

तदिदयम्—

	ए.	वि.	प.
बं.	५	५	८
उ.	५	६	९
स.	५	६	१२

पंच त्रिपंचषट्नवदशयुक्ता विंशतिर्मतैकाक्षे ।
पाकाः पंच प्रथमाः प्रथमतृतीये विना संति ॥ २४ ॥

स्थानानीति शेषः । बंधे २३।२५।२६।२९।३० । पाकाः २१।२४।२५।२६।२७ । संति ९२।९०।८८।८४।८२ ।
एकेन्द्रियवद्बंधे सत्त्वे विकलत्रये प्रजायंते ।
एकषडष्टनवदशैकादशयुग्विंशतिः पाके ॥ २५ ॥

बंधे २३। २५।२६।२९।३० । पाकाः २१।२६।२८।२९। ३०।३१ । सत्त्वं ९२।९०।८८।८४।८२ ।
बंधे सत्त्वे जीवे सर्वस्थानानि संति पंचाक्षे ।
तानि चतुर्विंशत्या पाके हीनानि जायंते ॥ २६ ॥

बंधे २३।२५।२६।२८।२९।३०।३१ । पाके २१।२५।

२६।२७।२८।२९।३०।३१।१।८ । सत्त्वे ९३।९२।९१।९०।
८८।८४।८२।८०।७९।७८।७७।१०।९ ।
सर्वासु मार्गणास्वेव सत्तस्थानाद्यष्टकेऽपि च ।
बंधादित्रितयं नाम्नो योजनीयं यथागमम् ॥ ३७ ॥
न चत्वारिंशदेव सैकं परित्यज्यान्यकर्मणाम् ।
पाकोदीरणयोरस्ति विशेषः स्वाम्यतः स्फुटम् ॥ ३८ ॥
मिश्रसासादनापूर्वक्षीणायोगान् विमुच्य सा ।
योजनीया गुणस्थाने विभागेन विचक्षणैः ॥ ३९ ॥
एकचत्वारिंशत्प्रकृतयो गुणस्थानं प्रति दीयन्ते—
मिथ्यात्वं तत्र दुर्दृष्टौ तुर्ये, श्वभ्रसुरायुषी ।
तैरश्चं जीवितं देशे पञ्चैताः सप्रमादके ॥ ४० ॥
सातासातमनुष्यायुस्त्यानर्द्धित्रयाभिधाः ।
सम्यक्त्वं सप्तमे वेदत्रितयं त्वनिवृत्तिके ॥ ४१ ॥
लोभः संज्वलनः सूक्ष्मे क्षीणाख्ये द्वन्द्वमुत्तमम् ।
दश ज्ञानान्तरायस्था निद्राप्रचलयोर्द्वयम् ॥ ४२ ॥
त्रसपंचाक्षपर्याप्तबादरोच्चनृरीतयः ।
तीर्थकृत्सुभगादेययशांसि दश योगिनि ॥ ४३ ॥
१।०।०।२।१।६।१।०।३।१।०।१६।१०।०। मिलिताः ४१।
त्रिभिर्विरहितं तीर्थकृत्त्वाहारकद्विकैः ।
स्वीकरोति समिथ्यात्वः शतं सप्तदशोत्तरम् ॥ ४४ ॥
सासनः शतमेकाग्रं चतुर्भिः सप्तभिर्युताम् ।
सप्ततिं मिश्रनिर्वृत्तौ सप्तभिस्त्रिभिरन्विताम् ॥ ४६ ॥
षड्विंशतिं च सप्ताति ततो द्वाविंशतिं परः ।
एकद्वित्रिचतुर्न्यूनामशीतिं सप्तमपंचके ॥ ४७ ॥

एवं मिलिताः द्वाविंशतिः २२ त्रैराशिकेन लब्धा योगिजिनाः ।।

अष्टलक्षाणि लभ्यन्ते जिनानां जितजन्मनाम् ।
सहस्राष्टानवत्यामा द्व्युत्तरं शतपंचकं ।। ९१ ।।

चत्वारः श्वाभ्रदेवेषु पंच तिर्यक्षु भाषिताः ।
नृषु सर्वे गुणा जैनैरेकमेकेन्द्रियादिषु ।। ९२ ।।

अनेकेऽनेकधा जीवा येष्वापन्ते स्वभाविजाः ।
ज्ञेया जीवसमासास्ते समासेन चतुर्दश ।। ९३ ।।

एकाक्षा बादराः सूक्ष्मा द्व्यक्षाद्या विकलास्त्रयः ।
पंचाक्षाः संज्ञ्यसंज्ञाख्याः सर्वे पर्याप्तकेतरे ।। ९४ ।।

एकेन्द्रियेषु चत्वारः समासा विकलेषु षट् ।
पंचेन्द्रियेषु चत्वारो भवन्त्यत्र चतुर्दश ।। ९५ ।।

चतुर्दशसु पंचाक्षः पर्याप्तस्तत्र वर्तते ।
एतच्छास्त्रमतेनाद्ये गुणस्थानद्वयेऽपरे ।। ९६ ।।

पूर्णः पंचेन्द्रियः संज्ञी चतुर्दशसु वर्तते ।
सिद्धान्तमततो मिथ्यादृष्टौ सर्वे गुणे परे ।। ९७ ।।

चतुर्दशाङ्गिनां भेदा एकविंशतिरीरिताः ।
त्रिंशत्सद्विपञ्चाशा चत्वारिंशच्चतुराद्यभिः ।। ९८ ।।

चतु पंचाशद्वर्षैः सप्तपंचाशदप्यतः ।
विज्ञाय संयतैः रक्ष्या त्रिभेदेनेपि सर्वदा ।। ९९ ।।

---

१ अस्मादग्रेतना मूलपाठः ।

सूक्ष्म' सप्तदशैकस्य शान्तक्षीणास्ययोगिनाम् ।
सातस्य कर्मणो बंधो निर्योगो बबवर्जित ॥ ४८ ॥

तीर्थकराहारकद्वयहीना मिथ्यादृष्टौ–१६,११७,३,३१ । सासने–२५,१०१,१९,४७ । मर्त्यदेवायुषी विना मिश्रे–०,७४,४६,७४ । तीर्थकरमर्त्यदेवायुर्भिः सहासंयते–१०,७७,४३,७१ । देशे–४,६७,५३,८१ । प्रमत्ते–६,६३,५७,८५ । आहारकद्विकेन सहाप्रमत्ते–१,५९,६१,८९ ।

अपूर्वे सप्तसु मागेपु–

२				०	३०	३
१८	५६	५६	५६	५६	५६	२६
६२	६४	६४	६४	६४	६४	६४
१	११	१२	१२	१२	१२	११२

अनिवृत्तौ पंचसु मागपु–

१	१	१	१	१
२२	२१	२	१९	१८
१	११	१	१ १	१ २
१११	११	११	११११	११

सूक्ष्मे–१६,१७,१०३,१२१ । शान्ति–०,१,११९,१४७ । क्षीणे–०,१,११९,१४७ । सयोगे–१,१,११९,१४७ । निर्योगि–०,०,१२०,१४८ ।

प्रकृतीनामतो योग्यं स्वाम्यं गतिचतुष्टये ।
सामान्येन पटोयोभिः पर्यालोच्य यथागमम् ॥ ४९ ॥
तीर्थकृच्छ्वभ्रदेवायुस्त्रयं रीतित्रये स्मृतम् ।
परा' प्रकृतयः संति सर्वा रीतिचतुष्टये ॥ ५० ॥
तीर्थकृत्त्वं न तिर्यक्षु श्वभ्रायुस्त्रिदशेषु नो ।
नारकेषु न देवायुः सत्यन्या' सर्वरीतिषु ॥ ५१ ॥

चतुष्टयं कषायाणामादिमं दर्शनत्रयम् ।
शांता निर्वृतमारभ्य यावत्सप्तानिवृत्तिकम् ॥ ५२ ॥
शांतं षंढः स्त्री नोकषायषट्कं क्रमेण पुंवेदः ।
कोपाद्येषु द्वौ द्वावेकैकोऽन्योऽस्य संज्वालः ॥ ५३ ॥
उक्तं च—
पार्यते नोदयो दातुं यत्तत् शांतं निगद्यते ।
संक्रमोदययोर्यच्च तन्निधत्तं मनीषिभिः ॥ ५४ ॥
शक्यते संक्रमे पाके यदुत्कर्षापकर्षयोः ।
चतुर्षु कर्म नो दातुं मन्यते तन्निकाचितम् ॥ ५५ ॥

अनिवृत्तौ ७।१।१।६।१।४।२।२।२ । सूक्ष्मे १ । शांते १ ।
पिंडिताः सप्तभिः सह १८ ।
ताः समुदिताः आह—
शांताः क्रमेण सप्ताष्ट नव पंचदश क्रमात् ।
षोडशाष्टादश ज्ञेया विंशतिर्द्व्युत्तरा च सा ॥ ५६ ॥
चतुर्भिः पंचभिः षड्भिः सहिता साऽनिवृत्तिके ।
सप्तभिः सहिता सूक्ष्मे शान्ते साष्टभिरन्विता ॥ ५७ ॥

७।८।९।१५।१६।१८।२०।२२।२४।२५।२६ । सूक्ष्मे २७ ।
शान्ते २८ ।
मिथ्यात्वमथ सम्यक्त्वं मिश्रमाद्याः कुधादयः ।
चतुर्षु संयताद्येषु क्षीयते सप्त कुत्रचित् ॥ ५८ ॥
स्त्यानगृद्धित्रयं तिर्यग्द्वितयं नारकद्वयम् ।
आतपस्थावरद्वन्द्वमाद्यं जातिचतुष्टयम् ॥ ५९ ॥

सूक्ष्मसाधारणोद्योताः षोडशैता निवृत्तिके ।
सख्यातसख्यतमे भागे यांति प्रकृतयः क्षयम् ॥ ६० ॥
तिर्यग्द्वयादयः सज्ञिस्तिर्यग्गतिगता मताः ।
अप्रत्याद्यादयो मैनं अशरीरीविगताः पुनः ॥ ६१ ॥
अष्टौ कोपादयो मध्या क्षिप्यंतिऽथोनपुंसकम् ।
स्त्रीवेदं क्रमतः षट्कं ततो हास्यादिगोचरम् ॥ ६२ ॥
पौंस्नं पौंस्ने विनिक्षिप्य कोपः कोपे परं परं ।
माया ततोऽथ मायायां सूक्ष्मे लोभो निकृत्यते ॥ ६३ ॥
८।१।१।६।२।१।१।१।१ ।
द्वे निद्राप्रचले क्षीणे प्रथमेऽन्त्ये चतुर्दश ।
क्षयं ज्ञानांतरायस्था दश दृष्टिचतुष्टयम् । २।१४ ॥ ६४ ॥
जीवेतरविपाकानां द्वासप्ततिमयोगके ।
उपांतिमे क्षणे हंति चरमे तु त्रयोदश ॥ ६५ ॥
स्वरद्वयमनादेयमयशोऽपूर्णदुर्भगौ ।
नभोगतिद्वयं वेद्यमेकमुच्छ्वासनीचके ॥ ६६ ॥
जीवपाकाः स्युरेतासां नाम्नोऽन्याः पुद्गलोदयाः ।
एकोनषष्टिसंख्याना दक्षैः प्रकृतयः स्मृताः । १२।५९ ॥६७॥
कायबंधनसंघाताः प्रत्येकं पंचकप्रमाः ।
निर्माणगंधयोर्युग्मं षट्कं संहतिगोचरम् ॥ ६८ ॥
प्रत्येकागुरुलघ्वाह्वे परघातोपघातके ।
एकोनषष्टिरेषात्र विज्ञेया पुद्गलोदया । ५९ ॥ ६९ ॥

---

१ गता इत्यर्थः ।

सह देवानुपूर्व्यता मिलिता क्षेत्रपाकमा ।
तथा सप्ततिः संति सर्वा प्रकृतयः स्फुटम् ॥ ७० ॥
मिलिता ७२ ।
वेद्यमकतरं स्थूलं नरायुर्नृद्वयं त्रसम् ।
पञ्चः पर्याप्तमादेयं उच्चं पंचाक्षस्वर्भगं ॥ ७१ ॥
हत्वा तीर्थकृता सार्द्ध तीर्थकारी प्रबोदम ।
ह्स्वर केवली याति द्वादशैव शिवास्पदम् ॥ ७२ ॥
कार्मग्रथक्रममाह—

श्वभ्रदेवतिर्यगायुर्भिर्विना मिथ्यादृष्टौ—०,१४५,२ । तीर्थ करााहारकद्वयहीनाः सासन—०,१४२,६ । आहारकद्विकेन सह मिश्रे—०,१४४,४ । तीर्थंकरेण सहाविरते—७,१४०,२ । देश—७,१४५,३ । प्रमत्त—७,१४५,३ । अप्रमत्त—७,१४५, ३ । अपूर्वे—०,१३८,१० ।

अनिवृत्तेर्नवसु भागेषु—

११	४	१	१	५	१	१	३	३
११२	१२२	११४	१११	१११	१ ६	१ ५	१ ४	१ ३
१	११	१७	१५	१६	४१	७३	७७	८०

सूक्ष्मे—२,१ २,८७ । शांते । क्षीणे समयद्वये—१४,९९,४९ । सयोगे—०,८५,६३ । अयोग समयद्वय—७२,८५,६३ । १३, १३,१३५ । सिद्धे—०,०,१४८ ।

रत्नत्रयफलं प्राप्ता निर्मोहं कर्मवर्जिताः ।
निर्विशंति सुखं सिद्धाशिलाकशिखरस्थिता ॥ ७३ ॥
अष्टचत्वारिंशतं कर्मभेदा
निरय हत्वा ध्यानतो निर्वृता ये ।

स्वस्थानंतामेयसौख्याब्धिमग्ना
स्ते नः सद्य सिद्धये संतु सिद्धाः ॥ ७४ ॥
यस्मात्सर्वं कृत्रिमं नास्ति दृष्ट
संस्पर्श्यैकं पावन सिद्धिलाभम् ।
तस्मादन्यत्त्यक्त्वाऽस्यस्वे कार्यं
कार्यो यत्न सर्वदा सिद्धिलब्ध्यै ॥ ७५ ॥
कल्मषाष्टकमपास्य सर्वथा
ये गुणाष्टकमवापुरूर्जितम् ।
जातिमृत्युमयदुःखवर्जिता-
स्ते वसंतु मम निर्वृता हृदि ॥ ७६ ॥
दृष्टिवादमकराकरादिदं
शास्त्रसकलवरत्नमुद्धृतम् ।
ज्ञानदर्शनपरिवर्द्धकं
गृह्यतां शिवनिवासकांक्षिभिः ॥ ७७ ॥
बंधे पाके कर्मणां सत्त्वमेव
प्रवक्तुं शक्यं दृष्टिवादप्रणीतम् ।
शास्त्रं ज्ञात्वाऽभ्यस्यते यत्न नित्य
सम्यक् तेन ज्ञायते कर्मतत्त्वम् ॥ ७८ ॥
कर्मबंधगुणजीवमार्गणा-
स्थानयोजनपरायणोऽस्ति यः ।
सत्तपोदलितकर्मसंहतिः
सोऽस्तु तेऽमितगतिः शिवास्पदम् ॥ ७९ ॥

इति श्रीमदमितगत्याचार्यप्रणीते पंचसंग्रहे सप्ततिः समाप्ता ।

---

१ त्यक्त्वा । २ त्यक्त्वा । ३ दृष्टिवादो द्वादशांगः स एव मकराकरः समुद्रस्तस्मात् ।

नत्वा जिनवरं वीरं बंधस्वामित्वसूदनम् ।
बंधस्वाम्योघविक्षेपाभ्यां बंधस्वामित्वमभ्यधाम् ॥ १ ॥

गुणस्थानं प्रति बंधः कथ्यते—

सप्तदशैकाशीते मिथ्ये ततः सप्तति चतुर्युक्ताम् ।
सप्ततिमथ सप्तयुतां सप्तभ्यो क्रमात्षष्ठी ॥ २ ॥
एकविहीनां षष्टिं प्रकृतीः सप्तादिमा निबध्नंति ।
षष्टिं द्विचतुर्न्यूनां षड्विंशतिमष्टमस्तस्मात् ॥ ३ ॥
विंशती द्व्येकसंयुक्ते तां ते चैकद्विवर्जिते ।
नवमः पंचभेदस्थानां सूक्ष्मः सप्तदशैव ताः ॥ ४ ॥
तस्मादेकं त्रयः सातमयोगो बंधवर्जितः ।
विंशतं शतमोघेन बंधप्रकृतयो मताः ॥ ५ ॥

सम्यक्त्वसम्यग्मिथ्यात्वैकगंधस्पर्शसप्तकरसचतुष्कवर्णचतुष्टयबंधनपंचकसंघातपंचकलक्षणामष्टविंशतिं वर्जयित्वा शेषा बंधप्रकृतयः १२० । अबंधाः २८ ।

तीर्थकराहारकद्वये सम्यक्त्वसंयमाभ्यां बध्येते, यस्मात्तस्मात्ताभ्यां विना मिथ्यादृष्टौ—१६,११७ । सासने—२५,१०१ । नरसुरायुर्भ्यां विना मिश्रे—०,७४ । नरसुरायुस्तीर्थकृते सहासंयत—१०,७७ । पंचम—४,६७ । प्रमत्ते—६,६३ । आहारकद्विकेन सहाप्रमत्ते—१,५९ । अपूर्वे सप्तसु भागेषु—२,५८।०,५६।०,५६।०,५६।०,५६।३०,५६।४,२६ । नवमे पंचभागेषु—१,२२।१,२१।१,२०।१,१९।१,१८। सूक्ष्मादिषु—१६,१७।०,१।०,१।१,१।०,० ।

बंधविच्छेदः कथ्यते—

आद्ये षोडश पंचा द्वितीयके पंचविंशतिस्तुर्ये ।
दश पंचमे चतस्रः षट् षष्ठे सप्तमे चैका ॥ ६ ॥
द्वे त्रिंशच्चतस्रोऽपूर्वे नवमे क्षणपु पंचैकैकाः ।
पंचसु विच्छिद्यते षोडश सूक्ष्मे जिने सातम् ॥ ७ ॥
आद्य जातिचतुष्कं श्वभ्रत्रिदशायुषी सुरद्वन्द्वम् ।
सूक्ष्मस्थावरसाधारणातपापूर्णनारकयुगानि ॥ ८ ॥
वैक्रियिकाहारकयोर्युग्मे चैकानविंशतिं हित्वा ।
शतमेकोत्तरमन्याः प्रकृती स्वीकुरुते श्वाभ्रा ॥ ९ ॥
आयस्त्रीर्थकृताना हुंडासमाप्तषंढमिथ्यात्वैः ।
सासादना विहीनं सप्तविमय मिश्रकः श्वाभ्रः ॥ १० ॥
त्यक्त्वा मर्त्यायुषा युक्तामोघोक्तां पंचविंशतिम् ।
मिश्रे षण्णवतेर्भेया सप्तति सासने स्थिते ॥ ११ ॥
निमतसम्यग्दृष्टिर्मर्त्यायुस्तीर्थकृत्त्वयुक्तां ताम् ।
सप्तमनरके हीन नरायुषा शतमुपादत्ते ॥ १२ ॥
मर्त्यद्वितयोच्चोनं मिथ्यादृष्टिस्तदत्र चाप्नोति ।
मिथ्यात्वतिर्यगायुर्हुंडास्त्यां प्राप्तषंढोनम् ॥ १३ ॥
बध्नाति सासनास्थः सासादनपंचविंशतिं त्यक्त्वा ।
तिर्यग्द्वीविवहीनां मर्त्यद्वयगोत्रसंयुक्ताम् ॥ १४ ॥
मिश्राविरतसदृष्टी बध्नीतः सप्तमे स्फुटं श्वभ्रे ।
षण्णगतिर्निर्णीता विज्ञातव्या परात्मेत्रम् ॥ १५ ॥

ओघेन नरके बंधप्रकृतयः—१०१,१९ । मिथ्यादृष्टौ—१००,२० । सासने—९६,२४ । मिश्रे ७० । निर्मिते ७२ । चतुर्थपंचमषष्ठश्वभ्रेषु चतुर्थगुणे तीर्थकृता बिना ७१ ।

पृथिवीषट्कं बंधप्रकृतिवर्ता नरायुषा हीनमाघन सप्तम नरक ९९। मिथ्यादृष्टौ ९६। सासन ९१। मिश्र ७०। निर्वृते ७०।

एवं नरकगतिः समाप्ता।

प्रकृती रहितास्तीर्थकृत्त्वाहारकद्विकं।
तिर्यंचा गृह्णत मवा सामान्यन विसप्तयम्। ११७॥ १६॥
तिर्यञ्चस्त्वास्तिरस्योपि पर्याप्ता वामदृष्टय।
बध्नंति प्रकृती मताः सासनाः पाडशाग्निभिः॥ १७॥
मिथ्यादृश ११७,२। सासन १०१।
मत्स्यदेवायुषी मर्त्यद्वयमौदारिकद्वयम्।
पंचविंशविमाषाश्चा विमुष्यायां च सद्दर्शिम्॥ १८॥
एकानसप्तति मिश्रा श्वा सर्वाङ्गुवत सत।
सप्तति गृह्णत मुक्ता निर्वृतास्ता सुरायुषा॥ १९॥
मिश्रा ६९,१२। निर्वृता ७०।
तिर्यंचा गृह्णत हीना द्वितीयस्ता कुषादिभि।
एवं स्त्रीपुरुषा पूर्णा पंचाक्षा द्वसयताः॥ २०॥
मुक्त्वा बक्रियिकं षट्कं नारकत्रिदशायुषी।
स्वीकुर्वन्त्यापतोऽपूर्णा मतं सर्व मवापरम्। १०९॥ २१॥
इति तिर्यग्गतिः समाप्ता।

प्रथमा पंच बध्नंति तिर्यम्भरप्रकृतीनराः।
चतुर्था पंचमास्तत्र परं तीर्थकराधिका॥ २२॥
मतं नवापरं मर्त्यास्त्वास्तिमंगवदपूर्णका।
समभ्रन्ति प्रमत्ताद्या प्रकृतीराधिकी स्फुटा॥ २३॥

प्रथमा मिथ्यादृष्टयाद्य पंच ११७।१०१।६९।७१। ६७ । प्रमत्ताद्या सर्वे ६३।५९।५८,५६,२६।२२ ...१८। १७।०१ । अपूर्णा मनुष्या १०९ ।

इति मनुष्यगतिः समाप्ता ।

सूक्ष्म वैक्रियिक षट्कं साधारणमपूर्णकम् ।
आहारकद्वयं द्वन्द्व नारकत्रिदशायुषो ॥ २४ ॥
विकलत्रितयं मुक्त्वा षोडशप्रकृतीरिमा ।
अपरा गृह्यते देवाश्चतुर्भि सहितं शतम् ॥ २५ ॥
ओघेन देवा १०४ ।
विना तीर्थकृता सैव मिथ्यात्वे स्युश्चरं शतम् ।
एकेन्द्रियमसंप्राप्तं मिथ्यात्वं हुंडमातपम् ॥ २६ ॥
षंढकं स्थावरं सप्त त्यक्त्वा षण्णवतिः परा ।
प्रकृतीः सासनः सर्वाः स्वीकरोति त्रिसप्ततयम् ॥ २७ ॥
मिथ्यादृष्टिः १०३ । सासनः ९६ ।
हित्वा मर्त्यायुषा युक्तामोघोक्तां पंचविंशतिम् ।
एताभ्यो गृह्यते मिश्रा सप्तति प्रकृतीः पराः । ७० ॥ २८ ॥
मर्त्यायुस्तीर्थकर्तृत्वयुक्तां द्वासप्ततिं ततः ।
प्रकृतीः परिगृह्णाति सम्यग्दृष्टिरसंयत । ७२ ॥ २९ ॥
प्रथमे गृह्यते सर्वे निकायत्रितये सुराः ।
चतुर्निकायजा देव्यः स्त्रियता शुभचतुष्टये ॥ ३० ॥
प्रकृतीस्त्रिदशौघोक्तास्तीर्थकर्तृत्ववर्जिताः ।
त्रैदशीरौघिकीः सर्वाः सौधर्मैशानकल्पगाः ॥ ३१ ॥
भावनादिष्वोघेन १०३ । मिथ्यात्वगादिषु चतुर्षु १०३।

९६।७०।७० । सौधर्मशानकल्पसमप्योपेन १०४ । मिथ्यार
ष्टयादिषु १०३।९६।७०।७२ ।
आतापस्थावरैकाक्षैरोंपिकीर्गृह्वते विना ।
परा' सनत्कुमाराद्याः सहस्रारावसानगाः । १०१ ॥ ३२ ॥
प्रतास्तीर्थकृता हीना' स्त्रीकुर्वंति कुदृष्टय' ।
हुंडासंप्राप्तमिथ्यात्वषंढाना भ्रष्टदृष्टय' ॥ ३३ ॥
१०० । ९६ ।
सा मध्यायुर्युता हित्वा मिमका' पंचविंशतिम् ।
गर्भति समनुप्याग्रुस्तीर्थकृत्वान्संयता' ॥ ३४ ॥
७२ । ७० ।
तिर्यग्द्वितयमस्थाई तिर्यग्गीचित्तमातपः ।
उद्योत' स्थावरं चेति मुक्त्वा प्रकृतिसप्तकम् ॥ ३५ ॥
अपराः प्रकृतीर्देवाः स्त्रीकुर्वंत्यानतादिषु ।
अल्पप्रवयकांतिषु देवाधमविपादिताः ॥ ३६ ॥
मानतादिस्थापन ९७ ।
हीनास्तीर्थकृता मिथ्यादृष्टयः सासनाः पुनः ।
अंत्यप्रवयकांतिषु देवाधमविपादिताः ॥ ३७ ॥
आनतादिस्थोपेन ९७ ।
हीनास्तीर्थकृता मिथ्यादृष्टयः सासनाः पुनः ।
रहिता' षंढमिथ्यात्वहुंडासंप्राप्तकेरिमाः ॥ ३८ ॥
९६ । ९२ ।
त्यक्त्वा मर्त्यायुषा युक्तामाद्यास्ता पंचविंशतिम् ।
मिमास्तिर्यग्द्वयोपाततिर्यगायुरपाकृताम् । ७० ॥ ३९ ॥

अपर्याप्ता मता य य चतुर्दशस्तु देहिन ।
त त निर्वृत्तपर्याप्तलब्ध्यपर्याप्ततया द्विधा ॥ १०० ॥
चतुर्दशापि संयुक्तास्त मयन्त्यष्टाविंशति ।
इदानीं त्रिंशदुच्यन्त निगदत्येकविंशति ॥ १०१ ॥
पञ्च स्थावरकाया य त प्रत्येक चतुर्विधाः ।
दशत्रसयुता जीवसमासास्त्रिंशदीरिता ॥ १०२ ॥
द्विधा साधारणो ज्ञय प्रत्येकाङ्गा वनस्पति ।
साधारणचतुर्धात्र प्रत्यकाय पुनर्द्विधा ॥ १ ३ ॥
पूर्णाऽपूर्णतया यत्र प्रत्येकाङ्ग स्मृता द्विधा ।
वनस्पतिर्यत पाद्वा द्वात्रिंशस्त्रिंशदस्त्यत ॥ १०४ ॥
एकमेकस्य यस्याङ्ग प्रत्यकाङ्ग स कथ्यते ।
साधारण स यस्याङ्गमपरैर्बहुभि समम् ॥ १०५ ॥
गूढसन्धिशिरापर्व समभगमहीरुह ।
साधारणं चतुर्भिश्छिन्नमरोहि प्रत्यकमन्यथा ॥ १०६ ॥
एकत्र म्रियमाण म म्रियन्त देहिनाऽखिला ।
जायन्त जायमान त कस्याः साधारणा बुध ॥ १०७ ॥

---

१ अस्मादग्रेतनोमूलपाठोऽयम् । २ ३

(११) (१) ११ | क. प. | १ | त. प. | १२ | अ. प.

११ / १ / १ / १ / ११

११ / १ / १ / १ / ११ / ११ / ११ / ११ / ११

११ / १ / १० / १ / ११ / ११ / ११ / ११ / ११

सतीर्थकृन्नरायुष्कास्ता स्त्रीकुर्वन्ति निर्व्रता ।
सर्वार्थसिद्धिपर्यन्तास्ता एवोर्ध्व्य न्यवस्थिताः ॥ ४० ॥

निर्व्रताः ७२ । उपरिष्टास्सर्वार्थसिद्धिपर्यन्ता नवानुत्त राचाः ७२ ।

इति वेदमतिः समाप्ता ।

षट्ट् वैक्रियिकं तीर्थकृत्त्वं श्वभ्रसुरायुषी ।
आहारकद्वयं चेति विमुच्यैकादश स्फुटम् ॥ ४१ ॥
सर्वं नवोत्तरं ज्ञेया एकाक्षविकलेन्द्रिया ।
सामान्येन निबध्नन्ति घोराज्ञानतमोवृता ॥ १०९ ॥ ४२ ॥
श्वभ्रायु श्वभ्रयुग्मोनास्तत सत्यज्य षोडश ।
घ्नंति सासनाः ज्ञेयाः पंचाक्षास्त्वौघिकी पुनः ॥ ४३ ॥
मिथ्यादृष्ट्य १०९,१३ । सासना ९६।१२० ।
यावच्छरीरपर्याप्तिमकाक्षविकलोद्भवाः ।
सासना न प्रपद्यंते तावत्तिर्यङ्नरायुषी ॥ ४४ ॥
न बध्नंति यतस्ताभ्यां ततस्तेषु विना मताः ।
चतुर्नवतिरन्येषामभिप्रायेण वंचने । युग्मम् ॥ ४५ ॥
९४ ।

इतीन्द्रियमार्गणा समाप्ता ।

बभ्रस्येकाक्षवज्जीवा वराम् जेय वा ९४ ।
नृद्वयोचनरायुषि तज पवनकायिका ।
हित्वैकाक्षगता ज्ञेया गृहत्योषगतास्त्रसाः ॥ ४६ ॥

तेजोवायुकायिका मिथ्यादृष्ट्य १०५ । ओघगतास्त्रस कायिकाः १२० ।

कायमार्गणा समाप्ता ।

---

१ चर्गमोघाक्षकायिका ।

यागण्वापगता भगो श्राम्वानसपतुष्कयाः ।
मवस्यादारिक याग भंगा मर्त्यापषमनः ॥ ४७ ॥
प्रादारिक ११७।१०१।६०।७१ ।
उपर्याप —
सुरश्वभ्रपुपी श्वभ्रद्विकमाहारकद्विकम् ।
विहायादारिक मिभ स्त्रीक्लनन्स्यापवः परा ॥ ४८ ॥
आपर्नादारिक मिभ ११४ ।
दयवैक्रमिकद्वन्द्व हित्वा वीर्यकता समम् ।
घर्न नवाधिकं ताभ्या गृह्णत वामदृष्टय । १०० ॥ ४९ ॥
श्वभ्रायु श्वभ्रयुग्माभ्यामूनाः सत्यज्य पाढ्व ।
तिर्यग्मनुष्यापुपी ताभ्य सासना गृह्णत पराः । ९४ ॥ ५० ॥
मुक्त्वा निस्तिर्यगायुष्कामताम्य पंचविंशतिम् ।
दयवक्रियिकद्वन्द्वतीर्थकृत्सहिता पराः ॥ ५१ ॥
पषसप्ततिर्मस्याना परिमुक्त्यर्षपताः ।
मयाग भावमर्षके मिभक्लादारिक स्थित ॥ ५२ ॥
क्रमण ७५ । १ ।
यागयक्रियिक भंग सामान्यस्विद्वादिवः ।
तिर्यग्मनुष्यापुपी हित्वा तद्वीप मिभक परा ॥ ५३ ॥
आपन वक्रियिक १०४ । मिथ्यादृष्ट्यादिषु १०३।९६।
७०।७२ । आपन वक्रियिकमिभे १०२ ।
हीनाम्नीभक्करणाय स्थावरकन्द्रियातपः ।
हुंडासंप्राप्तमिथ्यात्वपक्षरपि च सासन ॥ ५४ ॥
मिथ्यादृष्टौ १०१ । सासन ९४ ।

पंचविंशतिमत्यस्य तिर्यगायुर्विवर्जिता ।
युक्तास्तीर्थकरेणान्या निर्ग्रंथाः परिगृह्यते ॥ ५५ ॥
आहारकद्वये योगे पक्षमगृह्यते विना ।
आहारकद्वयमचद्वितयायुश्चतुष्टयैः ॥ ५६ ॥
कार्मणे गृह्यते योगे शेषा मिथ्यादृशस्त्विमाः ।
देववैक्रियिकद्वन्द्वतीर्थकर्तृत्ववर्जिता ॥ ५७ ॥

आहारकाहारकमिश्रद्वये ६३ । ओघेन कार्मणे योगे ११२ । मिथ्यादृश १०७ ।

श्वभ्रायुर्नारकद्वन्द्वत्यक्ता' संत्यज्य षोडश ।
एताभ्यः सासना योगे गृह्यते कार्मणे पराः । ९४ ॥५८॥
नृतिर्यगायुषी हित्वा पंचविंशतिमग्रत ।
सुरवैक्रियिकद्वन्द्वतीर्थकृत्त्वसंयुता' । ७५ ॥ ५९ ॥
सयोगा गृह्यते सातं प्रतरे लोकपूरणे ।
यौगिकी मार्गणा स्याता वेदी सा कथ्यतेऽधुना ॥ ६० ॥

इति योगमार्गणा समाप्ता ।

एकाग्रविंशतियोगप्रबंधकोऽस्त्यनिवृत्तिकः ।
ओघा वदत्रये तावत्संस्यवेदास्तत' पर ॥ ६१ ॥

इति वेदमार्गणा समाप्ता ।

ओघोदित' कषायेषु यथा मिथ्यादृगादिषु ।
नवमं दशमं यावत्ति'कषायेषु चरित' ॥ ६२ ॥

ओघेन कषायचतुष्काणां १२० । विशेषतो मिथ्यादृष्टयादीनामेकविंशतिविंशत्येकोनविंशतिबंधकानिवृत्तिपर्यन्तानां

यागत्याघगता मंगो याख्यानसपतुष्कयाः ।
मवत्यादारिक याम मंगा मर्त्यामिसेमवः ॥ ४७ ॥
आदारिक ११७।१०१।६९।७१ ।
उपर्याप—
मुरश्वभ्रपुपी थभ्रद्रिकमाहारकद्विकम् ।
निहायादारिक मिभ्र स्वीकुवन्स्यापवतः पराः ॥ ४८ ॥
आपनादारिक मिभ्र ११४ ।
दषनैाकमिकद्वन्द्व हित्वा तीर्थकृता समम् ।
अत नपाथिके ताम्या मुहृत बामरदय । १०९ ॥ ४९ ॥
श्वभ्रायु' श्वभ्रयुग्माम्यासूनाः सत्लग्य पादत्र ।
तिषश्मस्यायुपी ताम्य' सासना गृह्णते पराः । ९४ ॥ ५० ॥
मुक्त्वा निस्तियगायुष्कामेताम्य पंचविंशतिम् ।
दवमक्रियिकद्वन्द्वतीर्थकृत्सहिता' पराः ॥ ५१ ॥
पंचसप्ततिसंम्यानाः परिगृह्णत्यसंयवाः ।
मयाग मातमेषके मिभ्रकादारिके स्थित' ॥ ५२ ॥
क्रमश ७५ । १ ।
यागवक्रियिक मंगः सामान्यश्चिदशादित' ।
तिर्यङ्मन्यायुपी हित्वा वदीय मिभ्रके पराः ॥ ५३ ॥
आपन वक्रियिक १०४ । मिथ्यादृष्टयादिषु १०३।९६।
७०।७२ । आपन वक्रियिकमिभे १०२ ।
हीनाम्नीर्थकरणाय स्थावरकेन्द्रियमातपैः ।
हुडासमाप्तमिथ्यात्वपंढैरपि च सासन ॥ ५४ ॥
मिथ्यादृष्टौ १०१ । सासन ९४ ।

सासनाः षोडश त्यक्त्वा मिश्रकाः पंचविंशतिम् ।
देवमर्त्यानुपूर्वी चान्या सप्तति चतुरन्विताम् ॥ ६९ ॥
सासनाः १०१ । मिश्राः ७४ ।
तीर्थकृन्नृसुरायुर्मिर्युक्तां चप्रत्यसंयताः ।
तेजोलेश्या विमुच्यैता श्वभ्रायुर्विकलत्रयम् ॥ ७० ॥
श्वभ्रद्वयमपर्याप्तं सूक्ष्मं साधारणं परा ।
हित्वा वामदृशस्तीर्थकर्मृत्वाहारकद्विके ॥ ७१ ॥
असंयताः ७७ । ओघेन तेजोलेश्या १११ । वामदृश १०८
एकेन्द्रियमसम्प्राप्त स्थावरं पंचशुद्धके ।
मिथ्यात्वमातपं हित्वा परा बध्नति सासना । १०१ ॥ ७२ ॥
औपमिकीः परिगृह्णाति प्रकृतीः सकला स्फुटम् ।
तेजोलेश्यास्थिताः पंच सम्यग्मिथ्यात्वगादयः ॥ ७३ ॥
७४।७७।६७।६३।५९ ।
श्वभ्रायुर्नारकद्वंद्वसूक्ष्मसाधारणातपान् ।
एकेन्द्रियमपर्याप्तं स्थावरं विकलत्रयम् ॥ ७४ ॥
पद्मलेश्या निरस्यंता द्वादश प्रकृती परा ।
आरभ्यासाकुर्वते सर्वा अष्टाचरशतप्रमाः ॥ ७५ ॥
ओघेन पद्मलेश्या १०८ ।
विहायाहारकद्वन्द्वतीर्थकृत्त्वं कुदृष्टय ।
सासना षडमिथ्यात्वहुंडासंप्राप्तकैर्विना ॥ ७६ ॥
कुदृष्टय १०५ । सासना १०१ ।
स्त्रीकुर्वन्त्यौघिकी पंच मिश्रकद्विपुरागमाः ।
शुक्ललेश्या प्रबध्नति स्थावरं नारकद्वयम् ॥ ७७ ॥

सकषायचतुष्कयामोघर्भेदः, तत्र सत्रामकषायाणां सूक्ष्मसां-
परायान्तानामोघः, ततोऽकषायाणां शान्तक्षीणसयोगानामोघ ।

इति कषायमार्गणा ।

अज्ञानं ज्ञानमप्यस्ति गुणे यत्र तत्त्वतः ।
तत्र विदुषा बुद्ध्वा बंधसौघा नियोज्यताम् ॥ ६३ ॥

तत्रौघनाज्ञानत्रये ११७ । मिथ्यादृष्टौ ११७ । सासने
१०१ । ततोऽसंयतादीनां मत्यादिज्ञानत्रये नवानामोघभंगः,
तथा मनःपर्यये प्रमत्तादीनां सप्तानामोघः, ततः केवले
सयोगायोगयोरोघ ।

इति ज्ञानमार्गणा ।

ओघः सामायिके छेदोपस्थापनेऽपि च ।
प्रमत्तादिचतुष्केऽस्ति परिहारेऽपि चाद्ययोः ॥ ६४ ॥
सूक्ष्मे सूक्ष्मकषायोऽसौ यथाख्याते चतुर्ष्वत ।
स्वे देशचरित्रेऽसौ चतुष्केऽप्यस्त्वसंयमे ॥ ६५ ॥

इति संयममार्गणा ।

चक्षुषोऽचक्षुषा ह्योघाघा द्वादशक मताः ।
गुणानाममतादीनां नवकस्यावधिदर्शन ॥ ६६ ॥
सयोगायोगयोरोघा ज्ञेया केवलदर्शने ।
मार्गणा दर्शनस्योक्ता लेश्यानां तां वदाम्यतः ॥ ६७ ॥
आद्यलेश्यात्रयालीढा मिथ्यात्वादिचतुष्टयम् ।
एतास्तीर्थकरत्वानाः स्वीकुर्वन्ति कुदृष्टयः ॥ ६८ ॥
कृष्णनीलकापोतलेश्यासामान्येन ११८ । कुदृष्टयः ११७ ।

हित्वा तृतीयकोपादिचतुष्कं वा प्रमादिन' ।
शोकस्थिरास्तुभासातायशोऽरतिविवर्जिता' ॥ ८७ ॥
आहारकद्वया शेषाः स्त्रीकुर्वन्त्यप्रमत्तका ।
शान्तान्तेषु परेष्वोघा दृष्टव्योऽपूर्वकादिषु ॥ ८८ ॥
प्रमत्ताः ६२ । अप्रमत्ताः ५८ ।

इति भव्यसम्यक्त्वमार्गणा ।

आघोक्ता' सञ्ज्ञिनां मिथ्यादृष्टियावत्त्वसंज्ञिनाम् ।
एतेषां सासनस्थानां ज्ञातव्या सासनस्थिताः ॥ ८९ ॥

इति संज्ञिमार्गणा ।

अस्त्याहारकव्योघः कर्मप्रकृतिबन्धन ।
शेषः कार्मणयोगस्थो अंगोऽनाहारकेषु तु ॥ ९० ॥

इति आहारकमार्गणा ।

तियग्द्वयातपख्याताप्युघातं विकलत्रिकम् ।
तिर्यक्स्थमायुपी सूक्ष्मं साधारमपर्याप्तकम् ॥ ७८ ॥
पाकद्विति परित्यज्य प्रकृतीर्गृण्हते पुनः ।
हित्वा मिथ्यात्वस्त्रीवेदकारित्वाहारकद्वये ॥ ७९ ॥
असंप्राप्तकमिथ्यात्वपंढहुंडमिवार्जिताः ।
सासना गृण्हत शेषा' शुक्लल्स्याम्यवस्थिता' ॥ ८० ॥
आयन शुक्लस्या' १०४ । मिथ्यात्वः १०१ । सासना
९७ ।
मिश्राप्तियग्द्वयायोतवियगायुरपाकताम् ।
हित्वामरनरायुर्म्यो सहितां पंचविंशतिम् ॥ ८१ ॥
अपरा सहत अपा' प्रकृतीरमता' पुन' ।
तीर्थकृन्नृसुगयुर्मिरायाक्ता निखिला युताः ॥ ८२ ॥
७४ । असता ७४ ।

इति लेश्यामार्गणा ।

आपिक्षीगृण्हत भव्यास्ता अभव्याः कुदृष्टिमाः ।
आया यदुकृदृष्टीनां निर्मतादिचतुष्टये ॥ ८३ ॥
आप क्षायिकदृष्टीनामकादद्वगुणाश्रिताम् ।
मिश्रुभ्यासंयतादीनां भावनीयो यथागमम् ॥ ८४ ॥
आपा मध्यसुगयुर्म्या हीनः क्षामिकदर्शने ।
गर्भंति नकमप्यायुपतस्तत्र व्यवस्थिताः ॥ ८५ ॥
मुक्त्वा द्वितीयकषायादिचतुष्कादिमसहवी ।
नृद्वयाहारिकद्वन्द्व अपा गृण्हत्यसुमताः ॥ ८६ ॥
असंयता ७० । मनुष्यता' ६६ ।

तावद्धरायामिदमत्र शास्त्रं
स्थेयाच्छुभं कर्मनिरासकारि ॥ ५ ॥

त्रिसप्तत्याधिकेऽब्दानां सहस्रे शकविद्विषः ।
मसूतिकापुरे जातमिदं शास्त्रं मनोरमम् ॥ ६ ॥

इत्याचार्यवर्यश्रीमदमितगतिविरचितः पञ्चसंग्रहः समाप्तः।

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

ग्रंथकर्तु प्रशस्ति ।

भीमापुराणामनघप्रवीणां
सभाऽभवद्भूषणविभूषितानाम् ।
हारो मणीनामिव तापहारी
सुधानुसारी शशिरश्मिशुभ्रः ॥ १ ॥

माधवसेनगणी गणनीयः
शुद्धतमोऽजनि तत्र जनीयः ।
भूयसि सत्यवतीव शशांकः
श्रीमति सिंधुपतावकलंकः ॥ २ ॥

शिष्यस्तस्य महात्मनोऽमितगतिर्मोक्षार्थिनामग्रणी
रेतच्छास्त्रमशेषकर्मसमितिप्रध्वंसनायाकृत ।
वीरस्येव जिनेश्वरस्य गणभृद्भव्योपकारोद्यतो
दुर्वारस्मरदन्तिदारणहरिः श्रीगौतमोऽनुत्तमः ॥ ३ ॥

यदत्र सिद्धांतविरोधि बद्धं,
प्राज्ञैं निराकृत्य तदेतदार्यैः ।
गृह्णंति लोका भुवनोपकारि यद्वत्,
स्वार्थं निराकृत्य फलं पवित्रम् ॥ ४ ॥

अनश्वरं केवलमर्चनीयं
यावत्स्थिरं तिष्ठति मुक्तिपंक्तौ ।

चत्वारिंशच्चवाग्दाम्ना सा द्वात्रिंशच्छिवादिवो ।
चतुर्पंचाशदादिष्टा तथा षट्त्रिंशदुपमाः ॥ ११६ ॥
अष्टात्रिंशच्चुरः प्रोक्ता सप्तपंचाशदुच्यते ।
लब्ध्यनिर्वृत्यपर्याप्तभेदतोऽपूर्णदेहिनाम् ॥ ११७ ॥
अथवा जीव सामान्य स्थावरत्रसपूर्वकैः ।
जीवभेदा विबाद्धव्या भर्देर्मेदविशारदः ॥ ११८ ॥

{ १ / सा / १ } { २ / स्था त्र / १ १ } { ३ / ए वि स / १ १ १ }

{ ४ / ए वि अ सं / १ १ १ १ } { ५ / ए. द्वी त्री च प / १ १ १ १ १ }

{ ६ / पृ अ त वा व त्र / १ १ १ १ १ १ } { ७ / पृ अ त वा व वि स / १ १ १ १ १ १ १ }

---

१   २   ३

११ ४ / १ ब / १ १ / १ / ११ / ११ / ११ / ११ / ११

११ / स्था.द्वि १ / वि १ / १ / ११ ११ ११ / ११ / ११ / ११ / ११

११ / स.वि १ / १ / १ / ११ ११ / ११ १ ११ / ११ १ अ.स. / ११ / ११ / ११

प्रकाशक
नाथूराम प्रेमी,
मंत्री, श्रीमाणिकचन्द्र-दिगम्बर-
जैनग्रन्थमालासमिति ।
हीराबाग, पो० गिरगांव-बम्बई ।

मुद्रक
विनायक बालकृष्ण परांजपे,
नेटिव ओपिनियन प्रेस,
आंग्रेवाडी, गिरगांव-बम्बई ।

१६
पृ अ ते पा नि ष प्र षि प्र सं
२ २ २ २ २ २ १ १ १ १

१७
पृ अ त पा नि ष प्र अ षि अ सं
२ २ २ २ २ २ १ १ १ १ १

१८
पृ अ त पा नि ष प्र श्री श्री ष अ सं
२ २ २ २ २ २ १ १ १ १ १ १

१९
पृ अ त पा नि ष प्र अ श्री श्री ष अ सं
२ २ २ २ २ २ १ १ १ १ १ १ १

एकादयः समासा य यावदेकानविंशतिः ।
त पर्याप्तगाभ्यस्ताः कामा मदानुबुद्धम ॥ १२० ॥
१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४
१५ १६ १७ १८ १९
त पयाप्तगाभ्यस्ताः—
२ ४ ६ ८ १० १२ १४ १६ १८ २० २२ २४
२६ २८ ३० ३२ ३४ ३६ ३८
पर्याप्तलब्ध्यपर्याप्तनिर्वृत्त्यपर्याप्तकैस्त्रिभिः ।
एकादीनां त्रिघ्न भूमा जीवसंगप्रकल्पिताः ॥ १२१ ॥
३ ६ ९ १२ १५ १८ २१ २४ २७ ३० ३३
३६ ३९ ४२ ४५ ४८ ५१ ५४ ५७
सप्तपर्याप्तं श्रान्त्वा मदान् य पान्ति जन्मिनः ।
त संसारपर्याराम्ं संपत्तास्तारयन्तु माम् ॥ १२२ ॥

प्राणन्ति यै सदा जीवा प्राणैर्वाद्यैस्तिराम्भैः ।
प्राणा प्रवर्तमानास्ते प्राणिनां जीवितावधि ॥ १२३ ॥
दृगीशर्यर्पः स्यान्तरप कायवलत्रयम् ।
आयुरुच्छ्वासनिःश्वासौ दशप्राणा भवन्त्यमी ॥ १२४ ॥
सर्वेष्वक्षेन्द्रियायूंषि पूर्णस्वान सुरागिषु ।
वाग्भिस्त्रप्तान्दर्पीकस्य मनः पूर्णेषु सज्ज्ञिषु ॥ १२५ ॥
न संज्ञिनि दाशैका हीनाऽन्यपवन्त्येषाड्य ।
अपर्याप्तेषु सप्तायारककाऽन्येषु हीयते ॥ १२६ ॥
४-६-६-७-८-९-१० । ७-७-६-५-४-३-३
पूर्णापूर्णा यथा सन्ति पश्वाथा भवनान्यपि ।
पूर्णापूर्णास्तथा जीवा विज्ञातव्या मनीषिभिः ॥ १२७ ॥
आहारगृहदर्शीक्षानभाषामानसलक्षणाः ।
पर्याप्तयः षडप्राश्यिन्निहिनिष्पत्तिहेतवः ॥ १२८ ॥
अन्तर्मुहूर्ततोऽनन्तधनतमः पत्तरस्मना ।
सा यथाक्रममसाधारिस्रस्त्रिन्द्रियसंज्ञिनाम् ॥ १२९ ॥
आयुःपर्याप्तिनिष्पन्ना माहात्मापरम्भितः ।
प्राणिनां गतयः चामी गणरजीवितहेतव ॥ १३० ॥
यकाशिमायु या जीवा मार्गणन्तः नरकमार्गिता ।
मार्गणा मार्गणाद्धर्माभवेदुदशनापिता ॥ १३१ ॥
गतयः कर्मे स्वया यागा घर्षे पुरा (या) दया ।
वेदेनें संयता दर्शित्वा भन्य सुदेशनम् ॥ १३२ ॥

१ दर्शनेन्द्रिय बाहरयुमधः । २ दशाशि ग्रम । ३ पदे । ४ दर्शने । ५ सम्पदे ॥ ।

संज्ञी चाहारकः प्रोक्तास्तावन्तश्च मार्गणाः ।
मिथ्यादृष्ट्यादयो जीवा मार्ग्या यासु सदादिभिः ॥ १३३ ॥
४–५–६–१५–३–४–८–७ ४–६–२–६–२–२ ।
नरा गत्यामपर्याप्ताः संयमे सूक्ष्मसंयमाः ।
साहारकद्वया योगे मिश्रवैक्रियिकः परः ॥ १३४ ॥
सम्यक्त्वे शामिका मिश्राः सम्यग्दर्शनविच्युताः ।
सान्तरा मार्गणा ह्यष्टौ पराः सन्ति निरन्तराः ॥ १३५ ॥
गतौ १ । संयमे १ । योगे ३ । सम्यक्त्वे ३ । मिलिताः ८ ॥
यया गच्छन्ति संसारे या स्वागतिकर्मणा ।
श्वभ्रगत्यादिभेदेन गतिः सास्ति चतुर्विधा ॥ १३६ ॥
न रमन्ते महादुःखा यद् द्रव्यादिचतुष्टये ।
यत्परस्परतो दीना नारकास्ते निरूपिताः ॥ १३७ ॥
कुटिला यत्तिरोऽञ्चन्ति विवेकविकलाशयाः ।
मायाकर्मफलात्प्राप्तास्ते तिर्यञ्चः प्रकीर्तिताः ॥ १३८ ॥
हेयादेयानि मन्यन्ते यन्मनोज्ञानलोचनाः ।
द्विधा म्लेच्छार्यभेदेन मानवास्ते निवेदिताः ॥ १३९ ॥
दीव्यन्ति स्वेच्छयाष्टाभिर्ये गुणैरणिमादिभिः ।
दिव्यदेहा मता देवाश्चतुर्धा ते विभास्वराः ॥ १४० ॥
जन्ममृत्युजरारोगसंयोगवियोगादयः ।
न यस्यां जातु जायन्ते सा सिद्धा गदिता गतिः ॥ १४१ ॥

---

१ सासादनः । २ अपर्याप्तमनुष्यस्य पल्योपमासंख्यातभागमात्रम् [illegible]-काल । आहारकमिश्रितयस्य वर्षाणि । वैक्रियिकमिश्र [illegible] । सूक्ष्मसंयम [illegible] । सासादनमिश्रयोः पल्योपमासंख्यातभागमात्रम् । [illegible] दिनानि आपशमिक ।

अहमिन्द्रा इवैकैकमीशन्ते यानि सर्वदा ।
तानीन्द्रियाण्यदयूनि विज्ञयानि विचक्षणं ॥ १४२ ॥
यवनालमसूराविमुक्तचन्द्रार्धसन्निभा ।
भाश्राक्षिघ्राणजिह्वा स्यु स्पर्शनऽनेकधाकृति ॥ १४३ ॥
एकाक्ष स्पर्शनं जन्तावेकैकं वर्धत तत ।
अन्येपु रसन घ्राण चक्षु श्रोत्रं यथाक्रमम् ॥ १४४ ॥
अस्पृष्ट दृश्यत रूपं स्पृष्ट शब्दो निशम्यत ।
सदा गन्धा रस स्पर्शो बद्धं स्पृष्टाऽवबुध्यत ॥ १४५ ॥
भेदनं दर्शनं भाग स्वामित्वं कुरुत यत ।
एकेन स्पर्शननात्र एकाक्ष पर्वधा तत ॥ १४६ ॥
जलूकाशुक्तिशम्बूकगण्डूपदकपर्दिका ।
जठरकृमिशङ्खाद्या द्वीन्द्रियादाहना मता ॥ १४७ ॥
कुन्थु पिपीलिका गुम्भी यूका मत्कुणवृश्चिका ।
मर्कोटकेन्द्रगोपाद्यास्त्रीन्द्रिया सन्ति देहिन ॥ १४८ ॥
पतङ्गा मशका दंशा मक्षिका कीटगर्मुतं ।
पुत्तिका चञ्चरीकाद्याश्चतुरक्षा शरीरिण ॥ १४९ ॥
नारका मानवा देवा तिर्यञ्चश्च चतुर्विधा ।
सामान्यन विशेषेण पञ्चाक्षा बहुधास्थिता ॥ १५० ॥
इन्द्रियार्थसुखातीता लोकालोकविलोकिन ।
क्षायिकातीन्द्रियज्ञाना जीवा सन्ति निरिन्द्रिया ॥ १५१ ॥

कर्मभार महत्यङ्गी कायमादाय सर्वदा ।
मुदुर्वहं महाभारं कापटीमिव कमठः ॥ १५२ ॥

---

१ प्रभवन्ति । २ अङ्कुराग्रयुक्तानि । ३ रसन । ४ पृथिव्यादिभेदेन । ५ मंकोडा । ६ मधुमक्षिका । ७ नीलमक्षिका ।

पिण्ड' पाद्गलिक' भाया जीवस्यापारसाधित ।
भदा' पडस्य सुम्यम्भावन्हिवासुवरुश्रसा' ॥ १५३ ॥
समानास्त मधुरम्भाविन्दुपूर्णाग्रजम्बर्ज' ।
भराम्भा'धिमरुत्काभा' कर्माधिग्रास्तरुश्रसा' ॥ १५४ ॥
प्रकग सिकत्वा पृथ्वी रत्नापलसिसादय' ।
पर्त्रिंशद्गणीमदा दर्शिता जिनपुगवै ॥ १५ ॥
करका मिहिकाबिन्दुहिमावश्यायसीकरा' ।
शुद्ध घनादकं तार्य तायकायास्तनूभृव ॥ १ ६ ॥
अंगारा मुर्मुरा ज्वाला' स्फुलिंगस्तुरुपावका' ।
अग्निरगन्यादया श्रया वहूपावन्हिकायिकाः ॥ १५७ ॥
घना महांस्तनुवास्या गुंजा मण्डलिरुत्कलि' ।
प्रभंजनादय प्रात्का विचित्रा वातकायिका' ॥ १५८ ॥
मूलाग्रविष्टपस्कन्धग्रा' धिर्वाजादिरोहिण' ।
सम्मूर्च्छिना मताभिश्रा वनस्पतिशरीरिण' ॥ १५९ ॥
श्रमा त्रिविधत्तु'पंचदृर्पाका मत्रमागिन' ।
विकसामग्निसंश्यास्पासमप्रकृतिर्षज्ञिता ॥ १६० ॥
त्रसनाद्यावाहि' सन्ति नाग्निनसमकायिका' ।
उपपार्दे गतास्त्यक्त्वा देहिना मारणान्तिकान् ॥ १६१ ॥
मत्स्यकस्कायिका दवा' स्वाभा' कत्रसिनाद्यपम् ।
आहारकवर्गतायपाथकानिलकायिकाः ॥ १२ ॥
निगातवादर' सूक्ष्मरव सन्त्यप्रतिष्ठिताः ।
पंचाक्षा विकला ह्रवा जीवा अपा प्रतिष्ठिता ॥ १६३ ॥ युग्मम्

---

१ घटाविभिन्न सम्यविमणो गुंजा । २ कर्णिकस्तुपातमृतांश ।

ध्यानेन नाशितो येषां क्वापथ च कृशानुना ।
इमात्मनामिषाक्षेपा मलस्य सन्त्यकाभिका ॥ १६४ ॥

आत्मना वीर्यविघ्नस्य क्षयोपशमने सति ।
यः प्रदेशपरिस्पन्दः स योगो गदितस्त्रिधा ॥ १६५ ॥
प्रत्येकं वाङ्मनोयोगौ सत्यासत्यद्वयाद्वयं ।
चतुर्धा कथितं प्राज्ञैः काययोगस्तु सप्तधा ॥ १६६ ॥
सत्यं मनो यथावस्तु प्रवृत्तं परथा मृषा ।
द्वयं सत्यमृषा ज्ञेयमसत्यासत्यमृषाऽद्वयं ॥ १६७ ॥
यथैव मनसा योगश्चतुर्धा प्रतिपादितः ।
वाचिकोऽपि तथा ज्ञेयो योगनिग्रहणार्थतः ॥ १६८ ॥
जनान्त सम्मति न्यास नाम रूप प्रतीतिषु ।
सत्यं संभावने भाव्य (व) व्यवहारोपमानयोः ॥ १६९ ॥
इत्थं सत्यवचो योगो दशधातोऽन्यथा मृषा ।
द्वाभ्यां सत्यमृषा ताभ्यां युक्ताऽसत्यमृषान्यथा ॥ १७० ॥
वागसत्यमृषा ज्ञेया विकलाक्षशरीरिणाम् ।
भागिनां सज्ञिनां चैषा भाषणामन्त्रणादिका ॥ १७१ ॥

---

१ भत्त देवी चप्पहपडिमा तहय होदि जिणदत्ता ।
सेदो दिग्घो रज्झदि कूरोत्ति य जं हवे वयण ॥ गो सा २२३ ॥
सक्को जम्बूदीवं पल्लट्टदि पाववज्जवयण च ।
पल्लोवम च कमसो जणपदसच्चादि दिट्ठंता ॥ २२४ ॥
२ आमंतणि आणवणी याचणिया पुच्छणी य पण्णवणी ।
पच्चक्खाणी संसयवयणी इच्छाणुलोमा य ॥ २२५ ॥
णवमी अणक्खरगदा असच्चमोसा हवंति भासाओ ।
सोदाराण जम्हा वत्तावत्तंस संजणया ॥ २२६ ॥

उदर या मव' न्थूल मस्यादारं प्रयाप्रनं ।
औदारिकस्त्यमा काया मिश्राऽपयाप्त इम्यत ॥ १७२ ॥
विक्रियार्या मव' काया विक्रिया या प्रयाजर्न ।
मस वैक्रियिका प्रया मिभाऽपूर्ण' म कथ्यत ॥ १७३ ॥
एकानकलघुस्थूलशरीरविविधक्रिया ।
विक्रिया कथिता प्राज्ञै' सुरश्राम्रादिगाचरा ॥ १७४ ॥
अधानाहरन सूक्ष्मान् गत्वा कवलिनाऽन्तिकम् ।
संशय मति लभ्यर्द्धेस्मयमजिज्ञासया ॥ १७५ ॥
य' प्रमत्तस्य मूर्धोत्था धवला धातुवर्जित' ।
अन्तर्मुहूर्तस्थितिकः सर्वस्याघातविच्युत' ॥ १७६ ॥
पविशाश्रमस्थाना हस्तमात्राऽल्पपसृति' ।
आहारकः म भाटम्या मिभाऽपयाप्त उच्यत ॥ १७७ ॥
कर्मैव कार्मण' काय' कर्मणां वा कदम्बकं ।
एकद्वित्रियानप विग्रहता प्रवतत ॥ १७८ ॥
तत्रमन प्रगीग्ण बध्यत न न जीयत ।
न चापयुज्यत किंचियता याग'स्य नास्तयत' ॥ १७९ ॥
अकाया' मन्ति निर्मुक्ता' शुभाशुभप्रवर्तिना ।
सप्तधा कायमार्गन मयातीता निरामया ॥ १८० ॥
स्थूला मिश्रवत पूर्णास्तज'पवनकायिका' ।
पंचाक्षाश्चवनूमाजो परषां नास्ति विक्रिया ॥ १८१ ॥
विग्रहर्गा ममस्तानां काया तजमकार्मणां ।
युक्तौ वक्रिमिकनर्मा सर्गाधम्रनिमासिषु ॥ १८२ ॥

---

१ अमरत्वम् गतो प्रकर्ष ।

औदारिकेन तिर्यक्षु नृणामाहारकेन च ।
सहाहारकयोगेन जातु वैक्रियिकोऽस्ति नो ॥ १८३ ॥
चक्रवर्ती सकला गत्वा दशधाप्तोऽविनिग्रहा ।
त्रिकायो मत्यतिर्यञ्चमनुष्काया च कथेन ॥ १८४ ॥
द्वयोरष्टयोरदयोरेकश्च दशान्यत्र त्रयोदश ।
नवैकादश त पदसु नवात सप्त योगिनि ॥ १८५ ॥
१३।१३।१०।१३।९।११।९।९।९।९।९।९।७।०।

नाकपायविसपाणामुदम त्रिविधोऽङ्गिनाम् ।
स्त्रीपुंनपुंसकाभिख्या सदा मूढत्वकारकः ॥ १८६ ॥
यदोदीरणया जीव सुपुसमनुजोपम ।
कृत्याकृत्यविचाराणां जायते करणाक्षम ॥ १८७ ॥
वेदकर्मोदयोत्पन्नो भाववेदस्त्रिधास्मृत ।
नामकर्मोदयोत्पन्नो द्रव्यवेदोऽपि च त्रिधा ॥ १८८ ॥
जीवस्वभावसमोहो भाववेदोऽभिधीयत ।
योनिलिंगादिको देहे द्रव्यवेद शरीरिणाम् ॥ १८९ ॥
योऽभिलाप स्त्रियां पुंसि पुरुषस्य च य स्त्रियाम् ।
स्त्रीपुंसयोश्च सर्वस्य भाववेदोऽस्ति स त्रिधा ॥ १९० ॥
नान्तर्मौहूर्तिका वेदास्तत सन्ति कषायवत् ।
आजन्ममृत्युपर्यन्तेषामुदयो हश्यत भव ॥ १९१ ॥
स्त्रीपुंनपुंसका जीवा सदृशा द्रव्यभावत ।
आयन्त विसदृशाश्च कर्मपाकनियन्त्रिता ॥ १९२ ॥

१—२ चक्रा इमौ तैजसकार्मणौ स्त इति सम्बन्ध । ३ विग्रहगतौ । ४ विग्रहगता सर्वजीवास्तैजसकार्मणकाया । ५ त्रिमार्गगाः । ६ मनुष्याः ।

उदर या मय' स्थूल मस्यादार प्रमाञनं ।
आदारिकोऽस्त्यमा काया मिभाऽप्यपाप्त इप्यत ॥ १७२ ॥
विक्रियार्या मय' कपया विक्रिया या प्रयाञनं ।
यस्य विक्रियिक प्रमा मिभाऽपूण' म कप्यत ॥ १७३ ॥
एकानकल्पपृस्यूलस्थगिरविविधक्रिया ।
विक्रिया कथिता प्राप्तिं सुरमाप्रादिगाचरा ॥ १७४ ॥
अयानाहरन मूल्मान् गत्वा कवलिनाऽन्तिकम् ।
संशय मनि लब्धर्द्धरसयमजिज्ञासया ॥ १७५ ॥
य' प्रमत्तस्य मूर्धात्या धवला धातुवर्जित ।
अन्तमुहूतस्थितिक' सवव्याघातविच्युत ॥ १७६ ॥
पवित्राणममस्थानां इस्तमात्राञ्जपद्युति' ।
आहारकः स काद्ध्यो मिभाऽप्यपाक उच्यत ॥ १७७ ॥
कमन कामण' काय' कमणां वा कदम्बक ।
एकद्वित्रिक्षणानप विग्रहतौ प्रवतत ॥ १७८ ॥
तैजसन शरीरण वध्यत न न नीयत ।
न चापरयम्यत किंचिदयता यागाऽस्य नास्त्यत' ॥ १७९ ॥
अकाया सन्ति निर्मुक्ताः शुभाशुभमवर्धिना ।
सप्तधा काययागन मवातीता निरास्रवा ॥ १८० ॥
स्थूला विकुवत पूर्णास्त्रयपवनकायिका' ।
पंचाक्षामवतन्मार्जा परर्या नास्ति विक्रिया ॥ १८१ ॥
विग्रहना ममस्तानां कार्यां तजमकमणां ।
युक्ता वक्रियिकनमा सगमभ्रनिवासिषु ॥ १८२ ॥

---

१ कगमम्य मता मकर्ति ।

विषयसूची ।

सन्त्यनन्तानुबन्ध्याख्या अप्रत्याख्याननामकाः ।
ते प्रत्याख्यानसंज्ञाका क्रमात्सञ्ज्वलनाभिधा ॥ २०४ ॥
घरार्थदृष्टिचारित्रे द्वितीर्यदेशसंयम ।
तृतीयं संयमस्तुर्यैर्यथाख्यातश्च हन्यते ॥ २०५ ॥
कोपत समता ग्रावाभूरेणूदकराजिभि ।
गतिं चतुर्विधां यान्ति श्वभ्रतिर्यग्नृनाकिनाम् ॥ २०६ ॥
अश्मस्तम्भास्थिदार्वार्द्रबल्लीसमता गतिं ।
मानतो गच्छति श्वभ्रतिर्यङ्मर्त्यदिवौकसाम् ॥ २०७ ॥
तुल्यया वंशमूलाविश्रृङ्गगामूत्रचामरं ।
मायया नारकस्तिर्यङ् जायते मानवोऽमर ॥ २०८ ॥
कृमिनीलीहरिद्रान्नमलरागसमानत, ।
लोभतो जायते श्वभ्रस्तरश्चो मानुष सुर ॥ २०९ ॥
स्युः श्वभ्रेषु तिर्यक्षु मायाया प्रथमादय ।
आतस्य नृषु मानस्य लोभस्य स्वर्गवासिषु ॥ २१० ॥
आचार्या निगदन्त्यन्य कोपादिप्रथमादय ।
भ्रमतां भवकान्तारे नियमो नास्ति जन्मिनाम् ॥ २११ ॥
स्वान्यपीडाकरा निन्द्या चारित्रसंयमहतव ।
कषाया सन्ति नो यस्य सत्कषाया जिनागमा ॥ २१२ ॥

गुणपर्ययवद्द्रव्य ध्रौव्योत्पादव्ययात्मकं ।
तत्त्वतो ज्ञायते येन तज्ज्ञानं कथ्यते जिनै ॥ २१३ ॥
इन्द्रियानिन्द्रियैरर्थग्रहणं मननं मति ।
विकल्पा विविधास्तस्या क्षयोपशमर्मभया ॥ २१४ ॥
क्षिपद्वत्वन्द्रिय पद्मिभ्श्चतुराश्वग्रहादिकान् ।
व्यञ्जनावग्रहं तत्र मूलभंगं चतुर्विधं ॥ २ ५ ॥

या स्त्री द्रम्यण, मायन साऽस्ति स्त्री ना नपुंसकः ।
पुमान् द्रम्यम, मायन पुमान्नारी नपुंसक ॥ १९३ ॥
सद्रा द्रम्यण, मायन सद्रा नारी नरो मत ।
इत्येव नवधा वेदो द्रम्यमायविमदतः ॥ १९४ ॥
स्तनयोनिमती नारी पुमान् सश्मश्रुमेहन ।
न स्त्री न पुरुष पापा द्वयरूपा नपुंसक ॥ १९५ ॥
आणिमादयमम्यर्थ सुग्धन्नाक्लीवनाम्स्ना ।
पुंस्कामन सन सप्त लिंगानि स्त्रैणसूचन ॥ १९६ ॥
खरत्वमदनम्माम्य माडीयम्मश्रुधृष्टता ।
स्त्रीकामन समं सप्त लिंगानि पौरुषदने ॥ १९७ ॥
यानि स्त्रीपुंसलिंगानि पूर्वाणीति चतुर्दश ।
सक्तानि तानि मिश्राणि पण्डभावनिवेदन ॥ १९८ ॥
गम स्त्यायति यस्सी या दर्पेण्छादयति स्वय ।
नगमिल्लापिणी नित्य सा मद स्त्री निरुच्यते ॥ १९९ ॥
इुरुत्न गुरुकर्माणि गर्भ गापयत स्त्रियां ।
यतो भजति गमस्य भयः मन्निरस्तत पुमान् ॥ २०० ॥
सुस्प्ट लिंग्मनाप्रतिद्वयाकांक्षी नपुंसकः ।
नरमजावतीरूपा दु महाधिकवेदनः ॥ २०१ ॥
क्लीपमन तामन पापकनष्टकन च ।
समता बदताप्यताः मन्त्यबदा गवम्यधाः ॥ २०२ ॥

म चारित्रपरीणामं कपन्ति छिद्रकारणं ।
कृन्मानसंयनालामास्त कपायाभतुर्विधा ॥ २०३ ॥

१ क पुस्तकनास्त्यय श्लोक ।

क्षयोपशमस्य पाका शुभाणां जन्मभागिनाम् ।
भवोगतपदुद्रव्यबाधनादवधिर्मत' ॥ २२१ ॥
अनुगोऽननुग स्वदवस्थोऽनवस्थित' ।
मुनिभिर्वर्द्धमानोऽसौ हीयमानश्चकम्पत ॥ २२२ ॥
सर्वाङ्गोत्थोऽवधिस्तीर्थकृन्नारकनाकिनाम् ।
परेषां शङ्खराजीवस्वस्तिकाद्यङ्कचिह्नजः ॥ २२३ ॥
नन्द्यावर्तो ध्वज पद्म' मीनस्तः कलशो हलम् ।
पावन नरतिर्यक्षु नाभेरुपरि लक्षण ॥ २२४ ॥
सरटो मर्कटो गोधा कर्कः काको बकः खर' ।
भवत्याऽलक्षण नाभेर्विभङ्गस्य तु निन्दितम् ॥ २२५ ॥
क्षयोपशमयोगस्य तारतम्यव्यवस्थिते ।
उत्पत्तिक्षयमासाद्य जायते तारतम्यता ॥ २२६ ॥
योऽन्यदीयमनोभावरूपिद्रव्यावबोधक ।
स मनःपर्ययो द्वेधा विपुलर्जुमती मत ॥ २२७ ॥
लब्धात्मलाभलब्धीनां संयतानां प्रजायते ।
मर्त्यक्षेत्रस्थितद्रव्यप्रकाशी स प्रकर्षत ॥ २२८ ॥
साक्षात्कृताखिलद्रव्यपर्यायमविपर्ययम् ।
अनन्तं केवलज्ञान कल्मषक्षयसम्भवम् ॥ २२९ ॥
मतिश्रुतावधिज्ञान मिथ्यात्वसमवायत ।
विपरीत त्रिधाज्ञेयं विपरीतार्थदर्शकम् ॥ २३० ॥
रूपादौ यद्विपर्यस्त मत्यज्ञान तदक्षजम् ।
धर्मरिक्तं श्रुताज्ञान विज्ञेय भ्रान्दकारणम् ॥ २३१ ॥

---

१ ख पुस्तके "नानुग" इति पाठः । २ क पुस्तके मनोयात इति पाठः।

२४–२८–३२ ।
यथाऽपि राक्षसस्तावन्मन्त्रादिभिरमर्त्यः ।
तं सदा पुनस्ताभ्यां मतिमन्त्रापमुद्दत ॥ २१६ ॥
१४४।१६८।१९२।

स यथा राक्षसं मर्त्यमन्त्रादिभिर्ज्ञानमिश्रगुणिता—
२८८।३३६–३८४ ।
मतिपूर्वं श्रुतं प्राक्तं मनकश्रान्तास्मकम् ।
शब्दाद् घटादि विज्ञानं वह्निज्ञानं च धूमतः ॥ २१७ ॥
मतिपूर्वं श्रुतं दक्षरूपचारान्मतिमता ।
मतिपूर्वं तत सर्वं श्रुतं प्रमं विचक्षणं ॥ २१८ ॥

अत्र इत्युक्त घकाराकारटकाराकारविसर्जनीयविषयं मतिज्ञानं तत पृथुबुध्नोदराद्याकारविषयं श्रुतज्ञानं ततो जल धारणादिविषयं श्रुतज्ञानम् । तथा धूमदर्शनं मतिज्ञानं ततोऽग्निविषयं विज्ञानं श्रुतज्ञानं ततोऽपि दाहपाकादिविषयं विज्ञानं श्रुतज्ञानमिति श्रुतात् श्रुतात्पत्तेर्मतिपूर्वं श्रुतमलक्षणमप्यापीति चेत्, नच दोषः मतपूर्वश्रुतज्ञानं तदपि मतिज्ञानमेव कार्ये कारणोपचारात् अन्न वै प्राणा, आयुर्घृतमित्यादिवत् । ततो व्याप्त्येव लक्षणम् ।

अवाच्यानामनन्तांशो वाच्या भावा मता जिनैः ।
तत्रचपामनन्तांशो वाच्यानामागम पुनः ॥ २१९ ॥
मृताशपपदार्थानां वदको गयतेऽपि ।
स सवप्रत्यय प्राप्तो नारकेष्वमरेषु च ॥ २२ ॥

---

१ च द्रव्याभीर्षकगणाच ।

क्षयोपशमश्च षोढा क्षपाणां जन्मभागिनाम् ।
अधोमतबहुद्रव्यबोधनादवधिर्मतः ॥ २२१ ॥
अनुगोऽननुगः क्षस्वदवस्थोऽनवस्थितः ।
मुनिभिर्वर्धमानोऽसौ हीयमानश्च कथ्यते ॥ २२२ ॥
सर्वाङ्गोत्थोऽवधिस्तीर्थकृन्नारकनाकिनाम् ।
परेषां शङ्खराजीवस्वस्तिकाद्यङ्गचिन्हजः ॥ २२३ ॥
नन्द्यावर्तो ध्वजः पद्मं श्रीवत्सः कलशो हलम् ।
पावनं नरतिर्यक्षु नामेरुपरि लक्षणं ॥ २२४ ॥
सरटो मर्कटो गोधा वृश्चिकः काको बकः खरः ।
अधस्ताल्लक्षणं नामेर्विभङ्गस्य तु निन्दितम् ॥ २२५ ॥
क्षयोपशमयोगस्य तारतम्यव्यवस्थिते ।
उत्पत्तिक्षेत्रमासाद्य जायते तारतम्यता ॥ २२६ ॥
योऽन्यदीयमनोजातरूपिद्रव्यावबोधकः ।
स मनःपर्ययो द्वेधा विपुलर्जुमती मतः ॥ २२७ ॥
लब्ध्वान्यतमलब्धीनां संयतानां प्रजायते ।
मर्त्यक्षेत्रस्थितद्रव्यप्रकाशी स प्रकर्षतः ॥ २२८ ॥
साक्षात्कृताखिलद्रव्यपर्यायमविपर्ययम् ।
अनन्तं केवलज्ञानं कल्मषक्षयसंभवम् ॥ २२९ ॥
मतिश्रुतावधिज्ञानं मिथ्यात्वसमवायतः ।
विपरीतं त्रिधाज्ञानं विपरीतार्थदर्शकम् ॥ २३० ॥
रूपादौ यद्विपर्यस्तं मत्यज्ञानं तदक्षजम् ।
धर्मरिक्तं श्रुताज्ञानं विभेदं क्षुब्धकारणम् ॥ २३१ ॥

---

१ ख पुस्तके "नानुगः" इति पाठः । २ क पुस्तके मनोयातः इति पाठः

२४–२८–३२ ।
प्रमाऽपि रामयस्तावक्ष्मदादिभिरग्रमतैर' ।
तं' सर्वर: पुनस्ताभ्या मनिमदाबयुद्दय ॥ २१६ ॥
१४३।१६८।१९२।

ते यथा रासम सतरबद्दादिभिराज्ञामिगुणिता'—
२८८।३३६–३८४ ।
मतिपूर्वं श्रुतं प्रोक्तं ग्यनकद्धादशात्मकम् ।
घम्दात् पटादि विज्ञानं वह्निज्ञानं च धूमत ॥ २१७ ॥
मतिपूर्वं श्रुतं दर्शस्वपचारान्मतिमता ।
मतिपूर्वं तत' मर्वं श्रुतं ज्ञेयं विचक्षण' ॥ २१८ ॥

घट इत्युक्त घकारादिकारग्कराकारविसर्जनीयविषयं मति ज्ञानं तत पृथुबुध्नोदराद्याकारविषय श्रुतज्ञानं ततो जल भारण्यादिविषयं श्रुतज्ञानम । तथा धूमदर्शनं मतिज्ञान तत्-अग्निविषयं विज्ञानं श्रुतज्ञानं ततोऽपि दाहपाकादिविषय विज्ञानं श्रुतज्ञानमिति श्रुतात् श्रुतात्स्यचमतिपूर्वं श्रुतमेवलक्षणमप्यापीति चत्, नप दापा मतेयप्युतज्ञानं तदपि मतिज्ञानमेव कार्ये कारणापचारात् अर्थ च प्राणा', आयुर्घृतमित्यादिवत् । ततो व्याप्त्येव लक्षणं ।

अवाच्यानामनन्तांशो वाच्या भावा मता जिनः ।
तदशेषामनन्तांशो वाच्यानामागम पुनः ॥ २१९ ॥
मृषाशेषपदार्थानां वेदको गदतःऽवधि' ।
स भवप्रत्यय प्रोक्तो नारकेष्वमरेषु च ॥ २२० ॥

---

१ च मध्याशीर्यकराणाम ।

चारित्रमोहनीयस्य प्रशमे प्रक्षयेऽपि वा ।
सप्तमाऽस्ति यथाख्याता जन्मारण्यदवानलः ॥ २४३ ॥
चतुर्णां संयमाद्यानां तृतीयाद्यादि पूर्वयो ।
सूक्ष्मस्य सूक्ष्मलाभादश्चतुर्णां पञ्चमस्तत' ॥ २४४ ॥
प्रथमाष्टकषायाणामुदयप्रलय सति ।
स सैत्त्वापशम तथामन्यपामुदये सति ॥ २४५ ॥
चतु'स्थावरविध्वंसी दशधा त्रसरक्षक ।
सम्यक्त्व परीणाम सप्तमासंयमोऽस्ति स ॥२४६॥ युग्मम् ॥
अष्टौ स्पर्शा रसा पञ्च द्वौ ग न्धौ वर्णपञ्चक ।
षैड्जादय स्वरा सप्त दुर्मनोऽप्येवमसंयमा' ॥ २४७ ॥
इत्यष्टाविंशति सन्ति चतुर्दशशरीरिपु ।
तेषामरक्षका जीवा ज्ञेया दशरसपत्ता ॥ ˜४८ ॥

इन्द्रियेष्वसंयमाः २८-जीवषु १४।

रूपादीनां पदार्थानां सामान्यस्यावलोकनम् ।
चतुर्दा दर्शन ज्ञेय जीवसामान्यलक्षणम् ॥ २४९ ॥
प्रकाशश्चक्षुषाऽर्थानां चक्षुर्दर्शनमिष्यत ।
शेषाणां पुनरर्थानामचक्षुर्दर्शन जिनै ॥ ५० ॥
साक्षाद्रूपिपदार्थानां साऽवधिदर्शनम् ।
मूर्तामूर्तपदार्थानामसौ केवलदर्शनम् ॥ २५१ ॥

---

१ ख पुस्तके सत्त्वोपशमं " इतिपाठ । २ स्थावराणां चत्वारो जीवसमासा सूक्ष्मबादरपर्याप्तापर्याप्तभेदेन । ३ नवविधास्त्रसजीवसमासा । ४ षड्जं मयूरो वदति ऋषभं चातको वदेत् । अजा वदति गांधारं क्रौंचो वदति मध्यमं ॥ १ ॥ पुष्पसाधारणकाले पंचमं कोकिला वदेत् । धैवतं दर्दुरश्चैव निषादं वदते गज ॥ २ ॥

यथाक्षस्यावधिज्ञानं मिथ्यात्वविषदूषितम् ।
विभङ्गं मन्यते सद्भिः क्षयोपशमसंभवम् ॥ २१२ ॥
उदये यद्विपर्यस्तं ज्ञानावरणकर्मणः ।
तदज्ञानमनुतया नोक्तं मिथ्याज्ञानं सुदृष्टिषु ॥ २१३ ॥

कषायाः षोडश प्रोक्ता नोकषाया यतो नव ।
ईषद्भेदो न भेदोऽत्र कषायाः पञ्चविंशतिः ॥ २३४ ॥
क्षायिकं क्षमतस्तेषां चारित्रं क्षयतो मतम् ।
यथाप्रशमतो पूर्व क्षायोपशमिकं पुनः ॥ २३५ ॥
द्वादशाद्यकषायाणामुदयस्य क्षये सति ।
यस्सत्त्वोपशम तेषां चारित्रोदयघातिनाम् ॥ २३६ ॥
प्रत्याख्यानकषायाणां परपामुदये सति ।
चारित्रं जायते तस्माद् क्षायोपशमिकं यतेः ॥ २३७ ॥ युग्मम् ॥
व्रतदण्डकषायाक्षसमितीनां यथाक्रमम् ।
संयमो धारणं त्यागो निग्रहो विजयाऽवनम् ॥ २३८ ॥
क्रियते यदभेदेन व्रतानामधिरोपणम् ।
कषायस्थूलताऽऽलीढः स सामायिकसंयमः ॥ २३९ ॥
व्रतानां भेदनं कृत्वा यदारमन्यधिरोपणम् ।
शोधनं वा विलोपेनच्छेदोपस्थापनं मतं ॥ २४० ॥
सावद्यपरिहारेण प्राप्यते यः समाहितैः ।
व्रतगुप्तिसमित्यात्मैः स परीहारसंयमः ॥ २४१ ॥
वर्तते सूक्ष्मलोभे च शमके क्षपके गुणे ।
स सूक्ष्मसांपरायाख्य संयमः सूक्ष्मलोभतः ॥ २४२ ॥

---

१ रक्षणम् ।

योगाविरतिमिथ्यात्वकषायजनितांगिनाम् ।
संस्कारो भावलेश्यास्ति कल्मषास्रवकारणम् ॥ २६१ ॥
कापोती कथिता तीव्रो नीला तीव्रतरो जिनैः ।
कृष्णा तीव्रतमो लेश्यापरिणामः शरीरिणाम् ॥ २६२ ॥
पीता निवेदिता मंदः पद्मा मंदतरो बुधैः ।
शुक्ला मंदतमस्तासां वृद्धिः षट्स्थानयायिनी ॥ २६३ ॥
निर्मूलस्कन्धशाखाच्छेदे भावा शाखोपशाखया ।
उच्चयं पतितादाने भावलेश्या फलार्थिनाम् ॥ २६४ ॥
षट् षट् चतुर्षु विज्ञेयास्तिस्रस्तिस्रः शुभास्त्रिषु ।
शुक्ला गुणेषु षट्स्वेका लेश्या निर्लेश्यमन्तिमम् ॥ २६५ ॥
इति मिथ्यादृष्ट्यादिषु लेश्या ।
कर्मभूमिष्वपूर्णानामाद्यास्तिस्रो विचक्षणैः ।
जघन्यापादि कापोती लेश्या क्षायिकदृष्टिषु ॥ २६६ ॥
षट् नृतिर्यक्षु तिस्रोऽन्त्याः संख्यसंख्येयजीविषु ।
एकाक्षविकलासंज्ञिष्वाद्यास्तिस्रो भवन्ति ताः ॥ २६७ ॥
[3]द्वि कापोताथ कापोतानीले नीला च मध्यमा ।
नीलाकृष्णे च कृष्णातिकृष्णा रत्नप्रभादिषु ॥ २६८ ॥

---

१ लेश्यावर्णनाथ संदृष्टिः ६।६।६।६।३।३।३।१। ।१।१।१।१।०।

२ कर्मभूमिषु अपर्याप्तेषु क्षायिकसम्यग्दृष्टिषु जघन्यकापोतलेश्या भवति ।

३ अस्य संदृष्टिरियं- [diagram: १ १ १ २ १ १ १ / उ ज उ म ज म उ / उ ज ज] नरकस्य द्वन्द्वसंज्ञा, प्रथमनरके उत्कृष्टा कापोता द्वितीये मध्यमा ।

३ पं० सं०

मन पर्यवविज्ञानं विशदविषयं यत' ।
मतिपूर्वं श्रुतज्ञानं दर्शनं न ततस्तया ॥ २५२ ॥

प्रवृत्तियोगिकी लेश्या कषायोदयरञ्जिता ।
भावतो द्रव्यतो देहच्छवि पौद्गलमयी मता ॥ ५३ ॥
कृष्णा नीला च कापोती पीता पद्मा सिता स्मृता ।
लेश्या षड्भि सदा ताभिर्गृह्यते कर्म जन्तुभि ॥ ५४ ॥
पृथ्वीकायेषु सा पाद्या शुक्ला तापशरीरिषु ।
पीता पावककायेषु कापोती पवनाङ्गिषु ॥ ५५ ॥
पाद्या पादपकायेषु बादरेषु निवेदिता ।
कापोती सूक्ष्मकायेषु सर्वापर्याप्तकेषु च ॥ २५६ ॥
सर्वेषां जन्मिनां शुक्ला लेश्या बकगता स्मृता ।
शरीरं कार्मणं शुक्लं पीतं भवति तैजसम् ॥ २५७ ॥
औदारिकं नृतिर्यक्षु भवत्यन्य कलेवरम् ।
पीता वैक्रियिकं पद्मा शुक्ला लेश्या सुधाशिनाम् ॥ २५८ ॥
मूलनिर्वर्तनं पीता देवीनां तु कलेवरं ।
आभाष्यां कथिता कृष्णा सा पाण्डोत्तरकालिकी ॥ २५९ ॥
पद्मलेश्याङ्गा भवेऽन्येषां सौभाग्याविष्कभावना' ।
गोमूत्रभस्मकापोतवर्णाङ्गा' पवनाङ्गिन' ॥ २६० ॥

इत्युक्ता द्रव्यलेश्या ।

भावलेश्यास्त्वथ,——

---

१ द्रव्यलेश्या । २ विभङ्गमतौ । ३ शरीरं देवीनां पीतलेश्यं भवति विकुर्वणाकाले बहुविधा द्रव्यतः । नारकिणां विकुर्वणाकाले सा कृष्णलेश्या पतिता जायते परं स्वभावेन कृष्णलेश्या द्रव्यतो न तु भावतो भवति ।

निर्दयो निरनुक्रोशो मद्यमांसादिलंपट ।
सर्वदा कदनासक्त कृष्णलेश्यो मतो जन ॥ २७३ ॥
कोपी मानी मायी लोभी रागी द्वेषी मोही शोकी ।
हिंस्र क्रूरश्चण्डोरो मूर्खः स्तब्ध स्पर्द्धाकारी ॥ २७४ ॥
निद्रालु कामुको मंदः कृत्याकृत्यविचारक ।
महामूर्च्छो महारम्भो नीललेश्यो निगद्यते ॥ २७५ ॥
शोकभीमत्सरासूयापरनिन्दापरायण ।
प्रशंसति सदात्मान स्तूयमान प्रहृष्यति ॥ २७६ ॥
वृद्धिहानी न जानाति न मूढः स्वपरान्तरम् ।
अहंकारग्रहग्रस्त समस्तां कुरुते क्रियाम् ॥ २७७ ॥
श्लाघितो नितरां दत्ते रणे मर्तुमपीहते ।
परकीययशोध्वंसी युक्त कापोतलेश्यया ॥ २७८ ॥
सम्यग्दृष्टिरविद्विष्टो हिताहितविवेचक ।
वेदान्य सदया दक्षस्तेजोलेश्यो महामनाः ॥ २७९ ॥
शुचिर्दानरतो भद्रो विनीतात्मा प्रियंवद ।
साधुपूजोद्यत क्षान्तः पद्मलेश्योऽनघक्रिय ॥ २८० ॥
निर्निदानोऽनहंकार पक्षपातोज्झितोऽशठ ।
रागद्वेषपराचीन शुक्ललेश्य स्थिराशय ॥ २८१ ॥
निरस्तोभयलेश्याका नित्यसौख्यपरंपरा ।
ससारप्रक्रमातीता सिद्धा सति निरापद ॥ २८२ ॥

---

१ दयाव्यापरहित । २ कुत्सितास्यासनं तस्मिन्नासक्त । ३ मूढा बुद्धिर्हिन्ने वा । ४ मयं । ५ ईर्षाकरणं । ६ अतिशयेन दानं ददातीति वदान्यः । ७ क ख पुस्तकयोः " महामनसः " इति पाठ. ।

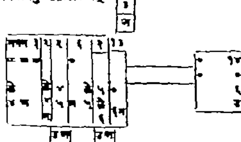
रत्नप्रभायां जघन्या कापोता, शर्करायां मध्यमा कापोता, वालुकायामुत्कृष्टा कापोता नीला जघन्येत्येवं त्रिकं योज्यम् ।
भवनेभ्यादिमास्तिस्रो जघन्या भावनादिषु ।
त्रिषु पूर्वेषु पीतका लेश्याऽथापि सुधाशिषु ॥ २६९ ॥
सौधर्मेशानयोः पीता पीतापद्म द्वयोस्ततः ।
कल्पेषु पद्मस्ततः पद्मा पद्मशुक्ले द्वयोस्ततः ॥ २७० ॥
आनतादिषु शुक्लाऽथाप्यमोदधस्तु मध्यमा ।
चतुर्दशसु सोत्कृष्टा विशेषाऽनुदिशादिषु ॥ २७१ ॥

आद्य निकायत्रये देवानामपर्याप्तानामाद्यास्तिस्रः पर्याप्तानामेका जघन्या पीतेति चतस्रो लेश्या सौधर्मेशानयोर्मध्यमा पीता, ततो द्वयोरुत्कृष्टा पीता, जघन्या पद्मेत्येवं त्रिकं त्रिकं योज्यमिति भावः ।

लेश्याः समाप्ताः ।

अथ लेश्याकर्मोच्यते,—
रागद्वेषमदाविष्टो दुर्ग्रहो दुष्टमानसः ।
क्रोधमानादिभिस्तीव्रैर्ग्रस्तोऽनन्तानुबन्धिभिः ॥ २७२ ॥

१—भवनत्रिषु—संदृष्टिरियम्—

भवनवास्यन्तरज्योतिष्केषु चतुर्थी पीतलेश्या जघन्या भवति ।

अन्तः कोटीकोटीसागरोपमस्थितिकेषु कर्मसु बंधमापद्य-मानेषु विशुद्धिपरिणामयोगेनसत्कर्मसु संख्येयसागरोपमसह-स्रोनायामन्तःकोटीकोटीसागरोपमस्थितौ स्थापितेषु आद्य-सम्यक्त्वयोग्यता भवतीति प्रायोगिकी लब्धिः ।
अथाप्रवृत्तकापूर्वानिवृत्तिकरणत्रयम् ।
विधाय क्रमतो भव्यः सम्यक्त्वं प्रतिपद्यते ॥ २८८ ॥

भव्योऽनादिमिथ्यादृष्टिः पड्विंशतिमोहप्रकृतिसत्कर्मकः सादिमिथ्यादृष्टिर्वा पड्विंशतिमोहप्रकृतिसत्कर्मकः सप्तविंशति मोहप्रकृतिसत्कर्मको वा अष्टाविंशतिमोहप्रकृतिसत्कर्मको वा प्रथमसम्यक्त्वमादातुकामः शुभपरिणामाभिमुखोऽन्तर्मुहूर्त्तम् नवगुणवृद्ध्या वर्द्धमानविशुद्धिश्चतुर्षु मनोयोगेष्वन्यतमेन मनोयोगेन चतुर्षु वाग्योगेष्वन्यतमेन वाग्योगेनौदारिकवैक्रियिककाययोगयोरन्यतरेण काययोगेन त्रिषु वेदेष्वन्यतमेन वेदेनालीढो निरस्तसंक्लेशः हीयमानान्यतमकषायः साकारोपयोगो वर्द्धमानशुभपरिणामयोगेन सर्वप्रकृतीनां स्थितिं ह्रासयन्नशुभप्रकृतीनामनुभागबंधमपसारयन् शुभप्रकृतीनां रसं वर्द्धयन् त्रीणि करणानि प्रत्येकमन्तर्मुहूर्त्तकालानि कर्तुमुपक्रमते । तत्रान्तःकोटीकोटीस्थितिकानि कर्माणि कृत्वा अथाप्रवृत्तकरणमपूर्वकरणमनिवृत्तिकरणं च क्रमेण प्रविशति

१ सम्यक्त्वमिथ्यात्वसम्यक्त्वप्रकृतिमिथ्यात्वं विना २ सत्ताकर्माणि यस्य ३ यदा चतुर्गत्युपशमे आगच्छति तदा । सम्यक्त्वमोहनीयं मिश्रमोहनीयं च मिथ्यात्वं पुनरन्तर्भाव्येति स्तः मिथ्यात्वत्रयं मोहकर्मं वर्तते ४ शुभ-परिणाममनु सम्मुखः ५ हीयमाना अन्यतमा अनन्तानुबंधिनः कषाया यस्य ६ ज्ञानोपयोगः ७ मिश्री कुर्वन् ८ करणं अन्तर्मुहूर्त्तकाले वा ।

न भव्या भणिता जीवा सिद्धियोग्या भवन्ति च ।
विशुद्धनियमस्त्वेषु सुवर्णाश्मस्विवास्ति नो ॥ २८३ ॥
भव्यास्तत्कर्मसंस्थाव काले भ्रान्त्वाप्यनन्तकम् ।
भव्या भवन्ति नाभव्याः कदाचन शरीरिणः ॥ २८४ ॥
भव्याभव्यत्वनिर्मुक्ताः सर्वद्वन्द्वपरिभवाः ।
पवित्राष्टगुणश्रया सिद्धाः सन्ति निरामयाः ॥ २८५ ॥
पूर्णपञ्चेन्द्रियः संज्ञी लब्धकालादिलब्धिकः ।
सम्यक्त्वग्रहणे योग्यो भव्यो भवति शुद्धधीः ॥ २८६ ॥

भव्य कर्माविष्टोऽर्धपुद्गलपरिवर्तपरिमाणकालेऽवशिष्टे प्रथमसम्यक्त्वयोग्यो भवतीति काललब्धिः । आदिशब्देन जन्माभिभवजातिस्मरणजिनेन्द्रार्चादया गृह्यन्ते ।

क्षायोपशमिकीं लब्धिं शुद्धिं देशनिकीं सतीम्[3] ।
प्रायोगिकीं समासाद्य कृत्वा करणत्रयम् ॥ २८७ ॥

प्रागुपात्तकर्मपटलानुभागस्पर्धकानां[4] शुद्धियोगेन प्रतिसमयानन्तगुणहीनानामुदीरणा क्षायोपशमिकी लब्धिः ।

क्षयोपशमविशिष्टादीनामनुभागस्पर्धकजनितः परिणामः सातादिकर्मबन्धनिमित्तं सावद्यकर्मबन्धविरुद्धः शुद्धिर्लब्धिः ।

यथार्थतत्त्वोपदेशकाचार्याद्युपलब्धिरुपदिष्टार्थग्रहणधारणाविचारणाशक्तिर्वा देशनिकी लब्धिः ।

---

१ भव्येषु । २ यथा सुवर्णपाषाणेषु सुवर्णं व्यक्तं भवति क्वापि न भवत्यपि एवं तेन भव्यत्वमस्ति यदि सामग्री मिलति तदा व्यक्तं भवति नो चेत् तथा अभव्येष्वपि विशुद्धनियमो नास्ति । ३ सतीम् । ४ उदयस्पर्धकानां ।

संवेगप्रशमास्तिक्यदयादिव्यक्तलक्षणम् ।
तत्सर्वेषु सविष्वस्ति त्यक्तशंकादिदूषणम् ॥ २८९ ॥
निसर्गाधिगमाभ्यां यज्जायमानं तदग्रोपरम् ।
अज्ञानच्छेदकं त्रेधा सम्यक्त्वमिदमुच्यते ॥ २९० ॥
शमे सम्यक्त्वमिथ्यात्वमिश्रानन्तानुबन्धिनाम् ।
प्रादुर्भवति सम्यक्त्वं शमिकं क्षायिकं क्षये ॥ २९१ ॥
क्षीणोदयेषु मिथ्यात्वमिश्रानन्तानुबन्धिषु ।
लब्धोदये च सम्यक्त्वे क्षायोपशमिकं भवेत् ॥ २९२ ॥
रूपैर्भयंकरैर्वाक्यैर्हेतुदृष्टान्तदर्शिभिः ।
जातु क्षायिकसम्यक्त्वो न क्षुभ्यति विनिश्चलः ॥ २९३ ॥
नृगतौ दृष्टिमोहस्य मर्त्यः प्रारभते क्षयम् ।
निर्वर्तते समस्तासु कर्मभूमिषु स्फुटम् ॥ २९४ ॥
क्षयस्यारंभको यत्रैव परं तस्मात्त्रयम् ।
अनतिक्रम्य निष्ठाति क्षीणदर्शनमोहकः ॥ २९५ ॥
शमको दृष्टिमोहस्य ज्ञेयो गतिचतुष्टये ।
संज्ञी पञ्चेन्द्रियः पूर्णः सान्तरः शुद्धमानसः ॥ २९६ ॥
निकायत्रितये पूर्वे श्वभ्रभूमिषु षट्स्वधः ।
वनितासु समस्तासु सम्यग्दृष्टिर्न जायते ॥ २९७ ॥
चतुर्ष्वसंयतादिषु सम्यक्त्वत्रयमिष्यते ।
वेदकेन विनान्येषु क्षायिकं त्रितये परं ॥ २९८ ॥

१ जीवादिपदार्थां यथा जिनैरभ्युक्तास्तथैव संतीत्यास्तिक्यं २ उदय-प्राप्तेषु, उपशमं गतेषु, परं पुनरुदये गमर्मिष्यति इति क्षपकेषु च । ३ चतुर्गतिषु ४ भव ५ मध्ये ६ अनुक्रम्य ७ अप्रमत्तान्तं संयतादिगुणस्थानेष्वपि—०।०।०।३।३।३।३।२।२।२।२।१।१।१।

तत्र सर्वकरणानां प्रथमसमय एवान्या शुद्धिः । तेन मैत्रि
समयमन्तर्मुहूर्तसमाप्तरनंतगुणा द्रष्टव्या । सर्वाणि करणान्य
न्यथानि, —— अथ प्रागप्रवृत्ता कदाचिदीदृशा करणा
दरिणामा यत्र तद्यथाप्रवृत्तकरणं । अथ स्यैवपरिस्था
ममाना प्रवृत्ताः करणा यत्र तदथ प्रवृत्तकरणमिति नान्त
धसज्ञा । अपूर्वा समय समय अन्य शुद्धतरा करणा यत्र
तदपूर्वकरणं । एकसमयस्थानामनिवृत्तयोऽभिन्नाः करणा यत्र
तदनिवृत्तिकरणं । सर्वेषु करणेषु नानाजीवानामसंख्येयलोक
प्रमाणा परिणामा द्रष्टव्या । तत्राधाप्रवृत्तकरणे स्थिति
खंडनानुभागखंडनगुणश्रेणिसंक्रमा न संति परमनंतगुणवृद्धया
विशुद्धया अशुभप्रकृतीरनंतगुणानुभागहीना बध्नाति शुभ
प्रकृतीरनंतगुणरसवृद्धा, स्थितिमपि पल्योपमासंख्येयभाग
हीनां करोति । अपूर्वकरणानिवृत्तिकरणयोः स्थितिखंडनादय
संति । क्रमशाऽशुभप्रकृतीनामनुभागबंधाऽनंतगुणहान्या शुभ
प्रकृतीनां चानंतगुणवृद्धया वर्तते । तत्रानिवृत्तिकरणस्या-
संख्येयेषु भागेषु गतेष्वान्तरकरणमारभ्य, सन दर्शनमोहनीय
निहत्य चरमसमये त्रिधा करोति शुद्धाशुद्धमिश्रभदेन,
सम्यक्त्वं, मिथ्यात्वं, सम्यग्मिथ्यात्वं चेति ।

प्रथमस्य तत्रा भव्य सहानंतानुबंधिभिः ।

या माहप्रकृतीस्तिस्रा याति सम्यक्त्वमादिमम् ॥ २८९ ॥

---

१ प्रथमसमयात् । २ अन्तर्मुहूर्तकालसमाप्तेर्यावत् समय समयं प्रति अनंतगुण्या ज्ञातव्या । ३ यत्र स्थाने उपरिस्था अधस्तनसमयस्य तत्समयपरि- परिणामा अधस्तनेऽप्यनुपातिभिर्मध्यपरिणामैः सह समाना भवंति तदथः प्रवृत्तिकरणं । ४ मेदरहिताः विभक्तकरणाः समानाः ।

तत्र क्रियावादिनामास्तिकानां कौत्कलकण्ठेविद्धिकौशिकहरिश्मश्रुमांधपिकरोमशहारितमुण्डाश्वलायनादीनां अशीतिशतप्रमाणभेदाः । तेषामानयनमुच्यते स्वभावनियतिकालेश्वरात्मकर्तृत्वानां पञ्चानामधः जीवादिपदार्थानां नवानामधः स्वतः परतो नित्यत्वानित्यत्वानि च चत्वारि संस्थाप्य, अस्ति स्वतो जीवः स्वभावतः १ अस्ति परतो जीवः स्वभावतः २ अस्ति नित्यो जीवः स्वभावतः ३ अस्त्यनित्यो जीवः स्वभावतः ४ इत्याद्युच्चारणया राशित्रयस्य परस्परगुणने भेदा लभ्यन्ते १८० तेषामित्थं संदृष्टिः—

स्व	नियति		काल		ईश्वर		आत्म	
जी.	अ	आ	बं	सं.	नि.	मो	पु	पा
स्व		प		नित्य		अनित्य		

स्वभाववादिनाह,—

कः स्वभावमपहाय वक्रतां कण्टकेषु विहगेषु चित्रताम् ।
मत्स्यकेषु कुरुते पयोगतिं पङ्कजेषु खरदण्डतां परः ॥ २१० ॥

यदा यथा यत्र यतोऽस्ति येन यत्,
तदा तथा तत्र ततोऽस्ति तेन तत् ।
स्फुटं नियत्येह नियम्यमानं,
परो न शक्तः किमपीह कर्तुम् ॥ २११ ॥

सुप्तेषु जागर्ति सदैव कालः,
कालः प्रजाः संहरते समस्ताः ।
भूतानि कालः पचतीति मूढाः
कालस्य कर्तृत्वमुदाहरन्ति ॥ २१२ ॥

नुमामभूमितिर्मेषु सौधमादिषु नाकिषु ।
आयायां श्वभ्रभूमौ च सम्यग्त्नत्रयमिष्यत ॥ १९९ ॥
श्वभ्रद्वितीयेषु पट्स्वथ श्वभ्रभूमिषु ।
पमास्तु सर्वे सर्वं क्षायिकेन विनांगिषु ॥ २०० ॥
आयुश्चतुष्कर्मबंधेऽपि दृष्टिलाभोऽस्ति निश्चितम् ।
दमायुष्य च सद्दृष्टी स्वीकरोति प्रवद्दयम् ॥ २०१ ॥
आपसम्यक्त्वता भ्रष्ट' पाकर्न्नतानुबंधिनाम् ।
मिथ्यात्वप्रमप्राप्त सासन कथ्यतेतराम् ॥ २०२ ॥
सम्यग्मिथ्यात्वपाकेन परिणामो विमिश्रितः ।
विषमिश्रामृतास्वाद' सम्यग्मिथ्यात्वमुच्यत ॥ २०३ ॥
मिथ्यात्वोदयतस्तथा मिथ्यात्व जायतेऽङ्गिनाम् ।
तच सांशयिक प्रथम गृहीतमगृहीतकम् ॥ २०४ ॥
मिथ्यात्वभूपितस्तत्त्वं नादिष्ट' रोचत कुधी' ।
सदादिष्टमनादिष्टमतत्त्वं रोचत पुन ॥ २०५ ॥
जिनेन्द्रभाषितं तत्त्वं किम्नु सत्यमुतान्यथा ।
इति द्वयाश्रया दृष्टिः प्रोक्ता सांशयिकी जिनै' ॥ २०६ ॥
परोपदेशतो जातं तत्त्वार्थानामरोचनम् ।
गृहीतमुच्यत सद्भिर्मिथ्यादर्शनमङ्गिनाम् ॥ २०७ ॥
भेदा क्रियाऽक्रियावादिविनयाज्ञानवादिनाम् ।
गृहीतासत्यदृष्टीनां त्रिषष्टित्रिशतप्रमाः ॥ २०८ ॥
प्रकृतौ २६३
तत्राशीतिशतं प्रथमशीतिश्चतुरुत्तरा ।
द्वात्रिंशत्सप्तषष्टिश्च तयो भेदा यथाक्रमम् ॥ २०९ ॥

१ भवनवासिनि व्यंतरा ज्योतिष्कनाम । २ आदिष्ट कथितम् ।

तत्र क्रियावादिनामास्तिकानां कौत्कुलकण्ठेविद्धिकौशिक-हरिश्मश्रुमांथविकरोमशहारितमुण्डाश्वलायनादयो अशीति शतप्रमाणभेदा । तेषामानयनमुच्यते स्वभावनियतिकाले श्वरात्मकर्तृत्वानां पञ्चानामधः जीवादिपदार्थानां नवानामधः स्वतः परतो नित्यत्वानित्यत्वानि च चत्वारि संस्थाप्य, अस्ति स्वतो जीवः स्वभावतः १ अस्ति परतो जीवः स्वभावतः २ अस्ति नित्यो जीवः स्वभावतः ३ अस्त्यनित्यो जीवः स्वभावतः ४ इत्याद्युच्चारणया राशित्रयस्य परस्पर-बधने भेदा लभ्यन्ते १८० तेषामित्थं सदृष्टिः—

स्व.	नियति		काल		ईश्वर		आत्म	
जी.	अ.	आ.	प	स	नि	मो.	पु	पा.
स्व		प		नित्य		अनित्य		

स्वभाववादीनाह,—

कः स्वभावमपहाय वक्रतां कण्टकेषु विहगेषु चित्रताम् ।
मत्स्यकेषु कुरुते पयोगतिं पङ्कजेषु सरदंडतां परः ॥ ३१० ॥

यदा यथा यत्र यतोऽस्ति येन यत्,
तदा तथा तत्र ततोऽस्ति तेन तत् ।
स्फुटं नियत्येह नियम्यमानं,
परो न शक्तः किमपीह कर्तुम् ॥ ३११ ॥

सुप्तेषु जागर्ति सदैव कालः,
कालः प्रजाः संहरते समस्ताः ।
भूतानि कालः पचतीति मूढा
कालस्य कर्तृत्वमुदाहरन्ति ॥ ३१२ ॥

अत्र: शरीरी नरकोऽथ नाक,
प्रपद्यमाना मजरीश्वरम् ।
स्वम्याधमा दुःखसुख विधातु
मिदं वदन्तीश्वरवादिनाऽन्य ॥ २१२ ॥
एको देवः सर्वभूतेषु लीना,
नित्यो व्यापी सर्वकार्याणि कर्ता ।
आत्मा मूर्त सर्वभूतस्वरूपं,
साक्षाज्ज्ञाता निर्गुणः शुद्धरूप ॥ २१४ ॥

अक्रियावादिनां नास्तिकानां मरीचिकुमारादिप्रकल्पित गाथम्माग्रभूतिनामलिमाठग्गौत्रिस्यादमभतुरशीतिप्रमा म दाम्नयामानयनमाह,—स्वभावादीनां पंचानामधः पुण्य पापानिष्टं सप्तानां जीवादीनामधः स्वपरद्वयं निक्षिप्य नास्ति (वता जीव स्वभावतः १ नास्ति परतो जीव स्वभावत २ इत्याद्युच्चारण परस्परगाभ्यस्त चा लब्धा भवा सप्तति ७० । ध्वा तत्वविरित्यम्

स्व	नियति		काल.	ईश्व.		आत्म.
नां	अ	ना	स्व	इ.	नि	मो.
स्वतः			परतः			

नैवविकाशयाग्यो जीवादिसप्तकं विन्यस्य नास्ति जीवा आत्मजीवा नियतित इत्याद्युच्चारणेन लब्धा

अमितगति ।

विद्वच्छिरोमणिरयम्महानुभाव परमारवंशावतंस–महाराजमुञ्जस्य राज्येऽभूदिति तत्प्रशस्त्या ज्ञायते । महाराजमुञ्जः षट्त्रिंशदधिकविक्रमसहस्राब्दात् पूर्व-मारभ्य सप्तत्यधिकविक्रमसहस्राब्दपर्यन्तं राज्यं चकार तथाहि–

विक्रमाद्वासरादष्ट मुनिव्योमेन्दुसंमिते ।
वर्षे मुञ्जपदे भोजभूप पदे निवेशितः ॥

मुञ्जस्य राज्याभिषेकः कदा बभूवेति न ज्ञायते किन्तु तस्य षट्त्रिंशदधिक सहस्राब्दे लिखितमेकं दानपत्रं प्राप्तमस्ति तेन ज्ञायते यत्तत्पूर्वं तस्य राज्याभिषेको बभूव ।

महात्मनाऽमितगतिना पञ्चाशदधिकसहस्राब्दे (१०५०) सुभाषितरत्नसंदोहः रचितः । धर्मपरीक्षा च सप्तत्यधिकसहस्राब्दे (१०७०), पञ्चसंग्रहः त्रिसप्तत्यधिकसहस्राब्दे (१०७३) निर्मितः । तथाहि पञ्चसंग्रहप्रशस्तौ–

त्रिसप्तत्याधिकेऽब्दानां सहस्रे शकविद्विषः । (विक्रमस्य)
मसूतिकापुरे जातमिदं शास्त्रं मनोहरम् ॥

ग्रन्थरचना समयेनानुमीयते यत्कवेर्जन्म विक्रमस्यैकादश शताब्द्याः प्रथमपादान्तेऽभूत् (१०२५) परन्त्विदं वक्तुं न शक्नोमि यत्कविः कदा स्वर्जगाम ।

ग्रन्थकारेण स्वप्रशस्तौ गुरुपरम्परारूपनिर्देशः कृतस्तेन ज्ञायते यदयं महानुभावः माथुरसंघमलञ्चकार ।

दिगम्बरजैनसमाजेऽधिकृत्य निर्ग्रन्थसन्न्यासिनां चत्वारः संघा आसन् । तेषां चत्वारोऽपि मूलसंघस्य शाखास्वरूपाः बभूवुः । श्रूयतेऽनेन माथुरसंघोनास्ति मूलसंघशाखास्वरूपः, अत जैनाभासेष्वन्तर्भवति । नीतिसारे गोपुच्छिकाद्य (काष्ठासंघाद्य) पञ्चजैनाभासा उक्ता । तथाहि–

पूर्वे सहैते मिलिता सन्तश्चतुरशीति ८४ भेदा भव न्तीति ।

विनयवादिनां वशिष्ठपराशरजतुकर्णवाल्मीकिरामहर्षण सत्यदत्तव्यासेलापुत्रोपमन्युवैन्द्रदत्तायस्थूणादयो द्वात्रिंश-द्भेदाः । तेषामानयनमाह,——देवनृपयतिज्ञातिवृद्धबाल-जननीजनकानामष्टौ वाक्कायदानमनश्चतुष्टयं निक्षिप्य विनयो मनसा देवेषु कार्यः १ विनयो वाचा देवेषु कार्यः २ विनयः कायेन देवेषु कार्यः ३ विनयो दानेन देवेषु कार्यः ४ इत्याद्युच्चारणेन लब्धा भेदाः ३२ ।

तेषां संदृष्टिरियं यथा,——

देव	नृप	यति	ज्ञाति	वृद्ध	बाल	जननी	जनक
वचन		काय		दान		मन	

अज्ञानवादिनां साकल्यवाकलकुथुमिनारायणकठमाध्य-न्दिनमौदपिप्पलादबादरायणैतिकायनवसुजैमिनिप्रभृतयः स-प्तषष्टिसंख्याभेदाः । तेषामानयनमाह,——जीवादीनां नवानामधः सत्, असत्, सदसत्, अवाच्य, सदवाच्य, अस दवाच्य, सदसदवाच्यमिति सप्त निक्षिप्य सज्जीवभावं को वेत्ति, असज्जीवभावं को वेत्ति, इत्याद्युच्चारणेन लब्धा भेदाः ६३ । तेषां संदृष्टिरियम्,——

सत्	असत्	सदसत्	अवाच्य	सदवाच्य	असदवाच्य	सदसदवाच्य
जीव	अजीव	आस्रव	बंध	संवर	निर्जरा	मोक्ष

पुनर्भावोत्पत्तिमाश्रित्य सद्भावासद्भावसदसद्भावावाच्यानां चतुष्टयं प्रस्तार्य " सद्भावोत्पत्तिं को वेत्ति, असद्भावोत्पत्तिं

को भवि, उवसमखओवसमि च भवि, अनाम्यमासात्पार्श्वे को बोधि" इत्युच्चारणया (वस्तंरए ० ० ० ०) सद्धर्मप्रतामी र्नैः सह पूर्वैर्भगैः ६२ मिलित्वा ६७ सप्तषष्टिसंख्याका भवन्ति ।

भवसमासे २६२ भदा भवन्ति ।

एकेन्द्रियादि जीवानां घोराज्ञानविपाकिनाम् ।
तीव्रमनन्तमस्ताकारं मिथ्यात्वमगृहीतकम् ॥ २१५ ॥
एकैक न यथा इ इ रोपतो न पर यथः ।
एकजीवोपीति आर्यति मताप्यते हृदर्शना ॥ २१६ ॥
भकलोपशमे प्राप्तिः सम्यक्त्वस्यादिमेप्यते ।
निश्चयनापेग सपदक्षापशमन पुन ॥ २१७ ॥
मिथ्यात्वं पृष्ठता लाभे सम्यक्त्वस्यादिम भवत् ।
मिथ्यात्वं मिश्रक चास्य लामऽन्यत्रास्ति पृष्ठतः ॥२१८॥

शिक्षालापापदक्षानां ग्राहको य समानस ।
स संज्ञी कथितोऽसंज्ञी हेयादेयाविवेचकः ॥ २१९ ॥
सुष्पाति शिक्षत कत्यमकृत्यं सकल तदा ।
नाज्ञाहृत समभ्येति समनस्कोऽन्यथेतरः ॥ २२० ॥
क्षयोपशमत संज्ञी स्यान्तावरणकर्मणः ।
ममस्युदयतोऽसंज्ञी विवेकी भूतचेतन ॥ २२१ ॥

---

१ सम्यक्त्वस्य द्वितीया क्षयोपशमसम्यक्त्वकल्याति पद् प्रकृतीनाम् उपशमे एकसम्यक्त्वप्रकृतिमिथ्यात्वस्याभावे सति । २ अन्यत्र द्वितीय वाजपों अस्य सम्यक्त्वस्य लाभे सति ततः मिथ्यात्वं भवति अथवा तृतीयगुणस्थाने भवति ।

अथादिसंज्ञया सर्वां प्रवृत्तिं कुरुते यतः ।
ततो न मानसाभावे प्रवृत्तिस्तस्य बाध्यते ॥ ३२२ ॥

शरीरत्रयपर्याप्तिषट्कयोग्यपुद्गलाः ।
गृह्यते येन स ज्ञेयो दक्षैराहारको मतः ॥ ३२३ ॥
समुद्घातं गतो योगी मिथ्यादृक्सासनायताः ।
विग्रहर्त्यावनाहाराः सिद्धायोगाश्च भाषिताः ॥ ३२४ ॥
भवेदौदारिको दण्डे मिश्रो दण्डकपाटयोः ।
कार्मणो योगिनो योगः प्रतरे लोकपूरणे ॥ ३२५ ॥
सदण्डाररमंथानपूरणानि यथाक्रमम् ।
चतुर्भिः समयैः कृत्वा तावद्भिर्विनिवर्तते ॥ ३२६ ॥
षण्मासायुषि शेषे स्यादुत्पन्नं यस्य केवलम् ।
समुद्घातमसौ याति केवली नापरः पुनः ॥ ३२७ ॥

उपयोगो मतो द्वेधा बाह्याभ्यन्तरभेदतः ।
स सामान्यविशेषाणां द्रव्याणां दर्शने क्षमः ॥ ३२८ ॥
साकारोऽष्टविधं ज्ञानं विशेषाकारदर्शकम् ।
सामान्यदृक् चतुर्धास्ति दर्शनं भेदमान्तरम् ॥ ३२९ ॥
घातिकर्मक्षये वृत्तिस्तस्य केवलिनः समम् ।
तत्क्षयोपशमेऽन्यत्र क्रमतो वृत्तिरीरिता ॥ ३३० ॥
छद्मस्थवृपयोगास्ति ह्यथाप्यन्तर्मुहूर्तगः ।
साद्यपर्यवसानोऽसौ जायते जिनयोः समम् ॥ ३३१ ॥

---

१ अरणम्—कपाटम् । २ सयोग्ययोगिनो । ३ अन्यस्मिन् काले तस्योपयोगस्य वृत्तिरनुक्रमतः कथिता न तु युगपत् ।

पण्डकर्मोदयाद्भीमा मदिरास्वादतापिका ।
द्वयोर्योगोपयोगाभ्यां संज्ञा पण्डस्य मैथुनं ॥ १५१ ॥
लोभकर्मोदयाज्जातोरीक्षणादुपयोगिनः ।
मूर्च्छोपयोगतः संज्ञा प्रादुरस्ति परिग्रहः ॥ १५२ ॥

य: प्रमाणनयमार्गकोविदो
जीवमार्गणगुणावलोकनम् ।
आदरेण विदधाति शुद्धधीः
सोऽश्नुतेऽमितगतिं शिवास्पदम् ॥ १५३ ॥

इत्यमितगत्याचार्यप्रणीते पञ्चसंग्रहनामकग्रन्थे जीवसमासाख्यः
प्रथमः परिच्छेदः ।

अथ प्रकृतिस्तवः ।

यो ज्ञाता प्रकृतीर्देवो दग्धवान् ध्यानवह्निना ।
तं प्रणम्य महावीरं क्रियते प्रकृतिस्तवः ॥ १ ॥
ज्ञानदृष्ट्यावृती वेद्यं मोहनीयायुषी मताः ।
नामगोत्रान्तरायाश्च मूलप्रकृतयोऽष्टधा ॥ २ ॥
एताः पंच नव द्वे स्युरष्टाविंशतिरुत्तराः ।
चतस्रो नवतिस्त्र्यग्रा द्वे पंच च यथाक्रमम् ॥ ३ ॥
गृहीतः पुद्गलस्कंधो मिथ्यात्वासंयमादिभिः ।
प्रयाति कर्मरूपेण परिणाममनेकधा ॥ ४ ॥
ज्ञानस्योदयमापन्ना[1] शरीरिणि विधायिकाः ।
भुवनाभासनो ज्योतिः सूर्यस्येवाम्बुदावलीः ॥ ५ ॥
मतिश्रुतावधिज्ञाने मनःपर्ययकेवले ।
पंचानामावर्णीयाः पंचज्ञानावरणी[2] विदुः ॥ ६ ॥

---

१ आच्छादिकाः । २ आवरणानि ।

आर्यावृत्तम् ।

निद्रानिद्रा प्रचलाप्रचला स्त्यानादिगृद्धयो निद्रा ।
प्रचला चक्षुरचक्षुरवधिकेवलदर्शनावृतयः ॥ ७ ॥

अनुष्टुप वृत्तम् ।

चारिका दर्शनस्यैता प्रतिहार्य इवात्मन ।
दर्शनावरणस्योक्ता नव प्रकृतयो जिनैः ॥ ८ ॥
मेध्यक्तसामकस्येव सुखदु खविधायिनः ।
द्वे सद्वेद्यमसद्वेद्यं वेद्यस्य प्रकृती मत ॥ ९ ॥
नीयते यन मूढत्व मद्यनेव शरीरवान् ।
मोहनं तद् द्विधा प्रोक्तं दृष्टिचारित्रमोहतः ॥ १० ॥
एकधा बन्धतस्त्रेधा सत्त्वतो दृष्टिमोहनम् ।
त्रेधा सम्यक्त्वमिथ्यात्वसम्यङ्मिथ्यात्वभेदतः ॥ ११ ॥
कषाया नोकषायाश्च द्वेधा चारित्रमोहनम् ।
षोडश प्रथमास्तत्र द्वितीया नव भाषिता ॥ १२ ॥
क्रोधो मानो जिनैर्माया लोभ प्रत्यकमीरितौः ।
तत्रानंतानुबंध्यादि विकल्पेन चतुर्विधाः ॥ १३ ॥
ते च यथार्थनामानः सर्वेऽनंतानुबंधिनि ।
ऽप्रत्याख्यानावरप्रत्याख्यानाभूत्संज्वलना स्मृता ॥ १४ ॥
हास्यं रत्यरती शोको भयं साकं जुगुप्सया ।
स्त्रीपुंनपुंसका वेदा नोकषाया नवेरिताः ॥ १- ॥

---

१ आवरण्या । २ मधुलिप्तखड्गस्येव । ३ कथिता । ४ मद । ५ अप्रत्याख्यानावरण प्रत्याख्यानावरणं संज्वलनं ।

विद्युन्मालाछन्द ।

आयुः श्वाभ्रं तैर्यग्मानं मार्त्यं दैवं तच्चातुर्ध्यम् ।
कारागारप्रायाद्वद्धो येनाङ्गस्ते स्यात्स्वायुष्य ॥ १६ ॥

अनुष्टुप् ।

गतिजातिशरीराद्याः क्रियते येन सूरिद्य ।
कुलालेनेव कुम्भाद्या नामकर्म तदुच्यते ॥ १७ ॥
पिंडापिंडाभिधास्तस्य द्वेधा प्रकृतयो मता ।
पिंडाश्चतुर्दश प्रज्ञैस्तत्राद्याष्टाविंशति पराः ॥ १८ ॥
पिंडा १४ । अपिंडाः २८ । मिलिता ४२ । भेदतः ९३ ।
गतिर्जाति शरीरांगोपांगो संघातसंहती ।
वर्णगंधरसस्पर्शसंघानुपूर्व्यः संस्थिति ॥ १९ ॥
निर्माणागुरुलघ्वाख्ये परघातोपघातने ।
उच्छ्वास आतपोद्योतो तीर्थकृत्वनमोगती ॥ २० ॥
त्रसबादरपर्याप्तप्रत्येकानि स्थिरं शुभम् ।
सुभगं सुस्वरादेय यशःकीर्तिश्च सेतराः ॥ २१ ॥
नारकी येन तैरश्ची मानुषी दैवकी गतिः ।
क्रियते तदादिष्टं गतिनाम चतुर्विधम् ॥ २२ ॥
एकद्वित्रिचतु पंच इन्द्रियाः येन देहिन ।
क्रियंते पंचधा तस्याख्यातिनामइ पंचधा ॥ २३ ॥

आर्यावृत्तम् ।

औदारिकवैक्रियिकाहारकतैजसो परः कर्म ।
इति पंचकायजनकं शरीरनामास्ति पंचविधम् ॥ २४ ॥

अनुष्टुप् ।

अंगोपांगं त्रिकायानामंगोपांगकर्तृ त्रिधा ।
संघ त पंचधांगानां संघातजनकक्षमः ॥ २५ ॥

वज्रर्षभनाराचमाद्यं संहननं परम् ।
वज्रनाराचनाराच अर्द्धनाराचकीलके ॥ २६ ॥
अन्त्यं संहननं प्रोक्तमसंप्राप्तासृपाटिकम् ।
अस्थिबन्धकरं नाम षोढा संहननं विदुः ॥ २७ ॥
जनकं शुक्लादिवर्णानां वर्णनामास्ति पञ्चधा ।
गंधनाम द्विधा प्रशस्ताप्रशस्तगंधकृत् स्मृतम् ॥ २८ ॥
मधुरोऽम्लः कटुस्तिक्तः कषायः पंच च रसाः ।
तेषां विधायकं कर्म रसनामास्ति पंचधा ॥ २९ ॥
कर्कशः शीतलः स्निग्धो गुरुः स्पर्शोऽस्ति सेतरः ।
अष्टानां कारणं तेषामष्टधा स्पर्शनामकम् ॥ ३० ॥
पंचांगबंधनं प्रोक्तं पंचधा नाम बंधनम् ।
चतुर्विधानुपूर्व्यस्ति चतुर्गतिप्रवर्त्तिका ॥ ३१ ॥
आर्यावृत्तम् ।
श्रय समचतुरस्र न्यग्रोधं सादिकुब्जकं भवेत् ।
हुंडं वामनकाख्यं संस्थानं भाषितं षोढा ॥ ३२ ॥
अनुष्टुप् छन्दः ।
नभोगतिर्द्विधा श्रेया प्रशस्ताप्रशस्तगतिप्रदा ।
चतुरशीति निर्माणाः पिंडप्रकृतयो जिनैः ॥ ३३ ॥
त्रिघात यन नीचाय स्थान चित्रकृता यथा ।
प्रकृती तस्य नीचाय द्र प्राक गायकमम ॥ ३४ ॥
या दानलाभभोगानां विघ्नं धीर्योपभोगयोः ।
भांडागारिकवद्दत्त मान्तरायोऽस्ति पंचधा ॥ ३५ ॥
नासः पत्तिनि स्वरुत्वा मोहनप्रकृतिद्वयम् ।
सर्वेषां कर्मणां ज्ञेया बंधप्रकृतयः स्मृता ॥ ३६ ॥

१२० बन्धप्रकृतय ।

अथवा मिश्रसम्यक्त्व बंधसंघातमोदश ।
स्पर्शे मम्र भयन्त्यका गंधेऽष्टौ रसवर्णयाः ॥ ३७ ॥

२ । ५ । ५ । ७ । १ । ८ मिलिता २८ ।

सम्यग्मिथ्यात्वसम्यक्त्वप्रकृतिद्वितयोज्झिताः ।
एताः प्रकृतयो याति कदाचिदपि नायदम् ॥ ३८ ॥

२६ । १२२ उदय प्रकृतय ।

मतनापरवशीणां सर्वाः प्रकृतयोऽगिनाम् ।
बंधादयौ प्रपद्यन्त स्वहेतुं प्राप्य सर्वदा ॥ ३९ ॥

सर्वाः १४८ ।

आर्यावृत्तम् ।

वैक्रियिकाहारकनृयामप्रद्विदशद्वयानि सम्यक्त्वम् ।
सम्यग्मिथ्यात्वाय त्रयादशाङ्कना ज्ञेयाः ॥ ४० ॥

त्रयादश १३ उद्वेलनप्रकृतयः ।

या भिनम्पन्त्यनासाद्य स्वमुख्यनादयं बुधैः ।
उद्वङ्कनाभिधाः प्रोक्ताः कर्मप्रकृतयोऽत्र ताः ॥ ४१ ॥

आर्यावृत्तम् ।

दशविघ्नज्ञानावृतया पटपावृतया नवोपघातास्यम् ।
तैजसकामणनिर्मितवर्णचतुष्टयभयजुगुप्साः ॥ ४२ ॥

मिथ्यात्वागुरुलघुनी कषायपाडशकर्मीरिताः सन्ति ।
ससयुता चत्वारिंशद्ध्रुवसंज्ञा प्रकृतयस्ताः ॥ ४३ ॥

परघातोद्योतातपतीर्थकृदाहारकद्वयानि चोच्छ्वासम् ।
आयुश्चतुष्कमेता एकादश सन्ति शेषास्तथा ॥ ४४ ॥
द्वे वेद गतयो हास्यचतुष्कं द्वे नभोगती ।
षट् संस्थानसंहत्योर्गोत्रे वैक्रियिकद्वयम् ॥ ४५ ॥
चतुष्कमानपूर्वीणां दशयुग्मानि जातयः ।
औदारिकद्वयं वेदा एता नैपरिवृत्तयः ॥ ४६ ॥
नैम्या ६२ ।
एता प्रकृतय साद्यास्तारिंशच्छतममा ।
सत्पुद्गलपरा प्रथा सख्यातीता विपत्ययं ॥ ४७ ॥

आगममार्गप्रकल्पितसारं
यो हृदि धत्ते प्रकृतिविचारम् ।
याति स भव्यो मितगतिदृष्टं
नाकिनिषेव्यं पदमनवद्यम् ॥ ४८ ॥

इति श्रीमदमितगत्याचार्यवर्यप्रणीते पंचसंग्रहनामकग्रंथे
प्रकृतिस्तवाख्यो द्वितीयः परिच्छेदः ॥

अथ कर्मप्रकृतिबन्धस्तवः ।

प्रणम्य भक्तित सर्वान् सर्वज्ञान् सर्वदर्शिन ।
बन्धोदयसदुच्छेदवर्णना क्रियते मया ॥ १ ॥

---

१ क-ख पुस्तकयो ' परघातोपघातातप " इत्यादि पाठ. किन्त्वनेन मात्राधिक्यं । तथा च गोम्मटसार कर्मकाण्डेऽपि ' सेसे तित्थाहारं परघाद च उक्क सव्व आऊणि " इति पाठ परघातचतुष्के परघातोच्छ्वासोद्योतातप प्रकृतय सन्ति । २ मध्रुवसंज्ञा । ३ कदाचित्कस्या कदाचित्कस्या उदय , एतासां नियतोदयो नास्ति । ४ सत्ता ।

बन्धोऽभिधीयतेऽन्योऽन्यं संपर्को जीवकर्मणोः ।
तस्मात् फलदातृत्वं कर्मणामुदयो मतः ॥ २ ॥
समुदीयानुदीर्णानां स्वल्पीकृत्य स्थितिं बलात् ।
कर्मणामुदयावल्यां प्रक्षेपणमुदीरणा ॥ ३ ॥
कर्मणां फलदातृत्वं द्रव्यक्षेत्रादियोगतः ।
उदयः पाकजं ह्ययमुदीरणमपाकजम् ॥ ४ ॥
कर्मणां विद्यमानत्वं यत्सत्त्वं तदभिगद्यते ।
तानि चत्वारि जायन्ते प्रथमाष्टककर्मणाम् ॥ ५ ॥
तदुक्तम्,—
परस्परं प्रदेशानां प्रवेशो जीवकर्मणोः ।
एकत्वकारको बंधो रुक्मकांचनयोरिव ॥ ६ ॥
ग्रहणं कर्मयोग्यानां पुद्गलानां प्रतिक्षणम् ।
सकषायस्य जीवस्य बंधोऽनेकविधः स्थितः ॥ ७ ॥
कर्मणां संगृहीतानां सत्ताख्या विद्यमानता ।
उदयो भुक्तिकालस्तु धान्यानामिव कीर्तितः ॥ ८ ॥
कृष्टाकृष्टापरिस्थानां प्रक्षेपणमुदीरणा ।
असम्प्राप्तकर्मभागानां स्थिराणामुदयावलौ ॥ ९ ॥
जीवकर्मप्रदेशानां विश्लेषो यः परस्परम् ।
अपुनर्भविकाऽस्यापि स क्षयः सर्वकर्मणः ॥ १० ॥
प्रबन्धस्यप्रमत्तान्ता सप्ताष्टौ मिश्रवर्जिताः ।
वर्जितान्यायुषा सप्त मिश्रापूर्वानिवृत्तयः ॥ ११ ॥
विनायुर्मोहनीयाभ्यां षट् सूक्ष्मकषायकाः ।
एकमेव त्रयो बध्नं निबन्धा योगवर्जितः ॥ १२ ॥

---

१ उदयमभिप्राप्तम्, न उदयमप्राप्तं कर्मणाम् ।

[illegible] दृशिव यन्नीपकः ।
[illegible] सनामास्य प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥

[illegible] माधुर्यस्य आर्यासिति सुरन्त्र-
[illegible] सापन । तथाहि—

[illegible] भुवि [illegible] सानन्ति [illegible] ।
[illegible] शिता ॥ १ ॥
[illegible] माधुर्य [illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible] आर्यासिति श्रीभूपमसूरि[illegible]चिन्ता-
[illegible] सापन । तथाहि—

[illegible] पति ।
[illegible] मुख [illegible] ॥

[illegible] गायत किन्तु [illegible] वैयाकरणस्यापि-
[illegible] । [illegible] [illegible]सम्यापिनी
[illegible] ।

[illegible] मध्य एव तथापि तस्मिन् [illegible]-
[illegible] । [illegible] माधुर्यमेव इत्यमूह ।
[illegible] ।

[illegible] ।
[illegible] तले ॥ ४१ ॥

[illegible] च शायते ।
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] मध्य[illegible] । अत
[illegible] ।

तस्यदृष्टिरित्थम्,—

५ ०		५	५	५	५	५	६	१	१	१
८ ८		८		८ ८		०				

अष्टौ कर्माणि सूक्ष्मान्ता भुंजते मोहनं विना ।
शान्तक्षीणकषायाख्यावन्तिमौ घातिभिर्विना ॥ १३ ॥
८।८।८।८।८।८।८।८।८।७।७।४।४।
स्वस्थावस्थायामिति
उदीरयति घातीनि तत्स्था मोह समाहनौ[1] ।
वेद्यायुषी प्रमत्तान्ता योग्यता गोत्रनामनी ॥ १४ ॥
मताऽन्त्रायुषो मरणावस्थायामुदीरणा नास्ति[4] ।
तत:——
सत्त्वं मरणावस्था प्रमत्तान्ता अमिश्रकौ[5] ।
अष्टौ च सर्वदाऽमिश्रस्तस्य तस्यामभावत ॥ १५ ॥
पंच मोह विना सूक्ष्मः क्षीणा द्वे गोत्रनामनी ।
कर्मणी स्फुटमावस्थामुदीरयति निश्चितम् ॥ १६ ॥

८	५	८		१	६	१	६	५	५	२
५	५	५	५				५		२	

सत्ता कथ्यते,——
शान्तान्तषु समस्तानि सप्त मोहयुत परं ।
जिनयो सत्यघातीनि घातिकर्मविमुक्तयो ॥ १७ ॥

---

१ ज्ञानदर्शनान्तरायत्रयं । २ माहस्था । ३ सूक्ष्मान्ता मोहमुदीरयति । ४ मरणावस्थायामन्तर्मुहूर्तायुषि उदीरणा नास्ति । ५ मिश्रगुणस्थानवर्जिताः । ६ मिश्रस्य । ७ मरणावस्थायाम् । ८ सूक्ष्मसांपरायान्तं मोहविनापंचकर्मणामुदीरणा शेषकाले ऽप्यन्याम् । ९ क्षीणस्य पंच ।

तत्सद्दष्टिर्येषा——
८।८।८।८।८।८।८।८।८।८।८।७।४।४।
बंधहेतुः कथ्यते,——
सम्यक्त्वं तीर्थकपुल्वे पृषमाहारकैद्वय ।
बंधस्य हेतुरन्यपु मिथ्यात्वसंयमादय ॥ १८ ॥
बंधविच्छेदो भण्यते,——
एता पोडश दुर्दृष्टौ सासने पञ्चविंशति ।
द्वयाविरमण देश चतस्रः षट् प्रमादिनि ॥ १९ ॥
एकाग्रो द्व वतस्त्रिमवतस्र पंचपंचसु ।
सूक्ष्म पोडश विच्छिद्या पय मागिनि मपतः ॥ २० ॥
बंध सर्वाः प्रकृतयः १२० ।

एतास्तीर्थकराहारकद्वयहीना मिथ्यादृष्टौ सासने, सुरनरा-पुर्भ्यां विना मिश्रे, तीर्थकरनरसुरायुर्भि सहासंयत देश प्रमत्ते, आहारकद्वयेन सहाप्रमत्ते अपूर्वे, सप्तसु मागेषु बंधविच्छेदः, अनिवृत्ता पञ्चसु मागेषु, सूक्ष्मादिषु ।

मिथ्यादृष्टिगुण संदृष्टिरि-घस वं व्यु १६, बंध ११७, अबंध ३, अ २१ ।

सासने	मिश्रे	असंयत	देश	प्रमत्त	अप्रमत्त
२५		१	४	६	१
१ १	७४	७७	६७	६३	५९
१९	४६	४३	५३	५७	६१
४७	७४	७१	८१	८५	८९

१ सम्मेव तित्थयरो आहारदुगं पमादरहिदम्मि । गो क. । २ कर्म-ग्रन्थ् १४८ प्रकृत्यपेक्षया ।

अपूर्वे सप्तसु भागेषु

२			०		१	४
५८	५६	५६	५६	५६	५६	२६
६२	६४	६४	६४	६४	६४	६४
१	१२	१२	१२	१२	११	११२

अनिवृत्तौ पंचसु भागेषु

१	१	१	१	१
२२	२१	२	१६	१८
९	९९१		१	११०२
१२६	१२	१२	१२९	१३

सूक्ष्मादिषु पंचसु

सू	उ	क्षी	स	अ
१६			१	
१७	१	१	१	
१ १	११९	११९	११९	१२
११	१४७	१४	१४७	१४८

मिथ्यात्वादिषु व्यच्छिन्नप्रकृतय ।

आर्याच्छन्दः ।

मिथ्यात्वे षंढवेदः श्वभ्रायु श्वभ्रयुग्महुंडानि ।

आद्यं जातिचतुष्कं स्थावरसाधारणातपापूर्णाः ॥ २१ ॥

सूक्ष्म सहसिरस्या षंधान्मिथ्यास्वलब्धजन्मान ।

षोडश विच्छिद्यन्त मिथ्यादृष्टौ गुणस्थाने ॥ २२ ॥ युग्मम् ॥

आद्यकषायचतुष्क तिर्यग्द्वयतिर्यगायुरुद्योताः ।

दुर्भगदु स्वरमध्यमसहतिसस्थितिचतुष्कानि ॥ २३ ॥

सत्वानादेयेन स्त्री नीचं स्त्यानगृद्धयस्तिस्रः ।

अशुभविहायोरीतिर्विच्छिद्यन्ते द्वितीयगुणे ॥ २४ ॥ युग्मम् ॥

प्रथमकषायोदयजा एता पंचादभावतस्तेषां ।
रसंन पचविंशतिरुपरिष्टात्प्रकृतयस्तदभावात् ॥ २५ ॥
द्वितीयानां कषायाणां चतुष्कमादिसंहतिः ।
नृद्वयौदारिकद्वन्द्वे मनुष्यायुर्दशाग्रत ॥ २६ ॥
द्वितीयकषायोत्थाना एताः प्रकृतय स्फुटम् ।
प्रयपन्ते व्यवच्छेद परं तदभावत ॥ २७ ॥
तृतीयानां कषायाणां चतुष्कं याति विच्छिदम् ।
देशव्रते तदुत्थानामभावात्परतस्तत ॥ २८ ॥
अरत्यपत्रसी शोकअस्थिराशाताशुभानि षट् ।
प्रमत्ते यांति विच्छेदं सुरायुश्चाप्रमत्तके ॥ २९ ॥
अपूर्वे प्रथमे भागे द्वे निद्राप्रचले तत ।
षष्ठे प्रकृतयस्त्रिंशच्चतस्र सप्तमे ततः ॥ ३० ॥
तैजस कार्मणं पंचहृषीकममरद्वयम् ।
स्थिरं प्रथमसंस्थानं शुभं वैक्रियिकद्वयम् ॥ १ ॥
त्रसौघगुरुलघ्वादिवर्णादीनां चतुष्टयम् ।
सुभगं सुस्वराख्यं निर्माणं खगमागति ॥ ३२ ॥
आहारकद्वयं तीर्थकृत्त्वं त्रिंशदिमास्ततः ।
हास्य रतिर्जुगुप्सा भीभवस्तः सप्तम षडः ॥ ३३ ॥
पुंवेदोऽन्त्यकषायाणां चतुष्कं पंचपंचसु ।
भागेषु याति विच्छेदमनिवृत्तः क्रमादिमाः ॥ ३४ ॥
पंच ज्ञानावृतयश्च चतस्रो दर्शनावृतः ।
यशः पंचान्तरायस्य छिन्ना' सूक्ष्मे च षोडश ॥ ३५ ॥

---

१ पंचहृषीकं—पंचेन्द्रियं । २ त्रसबादरपर्याप्तप्रत्येकानि । ३ अगुरु-लघूपघातपरघातोच्छ्वासानि ।

अप्रमत्त	अपूर्वे	अनिवृत्ती	सूक्ष्म	उपशान्ति
४	६	६	१	२
७६	७२	६६	६०	५९
४६	५०	५६	६२	६३
७२	७६	८२	८८	८९

क्षीणे प्रथमसमय	द्वितीयसमय	सयोगे	अयोग	सर्वाः
२	१४	३०	१२	
५७	५५	४२	१२	
६५	६७	८०	११	१२२
९१	९३	१ ९	१३५	१४८

उदयविच्छेदमुक्त्वा प्रकृतय: कथ्यन्ते—

पचापर्याप्तिमिथ्यात्वसूक्ष्मासाधारणातपा: ।
मिथ्यादृष्टिगुणस्थाने प्रभ्रश्यन्त्युदयादिमा: ॥ ४१ ॥
चतस्रो जातय: पूर्वा: कषायाद्यचतुष्टयम् ।
स्थावरं चोदयाद्दत्ता नव भ्रश्यन्ति सासने ॥ ४२ ॥
सम्यग्मिथ्यात्वमेवैकं मिश्रे यात्युदयक्षयं ।
चतुर्देवायुषी दर्शन वैक्रियकद्वयम् ॥ ४३ ॥
नृतिर्यगानुपूर्व्यौ (द्व) दुर्भग नारकद्वयम् ।
द्वितीयानां कषायाणां चतुष्कमयशोयुतम् ॥ ४४ ॥
अनादेयमिमा: सप्तदश प्रकृतय: स्फुटम् ।
असयतगुणस्थाने स्वीकुर्वन्त्युदयक्षयम् ॥ ४५ ॥ विशेषकम् ॥
नीचगोत्रं तृतीयानां कषायाणां चतुष्टयम् ।
तिर्यग्मनुष्यायुषी अष्टौ देशे यान्त्युदयक्षयम् ॥ ४६ ॥
आहारकद्वयं स्त्यानगृद्धित्रयमिमा गुण ।
प्रमत्तसंयते पंच भयन्त्युदयतश्च्युतिम् ॥ ४७ ॥

विना सम्यक्त्वमिथ्यात्वेन सह मिश्रे, चतसृभिरानुपूर्वीभिः सम्यक्त्वेन च सहासंयते, देशे, आहारकद्वयेन सह प्रमत्ते, अप्रमत्तादिकेषु पदसु, तीर्थकरेण सह सयोगे,

तद्दर्शनप्रकारः——

मिथ्यात्वे	सासन	मिश्र	असंयत	देशे
५	९	१	१७	८
११७	१११	१	१ ४	८७
५	११	२२	१८	३५
३१	३७	४८	४४	६१

प्रमत्ते	अप्रमत्त	अपूर्वे	अनिवृत्तौ	सूक्ष्मे
८	४	६	६	६
८१	७३	६९	६३	५७
४१	४९	५३	५९	६५
६७	७५	७९	८५	९१

उपशान्ते	द्विचरम क्षीणे	चरमे	सयोगिनि	अयोगे
२	२	१४	३९	
५६	५४	५२	३९	०
९६	९८	७	८३	१२१
९२	९४	९६	१०९	१४८

सातासातमनुष्यायुः संयुक्ताः संस्युदीरणे ।
अष्टप्रकृतयः पंच प्रमत्तस्योदयस्थिताः ॥ ५८ ॥
सातासातनरायुर्भिर्विनोदयोदयप्रभवाः विना ।
सेति यागन एकोनचत्वारिंशदुदीरणे ॥ ५९ ॥
उदयोदीरणे तुल्ये भवतोऽन्येषु सर्वदा ।
श्रीभिरस्य गुणानेवान् प्रमत्तायोगयोगिनः ॥ ६० ॥

अनिवृत्तौ नवांशस्थित्सम्—

१६ / ११८	१२२	१ / ११४	१ / ११३	६ / १	१ / १	६ / १	१ / ५	१ / ४	१ / ५

	औपशमिकसम्यक्त्वे		
अविरत–	१४८	×	१
देशविरत	१४७	१	१
प्रमत्त वि.	१४६	२	×
अप्रमत्त	१४६	२	×
अपूर्वकरण उ.	१४६	२	×
अनिवृत्तिकरण उ.	१४१	२	×
सूक्ष्मसांपराय	१४१	२	×
उपशान्त	१४१	२	×
	क्षायिकसम्यक्त्वे		
अविरत	१४१	७	२
देशविरत	११६	६	×
प्रमत्त	११६	६	×
अप्रमत्त	११६	६	×
अपूर्व उ.	११५	६	×
अनि. उ.	११६	६	×
सूक्ष्म उ.	११९	६	×
उपशान्त	११६	६	×
अपूर्व क्षपक	११	१	×
अनिवृत्ति क्षपक	११८–१२२–११४ ११३–११२–१ ६ १ ५–१ ४–१ ३ १ २	१ –२६–३४–३५ ३६–४१–४३–४४ ४५–४६	१६–८ १–१–६– १ १ १ १
सूक्ष्म	१ २–	४६	१
क्षीण	१ १	४७	१६
सयोगकेवली	५	६१	×
अयोगकेवली द्वि.	८५	६३	५२
„ च.	१३	११५	११

ताव ज्जो लहु उग्गइ अप्पा झायइ जो णिग्गंथा ।
अह कट्ठो अह मूढो संकप्पवियप्पयं मुयई ॥
तंपो कोवि ण तारइ कट्ठो मूढो तहव णिग्गिच्छो ।
अप्पा तारइ अप्पा तम्हा अप्पावि झायहि ॥
पिच्छे ण हु सम्मत्तं करगहिए चमरमोरडंबरए ।
समभावे जिणदिट्ठं रायाईदोसचत्तेण ॥

अमितगत्याचार्यनिर्मिता निम्नलिखितनामानो ग्रन्थाः सन्ति ।

१ धर्मपरीक्षा
२ सुभाषितरत्नसंदोह
३ भावनाद्वात्रिंशति
४ श्रावकाचार
५ जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिः
६ चन्द्रप्रज्ञप्तिः
७ सार्द्धद्वयद्वीपप्रज्ञप्तिः
८ व्याख्याप्रज्ञप्ति
९ योगसारप्राभृत
१० पञ्चसंग्रह.
११ सामायिकपाठः

तत्र धर्मपरीक्षा सुभाषितरत्नसंदोहभावनाद्वात्रिंशतियोगसारप्राभृत श्रावकाचारसामायिकपाठ ग्रन्था मुद्रिता सन्ति । पञ्चसंग्रहस्तु हस्तलिपस्थ । शेषा ग्रन्थाग्रन्था नोपलभ्यन्ते । अयं रचनासंदोहः कथं सर्वं मुनीनिपाणित्वं व्यनक्ति ।

---

१ तावत् कश्चित् लघु लगनु आत्मानं ध्यायतु यतिनिर्ग्रन्थः ।
अथ कष्टः अथ मूढः संकल्पविकल्पकं त्यजन ॥
तपः कोपि न तारयति कष्टो मूढः तथैव निर्ग्रन्थः ।
आत्मा तारयति आत्मानं तस्मात् आत्मानं अपि ध्यायत ॥
पिच्छे न हि सम्यक्त्वं करगृहीते चमरमयूरडंबरे ।
समभावे जिनेन दृष्टं रागादिदोषत्यक्तेन ॥

२ सामायिक पाठ इति नाम्ना भावनाद्वात्रिंशती पृथक् मुद्रितास्ति अथच सामायिकपाठस्यान्यस्य सविस्तरस्य प्रकाशितपाठस्य सिद्धान्तसारादिसंग्रहे संपादितः । अस्मिन्नर्वाचीनसामायिकपाठे (१२१) श्लोकाः सन्ति ।

सूक्ष्मसांपराय—१ । १०२ ।

उपशान्त	क्षी.	क्षी.	क्षी.	अयोग प्रथमसमय	अयोग द्विचरमसमय
	१	१४			
	१ १	११	८५	७२	१३
१०२				८	१३

अथवा द्वितीयो विकल्प ——

मनुष्यतिर्यक्सुरायुर्हीना मिथ्यादृष्टौ ०, १४५, ३ ।

"न सत्याहारकद्वन्द्व न तीर्थकृदपि सासन" इति वचना दाहारकतीर्थकरहीना सासने , १४२, ६ ।

"नेति तिर्यक्त्वमिश्रत्व सत्त्वे तीर्थकृता सदा" इति वचना दाहारकद्वयेन सह तीर्थकरेण विना मिश्र ०, १४४, ४ ।

तीर्थकरेण सहासंयत ७, १४५, ३ । देशे ७, १४५, ३ । प्रमत्त ७, १४५, ३ । अप्रमत्त ७, १४५, ३ । अपूर्वे ०, १३८, १० ।

अनिवृत्ता नवांशेषु इत्थम्—

११	८	१	१	६	१	१	१	१
११	११२	११४	११३	११२,१	१	१	५१	७१ १
१	११	१७	१५	१६	७१	७३	७७	७५

सूक्ष्म	उपशान्ते	क्षीण १	क्षीण २	सयोगे	अयोग १	अयोग २
१	०	९	१४	०	७२	१३
१०२	१३८	१०१	९९	८०	८५	१३
४६	१०	४७	४९	६३	६३	१२५

१ अनिबद्धायुष्क [illegible] सपुकर्मणः । असंयतगुणस्थाने नारकायु सर्व [illegible] तिर्यगायु सर्व याति गुणस्थान तु पंचम । [illegible] [illegible] सप्तकम् । [illegible] साधु सर्व [illegible] । धर्मध्यान [illegible] ।

प्रशस्यापशनभेमर्पो मिथ्यात्वं विगाहत ।
तस्य प्रकृतय साटामस्मारिंशच्छतममा' ॥ ६६ ॥
अयऽन्यजन्मनि क्षीण श्वभ्रतिर्यक्सुरायुषाम् ।
सत्क्षया नृभवे प्राप्ते गुणस्थानेषु कथ्यते ॥ ६७ ॥
स्त्यानगृद्धित्रयं तिर्यग्द्वितयं नारकद्वयम् ।
सूक्ष्म साधारणोद्योतातापजातिचतुष्टयम् ॥ ६८ ॥
आतप स्थावरा शेषा षोडश प्रथमे क्षण ।
अनिवृत्तेर्द्वितीयेंशऽष्टकषाया मध्यमास्तत ॥ ६९ ॥
षडवदो वधूवेदो हास्यषट्कं क्रमाच्चतः ।
पुंवेदोऽथ स्वतः क्रोधो मानाख्यो मायना ततः ॥ ७० ॥
अनिवृत्तौ १६।८।१।१।६।१।१।१।१।
सूक्ष्मे लोभसूक्ष्मान्तो द्वे निद्राप्रचले क्षण ।
आद्ये क्षीणान्तिमे ज्ञानदर्शनाम्नायचतुर्दश ॥ ७१ ॥
१ । २ । १४ ।
अयोगस्य शरीराणि पंच बंधनपंचकम् ।
संघातपंचकं षट्कं संस्थानानां सुरद्वयम् ॥ ७२ ॥
त्रीण्यंगोपांगकान्यष्टौ स्पर्शा' संहननानि षट् ।
अपर्याप्तं रसाः पंच द्वौ गंधौ वर्णपंचकम् ॥ ७३ ॥
अयशोगुरुलघ्वादिचतुष्कं द्वे नभोगती ।
स्थिरास्थिरं शुभाशुभं प्रत्येक सुस्वरद्वयम् ॥ ७४ ॥
वेद्यमेकमनादेयं नीचदुर्भगनिर्मितं ।
उपान्त्यसमये क्षीणा' द्वासप्ततिरिमा' समम् ॥ ७५ ॥
७२ प्रकृतयः ।

अस्ये यच्च द्वयोरेकं नगयुग्मद्वय प्रसम् ।
सुभगादेयपर्याप्तयथार्ह तीर्थकर्तृता ॥ ७६ ॥
वाद्रगाश्चयशःसीतिं त्रयोदश क्षणे क्षयम् ।
यस्य प्रकृतया याति तमयोगं स्तुवे त्रिधा ॥ ७७ ॥
१३ प्रकृतय ।

किं प्राक् विच्छिद्यते बंध किं पाक' किमुभौ समम् ।
किं स्वपाकन बंधोऽन्यपाकेनोभयथापि किम् ॥ ७८ ॥
सान्तराऽनंतर' किं किं बंधो द्विधा प्रबंधत ।
इत्येवं नवधा प्रश्नक्रमेणास्त्यतदुत्तरम् ॥ ७९ ॥
देवायुर्वैक्रियद्वन्द्व देवाहारद्वयेऽस्यगः ।
इत्यष्टानां पुरा पाके पश्चाद्बंधो विनश्यति ॥ ८० ॥

अत्रप्रथमत बंधाच्छेदगुणस्थानांकर्मम्या, पश्चादुदयवि च्छेदगुणस्थानांकर्मम्या द्रष्टव्या—

देवायुष —बंध, गु ७, गु ४, उदय । वैक्रियिकद्वयस्य– ८, ४ । देवद्वयस्य–८, ४ । आहारकद्वयस्य–८, ६ । अयश'कीर्ते –६, ४ ।

हास्यरतिजुगुप्साभीतिमिथ्यापुंस्याबरातपा ।
साधारणमपर्याप्तं सूक्ष्मं जातिचतुष्टयम् ॥ ८१ ॥
कोपादयास्त्रिसंज्वाललाभामस्यानुपूर्विका ।
इत्येकत्रिंशतो बंधपाकच्छेदौ समं मतौ ॥ ८२ ॥

एकस्मिन् गुणस्थान बंधपाकद्वयादेशनाष्टेषपार्कां समं द्रष्टव्यौ । हास्यस्य ८, ८ । अरते ८, ८ । जुगुप्साया' ८,

१ प्रथमम उदयविच्छेद पश्चाद्बंधविच्छेदो भवति ।

८ । भयस्य ८, ८ । मिथ्यात्वस्य १, १ । पुंवेदस्य ९, ९ । स्थावरस्य १, १ । आतपस्य १, १ । साधारणस्य १, १ । अपर्याप्तस्य १, १ । सूक्ष्मस्य १, १ । जातिचतुष्टयस्य १, १ । यद्यपि सासन जातिचतुष्टयस्योदयस्तथापि न दोष स्तस्य मिथ्यादृष्टिसदृशत्वात् । नरानुपूर्व्याः ४, ४ । अनंतानुबंधिचतुष्टयस्य २, २ । अप्रत्याख्यानचतुष्टयस्य ४, ४ । प्रत्याख्यानचतुष्कस्य ५, ५ । कार्यसंज्वलनस्य ९, ९ ।

मनुष्वीनां तु शेषाणामकाशीतेः शरीरिव ।
पूर्वं विच्छिद्यते बंध पश्चात्साकस्य विच्छिन्न ॥ ८३ ॥
यशोवरायदृक्ज्ञानराधगात्रमयायश्च ।
लोकारम्भत्वलामां कीर्तत्रीषविचापिता ॥ ८४ ॥
भनरतिर्मेस्नरार्येपि मनतिपञ्चरीवय ।
तियङ्ग्व्यानुपूर्व्या द्व पंचार्थादारिकद्वये ॥ ८५ ॥
पञ्चाघगुरुलघ्वादिनसादीनां चतुष्टयम् ।
षट्ट सस्थानसहस्योश्यासा द्व नभोगती ॥ ८६ ॥
स्थिरादिषयुग्मानि निर्मितर्मसकामणे ।
एकाशीत युग बंधः पश्चात्याको विनश्यति ॥ ८७ ॥

अत्रप्रथमत पाकोच्छेदगणनांकसंख्या, पश्चात्तु बधच्छद-गुणस्थानांकसंख्या द्रष्टव्या—

पंचानां ज्ञानावरणानां, चतुर्णां दर्शनावरणानां, पंचानामन्तरायाणां—पाकच्छेदः १२, बंधच्छेद १० । यशःकीर्त्युच्चगोत्रयोः १४, १० । स्त्यानगृद्धित्रयस्य ६, २ । निद्राप्रच-

१ मान माया संज्वलनस्यापि ९, ९ । २ उपशमकाः ।

लभो: १२, ८ । सद्वेद्यस्य १४, १३ । असद्वेद्यस्य १४, ६ । सञ्ज्वलनलोभस्य १०, ९ । स्त्रीवेदस्य ९, २ । नपुंसकवेदस्य ९, १ । अरतिशोकयो ८, ६ । नरकायुष ४, १ । तिर्यगायुष ५, २ । मनुष्यायुष १४, ४ । नरकगते ४, १ । तिर्यग्गते ५, २ । मनुष्यगते १४, ४ । पंचेन्द्रियजाते १४, ८ । औदारिकशरीरस्य १३, ४ । तैजसस्य १३, ८ । कार्मणस्य १३, ८ । समचतुरस्रसंस्थानस्य १३, ८ । मध्यम संस्थानचतुष्टयस्य १३, २ । हुंडस्य १३, १ । औदारिकशरीराङ्गोपांगस्य १३, ४ । वज्रर्षभनाराचसंहननस्य १३, ४ । वज्रनाराचनाराचयो ११, २ । अर्द्धनाराचकीलकसंहननयो ७ २ । असंप्राप्तासृपाटिकासंहननस्य ७, १ । वर्णादिचतुष्टयस्य १३, ८ । नरकगत्यानुपूर्व्या ४, १ । तिर्यग्गत्यानुपूर्व्या ४, २ । अगुरुलघ्वादिचतुष्टयस्य १३, ८ । उद्योतस्य ५, २ । प्रशस्तविहायोगते १३, ८ । अप्रशस्तविहायोगते १३, २ । त्रसबादरपर्याप्ताना १४, ८ । प्रत्येकशरीरस्य १३, ८ । स्थिरस्य १३, ८ । अस्थिरस्य १३, ६ । शुभस्य १३, ८ । अशुभस्य १३, ६ । सुभगस्य १४, ८ । दुर्भगस्य ४, २ । सुस्वरस्य १३, ८ । दु स्वरस्य १३, २ । आदेयस्य १३, ८ । अनादेयस्य ४, २ । निर्माणस्य १३, ८ । तीर्थविधायिताया १४, ८ । नीचस्य ५, २ ।

इति सत्प्रकार ।

विक्रियापट्कमाहारद्वय श्वभ्रामरायुषी ।
मीर्यकृन्मति बध्यते एकादशपरोदयात् ॥ ८८ ॥

नरकगतिनरकगत्यानुपूर्वी देवगतिदेवगत्यानुपूर्वी वैक्रियिकशरीरवैक्रियिकशरीरांगोपांगानां षण्णां बंधयोग्येषु गुणेषु परोदयेन बंध, स्वोदयेन बंधस्य विरोधादाहारकद्वयमपि परोदयेन बध्यते । आहारकद्वयादयरहितयोरप्रमत्तापूर्वयोर्बंधोपलंभात् । नारकामरायुषोरपि परोदयेन बंधस्तत्स्वोदययोः समानकाल वृत्तिविरोधात् । तीर्थकरनाम्नोऽपि परोदयेन बंध तीर्थंकरकर्मोदयसमविगुणस्थानयाः सयोगायोगयोस्तद्बंधानुपलंभात् ।

ज्ञानावृत्त्यंतरायस्था दश तैजसकार्मण ।
शुभस्थिरद्वय वर्णचतुष्कं स्वचतुष्टयम् ॥ ८९ ॥
निर्माणागुरुलघ्वाह्व मिथ्यात्वं सप्तविंशति ।
बध्यन्ते स्वोदयाच्छेषा द्व्यशीतिः स्वपरोदयात् ॥ ९० ॥

ज्ञानावरणान्तरायस्था दश प्रकृतयो, दर्शनावरणस्य चतस्रः, बंधयोग्येषु गुणस्थानेषु स्वोदयेन बध्यन्ते । मिथ्यादृष्टयादि क्षीणकषायान्तपर्यन्तासां निरन्तरोदयोपलंभात् । तैजसकार्मण वर्णगंधरसस्पर्शनिर्माणागुरुलघुस्थिरास्थिरशुभाशुभानि स्वोदयेनैव बध्यन्ते, ध्रुवोदयत्वात् । मिथ्यात्वस्यापि स्वोदयेनैव बंधो, मिथ्यात्वकारणपाठप्रमकृतिषु पाठात्, बंधोदययोः समानकाल वृत्तिविरोधाभावाद्वा । दर्शनावरणपंचकवेदत्रय-कषायषोडशकनाकषायतिर्यगायुर्मनुष्यायुस्तिर्यग्गतिमनुष्यगत्येकद्वित्रिचतुःपंचेन्द्रियजात्यादारिकौदारिकांगोपांगसंस्थान

१ यत कारणात् तयोरुदयकाले बंधो न भवति बंधकाले उदयो न भवति इ त्यन्योन्यं विरोधो ज्ञेय. ।

पट्संहननपट्कतिर्यग्गतिमनुष्यगतिमायोग्यानुपूर्व्युपघातपरघातो च्छ्वासातपोद्योतप्रशस्ताप्रशस्तविहायोगतित्रसस्थावरबादरसूक्ष्मपर्याप्तापर्याप्तप्रत्येकसाधारणसुभगदुर्भगसुस्वरादेयानादेययश कीर्त्ययशःकीर्तिनीचोच्चगोत्रनामिकानां द्व्यशीतिप्रकृतीनां स्वपरोदयाद्बन्धो द्रष्टव्यः, स्वोदयेनेव परोदयेनापि बन्धावि रोधात् ।

कषाया सकला सर्वा ज्ञानदृष्टयन्तरायगा ।
उपघातजुगुप्से भीर्मिथ्यात्वतैजसकार्मणे ॥ ९१ ॥
निर्माणागुरुलघ्वाढ़े वर्णादीनां चतुष्टयम् ।
ध्रुवबंधा मता सप्तचत्वारिंशदिमा जिनैः ॥ ९२ ॥

ध्रुवबंधत्वमेतासां बंधयोग्यगुणस्थान नित्य बंधोपलंभात् ।

आयुश्चतुष्टयाहारकद्वयतीर्थकरैर्युता ।
चतु पंचाशदेताश्च बंधं यांति निरन्तरम् ॥ ९३ ॥

ध्रुवबंधस्य निरन्तरबंधस्य च को विशेष ? महान् विशेषो यत —

बंधयोग्यगुणस्थाने या स्वकारणसन्निधौ ।
सर्वकालं प्रबध्यन्ते ध्रुवबन्धा भवन्ति ताः ॥ ९४ ॥
बन्धकालो जघन्योऽपि यासामन्तर्मुहूर्तकः ।
बध्यमानास्थितस्तत्र ता निरन्तरबंधना ॥ ९५ ॥
अन्त्य संहतिसंस्थानपंचक स्थावरगतयो ।
पंढवेदो वधूवेद आद्य जातिचतुष्टयम् ॥ ९६ ॥
न्यग्गोत्रयशुभोद्योतसूक्ष्मसाधारणातपम् ।
अस्थिरासुभभोरीतिदुर्भगाभूणदुःस्वरा ॥ ९७ ॥

श्वभ्रद्वयमनादेयासाते त्रिकचतुर्युताः ।
बध्यन्ते सांतरा बंधेऽन्या सान्तरनिरन्तरा ॥ ९८ ॥
बंधो भूत्वा क्षणं यासामसमाप्तो निवर्तते ।
बंधापूर्वे क्षणेनैता सांतरा विनिवेदिताः ॥ ९९ ॥
अन्तर्मुहूर्तमात्रस्याजघन्यस्यापि कर्मणाम् ।
सर्वेषां बंधकालस्य बंधः सामयिकोऽस्ति नो ॥ १०० ॥
तिर्यग्द्वयं नरद्वन्द्वं पुवेदौदारिकद्वये ।
गोत्रे सातं सुरद्वन्द्वे पंचाद्यं पंक्तिमद्वयम् ॥ १०१ ॥
पराघातं रतिर्हास्यमाद्यं सस्थानसंहती ।
वज्र त्रसादियुग्मानामाद्यान्युच्चगसस्थवी ॥ १०२ ॥
द्वात्रिंशदिति जायंते ता सांतरनिरन्तराः ।
यस्मादुभययोर्बंधः सर्वदाप्युपलभ्यते ॥ १०३ ॥
उपनुत्से न भवति तज्जघन्यकालमिद्धः ।
तीर्थंकरद्वये साधुनाहारार्द्दे कदाचन ॥ १०४ ॥
मिथ्यात्वभावता यातु मिथ्यात्ववलभाविषु ।
सासनो यावत नैव भावतजानिसीगिषु ॥ १०५ ॥

बंधादयादीरयमसत्वयार्णा,
विचारणां यो विदधाति निरयम् ।
विविक्तमारभानमपास्तकर्मा,
ज्ञानात्मकं सोऽमितगत्युपैति ॥ १ ६ ॥

इति श्रीमदमितगत्याचार्यप्रणीते पंचसंग्रहग्रन्थे
कर्मबंधस्तवाख्यस्तृतीयः
परिच्छेदः ।

---

१ द्वात्रिंशत् । २ एकसमयवर्ती । ३ सांतरोऽपि निरंतरोऽपि बंधः ५४, निरन्तरबंध ३४ सांतरबंध ३१, एवं १ ।

अथ चतुर्थ परिच्छेद ।

जयताञ्जनितानंद जिनेन्द्रवचनामृतम् ।
जन्ममृत्युजरातृष्णाश्रमतापापनोदनम् ॥ १ ॥
दृष्टिवादादपोद्धृत्य वक्ष्यन्त सारमागिन ।
श्लोका जीवगुणस्थानगाथरा कतिचिन्मया ॥ २ ॥

ये सन्ति यस्मिन्नुपयोगयोगा ,
समस्तमस्ताभिगदामि तत्र ।
जीवे गुणे वा परिणामतोऽह
मकत्र यथाविधिर्वि च किंचित् ॥ ३ ॥

सर्वेकाक्षेषु चत्वारि जीवानां विकलेषु षट् ।
पंचेन्द्रियेषु चत्वारि स्थानानीति चतुर्दश ॥ ४ ॥
तिर्यग्गतावथाप्यामि द्वे सत्रिस्थे गतित्रये ।
जीवस्थानानि नयानि मंन्येर्म मार्गणास्वपि ॥ ५ ॥

न १	ति १४	म १	इं २	[illegible] ४	ज्ञा ७	चा २
व २	प. ४	इ ४	अ. ४	ग ४	पाप ४	व ४
अत १	स. म १	अस म १	र म	अनु म १	ख व १	अस व १
उ व १	अनु व	भो	भो. मि. ८	वे. १	वे मि १	आ १
आ. मि. १	भा	ला ४	पु ४	न १४	भ्रमे १४	मा १४
माया १४	लोभ १४	सुम १४	पुमु १४	विमग १	म २	मु २

म	मन	व	भाषा	काय	वारि.	सूक्ष्म
२	१	१	१	१	१	१
कषा.	क्रोध	अस	च	मिश्र च	असमु	अच.
१	१	१४	१	१	१४	१
के	कृष्ण	नील	कापोत	तेजो	पद्म	शु.
१	१४	१	१४	२	२	१
भ	अ	क्षयो क्ष	औ मिश्र	वेदक	सा.	सम्यग्
१४	१४	१	२	२	२	१
सा मि मिश्र	मिथ्या	संज्ञी	अस	अ. मि	भव्य	अनाहा
१	१४	२	२	१२	१४	८

एतत्प्रकारः सूच्यते——

अक्षमानवद्वेषु द्वा द्वौ सज्ञिपर्याप्तापर्याप्तौ, तिर्यक्षु चतु-र्दशापि जीवसमासा', एकाक्ष बादरसूक्ष्मपूर्णापूर्णाश्चत्वार', द्वित्रिचतुरक्षेषु निजौ पर्याप्तापर्याप्तौ द्वौ, पंचाक्ष सज्ञ्यसंज्ञिपर्या-प्तापर्याप्ताश्चत्वार , पंचस्थावरकायेषु प्रत्येकं प्रथमाश्चत्वारः, त्रसकायेषु द्वयक्षाद्या दश, आद्येषु सप्तसु योगेषु एकः संज्ञी पूर्ण , अष्टम तु पंच द्वयक्षाद्या' पर्याप्ता', औदारिक सप्त पर्याप्ता', मिश्र सप्तापर्याप्ताः 'संज्ञिपर्याप्तोऽष्टम', वैक्रियिका-हारकाहारकमिश्रेष्वेकः संज्ञी पर्याप्त', वैक्रियिकमिश्र संज्ञ्यप-र्याप्त', कार्मणे सप्तापर्याप्ता' संज्ञिपर्याप्तोऽष्टम , स्त्रीपुंवेदयो' संज्ञ्यसंज्ञिपूर्णापूर्णाश्चत्वार', षंढवद सर्वे, कषायचतुष्के समस्ताः, मतिश्रुताज्ञानयोर्निरूपा , विभंग संज्ञ्येक पूर्ण , मति श्रुतावधिषु संज्ञिपूर्णापूर्णौ, मन'पर्ययकेवलयो संज्ञ्येक' पूर्ण', संयमपंचकदेशसंयमधारकः संज्ञीपूर्णः, असंयम सकलाः,

---

१ सयोगकेवलिनि । २ १ सयोगकेवलिनि ।

जीवभंगो जिनेन्द्रक पुद्गलाद्याविहायसाम् ।
अनंतगुणितं पूर्वं पैरतः परत परम् ॥ ८ ॥
गदिता द्रव्यताऽसंख्यौ धर्माधर्मौ प्रदेशत ।
क्षेत्रतो लोकमानौ तौ लोकं व्याप्य यत स्थितौ ॥ ९ ॥
अतीतानहसाऽनन्तभागौ तौ कालतः स्मृतौ ।
[1]भावत कपलानन्तभागौ कवलसोपर्त ॥ १० ॥
विज्ञातव्या गुणाजीवाः प्राणपर्याप्तिमार्गणाः ।
उपयोगा पृथः सम्रा विंशतिर्जीवरूपणा ॥ ११ ॥
जीवा यैरवबुध्यन्त भावैरौदयिकादिभि ।
गुणागुणस्वरूपज्ञस्य त गदिता गुणा ॥ १२ ॥
जन्वारौदयिकाः नाथि क्षायिकः क्षामिको जिनै ।
क्षायोपशमिको भाव स्वतत्त्वं पारिणामिक ॥ १३ ॥

---

१ अव...म परस्पर गुणितमनन्तगुणम । २ १८-१८-१ -९-१८ ... (८-५-९-१५-३-१९-८-७-४-९-२-९-२-२) १२-८ । ...१४ ५८ [illegible] ।

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	१ १	१ १ १	१	[illegible] १	[illegible]
[illegible]	१ १	१ १ १	१ १ १ १	१	१
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

चक्षुर्दर्शने चतुरक्षाद्या पर्याप्तास्सम', विग्रहगत्यपेक्षया पट्टे पर्याप्तापर्याप्ता , अचक्षुदर्शन सर्वे, अवधिदर्शन सञ्ज्ञिपर्याप्तापर्याप्तौ द्वौ, केवलदर्शन पूर्ण सइपकः, कृष्णनीलकापोतासु सर्वे, पीतपद्मशुक्लल्स्यासु संज्ञिपूर्णापूर्णौ द्वौ, भव्याभव्ययो. प्रत्येकमशेषा', औपशमिकदर्शने सञ्येक , विग्रहगत्यपेक्षया पूर्णापूर्णा द्वौ सञ्ज्ञिनौ, वेदकक्षायिकसासनेषु सञ्ज्ञिपूर्णापूर्णौ, सासने तु विग्रहगत्यपक्षया सप्तोपर्याप्ताः सञ्ज्ञीपूर्णो एम', मिश्रे सञ्येक पूर्ण', मिथ्यादृष्टौ सर्वे, सञ्ज्ञिनि द्वौ सञ्ज्ञिपूर्णापूर्णा।, असंज्ञिनि द्वादशसञ्ज्ञिनी पूर्णापूर्णौ, विग्रहगत्यपक्षया द्वादश सञ्ज्ञिपूर्णापूर्णवर्जिताः, आहारके समस्ता', अनाहारक सप्तापर्याप्ता सञ्ज्ञिपर्याप्ताऽष्टम । एव मार्गणासु जीवसमासा योजिता ।

मार्गणायां गुणस्थानानि ।

सर्वाणि नृगतौ पञ्च तिर्यक्षु भाभ्रदयया ।
गुणस्थानानि चत्वारि मार्गणास्वपरास्विति ॥ ६ ॥

नरक ४	ति ५	मनु १४	देव ४	एके १	द्वी २	भान्द्र २
वायु १	पञ्चे १४	पृथ्वी १	अपकाय १	तेजः १	वनु १	त्रस. २
मन १४	स म १३	अ म १२	उभय म १२	अनु. म. १३	स. व. १३	अ व. १२
उ व १२	अ व १३	औ १३	औ. मि. ४	वै ४	वै. मि १	आ. १

१ " नहिसासणो अपुण्णो साहारण सहुममेयतउजुग " इति गाम्मट सारवचनात् सूक्ष्मापर्याप्तकभेदो नास्ति इत्यत्र चिन्तनीयम् ।

आ मि	का.	स्त्री	पु	नपुंस	क्रो	मान		
१	४	९	९	९	९	९		
माया	लो.	कुम	कुश्रु	वि	म.	श्रु		
९	१०	२	२	२	९	९		
अ.	मनः	के	सम	छेदो.	परि.	सूक्ष्म		
९	७	२	४	४	२	१		
यथा	दे	असं.	च	अ.	अव	के		
४	१	४	१२	१२	९	२		
कृष्ण	नील.	कापो.	तेजो.	पद्म	शु	भ	अभ.	भो
४	४	४	७	७	११	१२	१	
वेदक	क्षा.	सा.	मिश्र.	मि	सं	अ	आ.	अन
४	११	१	१	१	११	२	११	५

तत्प्रकारः सूच्यते——

नारकसुखाधिकपाश्रस्यायानि गुणस्थानानि, तिर्यक्षु पंच, मनुष्येषु सर्वाणि, एकद्वित्रिचतुरक्षेषु द्व प्रथमे, पचाक्षेषु समस्तानि, धराधारिवनस्पतिकायेषु द्व प्रथमे, तेजोवातकाये योरेकमाद्य, त्रसेषु चतुर्दश, मनोवचनयोगयोराद्ययोरन्त्ययो रौदारिककाययोग च त्रयोदश सयोग्यन्तानि, मध्यमयो क्षीणान्तानि द्वादश, कार्मणौदारिकमिश्रयो' प्रथमद्वितीयचतुर्थ सयोग्याख्यानि चत्वारि, वैक्रियिके प्रथमानि चत्वारि, तन्मिश्रे मिश्र विना त्रीणि, आहारकाहारकमिश्रकयोरेकं प्रम त्ताख्यं, वेदत्रिके प्रत्येकं नवाद्यानि, आद्यकषायत्रिके नवाद्यानि, लोभे दश, अज्ञानत्रये द्वे मिथ्यादृष्टिसासने, प्रथमे ज्ञानत्रये प्रत्येक नवासंयतादीनि, मनःपर्यये प्रमत्तादिक्षीण कषायान्तानि सप्त, केवले द्वे अंत्ये, सामायिकच्छेदोपस्थापन-याश्चत्वारि प्रमत्तादीनि, परिहारे द्व प्रमत्ताप्रमत्ते, एकं सूक्ष्म

सूक्ष्मकषायास्म्य, यथाख्याते चत्वार्युपशान्तादीनि, एकं संयमासंयमे पंचमं, असंयमे चत्वार्याद्यानि, चक्षुर्दर्शनाचक्षुर्दर्शनयोर्द्वादशाद्यानि, अवधिदर्शने नवासंयतादीनि, केवलदर्शने द्वे अन्त्ये, आद्ये लेश्यात्रये चत्वार्याद्यानि, तेजःपद्मयोराद्यानि सप्त, शुक्लायां त्रयोदश समाप्यन्तानि, द्वादशाद्यानि भव्ये, एकममव्ये प्रथमं, औपशमिकेऽष्टासंयतादीनि, वेदके चत्वार्यसंयतादीनि, क्षायिके चतुर्थादीन्येकादश, सासनमिश्रमिथ्यादृष्टिषु प्रत्येकमेकं स्वकीयं, संज्ञिनि द्वादश क्षीणान्तानि, असंज्ञिनि द्वे प्रथमे, आहारके त्रयोदशाद्यानि मिथ्यादृष्टिसासनाविरतयोग्ययोग्याख्यानि पंचानाहारके । एवं मार्गणासु गुणस्थानानि मार्जितानि ।

संति मर्त्यगतौ सर्वे नवान्यासु विना त्रिभि" ।
नवस्था मार्गणास्वेवमुपयोगा यथाक्रमम् ॥ ७ ॥

नारक	ति.	मनु.	देव.	ए.	द्वी.	त्री.
४	४	१२	४	१	१	१
चतु	प	पृ	अप्	तेजो	वायु	व
४	१२	१	१	१	१	१
मन	व म	अन म	उ म	अनु म	स. व	अ. व
१२	१२	१४	१	१२	१२	१०
उ व	अ. व	आ	मिश्र	व	मिश्र	अ.
१	१२	१३	४	४	७	६
मिश्र	का.	ना	पु	नपुं.	क्रो.	मा.
४	४	४	१०	४	१	१
माया	लोभ	कुम	कुश्रु	विभ.	म.	श्रु
१	१	५	५	५	७	७
अ.	मनः	के	साम्प.	छेदो	परि.	सू.
७	७	२		७	६	७

सम्य	संय.	भव	च	अ	अव	केव.
९	६	९	१	१	७	१

त्र.	भौ.	का.	तेजो.	व	पु.	म	अ.	औ.
९	९	९	१	१	१२	१	५	६

वेद	स्त्री.	सा	मिश्र	लि	सं.	भ.	आ.	अ
७	९	५	६	५	१	४	१२	९

तत्प्रकार: सूच्यते——

केवलद्वयमनःपर्ययवर्जिता नवोपयोगा प्रथमतिर्यक्षु मनुष्येषु सर्वे, मत्यज्ञानश्रुताज्ञानाचक्षुर्दर्शनान्येकद्वित्र्यक्षेषु सागारश्च, चतुरक्षेषु चक्षुर्दर्शनाधिकास्ते चत्वारः, पंचाक्षेषु द्वादश, पृथिव्यप्तेजोवायुवनस्पतिष्वकायाकाराश्च, त्रसेषु सर्वे, मनोवचोयोगपाराययारन्त्ययोश्च द्वादश, मध्यमयोः केवलद्वयहीना दश, औदारिके निखिलाः, तन्मिश्रकार्मणयो मनःपर्ययविभंगचक्षुर्दर्शनहीना नव, वैक्रियिके मनःपर्ययकेवलद्वयहीना नव, तन्मिश्रे मनःपर्ययकेवलद्वयविभंगचक्षुर्दर्शनहीना सप्त, आहारकद्वये प्रथमज्ञानत्रयचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनानि षट्, स्त्रीपंढवेदयोस्तुर्यज्ञानकेवलद्वयवर्जिता नव, पुंवेदे विकलत्रया दश, चतुर्षु कषायेषु पुंवेदोक्ता दश, त्रिष्वज्ञानेष्वज्ञानत्रिकचक्षुरचक्षुर्दर्शनानि पंच, प्रथमज्ञानचतुष्के केवलद्वयाज्ञानत्रिकहीना सप्त, केवले केवलद्वयं, सामायिकछेदोपस्थापनसूक्ष्मसाम्परायेष्वज्ञानत्रिककेवलद्वयहीना सप्त, परि

१ आहारकयोगिमिश्रयोर्मुनेः मनःपर्ययाभावात् तदुक्तं गोम्मटसारजीवकाण्डे " मनःपर्ययपरिहारे पढमुवसमसम्मत्तदोण्णिमभावाए । एदेसु पक्कमं ... विभसर्व आसे " । २ मनःपर्ययज्ञानिनो मुनेः ... तदुक्तं मो कर्मकाण्डे मणपज्जवपरिहारे ... ।

हारकेऽसंयमयोराद्यज्ञानत्रयचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनानि षट्, यथाख्याते पंचज्ञानचतुर्दर्शनानि नव, असंयमे तुर्यरोध केवलद्वयहीना नव, चक्षुरचक्षुर्दर्शनयोर्द्विके केवलद्वयहीना दश, अवधिदर्शने केवलयुग्माज्ञानत्रिकहीना' सप्त, केवले केवलद्वयं, आद्यलेश्यात्रये केवलद्वयचतुर्यथाख्यातहीना नव, तेजःपद्मलेश्ययोः केवलद्वयविवर्जिता दश, शुक्लायां सर्वे, भव्ये केवलद्वयोना दश, अभव्ये चक्षुरचक्षुरज्ञानत्रिकाणि पंच, औपशमिकसम्यक्त्वे प्रथमज्ञानत्रयचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनानि षट्, वेदके केवलयुगाज्ञानत्रिकहीना' सप्त, अज्ञानत्रयहीना' क्षायिके नव, सासनमिथ्यादृष्ट्योश्चक्षुरचक्षुर्दर्शनाज्ञानत्रिकाणि पंच, मिश्रे प्रथमज्ञानत्रिकचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनानि मिश्राणि षट्, संज्ञिनि केवलद्वयहीना दश, मतिश्रुताज्ञानचक्षुरचक्षुर्दर्शनानि चत्वारोऽसंज्ञिनि, आहारे सर्वे, अनाहारके विभंगमनःपर्यय चक्षुर्दर्शनहीना नव । मार्गणासु एवमुपयोगा निरूपिता' ।

अथ योगा निरूप्यन्ते——

त्रयोदश मनुष्यपंचाक्षत्रसे गतित्रये ।
योगा योज्या' परेष्वेवमिन्द्रियादिषु कायिके ॥ ८ ॥

स्पष्टं यन्त्रम्——

नारक	ति	मनु	दे	ए.	द्वि.	त्रि.
११	११	१२	११	३	४	४
च	पं	पृ	अ	तेज.	वायु	वन.
४	१५	३	३	३	३	३
त्रस	स. म.	अ. म	उ. म.	अ	स. व	अ. व.
१५	१	१	१	१	१	१

उ व	अ व	औदा	औ. मिश्र	वै	वै. मिश्र	आहा.	
१	१	१	१	१	१	१	
आ. मिश्र	का.	स्त्री	पु	नपु	क्रो.	मा.	
१	१	१३	१५	१३	१५	१५	
माया	लोभ	कुमति	कुश्रु	विभ.	मति.	श्रु	अव
१५	१५	१३	११	९	१५	१५	१५
मनः	केवल.	साम्प.	छेदो.	परि	सू.	यथा	देशसंयम
९	७	११	११	९	९	११	९
असंय	चक्षु द	अच द.	अव द	के. द	कृ.	नील.	का.
१३	११	१५	१५	७	११	१३	१३
तेजो	पद्म.	शु	भव्य	अभ	औप	वेदक	क्षायिक
१५	१५	१५	१५	१३	३	१५	१५
सास	मिश्र	मि	सं	अ.	आ.	अ	
१३	१	१३	१५	४	१४	१	

तत्प्रकारः स्पष्टे——

गत्यन्तेनाहारकद्वया भवान्तरेनयारकायवर्ज योगाः, निराहार-युगवैक्रियिकयुगाः तिर्यक्ष्वेकादश, वैक्रियिकद्वयहीना मनुष्येषु त्रयोदश, एकाक्षे कार्मणौदारिकौदारिकमिश्राभिधास्त्रयः, विकलव्यसम्यमृषाभाषाभोगसहितास्त चत्वारः, पञ्चाक्ष सक ला, पंचसु स्थावरेष्वेकाक्षवत्कायास्त्रयः, त्रसेषु सर्वे, योगेष्वको निजोनिजः, स्त्रीनपुंसकयोर्निराहारकद्वयास्त्रयोदश, पुंसि पंच दश, कषायचतुष्के सर्वे, मत्यज्ञानश्रुताज्ञानयोर्निराहारका स्त्रयोदश, विभंगे मिश्रत्रिकाहारककार्मणहीना दश, मतिश्रुता वधिषु सर्वे, तुर्यज्ञाने मनोवचश्चतुष्कौदारिकयोगा नव, आद्य दमनोवचोयोगौदारिकद्वयकार्मणाः सप्त केवले, आद्यसंयमया-

१ आहारकद्वयोदारिकद्वयहीना ।

वैक्रियिकमिश्रत्रिकोना, यथाख्याते वैक्रियिकद्वयाहारकद्वयोनाः, परिहारसूक्ष्मसांपरायदेशसंयमेषु मनोवचनौदारिकयोगा नव, त्रयोदशासंयमे निराहारकद्वया, चक्षुर्दर्शने मिश्रत्रिकहीना द्वादश, अचक्षुरवधिदर्शनयोः सर्वे, केवलदर्शने केवलज्ञानोक्ता, कृष्णनीलकापोतासु निराहारकद्वयास्त्रयोदश, तेजःपद्मशुक्लासु सर्वे, भव्ये सर्वे, अभव्ये निराहारकद्वयास्त्रयोदश, औपशमिकसम्यक्त्वसासादनमिथ्यादृष्टिषु आहारकद्वयहीनास्त्रयोदश, वेदकक्षायिकयोः सर्वे, मिश्रे मिश्रत्रिकाहारककार्मणहीना दश, संज्ञिनि सर्वे, असंज्ञिनि कार्मणौदारिकद्वयासत्यमृषोयोगाश्चत्वारः, आहारके निःकार्मणाश्चतुर्दश, एकः कार्मणोऽनाहारके। एवं मार्गणासु योगा योजिताः।

जीवसमासेषूपयोगा उच्यन्ते——

जीवस्थानेषु चत्वार उपयोगा द्वयोर्द्वयोः[1]।
अथ एकादशस्विष्टा एकत्र द्वादशस्फुटम् ॥ ९ ॥

तदित्थम्——११, ३। २, ४। १, १२।

तत्प्रकार उच्यते——

तत्र मत्यज्ञानश्रुताज्ञानाचक्षुर्दर्शनान्येकादशसु त्रय, मत्यज्ञानश्रुताज्ञानाचक्षुर्दर्शनचक्षुर्दर्शनानि चतुरिन्द्रियासंज्ञिनाः पूर्णयोर्द्वयोश्चत्वारः, संज्ञिनि पूर्णे द्वादशोपयोगाः।

जीवस्थानेषु योगा उच्यन्ते——

१ संज्ञिपञ्चेन्द्रियापर्याप्तस्य एकजीवापेक्षया जघन्येन त्रय उपयोगाः सम्भवन्ति नानाजीवापेक्षया तु षट्। इति विचारणीयम्।

द्वौ चतुर्षु नवस्वेकः समस्ता सति संज्ञिनि ।
जीवस्थानेषु विज्ञेया योगा योगविशारदैः ॥ १० ॥

तदित्थम्——१, १ । ४, २ । १, १५ ।

तत्प्रकार सूच्यते——

अपर्याप्तकेन्द्रियस्यो पर्याप्तस्यौदारिक एकः, सप्तस्वपर्याप्तेष्वौदारिकमिश्र एकः इति । समुदायेन नवस्वेको योगः द्वीन्द्रियत्रीन्द्रियचतुरिन्द्रियासंज्ञिषु पर्याप्तेषु चतुर्षु द्वौ काययोगौ, संज्ञिनि पर्याप्ते पंचदश योगा ।

पंच षट् सप्त ज्ञेया द्वौ त्रित्रिसप्तत्रिषु क्रमात् ।
गुणस्थानेषु विज्ञेयाश्चोपयोगा मनस्विभिः ॥ ११ ॥

त इत्थम्—५।५।६।६।६।७।७।७।७।७।७।२।२।

तत्राज्ञानत्रयचक्षुरचक्षुर्दर्शनानि मिथ्यादृष्टिसासादनयोर्द्वयोः प्रत्येकं पंच, ज्ञानत्रयचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनानि मिश्रासंयतदेशसंयतेषु त्रिषु षट्षट्, परं मिश्रे ज्ञानान्यज्ञानमिश्राणि, चत्वारि ज्ञानानि त्रीणि दर्शनानि सप्तसु यतिषु सप्तकम्, केवलज्ञानकेवलदर्शने द्वयोः केवलिनोः प्रत्येकं द्वावुपयोगौ ।

[1]३, २ । ३, २ । ३, ३ । ३, ३ । ३, ३ । ४, ३ । ४, ३ ।
४, ३ । ४, ३ । ४, ३ । ४, ३ । ४, ३ ।

सयोगायोगयोः १, १ । १, १ ।

आद्ययोर्गुणयोर्योगा विज्ञातव्यास्त्रयोदश ।
दश मिश्रे प्रमत्तस्य एकादश विचक्षणैः ॥ १२ ॥

१ अत्र प्रथमतः ज्ञानोपयोगसंख्याकाः पश्चाद्दर्शनोपयोगसंख्याकाः । एवं सयोगायोगयोरपि ।

गुणानां सप्तके योगा नव सप्त मता' जिनै' ।
सयोग योगनिर्मुक्ते न यागा योगिपूजिते ॥ १३ ॥
१३।१३।१०।१३।९।११।९।९।९।९।९।९।७।०।

मिथ्यात्वसासनाव्रतेषु त्रिष्वाहारकद्वयहीना त्रयोदश, मिश्रे मिश्रत्रयाहारकद्वयकार्मणहीना दश, प्रमत्त वैक्रियिकद्वयौदारिकमिश्रकार्मणहीना एकादश, देशसंयताप्रमत्तादिषु सप्तसु वैक्रियिकद्वयाहारकद्वयौदारिकमिश्रकार्मणहीना नव, आद्यत मानसद्वयार्यवचनद्वयौदारिकद्वयकार्मणलक्षणा यागिनि सप्त योगा' ।

यागिन्यौदारिको दंड मिश्रो योगः कपाटके ।
कार्मणो जायते तत्र, प्रतरे लोकपूरणे ॥ १४ ॥

मिथ्यात्वाविरती यागः कषाय कथिता जिनैः ।
चत्वार' प्रत्यया' मूले कर्मबन्धविधायिन' ॥ १५ ॥
उत्तरा' प्रत्यया पंच द्वादश प्रत्ययाविर्ग ।
जिनै' पंचदश प्रोक्ता' क्रमश' पंचविंशति ॥ १६ ॥
सामान्येन विशेषेण मौलिका' प्रत्यया बुधै ।
गुणस्थानेषु सर्वेषु योजनीया यथागमम् ॥ १७ ॥
मिथ्यात्वयुजि चत्वारो निर्मिथ्यात्वा गुणत्रये ।
विरत्यविरतिर्मिश्रा देशे द्वौ गुणपंचके ॥ १८ ॥
गुणानां त्रितये याग' केवल' प्रत्यय' स्मृत ।
अन्तिमः प्रत्ययातीत' कर्मकक्षनिकर्तनः ॥ १९ ॥
दक्षत्रसविरत्याख्या स्थावराविरतिर्मता ।
सार्द्ध योगकषायाभ्यां संयतासयते त्रयः ॥ २० ॥

नानैकधर्मयप्येत नानकआश्रमभागिनाम् ।
गुणस्थानेषु सर्वेषु प्रथमा प्रत्यया मता ॥ २१ ॥
तदित्थम्—४।३।३।३।३।२।२।२।२।२।१।१।१।० ।
उत्तरप्रत्ययानाह—
आर्षं सांशयिकं ज्ञय अज्ञानाज्ञानिकं परं ।
विनयैकान्तिकं चान्ये मिथ्यात्वं पञ्चधा मतम् ॥ २२ ॥
सर्वज्ञेन विरागेण जीवाजीवादि भाषितम् ।
सत्यं न वेति संदेहस्तत्र सांशयिकं स्मृतम् ॥ २३ ॥
केवली कवलाहारी सग्रन्थो मोक्षसाधकः ।
जीवविध्वंसने धर्मो विपरीतमिदं विदुः ॥ २४ ॥
हिताहितापरीक्षायामाज्ञानिकमुदाहृतम् ।
सर्वेषु देवधर्मेषु साम्यं वैनयिकं मतम् ॥ २५ ॥
इदमेवास्त्यमेवेति सर्वथा धर्मधर्मिणाः ।
प्राहिका बुद्धिपी भास्करैकान्तिकमुदाहृतम् ॥ २६ ॥
जीवानां हिंसने षण्णामिन्द्रियाणामयंत्रणे ।
द्वादशाविरतिर्भेदा गदिता मतकर्मणे ॥ २७ ॥
चत्वारो मनसा योगाश्चत्वारो वाचिका मता ।
कायिकाः सप्त योगाः पंचदशेत्यतः ॥ २८ ॥
तेजसेन यतः कर्म बध्यते न न जीर्यते ।
तेनासौ न तदा योगो गीयते योगवेदिभिः ॥ २९ ॥
सदा निरूपभोगस्य क्षण एकः प्रवन्यतः ।
उक्तो मध्यंतस्तस्य षट्पष्टिः सागरा स्थितिः ॥ ३० ॥
कषाया पाडश प्रोक्तानोकषाया नवरिताः ।
ईषद्भेदा न भेदोऽस्ति कषायाः पंचविंशतिः ॥ ३१ ॥